

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาไทย)

ปริญญา

ภาษาไทย	ภาษาไทย
สาขา	ภาควิชา
เรื่อง	การศึกษาส่วนขยายคำเรียกสัมผัสในนวนิยายไทยรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน
	A Study of Modifier of Perception Category in S.E.A. Write Award Thai Novels
نامผู้วิจัย	นางสาวกนกวรรณ ศรีบุญธรรม
ได้พิจารณาเห็นชอบโดย	
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	(รองศาสตราจารย์วิภาวรรณ อยู่เย็น, อ.ค.)
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม	(อาจารย์วิชาดี บุรณะประเสริฐสุข, อ.ค.)
หัวหน้าภาควิชา	(ผู้ช่วยศาสตราจารย์โกวิทย์ พิมพวง, Ph.D.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์กัญญา ชีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาส่วนขยายคำเรียกสัมผัสในนวนิยายไทยรางวัลวรรณกรรม
สร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน

A Study of Modifier of Perception Category
in S.E.A. Write Award Thai Novels

โดย

นางสาวกนกวรรณ ศรีบุญธรรม

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาไทย)

พ.ศ. 2556

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กนกวรรณ ศรีบุญธรรม 2556: การศึกษาส่วนขยายคำเรียกสัมผัสในนวนิยายไทยรางวัลวรรณกรรม
สร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาไทย) สาขาวิชาภาษาไทย
ภาควิชาภาษาไทย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รองศาสตราจารย์ภาววรรณ อยู่เย็น, อ.ด.
212 หน้า

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาส่วนขยายคำเรียกสัมผัสในนวนิยายไทยรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยม
แห่งอาเซียน” มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ประเภทและลักษณะทางความหมายของส่วนขยายคำเรียกสัมผัส
และวิเคราะห์กลวิธีการสร้างส่วนขยายคำเรียกสัมผัสในนวนิยายไทยรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยม
แห่งอาเซียน จำนวน 11 เรื่อง จากส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด 247 คำ

ผลการวิเคราะห์ด้านประเภทและลักษณะทางความหมาย พบประเภทส่วนขยายคำเรียกสัมผัส 3 ประเภทได้แก่
1) ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ปรากฏร่วมกันในลักษณะเฉพาะ คิดเป็นร้อยละ 7.69 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัส
ทั้งหมด 2) ส่วนขยายที่ปรากฏกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสแต่ละประเภทได้แก่ ส่วนขยายคำเรียกสัมผัส
จากอวัยวะสัมผัสทางตา ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางหู ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจาก
อวัยวะสัมผัสทางผิวหนัง ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางจมูก และส่วนขยายคำเรียกสัมผัส
จากอวัยวะสัมผัสทางลิ้น คิดเป็นร้อยละ 56.68, 17.82, 8.10, 4.86 และ 0.80 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด
ตามลำดับ 3) ส่วนขยายที่ปรากฏกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสมากกว่า 1 ประเภทได้แก่ ส่วนขยายที่ใช้ได้
ทั้งในบริบทของคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางตาและทางจมูก ส่วนขยายที่ใช้ได้ทั้งในบริบทของคำเรียก
สัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางตาและทางหู ส่วนขยายที่ใช้ได้ทั้งในบริบทของคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัส
ทางตาและทางผิวหนัง และส่วนขยายที่ใช้ได้ทั้งในบริบทของคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางจมูกและ
ผิวหนัง คิดเป็นร้อยละ 1.62, 1.20, 0.80 และ 0.40 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด ตามลำดับ

ด้านกลวิธีการสร้างส่วนขยายคำเรียกสัมผัส พบทั้งหมด 2 กลวิธีได้แก่ 1) ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสแบบ
เรียงชนิดติดกัน เมื่อส่วนขยายปรากฏในตำแหน่งหน้าคำเรียกสัมผัส มีโครงสร้างส่วนขยาย 1 หน่วยได้แก่
คำเดี่ยว + คำเรียกสัมผัส เมื่อส่วนขยายปรากฏในตำแหน่งหลังคำเรียกสัมผัส มีโครงสร้างส่วนขยาย 1 หน่วย
ได้แก่ คำเรียกสัมผัส + คำเดี่ยว และคำเรียกสัมผัส + กลุ่มคำ โครงสร้างส่วนขยาย 2 หน่วยได้แก่ คำเรียกสัมผัส +
คำเดี่ยว + คำเดี่ยว และคำเรียกสัมผัส + คำเดี่ยว + กลุ่มคำ โครงสร้างส่วนขยาย 3 หน่วยได้แก่ คำเรียกสัมผัส +
คำเดี่ยว + คำเดี่ยว + กลุ่มคำ 2) ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสแบบมีคำคั่น พบส่วนขยายปรากฏเฉพาะในตำแหน่งหลัง
คำเรียกสัมผัส มีโครงสร้างส่วนขยาย 1 หน่วยได้แก่ คำเรียกสัมผัส + คำคั่น + คำเดี่ยว และคำเรียกสัมผัส + คำคั่น +
ประโยค

ลายมือชื่อนิติ

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

Kanokwan Sribuntham 2013: A Study of Modifier of Perception Category in S.E.A Write Award Thai Novels. Master of Arts (Thai Language), Major Field: Thai Language, Department of Thai Language. Thesis Advisor: Associate Professor Wiphawan Yooyen, Ph.D. 212 pages.

This research “A Study of Modifier of Perception Category in S.E.A. Write Award Thai Novels” was purposed to make an analysis of (1) kinds and characteristics of meanings of Thai modifiers of perception, (2) the strategies to create Thai modifiers of perception in S.E.A. Write Award Thai Novels. The collected data was from 11 S.E.A Write Award Thai Novels of 247 words used as Modifiers of Perception.

The results regarding kinds and characteristics of meanings of Thai Modifiers of Perception was found that there were 3 kinds of Thai Modifiers of Perception i.e., 1) the specific modifiers that appeared together in the sentences has 7.69 percent of all Modifiers of Perception, 2) the appearance part of body modifiers (one part to another) the 5 characteristics of Modifiers of Perception:- from body to eyes has 56.68 percent; from body to ears has 17.82 percent; from body to skin has 8.10 percent; from body to nose has 4.86 percent; and from body to tongue has 0.80 percent of all Modifiers of Perception, and 3) the appeared part of body modifiers (one part to the others) - the 4 characteristics of using modifiers in sentence's context referred by the Modifiers of Perception:- from body to eyes and nose has 1.62 percent; from body to eyes and ears has 1.20 percent; from body to eyes and skin has 0.80 percent; and from body to nose and skin has 0.40 percent of all Modifiers of Perception.

Further, studied on the strategies to create Thai Modifiers of Perception in S.E.A. Write Award Thai Novels was found that there were 2 strategies i.e., 1) written the Modifiers of Perception close together normally when the modifiers appeared in front of Modifiers of Perception meant the sentence has been extended 1 more unit which form of the sentence was a single word + Modifiers of Perception. When the 3 modifiers appeared behind the Modifiers of Perception meant the sentence has been extended 1 more unit:- form of the sentence were Modifiers of Perception + a single word and Modifiers of Perception + a group of words; the sentence could be extended 2 more units if Modifiers of Perception + a single word + a single word or Modifiers of Perception + a single word + a group of words; and the case of 3 units added, the form of the sentence was Modifiers of Perception+ a single word + a single word + a group of words, moreover, 2) Modifiers of Perception with punctuated word, the sentences had been written behind the Modifiers of Perception only. In this case the sentences had been extended 1 more unit:- Modifiers of Perception + punctuated word + a single word and Modifiers of Perception + punctuated word + sentence.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงอย่างสมบูรณ์ด้วยความกรุณาจาก รศ.ดร. ภิวารวรรณ อยู่เย็น อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และอาจารย์ ดร. วิชาติ บุรณะประเสริฐสุข อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่สละเวลาอันมีค่าในการให้คำปรึกษา พร้อมทั้งถ่ายทอดองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่องานวิจัย ตลอดจนคอยให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยความเมตตาเสมอมา ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณด้วยความจริงใจ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รศ.ดร. สิริวรรณ นันทจินทุล ประธานสอบปากเปล่าขั้นสุดท้าย และ รศ.ดร. ชลธิชา บำรุงรักษ์ ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ที่กรุณาให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์ พร้อมทั้งให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยความเมตตาเป็นอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาภาษาไทยทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้แขนงต่าง ๆ อีกทั้งยังปลุกจิตสำนึกให้ผู้วิจัยเกิดความรักและหวงแหนในภาษาไทยอันเป็นวัฒนธรรมประจำชาติ ซึ่งควรค่าแก่การรักษาไว้มิให้เสื่อมสูญเพื่อเป็นมรดกแก่ลูกหลานสืบไป

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ นายเฉลิม ศรีบุญธรรม และ นางทองพิมพ์ ศรีบุญธรรม บิดาและมารดา ผู้คอยให้การสนับสนุนด้านการศึกษาและผู้เป็นกำลังใจอันสำคัญยิ่งที่ทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในวันนี้ อีกทั้งขอระลึกถึงพระคุณของ นางอำนวยการ อุ่มภู แม่คุณผู้ซึ่งคอยอบรมเลี้ยงดูผู้วิจัยมาจนเติบโตด้วยความรักอันเหลือคณานับยากที่จะหาสิ่งใดมาเปรียบได้

ผู้วิจัยขอขอบคุณเพื่อนนิสิตภาควิชาภาษาไทยทุกคนที่เอื้อให้ความช่วยเหลือแก่ผู้วิจัย พร้อมทั้งขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ประจำภาควิชาภาษาไทยที่อำนวยความสะดวกในการติดต่อประสานงาน และเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัยที่คอยให้บริการด้านข้อมูลสารสนเทศแก่ผู้วิจัย

สุดท้ายนี้ประโยชน์และคุณความดีใด ๆ อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่ บิดา มารดา แม่คุณ ครูอาจารย์ เพื่อนนิสิต และบุคคลากร ผู้มีพระคุณทุกท่าน

กนกวรรณ ศรีบุญธรรม

เมษายน 2556

สารบัญ

หน้า

สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(7)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
ข้อตกลงเบื้องต้น	6
นิยามศัพท์	6
สัญลักษณ์	7
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	9
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับส่วนขยาย	10
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคำเรียกสัมพัทธ์	23
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคำปรากฏรวม	35
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับนวนิยาย	39
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	44
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	49
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	49
ประชากร	51
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	51
บทที่ 4 ผลการวิจัย	53
ประเภทและลักษณะทางความหมายของส่วนขยายคำเรียกสัมพัทธ์	
ในนวนิยายไทยรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน	54
กลวิธีการสร้างส่วนขยายคำเรียกสัมพัทธ์ในนวนิยายไทยรางวัลวรรณกรรม	
สร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน	126

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	151
สรุปผลการวิจัย	151
อภิปรายผล	159
ข้อเสนอแนะ	163
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	164
ภาคผนวก	169
ประวัติการศึกษาและการทำงาน	212

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	กลวิธีการผสมคำเรียกรสกับส่วนขยาย	29
2	กลวิธีการประสมคำเรียกสัมผัสกับส่วนขยาย	32
3	กลวิธีการผสมคำเรียกเสียงกับส่วนขยาย	33
4	ลักษณะทางความหมายของส่วนขยายคำเรียกสัมผัส	34
5	นวนิยายไทยรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน ปี พ.ศ. 2522 - พ.ศ. 2552	51
6	ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ปรากฏร่วมกันในลักษณะเฉพาะ	60
7	ลักษณะทางความหมายของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ปรากฏร่วมกัน ในลักษณะเฉพาะ	61
8	ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตา	78
9	ลักษณะทางความหมายของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะ รับสัมผัสทางตา	79
10	ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางหู	89
11	ลักษณะทางความหมายของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะ รับสัมผัสทางหู	90

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
12	ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางจมูก	95
13	ลักษณะทางความหมายของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางจมูก	96
14	ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางลิ้น	98
15	ลักษณะทางความหมายของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางลิ้น	99
16	ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางผิวหนัง	104
17	ลักษณะทางความหมายของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางผิวหนัง	105
18	ส่วนขยายที่ปรากฏกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสแต่ละประเภท	107
19	เปรียบเทียบส่วนขยายที่ปรากฏกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสมากกว่า 1 ประเภท	110
20	ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ใช้ได้ทั้งในบริบทของคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตาและทางหู	114
21	ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ใช้ได้ทั้งในบริบทของคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตาและทางจมูก	118

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
22	ส่วนขยายคำเรียกสัมพัทธ์ที่ใช้ได้ทั้งในบริบทของคำเรียกสัมพัทธ์จาก อวัยวะรับสัมผัสทางตาและทางผิวหนัง	121
23	ส่วนขยายที่ปรากฏกับคำเรียกสัมพัทธ์จากอวัยวะรับสัมผัสมากกว่า 1 ประเภท	124
24	ส่วนขยายคำเรียกสัมพัทธ์แบบเรียงชนิดติดกันที่ปรากฏส่วนขยาย 1 หน่วย อยู่หน้าคำเรียกสัมพัทธ์ในโครงสร้างที่ 1	127
25	ส่วนขยายคำเรียกสัมพัทธ์แบบเรียงชนิดติดกันที่ปรากฏส่วนขยาย 1 หน่วย อยู่หลังคำเรียกสัมพัทธ์ในโครงสร้างที่ 1	131
26	ส่วนขยายคำเรียกสัมพัทธ์แบบเรียงชนิดติดกันที่ปรากฏส่วนขยาย 1 หน่วย อยู่หลังคำเรียกสัมพัทธ์ในโครงสร้างที่ 2	134
27	ส่วนขยายคำเรียกสัมพัทธ์แบบเรียงชนิดติดกันที่ปรากฏส่วนขยาย 2 หน่วย อยู่หลังคำเรียกสัมพัทธ์ในโครงสร้างที่ 1	137
28	ส่วนขยายคำเรียกสัมพัทธ์แบบเรียงชนิดติดกันที่ปรากฏส่วนขยาย 2 หน่วย อยู่หลังคำเรียกสัมพัทธ์ในโครงสร้างที่ 2	139
29	ส่วนขยายคำเรียกสัมพัทธ์แบบเรียงชนิดติดกันที่ปรากฏส่วนขยาย 3 หน่วย อยู่หลังคำเรียกสัมพัทธ์ในโครงสร้างที่ 1	142

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
30	ส่วนขยายคำเรียกสัมพัทธ์แบบมีค่าคั่นที่ปรากฏส่วนขยาย 1 หน่วย อยู่หลังคำเรียกสัมพัทธ์ใน โครงสร้างที่ 1	146
31	ส่วนขยายคำเรียกสัมพัทธ์แบบมีค่าคั่นที่ปรากฏส่วนขยาย 1 หน่วย อยู่หลังคำเรียกสัมพัทธ์ใน โครงสร้างที่ 2	148

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	โครงสร้างคำเรียกรสชาติเดียว	30
2	ลักษณะทางความหมายของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ปรากฏร่วมกัน ในลักษณะเฉพาะ	62
3	ลักษณะทางความหมายของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะ รับสัมผัสทางตา	80
4	ลักษณะทางความหมายของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะ รับสัมผัสทางหู	90
5	ลักษณะทางความหมายของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะ รับสัมผัสทางจมูก	96
6	ลักษณะทางความหมายของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะ รับสัมผัสทางลิ้น	99
7	ลักษณะทางความหมายของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะ รับสัมผัสทางผิวหนัง	106
8	ส่วนขยายที่ปรากฏกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสแต่ละประเภท	107
9	ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ใช้ได้ทั้งในบริบทของคำเรียกสัมผัสจาก อวัยวะรับสัมผัสทางตาและทางหู	115

สารบัญญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
10	ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ใช้ได้ทั้งในบริบทของคำเรียกสัมผัสจาก อวัยวะรับสัมผัสทางตาและทางจมูก	118
11	ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ใช้ได้ทั้งในบริบทของคำเรียกสัมผัสจาก อวัยวะรับสัมผัสทางตาและทางผิวหนัง	122
12	ส่วนขยายที่ปรากฏกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสมากกว่า 1 ประเภท	124
13	กลวิธีการสร้างส่วนขยายคำเรียกสัมผัสแบบเรียงชนิดติดกัน	144
14	กลวิธีการสร้างส่วนขยายคำเรียกสัมผัสแบบมีคำคั่น	149
15	กลวิธีการสร้างส่วนขยายคำเรียกสัมผัสในนวนิยายไทยรางวัล วรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน	150

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

มนุษย์จัดเป็นสิ่งมีชีวิตซึ่งมีอวัยวะพิเศษที่เรียกว่าอวัยวะรับสัมผัสหรืออายตนะ (sense organ) ส่งผลให้มนุษย์รับรู้สิ่งต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลาเพื่อให้ร่างกายตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมรอบตัวได้อย่างเหมาะสม การรับรู้สัมผัสต่าง ๆ นั้นเป็นเรื่องนามธรรม เพราะหลังจากสัมผัสสิ่งใดแล้วความรู้สึกนั้นจะหายไป ฉะนั้นมนุษย์จึงต้องสร้างคำเรียกสัมผัสขึ้นมาเรียกความรู้สึกเหล่านั้น เพื่อให้การรับรู้สัมผัสมีความเป็นรูปธรรมมากขึ้น ดังที่ ชำนาญ รอดเหตุภัย (2523: 73) ได้ให้นิยามของคำรูปธรรมไว้ว่า “คำที่ให้ความหมายและความเข้าใจในทางรูปร่าง หรือในทางที่สัมผัสได้ด้วยประสาททั้ง 5 คือ ตา หู จมูก ลิ้น และกาย” เป็นที่น่าสังเกตว่าคำเรียกสัมผัสบางคำแม้ปรากฏตามคำพังในประโยคได้ แต่หากมีคำอื่นมาปรากฏรวมเพื่อทำหน้าที่ขยาย คำเรียกสัมผัสนั้นจะแสดงลักษณะที่ชัดเจนขึ้นตามลักษณะทางความหมายของคำที่นำมาขยาย เช่น คำว่า เขียว เจียว หอม หวาน และร้อน ในตัวอย่างปริบทต่อไปนี้

(1) ภาพป่าไม้สีเขียวขจี

เรื่อง ประชาธิปไตยบนเส้นขนาน (วินทร์ เลียววาริณ, 2546: 249)

จากตัวอย่างปริบท (1) คำว่า เขียวขจี เกิดจากคำว่า ขจี มีความหมายว่า “งามสดใสร” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 160) มาปรากฏร่วมเฉพาะกับคำว่า เขียว ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตา เพื่อทำหน้าที่ขยายลักษณะหญ้าที่มีสีเขียวงามสดใสร

(2) ตัวบ้านเจียบส่งดลลอบตัวอยู่ในสวนหน้าทิว

เรื่อง ลับแลแก่งคอย (อุทิศ เหมาะมุล, 2552: 241)

จากตัวอย่างปริบท (2) คำว่า เจียบสังัด เกิดจากคำว่า สังัด มีความหมายว่า “สงบเจียบ เพราะปราศจากเสียงรบกวน” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1144) มาปรากฏร่วมกับคำว่า เจียบ ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางหู เพื่อทำหน้าที่ขยายความให้สัมผัสถึงตัวบ้านที่เจียบวังเวง เพราะตั้งอยู่ในบริเวณสวนที่หนาทึบ ปราศจากผู้คน

(3) ทะนุถนอมลุ่มเลี้ยงจนผมบนหัวหอมรึ้นไปทุกเส้น

เรื่อง เจ้าจันทน์ผมหอม: นิราศพระธาตุอินทร์แขวน (มาลา คำจันทร์, 2537: 71)

จากตัวอย่างปริบท (3) คำว่า หอมรึ้น เกิดจากคำว่า รึ้น มีความหมายว่า “ขึ้น, สบาย” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 959) มาปรากฏร่วมกับคำว่า หอม ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางจมูก เพื่อทำหน้าที่ขยายผมที่มีกลิ่นหอมขึ้น เพราะได้รับการดูแลอย่างดี

(4) เอื้อยคำกองหยิบน้ำตาลส่งให้คุณกับน้อง ๆ คนละหยิบ คุณก็ส่งเข้าปากเคี้ยวจับ ๆ
รสของมันหวานแหลม

เรื่อง ลูกอีสาน (คำพูน บุญทวี, 2550: 125)

จากตัวอย่างปริบท (4) คำว่า หวานแหลม เกิดจากคำว่า แหลม มีความหมายว่า “จัด” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1312) มาปรากฏร่วมกับคำว่า หวาน ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางลิ้น เพื่อทำหน้าที่ขยายรสชาติของน้ำตาลก้อนที่มีรสหวานจัด

(5) ครันดวงตะวันตรงหัว แสงแดดร้อนเปรี้ยง ๆ

เรื่อง ลูกอีสาน (คำพูน บุญทวี, 2550: 31)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า ร้อนเปรี้ยง ๆ เกิดจากคำว่า เปรี้ยง ๆ มีความหมายว่า “จัด, กล้า” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 710) มาปรากฏร่วมกับคำว่า ร้อน ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางผิวหนัง เพื่อทำหน้าที่ขยายระดับความร้อนของแสงแดดในช่วงที่ดวงตะวันตรงศีรษะ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ร้อนมากที่สุดของวัน

จากตัวอย่างเปรียบเทียบข้างต้น เห็นได้ว่าคำที่มาปรากฏร่วมกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางตา หู จมูก ลิ้น และผิวหนัง ดังอธิบายไว้ข้างต้น ล้วนทำหน้าที่ขยายให้คำเรียกสัมผัสมีความหมายที่ชัดเจนสมบูรณ์ขึ้น จึงกล่าวได้ว่าคำเหล่านั้นทำหน้าที่เป็นส่วนขยายของคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทั้ง 5

มีงานวิจัยที่ศึกษาคำเรียกสัมผัสกับส่วนขยาย เช่น งานวิจัยของ กัญทิมา รักษวงษ์วาน (2550) เรื่อง “การศึกษาคำเรียกสัมผัสและคำแสดงทัศนคติเกี่ยวกับสัมผัสในภาษาไทยตามแนววรรณคดีชาติพันธุ์” ซึ่งศึกษาคำเรียกสัมผัสที่เกิดเฉพาะในบริบทของผิวหนังเท่านั้น พบกลวิธีการสร้างคำเรียกสัมผัสกับคำขยาย แบ่งออกเป็น 3 กลวิธีย่อยได้แก่ 1) การประสมคำเรียกสัมผัสพื้นฐานกับคำขยายบอกปริมาณ เช่น เย็นเฉียบ ร้อนจี๋ 2) การประสมคำเรียกสัมผัสพื้นฐานกับคำขยายบอกลักษณะและอาการความรู้สึกทางกาย เช่น เย็นเยือก ร้อนผ่าว เหนียวหนอะหนะ และ 3) การประสมคำเรียกสัมผัสพื้นฐานกับคำแสดงการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสทางตา เช่น เหลวขุ่น เกลี้ยงลื่น หนานุ่ม เป็นต้น

ส่วนงานวิจัยของ สิริวิมล สุกรสร (2554) ได้ศึกษาเรื่อง “องค์ประกอบทางความหมายของคำเรียกเสียงในภาษาไทย” ผลการศึกษาพบกลวิธีการสร้างคำเรียกเสียงกับส่วนขยาย แบ่งออกเป็น 4 กลวิธีย่อยได้แก่ 1) การผสมคำเรียกเสียงกับคำขยายบอกปริมาณ เช่น สูงปรี๊ด แหลมปรี๊ด 2) การผสมคำเรียกเสียงกับคำแสดงอาการ เช่น แผ่วล้า ดังโวยวาย 3) การผสมคำเรียกเสียงกับคำแสดงความรู้สึกเมื่อเสียงมากระทบหู เช่น หุ่มน่มหู แหลมบาดหู และ 4) การผสมคำเรียกเสียงกับคำบอกลักษณะ เช่น กังวานลึก ดังชัดเจน เป็นต้น

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น แสดงลักษณะ โครงสร้างของการขยายคำเรียกสัมผัสที่แตกต่างไปจากปกติ กล่าวคือ โครงสร้างที่ปรากฏส่วนขยายในตำแหน่งหน้าคำเรียกสัมผัส ได้แก่ คำว่า เกลี้ยงลื่น และ หนานุ่ม อีกประการคือพบการขยายคำเรียกสัมผัสโดยใช้กลุ่มคำ ได้แก่ คำว่า หุ่มน่มหู และ แหลมบาดหู

แสดงให้เห็นว่าส่วนขยายคำเรียกสัมผัสอาจปรากฏในตำแหน่งหน้าหรือหลังคำเรียกสัมผัส และอาจมีลักษณะเป็นคำหรือกลุ่มคำก็ได้ ในส่วนของคำ มีนักวิชาการหลายท่านใช้ชื่อเรียกคำขยายแตกต่างกันไปตามลักษณะและหน้าที่ อาทิ คำจำพวกที่ใช้ประกอบคำอื่นให้มีเนื้อความแปลกออกไป เรียกว่าคำวิเศษณ์ (พระยาอุปกิตศิลปสาร, 2545: 87) คำที่ทำหน้าที่ขยายความให้ชัดเจนสมบูรณ์ขึ้น แยกออกเป็น 2 พวก คือ คำวิเศษณ์ขยายนาม เรียกว่า คุณศัพท์ และคำวิเศษณ์ขยายกริยา คุณศัพท์

หรือตัวเอง เรียกว่า กริยาวิเศษณ์ (บรรจบ พันธุมธรา, 2544: 129) อย่างไรก็ตามเรื่องนี้นักวิชาการทุกท่านได้นิยามตรงกันก็คือ ทั้งคำวิเศษณ์ คำคุณศัพท์ คำกริยาวิเศษณ์ ต่างทำหน้าที่เช่นเดียวกัน นั่นคือ ขยายความให้กับคำอื่น ไม่ว่าจะเป็นคำนาม คำกริยา หรือแม้แต่คำขยายด้วยกันเอง เพื่อให้มีเนื้อความที่ต่างกันไปหรือชัดเจนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

การใช้ส่วนขยายในบริบทของคำเรียกสัมผัสนั้น ผู้วิจัยพบว่าปรากฏอยู่มากในนวนิยายไทยรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน ซึ่งเป็นนวนิยายที่ได้รับรางวัลอันทรงเกียรติระดับอาเซียนเพื่อประกาศเชิดชูผลงาน มีลักษณะทรงคุณค่า คีเด่นทั้งด้านเนื้อหา แนวคิด และกลวิธีการใช้ภาษา ดังที่ ชูศักดิ์ ภัทรกุลวานิชย์ (2545: 24-25) กล่าวถึงมาตรฐานของผลงานรางวัลซีไรต์ ไว้ว่า “มาตรฐานสำคัญที่ความเป็นซีไรต์เน้นก็คือ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ทั้งด้านเนื้อหา แนวคิด และกลวิธีการประพันธ์ ต้องถึงพร้อมด้วยคุณค่าทางวรรณศิลป์ และต้องมีคุณค่าต่อสังคม” กล่าวได้ว่าผู้ประพันธ์ต้องสรรส่วนขยายมาใช้อย่างประณีตเพื่อกระตุ้นอายตนะทั้งห้า อันได้แก่ รูป รส กลิ่น เสียง และสัมผัสให้ตื่นตัวเสมือนมีสิ่งเร้ามาปรากฏอยู่จริง โดยส่วนขยายคำเรียกสัมผัส มักแทรกอยู่ในส่วนของโครงเรื่อง ตัวละคร ฉาก บทสนทนาต่าง ๆ เพื่อทำหน้าที่สร้างความสมจริงให้เกิดขึ้นในจินตนาการของผู้อ่านได้อย่างแจ่มแจ้ง แสดงตัวอย่างดังนี้

...ถ้าลมพัดไม่แรงนัก เด็กทั้งสามก็จะพากันนอนฟังเสียงซู่ซ่าตามข้างฝาและมองหลังคา
สายตาเขม่น ฝากันดับหุ้ญ้าคามุงหลังคาถูกแดดเผาจนแห้งกรอบ เมื่อโดนลมพัด
มันจึงมีเสียงซ่า ๆ ถ้ามีเสียงพ่อบอกว่าเล่นลงไปไว ๆ ก็จะได้วิ่งลงไปเร็วที่สุด

...เรือนหลังนี้อยู่ในหมู่บ้านทางภาคอีสานแห่งหนึ่ง ทุกครัวเรือนมีสภาพเหมือนกัน คือ
มีขื่อขวางอยู่ใกล้ตัวเรือนและคอกวัวอยู่ใต้ถุนเรือน รอบ ๆ หมู่บ้านก็เป็นทุ่งนาและหนองน้ำ
ซึ่งจะแห้งขุดบ่ ๆ ...

(คำพูน บุญทวี, 2550: 1)

บทพรรณนาข้างต้น มาจากตอนหนึ่งในนวนิยาย เรื่อง ลูกอีสาน ผู้ประพันธ์ได้สรรคำมาใช้
ขยายคำเรียกสัมผัส เพื่อบรรยายสภาพภูมิประเทศชนบทแถบภาคอีสานของประเทศไทย เช่น
คำว่า แห้งกรอบ และ แห้งขุด เป็นคำที่ใช้ขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางตาทำให้
ผู้อ่านสัมผัสถึงบรรยากาศที่ร้อนและแห้งแล้งได้อย่างชัดเจน โดยคำว่า “แห้งกรอบ” หมายถึง

สภาพของฝากันดับหญาภาที่ไ้หมงหล้งคากซึ่งถูกแดคเผาจนแห้งแตกหักเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อยไ้ได้ง่าย ส่วนคำว่า “แห้งขอด” หมายถึง สภาพความแห้งของน้ำในหนองที่เหลืออยู่น้อยมาก

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำเรียกสัมผัสและส่วนขยายเท่าที่ผ่านมา ผู้วิจัยยังไม่พบว่ามีผู้ใดศึกษาเกี่ยวกับส่วนขยายที่ปรากฏร่วมกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทั้ง 5 ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเกี่ยวกับส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทั้ง 5 ที่พบในนวนิยายไทยรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน ซึ่งเป็นผลงานวรรณกรรมที่มีลักษณะเด่นทางด้านวรรณศิลป์ อันจะทำให้เห็นลักษณะของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสในเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นอีกมิติหนึ่งของภาษาที่มีความน่าสนใจ โดยมีประเด็นในการศึกษาวิเคราะห์ คือ เรื่องประเภท ลักษณะทางความหมาย และกลวิธีการสร้างส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทั้ง 5 ซึ่งผลของการศึกษาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นอีกแนวทางหนึ่งของการศึกษาส่วนขยายในภาษาไทย สัมฤทธิผลของการศึกษาจะชี้ให้เห็นว่า แม้ส่วนขยายไม่ได้จัดว่ามีความจำเป็นต้องปรากฏอยู่ในประโยคภาษาไทย แต่เมื่อปรากฏแล้วกลับมีความสำคัญในการขยายคำอื่นให้มีความหมายที่ชัดเจนสมบูรณ์ขึ้น โดยเฉพาะในงานเขียนด้านบันเทิงคดีอย่างนวนิยายไทยรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน ซึ่งเป็นลักษณะการใช้ภาษาในเชิงสร้างสรรค์เพื่อสื่อภาพอันเสมือนจริงให้ปรากฏขึ้นอย่างแจ่มแจ้งในความนึกคิดของผู้อ่าน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ประเภทและลักษณะทางความหมายของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสในนวนิยายไทยรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน
2. เพื่อวิเคราะห์กลวิธีการสร้างส่วนขยายคำเรียกสัมผัสในนวนิยายไทยรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษาเฉพาะส่วนขยายในบริบทของคำเรียกสัมผัสที่เกิดจากอวัยวะสัมผัสทั้ง 5 ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น และผิวหนัง
2. ศึกษาส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่เป็นภาษาไทยมาตรฐานเท่านั้น ไม่ศึกษาภาษาถิ่น

3. ศึกษาส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากภาษาระดับข้อความในนวนิยายไทยที่ได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (S.E.A. Write Award) ทุกเล่ม ตั้งแต่เริ่มมีการประกวดในสมัยแรก คือ ปี พ.ศ. 2522 ถึงปี พ.ศ. 2552 รวมทั้งสิ้น 11 เล่ม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบประเภทและลักษณะทางความหมายของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสในนวนิยายไทยรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน
2. ทำให้ทราบกลวิธีการสร้างส่วนขยายคำเรียกสัมผัสในนวนิยายไทยรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน

ข้อตกลงเบื้องต้น

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาส่วนขยายคำเรียกสัมผัสในนวนิยายไทยรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน” เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาการปะปนกันระหว่างชื่อชนิดและหน้าที่ผู้วิจัยจึงใช้ชื่อเรียกคำ กลุ่มคำ หรือประโยค ที่ปรากฏร่วมกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทั้ง 5 เพื่อทำหน้าที่ขยายความให้ต่างกันไปหรือมีความหมายชัดเจนสมบูรณ์ขึ้นว่า “ส่วนขยาย”

นิยามศัพท์

ส่วนขยาย หมายถึง คำเดี่ยว กลุ่มคำ หรือประโยค ที่ปรากฏร่วมกับคำอื่นเพื่อทำหน้าที่ขยายให้มีเนื้อความต่างกันไป หรือมีความหมายชัดเจนสมบูรณ์ขึ้น

คำเดี่ยว หมายถึง คำที่มีโครงสร้างเป็นคำพยางค์เดี่ยว คำซ้ำ คำซ้อน เช่น คำว่า เกลี้ยง งาม ๆ สดใส

กลุ่มคำ หมายถึง คำตั้งแต่ 2 คำขึ้นไป มีความหมายต่อเป็นเรื่องเดียวกัน แต่ไม่มีเนื้อความครบถ้วนเป็นประโยค เช่น บาดเนื่อ น่านอน สุดตา

ประโยค หมายถึง ประโยคสามัญที่ลดฐานะลงเป็นเพียงส่วนหนึ่งของประโยคใหญ่ ซึ่งประโยคใหญ่ในที่นี้คือประโยคที่มีตั้งแต่ 2 อนุพากย์ขึ้นไป เช่น แก้วหูสะท้อน

คำเรียกสัมผัส หมายถึง คำที่ใช้เรียกการรับรู้สิ่งต่าง ๆ ผ่านทางระบบประสาทสัมผัสของร่างกาย อันได้แก่ อวัยวะรับสัมผัสทั้ง 5 คือ ตา หู จมูก ลิ้น และผิวหนัง

ส่วนขยายคำเรียกสัมผัส หมายถึง คำเดี่ยว กลุ่มคำ หรือประโยค ที่ปรากฏร่วมกับคำเรียกสัมผัสเพื่อทำหน้าที่ขยายให้มีเนื้อความต่างกันไป หรือขยายความหมายให้ชัดเจนสมบูรณ์ขึ้น

นวนิยายไทยรางวัลซีไรต์ หมายถึง นวนิยายไทยที่ได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (S.E.A. Write Award)

สัญลักษณ์

ตัวหนา คือ คำหลัก

(ตัวหนา) คือ คำหลักที่ถูกละไว้ในประโยค

ตัวเอียง คือ คำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทั้ง 5

_____ คือ ส่วนขยายคำเรียกสัมผัส

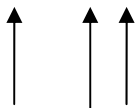
ตัวอย่าง

กำพล^๑ยิ้ม^๒แต่เมื่อเห็น^๓ลุงแดงอยู่บ้าน

↑ คำหลัก   ↑ ส่วนขยายคำเรียกสัมผัส

คำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตา

ขณะ (ร่างกาย) เดินกรูในร้านที่ปรับอากาศเย็นสบาย

คำหลักที่ถูกวงไว้ ส่วนขยายคำเรียกสัมผัส

คำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตา

(/) คือ แหล่งที่มาของตัวอย่างปริบท ซึ่งอ้างอิงไว้ในตาราง มีรายละเอียดตามลำดับดังนี้ (ลำดับเลขแทนชื่อนวนิยาย / เลขหน้า)

ลำดับเลขแทนชื่อนวนิยาย มีดังนี้ เลข 1 เรื่องลูกอีสาน

เลข 2 เรื่องคำพิพากษา

เลข 3 เรื่องปูนปิดทอง

เลข 4 เรื่องตลิ่งสูง ชุงหนัก

เลข 5 เรื่องเจ้าจันทน์ผมหอม: นิราศพระธาตุอินทร์แขวน

เลข 6 เรื่องเวลา

เลข 7 เรื่องประชาธิปไตยบนเส้นขนาน

เลข 8 เรื่องอมตะ

เลข 9 เรื่องช่างสำราญ

เลข 10 เรื่องความสุขของกะทิ

เลข 11 เรื่องลับแลแก่งคอย

ตัวอย่าง

(5/9) เลข 5 หมายถึง นวนิยายเรื่องเจ้าจันทน์ผมหอม: นิราศพระธาตุอินทร์แขวน
เลข 9 หมายถึง เลขหน้า

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาส่วนขยายคำเรียกสัมผัสในนวนิยายไทยรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน” ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งหัวข้อได้ดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับส่วนขยาย
  - 1.1 ความหมายของส่วนขยาย
  - 1.2 ประเภทของส่วนขยาย
  - 1.3 ความแตกต่างระหว่างส่วนขยายคำเรียกสัมผัสกับคำประสม
  - 1.4 ความแตกต่างระหว่างส่วนขยายคำเรียกสัมผัสกับหน่วยสร้างกริยาเรียง
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคำเรียกสัมผัส
  - 2.1 ความหมายของคำเรียกสัมผัส
  - 2.2 คำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทั้ง 5 ของมนุษย์
  - 2.3 กลวิธีการสร้างคำเรียกสัมผัสกับส่วนขยาย
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคำปรากฏร่วม
  - 3.1 ความหมายของคำปรากฏร่วม
  - 3.2 ลักษณะของคำปรากฏร่วม
  - 3.3 เกณฑ์การพิจารณาคำปรากฏร่วม

4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับนวนิยาย

4.1 ความหมายของนวนิยาย

4.2 นวนิยายซีไรต์

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับส่วนขยาย

ความหมายของส่วนขยาย

ส่วนขยายอาจปรากฏหรือไม่ปรากฏในประโยคก็ได้ เพราะไม่ได้มีส่วนทำให้ใจความสำคัญของประโยคผิดไป แต่เมื่อปรากฏแล้วกลับมีความสำคัญในการขยายความหมายของคำให้มี ความต่างกันออกไป เพราะส่วนขยายหมายถึงหน่วยที่ทำหน้าที่เสริมหรือขยายความ เช่น คำวิเศษณ์ วิเศษณ์วลี บุพบทวลี หรือประโยคย่อยที่บอกเวลา สถานที่ หรืออาการ ฯลฯ ซึ่งทำหน้าที่เหมือน วิเศษณ์ (Brown and Miller, 1980: 353 อ้างใน อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2546: 57)

ในภาษาไทย คำที่ทำหน้าที่เป็นส่วนขยายนั้นมีหลายชนิดตามชื่อที่ถูกเรียก ดังเรื่อง “คำวิเศษณ์” ซึ่งพระยาอุปกิตศิลปสาร (2545: 87) ได้กล่าวถึงในหนังสือหลักภาษาไทย มีเนื้อความว่า

...คำวิเศษณ์ คือ คำจำพวกที่ใช้ประกอบคำอื่นให้มีเนื้อความแปลออกไปได้แก่ คำว่า ดี ชั่ว ขาว ดำ ต่ำ สูง เร็ว ช้า เป็นต้น สำหรับประกอบคำอื่น คือ 1) ประกอบนาม เช่น ‘ม้าเร็ว’ ฯลฯ 2) ประกอบสรรพนาม เช่น ‘ใครบ้าง’ ฯลฯ 3) ประกอบกริยา เช่น ‘เดิน ช้า’ ฯลฯ 4) ประกอบวิเศษณ์ด้วยกัน เช่น ‘เร็วมาก’ ฯลฯ...

พิจารณาจากเนื้อความข้างต้น กล่าวได้ว่าพระยาอุปกิตศิลปสารได้ใช้เกณฑ์หน้าที่ในการจำแนกคำวิเศษณ์ คือ การกำหนดให้คำวิเศษณ์มีหน้าที่เกี่ยวข้องเป็นบทขยายของคำนาม คำสรรพนาม คำกริยา และคำวิเศษณ์ด้วยกัน ต่างกันแต่เพียงลำดับที่ใช้ประกอบ อาจมีข้างหน้าบ้าง ข้างหลังบ้าง ทั้งนี้เป็นไปตามระเบียบนิยม เช่น ประมาณวิเศษณ์ “มาก” “น้อย” ประกอบได้ทั้ง ข้างหน้าและข้างหลัง ตัวอย่าง มากคน คนมาก น้อยคน คนน้อย เป็นต้น

อนึ่ง การที่พระยาอุปทิศศิลปสารได้กำหนดให้เรียกชื่อคำที่ทำหน้าที่ขยายว่า “คำวิเศษณ์” นั้นเพราะคำวิเศษณ์ในภาษาไทยแม้ใช้ประกอบคำได้หลายชนิดเช่นเดียวกับคำวิเศษณ์ของภาษาอังกฤษ หากแต่มีข้อแตกต่างกันตรงที่ว่าในภาษาอังกฤษนั้นมีรูปศัพท์ต่างกัน โดยมี 2 รูป คือ รูปหนึ่งใช้ประกอบนามและสรรพนาม เรียกว่า “คุณศัพท์” ส่วนอีกรูปใช้ประกอบกริยา คุณศัพท์ หรือประกอบวิเศษณ์ด้วยกันอีกชั้นหนึ่ง จึงเรียกว่า “กริยวิเศษณ์” เช่น คำว่า ‘good’ กับ ‘bad’ รูปคุณศัพท์ยังคงเป็น ‘good’ กับ ‘bad’ แต่รูปกริยวิเศษณ์กลายเป็น ‘well’ กับ ‘badly’ เป็นต้น ส่วนในภาษาไทยมีรูปศัพท์อย่างเดียวกันทั้งหมด เช่น คำว่า ‘มาก’ ประกอบคำนามเป็น คนมาก เมื่อประกอบคำวิเศษณ์ก็ยังคงเป็น แดงมาก ฉะนั้นจึงเรียกรวมกันโดยทั่วไปว่า “คำวิเศษณ์” ซึ่งแนวคิดการเรียกชื่อคำของพระยาอุปทิศศิลปสารตามที่อธิบายนี้ ผู้วิจัยพบว่าแตกต่างกับแนวคิดของ บรรจบ พันธุเมธา ซึ่งได้กำหนดการเรียกชื่อคำที่ทำหน้าที่ขยายตามลักษณะการนำไป ประกอบกับคำอื่นเช่นเดียวกับการเรียกชื่อคำขยายในภาษาอังกฤษ

บรรจบ พันธุเมธา (2544: 129) ได้อธิบายความหมายของ คำวิเศษณ์ ไว้ในหนังสือลักษณะภาษาไทยว่า “คำวิเศษณ์ คือ คำที่ทำหน้าที่ขยายความให้ชัดเจนสมบูรณ์ขึ้น แยกออกเป็น 2 พวก คือ คำวิเศษณ์ขยายนาม เรียกว่า คุณศัพท์ และคำวิเศษณ์ขยายกริยา คุณศัพท์ หรือวิเศษณ์เอง เรียกว่า กริยวิเศษณ์”

อย่างไรก็ตาม บรรจบ พันธุเมธา ยังได้กล่าวเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเรียกชื่อชนิดของคำขยายนี้ โดยสรุปใจความได้ว่า กริยวิเศษณ์กับคุณศัพท์ที่ใช้เป็นคำคำเดียวกันนั้นมีอยู่มาก การสังเกตจากตำแหน่งในประโยคบางครั้งยังระบุว่าเป็นคำชนิดใดได้ยาก ต้องอาศัยการตีความประกอบด้วย

นิตยา กาญจนวรรณ (2548: 235) กล่าวถึงลักษณะและหน้าที่ของคำวิเศษณ์ไว้ในหนังสือ การวิเคราะห์โครงสร้างภาษาไทยว่า “วิเศษณ์เป็นบริวารของกริยามีหน้าที่ขยายกริยาหรือกริยวลี เท่านั้นจะทำได้”

จากคำจำกัดความของ นิตยา กาญจนวรรณ พบว่า นอกจากจะใช้เกณฑ์ในการทำหน้าที่ขยายเพื่อตัดสินว่าเป็นคำคำนั้นเป็นคำวิเศษณ์แล้ว ยังระบุอย่างชัดเจนว่าสถานะของคำวิเศษณ์ เปลี่ยนเป็นปฏิเสธไม่ได้ นับว่าเป็นข้อมูลเพิ่มเติมที่ต่างจากนักวิชาการท่านอื่น

ส่วน นววรรณ พันธุมธา (2553: 37) ได้อธิบายเรื่องคำขยายไว้ในหนังสือไวยากรณ์ไทยว่า “คำขยาย คือ คำที่ใช้ขยายคำหลัก หรือขยายคำขยายด้วยกันเองให้มีความหมายชัดเจนขึ้น คำขยาย มี 4 ประเภท คือ คำที่ขยายได้ทั้งคำนามและคำกริยา คำที่ขยายคำนาม คำที่ขยายคำกริยา และคำที่ขยายคำขยาย”

คำขยายตามแนวคิดของ นววรรณ พันธุมธา นี้ ได้มาจากการแบ่งคำตามเกณฑ์หน้าที่ในการสื่อสาร ซึ่งแบ่งคำออกเป็นหมวดใหญ่ก่อนที่จะจำแนกออกเป็นประเภทย่อยตามเกณฑ์ความหมายต่อไป

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยได้แสดงให้เห็นแล้วว่านักวิชาการแต่ละท่านใช้ชื่อเรียกคำขยายแตกต่างกัน กล่าวคือ

พระยาอุปทิศศิลปสาร	เรียกคำขยายว่า คำวิเศษณ์
บรรจบ พันธุมธา	เรียกคำขยายว่า คำคุณศัพท์ และคำกริยวิเศษณ์
นิตยา กาญจนวรรณ	เรียกคำขยายว่า คำวิเศษณ์
นววรรณ พันธุมธา	เรียกคำขยายว่า คำขยาย

อย่างไรก็ตามเรื่องนี้นักวิชาการทุกท่านได้นิยามตรงกันก็คือ ทั้งคำวิเศษณ์ คำคุณศัพท์ คำกริยวิเศษณ์ และคำขยาย ต่างทำหน้าที่เป็นไปในทำนองเดียวกัน คือ ขยายความให้คำอื่น ไม่ว่าจะ เป็นคำนาม คำกริยา หรือแม้แต่คำขยายด้วยกันเอง เพื่อให้มีเนื้อความที่ต่างกันออกไปหรือชัดเจนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

อนึ่ง ส่วนขยายในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษาเฉพาะส่วนขยายคำเรียกสัมผัส ซึ่งประเภททางไวยากรณ์ของคำเรียกสัมผัสเท่าที่พบนั้นได้แก่ คำเรียกสัมผัสที่เป็นคำกริยา และคำเรียกสัมผัสที่เป็นคำวิเศษณ์ ไม่พบคำเรียกสัมผัสที่เป็นคำนาม ดังนั้นผู้วิจัยจึงนิยาม ความหมายของส่วนขยายที่ใช้ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ว่า “ส่วนขยาย หมายถึง คำ กลุ่มคำ หรือประโยค ที่ปรากฏร่วมกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทั้ง 5 เพื่อทำหน้าที่ขยายให้มีเนื้อความต่างกันไป”

ประเภทของส่วนขยาย

นักวิชาการหลายท่านได้อธิบายเรื่องคำชนิดต่าง ๆ ที่ทำหน้าที่เป็นส่วนขยาย ไว้ดังนี้

ศุนันท์ อัญชลินุกูล (2552: 159-162) ได้กล่าวถึงคำวิเศษณ์ สรุปได้ว่าคำวิเศษณ์ทำหน้าที่ขยายได้เฉพาะคำกริยาบางประเภทเท่านั้น เช่น ขยายคำกริยากรรมบอกลี ขยายคำกริยากรรมบอกรส ขยายคำกริยากรรมบอกรูปร่างลักษณะ เป็นต้น คำวิเศษณ์ชนิดนี้เน้นความหมายว่า “มาก” หรือ “น้อย” และใช้เป็นคำขยายได้อย่างเดียว นำมาใช้เป็นคำกริยาหรือเป็นคำนามโดยการเติม การ - ความ ไม่ได้ ดังแสดงตัวอย่างต่อไปนี้

1. คำวิเศษณ์ขยายคำกริยากรรมบอกลีได้แก่ คำที่ใช้ขยายคำกริยากรรมบอกลีบางลี เช่น คำว่า กำ แซ่ด ปิด อ้อย เป็นต้น

ตัวอย่าง

หน้าแดงกำ

แก้มแดงเรื่อ

เสื้อแดงแซ่ด

กระเป๋าเขียวอ้อย

ตาเขียวปิด

หมวกเหลืองอ้อย

2. คำวิเศษณ์ขยายคำกริยากรรมบอกรสได้แก่ คำที่ใช้ขยายคำกริยาบอกรสบางรส เพื่อบอกความมีรสจัด เช่น คำว่า จืด ปี จ้อย จี เป็นต้น

ตัวอย่าง

เปรี้ยวจืด

ขมปี

หวานจ้อย

เค็มปี

เผ็ดจี

จืดซืด

3. คำวิเศษณ์ขยายคำกริยากรรมบอกลักษณะได้แก่ คำที่ใช้ขยายได้เฉพาะคำกริยากรรมบอกลักษณะบางคำ เพื่อเน้นลักษณะนั้น ๆ เช่น กะลุกปู้ก กระห่องก่อง กระจริด ปรืด เป็นต้น

ตัวอย่าง

<u>อ้วนกะลูกปึก</u>	<u>สูงปรี๊ด</u>
<u>แข็งโป๊ก</u>	<u>มีดตัดตื้อ</u>
<u>ใสแจ๋วแหว</u>	<u>สวยเซ็ง</u>

4. คำวิเศษณ์ขยายคำกริยากรรมบอกอาการได้แก่ คำที่ใช้ขยายได้เฉพาะคำกริยากรรมบอกอาการบางคำ และมักใช้เน้นอาการเร็วหรือมากโดยเฉพาะ เช่น คำว่า ตื้อ ติว ตื้อ จ้าก แปล้ เป็นต้น

ตัวอย่าง

<u>วิ่งตื้อ</u>	<u>หมุนติว</u>
<u>ร้องจ้าก</u>	<u>อึมตื้อ</u>
<u>อึมแปล้</u>	<u>ผอมโซ</u>

5. คำวิเศษณ์ขยายคำกริยากรรมบอกกลิ่นได้แก่ คำที่ใช้ขยายได้เฉพาะคำกริยากรรมที่เกี่ยวกับกลิ่นบางกลิ่น และมักใช้เน้นกลิ่นใดกลิ่นหนึ่งโดยเฉพาะ ใช้ปะปนกันไม่ได้ เช่น คำว่า ฟุ้ง กลุ้ง ตู ๆ เป็นต้น

ตัวอย่าง

<u>หอมฟุ้ง</u>	<u>เหม็นตุ ๆ</u>
<u>เหม็นกลุ้ง</u>	<u>คาวกลุ้ง</u>

6. คำวิเศษณ์บอกการเน้นได้แก่ คำที่ใช้ขยายคำกริยาเพื่อเน้นหรือบอกรายละเอียดอื่นให้เห็นว่ามีปริมาณมาก เช่น คำว่า จัง มหาศาล เหลือเกิน เบื่อเริ่ม เป็นต้น

ตัวอย่าง

หอมจิ้ง

มากมายมหาศาล

สวยเหลือเกิน

ใหญ่โตมโหฬาร

จากข้อมูลเบื้องต้น ผู้วิจัยพบว่า คำวิเศษณ์ที่ทำหน้าที่ขยายให้แก่คำกริยาบางประเภทนั้นมีลักษณะสอดคล้องกับส่วนขยายคำเรียกสัมผัสในงานวิจัยฉบับนี้ เนื่องจากข้อมูลการวิจัยพบว่า คำกริยาส่วนใหญ่จัดเป็นคำเรียกสัมผัส เช่น คำกริยาอรรถบอกลี ดังคำว่าแดง เขียว เหลือง คำกริยาอรรถบอกลักษณะ ดังคำว่าสูง มีด สวย และคำกริยาอรรถบอกรส ดังคำว่าวิ้ง หมุน ผอม ซึ่งจัดเป็นคำเรียกสัมผัสที่ได้จากอวัยวะสัมผัสทางตา ส่วนคำกริยาอรรถบอกรส ดังคำว่าหวาน จัดเป็นคำเรียกสัมผัสที่ได้จากอวัยวะสัมผัสทางลิ้น คำกริยาอรรถบอกลิ่น ดังคำว่าหอม เหม็น จัดเป็นคำเรียกสัมผัสที่ได้จากอวัยวะสัมผัสทางจมูก ฉะนั้นจึงสรุปได้ว่าคำวิเศษณ์ดังกล่าวข้างต้นนี้ จัดเป็นประเภทของส่วนขยายคำเรียกสัมผัส

นววรรณ พันธุมธา (2553: 62) ได้กล่าวถึงคำพิเศษณ์ ซึ่งเป็นคำหมวดหนึ่งที่ทำหน้าที่ขยายกริยา โดยอธิบายไว้ว่า “คำพิเศษณ์ช่วยแสดงคุณสมบัติของคำกริยาให้ชัดเจนยิ่งขึ้น คำกริยาที่ใช้คำพิเศษณ์ขยายอาจเป็นคำกริยาที่แสดงอาการ แสดงสภาพ หรือแสดงการประสม” ซึ่งคำพิเศษณ์นั้นแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังกล่าวต่อไปนี้

1. คำพิเศษณ์ที่ขยายกริยาแสดงอาการ

ตัวอย่าง

ตาสุขดีใจหัวเราะว่า

ยายหนูเดินเตาะแตะเข้ามาหา

คุณลุงเดินฝางเมื่อรู้ข่าว

2. คำพิเศษณ์ที่ขยายกริยาแสดงสภาพ

ตัวอย่าง

เสื่อน้อยคับปิ้ง

กางเกงเขาใหม่เอี่ยมแต่สั้นต่อ

เขาเหลาคินสอเสียดแหลมเปียบ

3. คำพิเศษณ์ที่ขยายกริยาแสดงการประสพ

ตัวอย่าง

เขาเจ็บแปลบที่หัวไหล่

ฉันโกรธจืดขึ้นมาทันที

เขาเย็นววบที่ปลายเท้า

ทั้งคำพิเศษณ์ที่ขยายกริยาแสดงอาการ ขยายกริยาแสดงสภาพ และขยายกริยาแสดงการประสพของ นววรรณ พันธุมเมธา มีลักษณะเช่นเดียวกับส่วนขยายคำเรียกสัมผัสในงานวิจัยเล่มนี้สังเกตจากคำกริยาที่ยกตัวอย่างมา เช่น กริยาแสดงอาการ หัวเราะ เดิน เดิน กับกริยาแสดงสภาพ คับ สั้น แหลม จัดเป็นคำเรียกสัมผัสที่ได้จากอวัยวะสัมผัสทางตา ส่วนกริยาแสดงการประสพ เจ็บ เย็น จัดเป็นคำเรียกสัมผัสที่ได้จากอวัยวะสัมผัสทางผิวหนัง ดังนั้นผู้วิจัยจึงสรุปว่าประเภทคำพิเศษณ์นี้จัดเป็นประเภทส่วนขยายคำเรียกสัมผัสในรูปแบบหนึ่ง

จากข้อมูลทั้งเรื่อง “คำวิเศษณ์” ของ สุรินทร์ อัญชลินุกูล (2552) และ “คำพิเศษณ์” ของ นววรรณ พันธุมเมธา (2553) มีลักษณะบางประการร่วมกัน กล่าวคือ คำทั้งสองชนิดนี้มีหน้าที่ขยายคำกริยา ซึ่งคำกริยานั้นคือคำเรียกสัมผัสที่ได้จากอวัยวะสัมผัสตามที่อธิบายไว้แล้วข้างต้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้ชื่อเรียกคำทั้งสองชนิดนี้ว่า “ส่วนขยาย” และได้สรุปประเภทส่วนขยายที่เกี่ยวข้องกับคำเรียกสัมผัส โดยประมวลจากข้อมูลข้างต้นไว้เป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางตา แบ่งออกเป็น

1.1 ส่วนขยายคำบอกสี คือ คำที่ใช้ขยายคำบอกสีบางสี เพื่อบอกระดับความเข้มของสี เช่น หน้าแดงกำ เสื้อแดงแซ่ด หมวกเหลืองอ้อย เป็นต้น

1.2 ส่วนขยายคำบอกลักษณะ คือ คำที่ใช้ขยายคำบอกลักษณะ เพื่อแสดงคุณสมบัติของลักษณะนั้น ๆ ให้ชัดเจนขึ้น เช่น อ้วนกะลูกปึก ไส้แจ้วแหว สั้นเต๋อ เป็นต้น

1.3 ส่วนขยายคำบอกอาการ คือ คำที่ใช้ขยายคำบอกอาการ เพื่อแสดงสภาพของอาการนั้น ๆ ให้ชัดเจนขึ้น เช่น หัวเราะร่า หมุนตัว เดินเตาะเตะ เป็นต้น

2. ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางจมูก คือ คำที่ใช้ขยายคำบอกกลิ่นบางกลิ่น และมักใช้เน้นกลิ่นใดกลิ่นหนึ่งโดยเฉพาะ ใช้ปะปนกันไม่ได้ เช่น หอมฟุ้งเหม็นตุๆเหม็นคูลิ่ง เป็นต้น

3. ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางลิ้น คือ คำที่ใช้ขยายคำบอกรสบางรส เพื่อบอกความมีรสจัด เช่น เปรี้ยวจัด ขมปี้ เค็มปี้ เป็นต้น

4. ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางผิวหนัง คือ คำที่ใช้ขยายคำแสดงความรู้สึกที่มากกระทบผิวหนัง เช่น เจ็บแปล็บ เย็นวาบ เป็นต้น

ความแตกต่างระหว่างส่วนขยายคำเรียกสัมผัสกับคำประสม

การศึกษาเรื่องส่วนขยายคำเรียกสัมผัสในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่ามีส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจำนวนหนึ่งที่มีโครงสร้างคล้ายกับคำประสม ดังนั้นจึงได้รวบรวมแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะคำประสมเพื่อที่จะตั้งเป็นข้อสังเกตว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร จากการตรวจสอบเอกสารพบว่า มีนักวิชาการหลายท่าน ได้อธิบายความรู้เกี่ยวกับคำประสมไว้ ดังนี้

พระยาอุปกิตศิลปสาร (2545: 60-62) ได้อธิบายลักษณะของคำประสม ไว้ว่า

...การสร้างคำประสมเป็นการนำคำมูลมาประสมเข้า โดยแบ่งเป็น 4 ลักษณะ คือ การนำคำมูลที่มีเนื้อความต่าง ๆ มาประสมกัน และมีใจความเป็นอีกอย่างหนึ่ง เช่น คำว่า “หาง” หมายถึง ส่วนท้ายของสัตว์ และคำว่า “เสือ” หมายถึง สัตว์ชนิดหนึ่ง เมื่อนำคำว่า “หาง” ประสมกับคำว่า “เสือ” เป็น “หางเสือ” หมายถึง เครื่องถือท้ายเรือ เป็นต้น...

อนงค์ เอียงอุบล (2525: 37) ได้ศึกษาวิเคราะห์คำประสมในภาษาไทยโดยกล่าวถึงลักษณะของคำประสม ไว้ว่า

...คำประสมต้องเป็นคำที่เกิดจากหน่วยคำอิสระที่มีความหมายต่างกันตั้งแต่ 2 หน่วยคำขึ้นไป ประกอบกัน คำประสมแต่ละคำต้องมีส่วนประกอบ 2 ส่วน แต่ละส่วนนั้น อาจจะเป็นหน่วยคำอิสระ หรือเป็นเป็นหน่วยคำอิสระซึ่งประกอบกันเป็นกลุ่มคำ ส่วนประกอบแต่ละส่วนต้องทำหน้าที่ร่วมกันเป็นคำคำเดียวกัน...

ส่วน สมทรง บุรุษพัฒน์ (2536: 86) กล่าวถึงคำประสม ไว้ว่า

...คำประสม คือ การประสมคำ 2 คำขึ้นไป จะทำให้เกิดคำประสม ซึ่งส่วนประกอบของคำประสมนี้จะปรากฏเป็นอิสระได้ในบริบทอื่น ๆ ความหมายของคำประสมอาจจะเหมือนหรือต่างออกไปจากความหมายเดิมของคำที่เป็นส่วนประกอบแต่ละคำประสม จะต้องมีความหมายรวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน...

จากข้อมูลข้างต้น ได้ข้อสรุปว่า คำประสมนั้นเกิดจากคำมูล 2 คำขึ้นไปที่มีความหมายแตกต่างกันนำมาประสมเป็นคำคำเดียวกันและเกิดความหมายใหม่ที่รวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ส่วน “ส่วนขยายคำเรียกสัมผัส” ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เกิดจากการนำคำที่มีหน้าที่ขยายความซึ่งอาจเป็นคำกริยา คำวิเศษณ์ ไปทำหน้าที่ขยายความให้แก่คำอื่นซึ่งพิจารณาแล้วว่าเป็นคำเรียกสัมผัสเพื่อให้มีเนื้อความต่างกันไป หรือขยายความให้ชัดเจนสมบูรณ์ขึ้น

ฉะนั้นคำประสมกับส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจึงมีความแตกต่างกัน ดังนี้

1. ส่วนประกอบของคำประสมแต่ละส่วนนั้น เมื่อนำมารวมกันแล้วจะกลายเป็นคำคำเดียวกัน ต่างกับส่วนขยายคำเรียกสัมผัส ที่ส่วนประกอบยังคงแยกกันอยู่ไม่ได้ทำหน้าที่รวมเป็นคำเดียวกัน

2. ความหมายของคำประสมที่เกิดจากส่วนประกอบแต่ละส่วนมีความหมายรวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ต่างกับส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ความหมายของส่วนขยายนั้น ไม่ได้รวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับคำเรียกสัมผัส เพียงแต่ช่วยขยายความให้ต่างออกไปหรือมีลักษณะชัดเจนขึ้น

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยได้เสนอวิธีสังเกตความแตกต่างระหว่างคำประสมกับส่วนขยายคำเรียกสัมผัสไว้ คือ ให้แยกส่วนประกอบของคำเรียกสัมผัสกับคำที่ปรากฏร่วมกับคำเรียกสัมผัสนั้น ออกจากกันแล้ว พิจารณาว่าเมื่อคำเรียกสัมผัสนั้นอยู่ตามลำพัง ยังคงมีความหมายเหมือนเดิมหรือไม่ ถ้าคำเรียกสัมผัสมีความหมายเหมือนเดิม แสดงว่าคำที่ปรากฏร่วมกับคำเรียกสัมผัสนั้นเป็นส่วนขยาย แต่หากคำเรียกสัมผัสนั้นมีความหมายไม่เหมือนเดิม แสดงว่าได้ทำหน้าที่รวมเป็นคำประสมไปแล้ว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คำว่า “ร้อนตัว” ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 929) ได้กำหนดให้เป็นคำกริยา พร้อมทั้งให้ความหมายไว้ว่า “กลัวว่าโทษหรือความเดือดร้อนจะมาถึงตัว”

เมื่อแยกคำนี้ออกเป็น “ร้อน” กับ “ตัว” แล้วดูความหมายของคำว่า “ร้อน” ซึ่ง ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 929) ได้กำหนดให้เป็นคำวิเศษณ์ พร้อมทั้งนิยามความหมายไว้ว่า “มีความรู้สึกตามผิวหนังเหมือนถูกไฟ เป็นต้น, ตรงข้ามกับ เย็น”

พิจารณาแล้วเห็นว่าคำ “ร้อน” มีความหมายเปลี่ยนไปจากเดิม ฉะนั้นคำว่า “ร้อนตัว” จึงจัดเป็นคำประสม

ส่วนคำว่า “ร้อนผ่าว” ไม่ปรากฏความหมายในพจนานุกรม แต่เราทราบความหมายของคำนี้ได้จากการดูความหมายของคำที่มาขยาย คือคำว่า “ผ่าว” ซึ่ง ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 734) ได้กำหนดให้เป็นคำวิเศษณ์ มีความหมายว่า “อาการที่รู้สึกร้อนแรงเมื่อมีไอร้อนมากระทบ” ดังนั้นจึงนิยามความหมายของ “ร้อนผ่าว” ได้ว่า ความรู้สึกร้อนแบบมีไอร้อนมากระทบตามผิวหนัง

เมื่อแยกคำนี้ออกเป็น “ร้อน” กับ “ผ่าว” แล้วดูความหมายของคำว่า “ร้อน” ก็ยังคงความหมายเดิม เนื่องจากคำที่ปรากฏร่วมกับคำว่า “ร้อน” นั้น ไม่ได้ทำหน้าที่ร่วมเป็นคำเดียวกัน เพียงแต่มาช่วยขยายความให้มีลักษณะที่เด่นชัดขึ้น ฉะนั้นคำว่า “ผ่าว” จึงจัดเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัส

ความแตกต่างระหว่างส่วนขยายคำเรียกสัมผัสกับหน่วยสร้างกริยาเรียง

การศึกษาเรื่องส่วนขยายคำเรียกสัมผัสในการวิจัยครั้งนี้ นอกจากผู้วิจัยพบว่ามีส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจำนวนหนึ่งที่มีลักษณะคล้ายกับคำประสมแล้ว ยังพบว่าส่วนขยายคำเรียกสัมผัสบางคำอาจมีโครงสร้างเหมือนกับหน่วยสร้างกริยาเรียง ในลักษณะของโครงสร้างที่ประกอบด้วยคำกริยาจำนวนตั้งแต่ 2 คำขึ้นไปเรียงต่อกัน โดยไม่มีคำเชื่อมใด ๆ ปรากฏระหว่างคำกริยาที่อยู่เรียงกันในโครงสร้างนั้น เช่น น้ำไหลเร็ว เขาวิ่งช้า เป็นต้น ผู้วิจัยจึงค้นคว้าหาข้อมูลจากตำราและเอกสารต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปที่ว่าส่วนขยายคำเรียกสัมผัสนั้นมีความแตกต่างกับหน่วยสร้างกริยาเรียงดังคำอธิบายต่อไปนี้

หน่วยสร้างกริยาเรียง (serial verb construction) มักปรากฏในภาษาประเภทที่มีลำดับคำประธาน – กริยา – กรรม (SVO) คำว่า “หน่วยสร้างกริยาเรียง” ตามที่ปรากฏในวรรณกรรมทางภาษาศาสตร์ ซึ่งนักวิจัยทุกคนเรียกว่าเป็นหน่วยสร้างกริยาเรียงนั้น หมายถึง หน่วยสร้างที่ประกอบด้วยคำกริยาจำนวนตั้งแต่ 2 คำขึ้นไปเรียงกันโดยไม่มีคำเชื่อมใด ๆ ปรากฏระหว่างคำกริยาที่เรียงกันในหน่วยสร้างนั้น อาจมีคำนามซึ่งทำหน้าที่กรรมปรากฏอยู่ด้วยหรือไม่ก็ได้ ตัวอย่างเช่น เขานั่งดูโทรทัศน์ เขาทอดปลากิน (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2553: 66-67)

อาจกล่าวได้ว่า หน่วยสร้างกริยาเรียงเป็นปรากฏการณ์ทางวากยสัมพันธ์ซึ่งมีลักษณะเด่นปรากฏการณ์หนึ่งในภาษาไทย คือ การที่กริยาปรากฏเรียงกันได้โดยไม่มีคำใด ๆ มาคั่นกลาง นอกจากคำนามซึ่งทำหน้าที่กรรม

การเรียงกันของคำกริยา เป็นกลไกที่ทำให้เห็นคุณสมบัติทางอรรถศาสตร์ของหน่วยสร้างกริยาเรียง ซึ่ง ยาใจ ชูวิชา (2536: 119) ได้วิเคราะห์เรื่อง “เหตุการณ์” ซึ่งเป็นประเด็นในการศึกษาคุณสมบัติทางอรรถศาสตร์ของหน่วยสร้างกริยาเรียง ในวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความเป็นประโยชน์ของหน่วยสร้างกริยาเรียงในภาษาไทย” โดยอธิบายว่า “เหตุการณ์ คือ ความหมายที่แสดงถึงประสบการณ์

และจินตนาการของมนุษย์ซึ่งแสดงโดยกริยาแต่ละคำในหน่วยสร้างกริยาเรียง กริยา 1 คำ จะเสนอ ความหมายบอกประเภทของเหตุการณ์ 1 ประเภท”

จากคำอธิบายดังกล่าว ผู้วิจัยขอเสนอตัวอย่างเหตุการณ์ที่แสดงโดยหน่วยสร้างกริยาเรียง พอสั่งเขปเพื่อให้เกิดความเข้าใจยิ่งขึ้นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของคำกริยา 2 คำที่เรียงต่อกันใน โครงสร้างของหน่วยสร้างกริยาเรียง ซึ่งผู้วิจัยได้ประมวลตัวอย่างมาจากงานวิจัยในหนังสือของ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2553) เรื่อง “หน่วยสร้างกริยาเรียงต้นแบบในภาษาไทย” ดังนี้

- (1) เขาไปเล่นกีฬา
- (2) แจกกันตกแตก

ตัวอย่างประโยค (1) และ (2) มีลักษณะความสัมพันธ์ของคำกริยาเป็นแบบการเกิด ต่อเนื่องกันของเหตุการณ์ 2 เหตุการณ์ โดยคำกริยาคำแรกแสดงเหตุการณ์ที่เกิดก่อนเหตุการณ์ที่ แสดงโดยคำกริยาคำที่สอง อย่างไรก็ตามทั้งสองประโยคนี้มีข้อแตกต่างกัน คือ ตัวอย่างประโยค (1) คำกริยาคำที่สองแสดงวัตถุประสงค์การกระทำของกริยาคำแรก ในขณะที่ตัวอย่างประโยค (2) คำกริยาทั้ง 2 คำร่วมกันแสดงเหตุการณ์ก่อนผล โดยคำกริยาตัวแรกแสดงเหตุการณ์เหตุ ส่วนคำกริยา คำที่สองแสดงเหตุการณ์ผล

- (3) เขาตะโกนตอบ
- (4) เขาไหว้ขอบคุณ

ตัวอย่างประโยค (3) และ (4) มีลักษณะความสัมพันธ์ของคำกริยาเป็นแบบการเกิดพร้อมกัน ของเหตุการณ์ 2 เหตุการณ์ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือเหตุการณ์นั้นเกิดในเวลาเดียวกันและกระทำโดย ประชานคนเดียวกัน โดยคำกริยาคำแรกเป็นคำกริยาแสดงการกระทำที่เราทุกคนรับรู้ทางประสาท สัมผัสได้อย่างชัดเจน เนื่องจากเป็นกริยาที่ใช้ส่วนหนึ่งส่วนใดของร่างกายในการกระทำ ส่วนคำกริยาคำที่สองนั้นแตกต่างออกไป คือ เราไม่รู้ชัดเจนว่าการกระทำนั้น ๆ ใช้อวัยวะส่วนใด ของร่างกายหรือกระทำด้วยวิธีการอย่างไร กล่าวคือ ตอบ อาจกระทำโดยวิธีการพูดตอบ เขียนตอบ หรือ โบกมือตอบ เช่นเดียวกับ ขอบคุณ อาจกระทำโดยวิธีการพูดขอบคุณ เขียนขอบคุณ หรือ พนมมือขอบคุณ ก็ย่อมได้

- (5) เขาเดินกินไอศกรีม
 (6) เขาแอบร้องไห้

สุดท้ายคือตัวอย่างประโยค (5) และ (6) มีลักษณะความสัมพันธ์ของคำกริยาเป็นแบบ คำกริยาคำหนึ่งแสดงอาการปฏิกิริยาหรือลักษณะของการกระทำที่แสดงโดยคำกริยาอีกคำหนึ่ง แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ตัวอย่างประโยค (5) เป็นแบบที่คำกริยาคำที่แรกแสดงลักษณะท่าทาง ของร่างกายของประธาน โดยมีคำกริยาคำที่สองเป็นคำกริยาบอกการกระทำ ส่วนตัวอย่างประโยค (6) คำกริยาคำแรกไม่มีความหมายสมบูรณ์ในตัวเอง จึงต้องการคำกริยาคำที่สองมาเป็นส่วนเติมเต็ม จึงอนุมานได้ว่าคำกริยาคำแรกแสดงลักษณะบางอย่างเกี่ยวกับการกระทำที่แสดงโดยคำกริยาคำ ที่สอง

สรุปการวิเคราะห์ตัวอย่างประโยคหน่วยสร้างกริยาเรียงดังกล่าวข้างต้นได้ว่า ในหน่วย สร้างกริยาเรียง กริยาทั้ง 2 คำมีประธานร่วมกัน จึงมีความสัมพันธ์ทางวากยสัมพันธ์กับประธาน ในประโยคเหมือนกัน กริยาแต่ละคำจึงสร้างเหตุการณ์เฉพาะตัวได้ ฉะนั้นเมื่อในประโยคมีคำกริยา 2 คำ จึงมีเหตุการณ์ 2 เหตุการณ์เกิดขึ้น แต่ทั้งนี้ลำดับของเหตุการณ์อาจเกิดขึ้นได้หลายลักษณะ คือ อาจเกิดขึ้นพร้อมกันก็ได้หรือเกิดขึ้นแบบต่อเนื่องกันก็ได้ตามที่อธิบายไว้ข้างต้น

สรุปได้ว่า หน่วยสร้างกริยาเรียงมีความแตกต่างกับส่วนขยายคำเรียกสัมผัส คือ จำนวนของ เหตุการณ์ที่จะปรากฏอยู่ในประโยคที่มีหน่วยสร้างกริยาเรียงขึ้นอยู่กับจำนวนของคำกริยา เช่น หน่วยสร้างกริยาเรียง 2 คำ ก็มีเหตุการณ์ 2 เหตุการณ์ ต่างกับประโยคที่มีโครงสร้างของส่วนขยาย คำเรียกสัมผัสที่ในประโยคจะมีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเพียงเหตุการณ์เดียวเท่านั้น เนื่องจากคำที่นำมา ขยายทำหน้าที่ช่วยขยายเหตุการณ์หรือคำเรียกสัมผัสให้ชัดเจนและมีความเป็นรูปธรรมมากขึ้น มิใช่เป็นการเพิ่มเหตุการณ์

อย่างไรก็ตามจากการตรวจเอกสารผู้วิจัยพบหน่วยสร้างกริยาเรียงประเภทหนึ่ง ที่มีชื่อว่า หน่วยสร้างกริยาเรียงแสดงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ซึ่งหน่วยสร้างกริยาเรียง ประเภทนี้ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2553: 137) อธิบายว่า “คำกริยาคำหนึ่งเป็นคำแสดงเหตุการณ์ ซึ่งอาจเป็นการกระทำหรือกระบวนการในขณะที่คำกริยาอีกคำหนึ่งทำหน้าที่ขยายเหตุการณ์แรก ในแง่ลักษณะของการเกิดเหตุการณ์” มีตัวอย่างประกอบดังนี้

น้ำไหลเร็ว
 เชาวิ่งช้า
 เขามาสาย

ในหน่วยสร้างกริยาเรียงประเภทนี้ คำกริยาคำหนึ่งทำหน้าที่ขยายกริยาอีกคำหนึ่ง คำกริยาที่ทำหน้าที่ขยายมักเป็นคำกริยาแสดงสภาพ ซึ่งในงานวิจัยเกี่ยวกับหน่วยสร้างกริยาเรียงพบว่าหน่วยสร้างเช่นนี้มักไม่ค่อยได้รับการพิจารณาให้เป็นหน่วยสร้างกริยาเรียง มีเพียงบิซาง (Bisang, 1995: 147) นักภาษาศาสตร์ที่ศึกษาหน่วยสร้างกริยาเรียงในภาษาไทยเพียงคนเดียวที่จัดให้หน่วยสร้างประเภทนี้เป็นหน่วยสร้างกริยาเรียง (แบบขยาย) ส่วนนักภาษาศาสตร์ส่วนใหญ่มักจัดให้คำกริยาที่ทำหน้าที่ขยายคำกริยาอีกคำหนึ่งเป็นคำกริยาวิเศษณ์ เนื่องจากทำหน้าที่เดียวกับคำกริยาวิเศษณ์ในภาษาอื่น ซึ่งแนวคิดนี้สอดคล้องกับแนวคิดของผู้วิจัยที่พิจารณาให้คำกริยาคำที่สองมีหน้าที่เป็นเพียงส่วนขยาย มิใช่เป็นคำกริยาอีกคำที่มีความสัมพันธ์ทางวากยสัมพันธ์กับประธานในประโยคเหมือนกับคำกริยาดั้งแรกซึ่งถือเป็นคำหลักในส่วนของภาคแสดงของประโยค

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคำเรียกสัมผัส

ความหมายของคำเรียกสัมผัส

การวิจัยเรื่องสัมผัสต่าง ๆ เป็นที่สนใจทั้งในกลุ่มนักสรีรวิทยาและนักจิตวิทยา ทั้งนี้เพื่อที่จะศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวกระตุ้น อวัยวะรับความรู้สึก ทางเดินของประสาท และสมอง ซึ่งในด้านของกลุ่มนักภาษาก็ให้ความสนใจเรื่องสัมผัสเช่นเดียวกัน เพียงแต่เป็นการศึกษาคณะศาสตร์ โดยกลุ่มนักภาษาได้มีการทำการวิจัยเกี่ยวกับคำที่ใช้เรียกสัมผัส จากการตรวจเอกสารพบความหมายของคำเรียกสัมผัสซึ่งเกิดจากการรับรู้ทางประสาทสัมผัส ดังนี้

พรลัดดา เมฆบัณฑูรย์ (2547: 55) ได้ให้คำจำกัดความคำเรียกสัมผัสที่เกิดจากการรับรู้ทางลิ้น ไว้ในวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาคำเรียกรสและทัศนคติเกี่ยวกับรสในภาษาจีนแต้จิ๋วตามแนววรรณคดีชาตินิพนธ์” สรุปได้ใจความว่า นักภาษาศาสตร์ได้ให้ความสนใจในการศึกษาวงศ์พจน์ที่เกี่ยวกับรส โดยเรียกว่า “คำเรียกรส” (taste terms) ซึ่งมีความหมายว่า คำที่ใช้เรียกรสชาติอาหาร มิใช่เรียกรสชาติอาหารโดยตรง และไม่ใช้เรียกสิ่งอื่น

กัณฐิมา รักรวงษ์วาน (2550: 2) ได้ให้คำจำกัดความคำเรียกสัมผัสที่เกิดจากการรับรู้ทางผิวหนัง ไว้ในวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาคำเรียกสัมผัสและคำแสดงทัศนคติเกี่ยวกับสัมผัสในภาษาไทยตามแนววรรณศาสตร์ชาติพันธุ์” ว่าหมายถึง “คำที่ใช้เรียกคุณสมบัติของวัตถุสิ่งของที่รับรู้ โดยการลูบ แตะ กด หรือบีบ เช่น ลื่น เรียบ แข็ง เป็นต้น คำที่นอกเหนือจากนี้ถึงแม้จะเป็นคำที่เกี่ยวกับสัมผัส ก็ไม่เรียกว่าคำเรียกสัมผัส”

สิริวิมล ศุภรศร (2554: 280) ได้ให้คำจำกัดความคำเรียกสัมผัสที่เกิดจากการรับรู้ทางหู ไว้ในบทความวิจัยเรื่อง “องค์ประกอบทางความหมายของคำเรียกเสียงในภาษาไทย” ว่าหมายถึง “คำที่ใช้ระบุเสียงที่ได้ยิน เพื่อบ่งบอกคุณสมบัติของเสียงตามการรับรู้พื้นฐานของมนุษย์ และยังเป็นตัวแทนการจัดประเภทของเสียงในมโนทัศน์ของผู้พูดภาษา”

จากข้อมูลความรู้เกี่ยวกับเรื่องความหมายของคำเรียกสัมผัสข้างต้น ผู้วิจัยยังไม่พบนิยามคำเรียกสัมผัสในความหมายที่เกิดจากประสาทสัมผัสครบทั้ง 5 สัมผัส ปรากฏแต่ความหมายของคำเรียกสัมผัสที่เกิดจากประสาทสัมผัสเฉพาะส่วน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นิยามคำเรียกสัมผัสไว้ว่า หมายถึง คำที่ใช้เรียกการรับรู้สิ่งต่าง ๆ ผ่านทางระบบประสาทสัมผัสของร่างกาย อันได้แก่ อวัยวะรับสัมผัสทั้ง 5 คือ ตา หู จมูก ลิ้น และผิวหนัง

คำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทั้ง 5 ของมนุษย์

มนุษย์รับรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัวจากอวัยวะรับสัมผัส หรืออวัยวะรับความรู้สึก (sense organ) ซึ่งมีหน้าที่รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้าต่าง ๆ แล้วเปลี่ยนเป็นกระแสประสาทส่งไปยังสมอง จากนั้นสมองจะจัดระเบียบหรือหมวดหมู่ของสิ่งที่รับรู้ส่งออกมาสู่ภายนอก การจัดแบ่งประเภทของอวัยวะรับสัมผัสนั้นเป็นเรื่องทางวัฒนธรรม กล่าวคือ แต่ละวัฒนธรรมอาจมีการจำแนกประเภทของอวัยวะรับสัมผัสแตกต่างกัน เช่น ในภาษาเฮาซา (Hausa) จำแนกอวัยวะรับสัมผัสออกเป็น 2 ประเภท โดยเรียกชื่อตามลักษณะของประสาทสัมผัสได้แก่ การมองเห็น เรียกว่า “gani” ส่วนการได้ยิน การรับรส การได้กลิ่น และการสัมผัสนั้นรวมอยู่ในประเภทเดียวกัน เรียกว่า “ji” (Ritchie, 1991: 194 อ้างใน Day, 1995: 23) อย่างไรก็ตามโดยทั่วไปอวัยวะรับสัมผัสแบ่งออกเป็น 5 ประเภท คือ ตา หู จมูก ลิ้น และผิวหนัง

จากการตรวจเอกสารพบว่าอวัยวะรับสัมผัสทั้ง 5 นี้มาจากการรับความรู้สึกที่แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม โดยกลุ่มแรก คือ การรับความรู้สึกทั่วไป (general sense) ซึ่งก๊นสตรีม (Gunstream, 2006) กล่าวว่า การรับความรู้สึกนี้มีอวัยวะรับสัมผัสที่พบได้ตามผิวหนังทั่วร่างกาย ทำหน้าที่เกี่ยวกับการรับความรู้สึกเจ็บ (pain) ร้อน (heat) เย็น (cold) สัมผัส (touch) แรงกด (pressure) และการสั่นสะเทือน สอดคล้องกับแนวคิดของ กนกธร ปิยธำรงรัตน์ (2537) ที่อธิบายว่า อวัยวะรับความรู้สึก (sense organ) มีหน่วยรับความรู้สึกซึ่งกระจายอยู่ตามผิวหนังทั่วไป ไม่ได้มีอยู่เฉพาะที่ใดที่หนึ่ง จึงเป็น general sensory receptor ทำหน้าที่รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้าต่าง ๆ เช่น รับความรู้สึกจากการกดแรง ๆ รับความรู้สึกสัมผัสเบา ๆ รับความรู้สึกเย็น รับความรู้สึกร้อน เป็นต้น

ส่วนกลุ่มที่ 2 คือ การรับความรู้สึกพิเศษ (special sense) ก๊นสตรีมกล่าวว่าการรับความรู้สึกนี้มีอวัยวะรับความรู้สึกเฉพาะที่ ซึ่ง กนกธร ปิยธำรงรัตน์ เรียกว่า อวัยวะรับความรู้สึกเฉพาะ (special sense organ) เนื่องจากเป็นอวัยวะที่มีกลุ่มเซลล์พิเศษที่เปลี่ยนแปลงไปทำหน้าที่รับความรู้สึก (receptor cell) คือ ทำหน้าที่เปลี่ยนสิ่งเร้าให้กลายเป็นกระแสประสาทเข้าสู่ระบบประสาท แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ

1. นัยน์ตา เป็นอวัยวะรับแสงและการมองเห็น (organ of vision) ทำให้เกิดการมองเห็น โดยเซลล์รับแสงจะแปลงพลังงานแสงให้เป็นคลื่นประสาทเดินทางในทิศทางตรงข้ามออกจากลูกนัยน์ตาเข้าสู่สมอง
2. หู เป็นอวัยวะฟังเสียง (organ of hearing) ทำให้เกิดการได้ยิน โดยมีเยื่อแก้วหูทำหน้าที่ส่งผ่านแรงสั่นสะเทือนของคลื่นเสียงในอากาศไปให้หูชั้นใน ซึ่งเป็นที่อยู่ของหน่วยรับความรู้สึกเกี่ยวกับการฟังเสียง
3. จมูก เป็นอวัยวะรับกลิ่น (olfactory receptor) ทำให้เกิดการได้กลิ่น โดยมีเนื้อเยื่อบุผิวด้านบนของโพรงจมูกทำหน้าที่เปลี่ยนแปลงตัวเองไปเป็นเนื้อเยื่อรับกลิ่น
4. ลิ้น เป็นอวัยวะที่ประกอบด้วยหน่วยรับความรู้สึก คือ ตุ่มรับรส (taste bud) ซึ่งรับรสพื้นฐานได้ 4 รส คือ รสเปรี้ยว เค็ม หวาน และขม โดยมีตุ่มรับรสต่างบริเวณกัน

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า การรับรู้ความรู้สึกทั่วไป (general sense) เกิดจากอวัยวะรับสัมผัสทางผิวหนัง ส่วนการรับรู้ความรู้สึกพิเศษ (special sense) เกิดจากอวัยวะรับสัมผัสทางตา หู จมูก และลิ้น ดังนั้นในงานวิจัยฉบับนี้จึงแบ่งอวัยวะรับสัมผัสออกเป็น 5 ประเภท คือ ตา หู จมูก ลิ้น และผิวหนัง ซึ่งอวัยวะรับสัมผัสทั้ง 5 ประเภทนี้ ทำให้มนุษย์ได้รับรู้และเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่รอบตัวได้รอบด้าน ส่งผลให้เกิดคำถามมากมายที่มีความหมายอ้างอิงถึงการรับรู้จากการสัมผัสเหล่านี้

ส่วน นววรรณ พันธุมธา (2544) ได้ให้นิยามคำที่มีความหมายอ้างอิงถึงการรับรู้จากการสัมผัสไว้ในหนังสือคลังคำ พิจารณาจากข้อมูลพบอวัยวะรับสัมผัสทั้ง 5 ประเภท มีรายละเอียดดังนี้

1. การสัมผัสด้วยตาทำให้เห็น หรือการประสบแก่ตา กริยาที่เกิดจากการสัมผัสได้แก่ การดู การดูอย่างถี่ถ้วน หรือการเห็น สิ่งที่มาสัมผัสได้ คือ ภาพ รูป ทัศนียภาพ ธรรมชาติ อาหารตา และเงา ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มีหลายลักษณะ อาทิ ลักษณะของรูป เช่น เหลี่ยม กลม กลมกลึง มน ป้อม ๆ แบน แป้น เรียว รี คอด กิว เป็นต้น ลักษณะของขนาด เช่น โต ใหญ่ เบื่อเร่อ กระจิริด เล็ก จ้อย น้อย นิด เป็นต้น ลักษณะของสี เช่น ขาว ดำ แดง น้ำเงิน นวล ตุ่น ๆ ทึม ๆ มอ ๆ มัวซัว สดใส ซีด คล้ำ เข้ม จาง เรื่อ ๆ เป็นต้น ลักษณะที่ทำให้เห็นแล้วทำให้รู้สึก เช่น งาม สวย เจิด บาดตา รำคาญตา เป็นต้น

2. การสัมผัสด้วยหูทำให้ได้ยิน หรือการประสบแก่หู กริยาที่เกิดจากการสัมผัสได้แก่ การฟัง หรือการได้ยิน สิ่งที่มาสัมผัสได้ คือ เสียง สุ่มเสียง ลำเนียง กระแสเสียง น้ำเสียง หางเสียง และระดับเสียง ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้เกิดสภาพการได้ยิน อาทิ สภาพที่ดังและค่อย เช่น ดัง ค่อย เบา แผ่ว สนั่น กึกก้อง ขรม แสบแก้วหู เป็นต้น สภาพที่ไม่มีเสียง เช่น เงียบ วิเวก ว่างเวง เป็นต้น ส่วนลักษณะของเสียงที่ได้ยิน เช่น สูง แหลม เล็ก หัว ก้อง แหบ แดก แปลกหู ระคายหู เป็นต้น

3. การสัมผัสด้วยจมูกทำให้ได้กลิ่น หรือการประสบแก่จมูก กริยาที่เกิดจากการสัมผัสได้แก่ การดม หรือการได้กลิ่น สิ่งที่มาสัมผัสได้ คือ กลิ่น ซึ่งทำให้เกิดสภาพ เช่น ส่งกลิ่น โขย ฟุ้ง กรุ่น อวล ตลบ เตะจุมก เป็นต้น ลักษณะของสิ่งที่ได้กลิ่น เช่น หอม เหม็น ฉุน เป็นต้น

4. การสัมผัสด้วยลิ้นทำให้ได้รส หรือการประสบแก่ลิ้น กริยาที่เกิดจากการสัมผัสได้แก่ การกิน หรือการดื่ม สิ่งที่มาสัมผัสได้ คือ รส รสชาติ ซึ่งทำให้เกิดลักษณะ เช่น อร่อย กลมกล่อม ปร่า หวาน ขม เปรี้ยว จืด ซีด เป็นต้น

5. การสัมผัสด้วยผิวหนัง ทำให้เกิดความรู้สึกหรือสัมผัส กริยาที่เกิดจากการสัมผัสได้แก่ การถูบ ตะ กด บีบ เป็นต้น สิ่งที่ผิวหนังสัมผัสได้ คือ ความรู้สึก สัมผัส ซึ่งทำให้เกิดลักษณะ เช่น ลื่น ด้าน แข็ง ร้อน เย็น เป็นต้น

ส่วน วิชาติ บุรณะประเสริฐสุข (2550) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ระบบความหมายของคำในภาษาไทยของผู้พิการด้านการมองเห็นและผู้พิการด้านการได้ยิน” ซึ่งมีคัดเลือกคำกริยาคุณศัพท์ เพื่อนำมาใช้เป็นแบบทดสอบในงานวิจัย โดยใช้แนวคิดจำแนกคำกริยาคุณศัพท์ตามช่องทางการรับรู้ผ่านผัสสะหรืออวัยวะรับสัมผัสของมนุษย์ เพื่อให้ได้มาซึ่งคำกริยาคุณศัพท์ที่มีความหมายอ้างอิงการรับรู้ทางประสาทสัมผัส

จากการจำแนกพบคำกริยาคุณศัพท์แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ซึ่งครอบคลุมประสาทสัมผัสทั้ง 5 ของมนุษย์ กลุ่มแรก คือ กลุ่มที่รับรู้ด้วยการมองเห็นเท่านั้น ได้แก่ การรับรู้เรื่องสี ประกอบด้วย คำว่า ขาว แดง เหลือง เทียว ฯลฯ และการรับรู้เรื่องการเคลื่อนไหว ประกอบด้วย คำว่า เร็ว ช้า ฯลฯ กลุ่มต่อมา คือ กลุ่มการรับรู้ด้วยการมองเห็นร่วมกับประสาทสัมผัสอื่นหรือรับรู้ด้วยสัมผัสอื่นแทนการมองเห็น ได้แก่ การรับรู้เรื่องขนาด ประกอบด้วย คำว่า เล็ก ใหญ่ ล้วน ยาว สูง เตี้ย บาง หนา ฯลฯ การรับรู้เรื่องสภาพ ประกอบด้วย คำว่า สะอาด สกปรก นุ่ม แข็ง ฯลฯ และการรับรู้เรื่องพื้นผิว ประกอบด้วย คำว่า แข็ง นุ่ม ฯลฯ กลุ่มสุดท้าย คือ กลุ่มการรับรู้ด้วยสัมผัสอื่น ๆ ที่ไม่ใช่การมองเห็น ได้แก่ การรับรู้เสียง ประกอบด้วย คำว่า ดัง เบา ฯลฯ การรับรู้เรื่องกลิ่น ประกอบด้วย คำว่า หอมเหม็น ฯลฯ การรับรู้เรื่องรส ประกอบด้วย คำว่า หวาน เค็ม เปรี้ยว เผ็ด ฯลฯ และการรับรู้ทางกายสัมผัส ประกอบด้วย คำว่า ร้อน เย็น ฯลฯ

จากข้อมูลข้างต้นได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับประสาทสัมผัสประเภทต่าง ๆ ของกันสตรีม (Gunstream, 2006) และ กนกธร ปิยธำรงรัตน์ (2537) กับการจัดกลุ่มคำที่มีความหมายอ้างอิงการรับรู้ทางประสาทสัมผัสของ นววรรณ พันธุมเมธา (2544) และ วิชาติ บุรณะประเสริฐสุข (2550) ผู้วิจัยได้ประมวลแนวคิดดังกล่าวมาเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกคำเรียกสัมผัสที่จะนำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้

สรุปได้ว่า คำเรียกสัมผัส คือ คำที่ใช้เรียกการรับรู้สิ่งต่าง ๆ ผ่านทางระบบประสาทสัมผัสของร่างกาย อันได้แก่ อวัยวะรับสัมผัสทั้ง 5 คือ ตา หู จมูก ลิ้น และผิวหนัง ซึ่งพิจารณาได้จากคุณสมบัติทางความหมายที่จำแนกออกเป็น 3 ประการ ดังนี้

1. การใช้วาระรับสัมผัส ได้แก่ ตาทำให้มองเห็น หูทำให้ได้ยิน จมูกทำให้ได้กลิ่น ลิ้นทำให้ได้รส และผิวหนังทำให้เกิดความรู้สึกหรือสัมผัส
2. การกระทำของอวัยวะรับสัมผัส ได้แก่ ตากระทำอาการมอง หูกระทำอาการฟัง จมูกกระทำอาการดม ลิ้นมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อการกินหรือดื่มน้ำ และผิวหนังกระทำอาการถูบ แตะ กด บีบ
3. ผลที่เกิดจากการสัมผัส ได้แก่ การมองเห็นทำให้รับรู้สีต่าง ๆ ขนาดเล็ก ใหญ่ ระยะใกล้ ไกล รูปร่างกลม แบน เหลี่ยม เรียว ความมืด ความสว่าง สภาพเด่น แน่น สะอาด การเคลื่อนไหวเร็ว ช้า การได้ยินทำให้รับรู้ความดัง เบา เสียง การได้กลิ่นทำให้รับรู้ความหอมเหม็น การรับรสทำให้รับรู้รสชาติหวาน เปรี้ยว เค็ม เผ็ด และการสัมผัสทำให้รับรู้ความร้อน เย็น นุ่ม แข็ง เป็นต้น

ตัวอย่างคำที่จัดให้เป็นคำเรียกสัมผัสจากคุณสมบัติทางความหมายข้างต้น มีดังนี้

1. คำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตา เช่น เหลือง เล็ก สว่าง สะอาด เร็ว
2. คำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางหู เช่น เสียง ดัง กึกก้อง กรีด
3. คำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางจมูก เช่น หอม เหม็น ฉุน
4. คำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางลิ้น เช่น หวาน เปรี้ยว เค็ม เผ็ด
5. คำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางผิวหนัง เช่น เย็น หนาว ร้อน

กลวิธีการสร้างคำเรียกสัมผัสกับส่วนขยาย

ผู้วิจัยได้ทบทวนวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาคำเรียกรสและทัศนคติเกี่ยวกับรสในภาษาจีน แต่จิวตามแนววรรคศาสตร์ชาติพันธุ์” ของ พรลัดดา เมฆบัณฑิต (2547); วิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาคำเรียกสัมผัสและคำแสดงทัศนคติเกี่ยวกับสัมผัสในภาษาไทยตามแนววรรคศาสตร์ชาติพันธุ์” ของ กัญฉิมา รักรวงษ์วาน (2550); วิทยานิพนธ์เรื่อง “คำเรียกรสของกลุ่มชาติพันธุ์ไทในเขตภาคเหนือตอนล่าง: กรณีศึกษาในแนววรรคศาสตร์ชาติพันธุ์” ของ สุพัตรา จิรนนทนารถณ์ (2553) และบทความวิจัยเรื่อง “องค์ประกอบทางความหมายของคำเรียกเสียงในภาษาไทย” ของ สิริวิมล สุกรศร (2554) เกี่ยวกับกลวิธีการสร้างคำเรียกสัมผัสกับส่วนขยาย เนื่องจากผู้วิจัยเห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสในงานวิจัยครั้งนี้

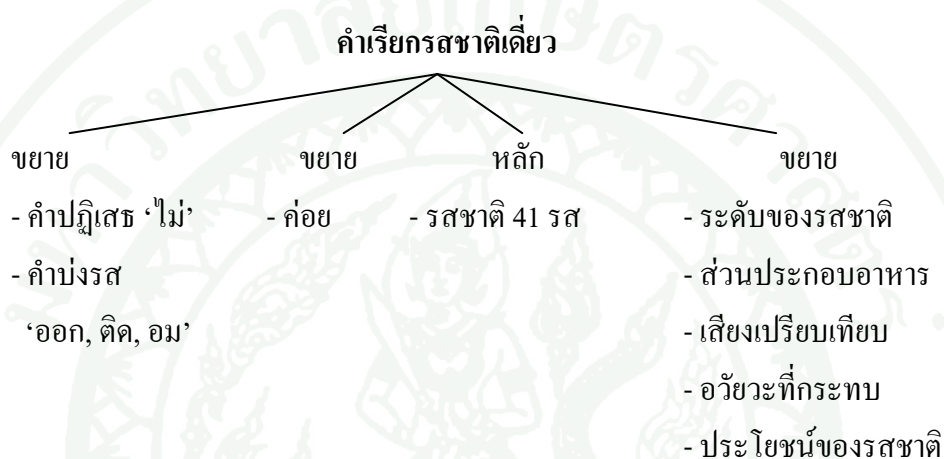
พริลัดคา เมฆบัณฑูรย์ (2547: 91-98) ได้อธิบายเรื่องการผสมคำเรียกรสกับส่วนขยายไว้ ซึ่งเป็นกลวิธีหนึ่งในการสร้างคำเรียกรสใหม่พื้นฐานในภาษาจีนแต้จิ๋ว สามารถแบ่งออกได้เป็น 6 กลวิธีย่อย คือ 1) กลวิธีผสมคำเรียกรสพื้นฐานกับคำเรียกกลิ่น 2) กลวิธีการผสมคำเรียกรสพื้นฐานกับคำบอกลักษณะ 3) กลวิธีการผสมคำเรียกรสพื้นฐานกับคำบอกความเจือจางของรส 4) กลวิธีการผสมคำเรียกรสพื้นฐานกับคำบอกอุณหภูมิ 5) กลวิธีการผสมคำเรียกรสพื้นฐานกับคำว่า /tshuk5/ ‘ออก’ และ 6) การผสมคำเรียกรสพื้นฐานกับคำว่า /se:1/ ‘เกิด’ สรุปรายละเอียดได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 กลวิธีการผสมคำเรียกรสกับส่วนขยาย

กลวิธีการผสมคำเรียกรสกับส่วนขยาย		
กลวิธี	โครงสร้าง	ตัวอย่าง
1. การผสมคำเรียกรสพื้นฐานกับคำเรียกกลิ่น	คำเรียกรสพื้นฐาน + คำเรียกกลิ่น	1. /tiam ₂ phan ₁ / ‘หวานหอม’ 2. /ti: ₁ tsho: ₁ / ‘หวานคาว’
2. การผสมคำเรียกรสพื้นฐานกับคำบอกลักษณะ	คำเรียกรสพื้นฐาน + คำบอกลักษณะ	1. /tsia: ₆ tshen ₁ / ‘จี๊ดใส’ 2. /sow ₁ kiam ₅ / ‘กรอบเค็ม’
3. การผสมคำเรียกรสพื้นฐานกับคำบอกความเจือจางของรส	คำเรียกรสพื้นฐาน + คำบอกความเจือจาง	1. /sin ₁ niŋ ₄ / ‘เปรี้ยวนิดหน่อย’ 2. /khow ₆ ?im ₁ / ‘ขมนิดหน่อย’
4. การผสมคำเรียกรสพื้นฐานกับคำบอกอุณหภูมิ	คำเรียกรสพื้นฐาน + คำบอกอุณหภูมิ	1. /hiam ₁ ho: ₁ / ‘เผ็ดร้อน’ 2. /jua? ₅ hiam ₁ / ‘ร้อนเผ็ด’
5. การผสมคำเรียกรสพื้นฐานกับคำว่า /tshuk ₅ / ‘ออก’	คำเรียกรสพื้นฐาน + คำว่า /tshuk ₅ / ‘ออก’	1. /tshuk ₅ ti: ₁ / ‘ออกหวาน’ 2. /tshuk ₅ siab ₂ / ‘ออกฝาด’
6. การผสมคำเรียกรสพื้นฐานกับคำว่า /se: ₁ / ‘เกิด’	คำเรียกรสพื้นฐาน + คำว่า /se: ₁ / ‘เกิด’	1. /se: ₁ hiam ₁ / ‘เกิดเผ็ด’ 2. /se: ₁ sin ₁ / ‘เกิดเปรี้ยว’

ส่วน สุพัตรา จิรนนทนาภรณ์ (2553) ได้ศึกษาเรื่อง “คำเรียกรสของกลุ่มชาติพันธุ์ไท ในเขตภาคเหนือตอนล่าง: กรณีศึกษาในแนววรรณคดีชาติพันธุ์” ผลการศึกษาพบว่า คำเรียกรสชาติ แบ่งออกเป็นคำเรียกรสชาติเดียวกับคำเรียกรสชาติประสม สรุปรายละเอียดสำคัญได้ดังนี้

1. คำเรียกรสชาติเดี่ยว ประกอบด้วยโครงสร้าง วากยสัมพันธ์ หน่วยประกอบ และ อรรถศาสตร์ ดังนี้

ภาพที่ 1 โครงสร้างคำเรียกรสชาติเดี่ยว

จากภาพที่ 1 คำเรียกรสชาติเดี่ยว อธิบายได้ว่า หน่วยหลัก หมายถึง คำเรียกรสชาติเดี่ยว จำนวน 41 รส ที่พบในงานวิจัยเป็นหน่วยคำอิสระ เกิดตามคำพังหรือปรากฏในรูปของคำซ้ำก็ได้ ส่วนหน่วยขยาย เป็นหน่วยที่ทำให้คำเรียกรสชาติมีความเฉพาะเจาะจงหรือมีรายละเอียดยิ่งขึ้นไปอีก แบ่งออกเป็นหน่วยขยายตำแหน่งที่ 1 คือ คำที่ระบุว่าเป็นรสชาตินั้นได้แก่ คำปฏิเสธ ‘ไม่’ เช่น ไม่เผ็ด และคำปรงรสชาติ ‘ออก, ติด, อม’ เช่น ออกเปรี้ยว ติดเปรี้ยว ๆ อมเปรี้ยว เป็นต้น หน่วยขยายตำแหน่งที่ 2 คือ หน่วยคำ ‘ค่อย’ มีความหมายว่า น้อย หรือบ้าง เช่น ไม่ค่อยเผ็ด หมายความว่า เผ็ดน้อย ส่วน ค่อยเผ็ด หมายความว่า เผ็ดบ้าง เป็นต้น และหน่วยขยายตำแหน่งที่ 3 เป็นคำแสดงความหมาย แบ่งได้ 5 ประเภทได้แก่ 1) ระดับของรสชาติ เช่น เปรี้ยวปี้ด หวานกำลังดี เผ็ดนิด ๆ 2) ส่วนประกอบของอาหาร เช่น เปรี้ยวกุ้ง (ให้เป็นรสของก้อยกุ้ง) ขมยาง (ให้เป็นรสของยอดมะละกอ) เผ็ดเครื่องเทศ (ให้เป็นรสของไฉ้อั่ว) 3) สิ่งเปรียบเทียบ เช่น เผ็ดแบบพริกไทย เผ็ดแบบติปติ หอมคล้ายพลู 4) อวัยวะที่กระทบ เช่น เผ็ดติดลิ้น ขมติดคอ เผ็ดสะใจ และ 5) ประโยชน์ของรสชาติ เช่น เผ็ดดับกลิ่นคาว เปรี้ยวไล่แกงลาว เปรี้ยวแทนมะนาว ได้ดี

หน่วยขยายแต่ละตำแหน่งนั้นมีโครงสร้างเป็นได้ทั้งคำเดี่ยวและกลุ่มคำ ใน 4 รูปแบบ
คือ

- 1) คำเดี่ยว เช่น เผ็ดจัด เผ็ดแหลม เปรี้ยวปี้ด เปรี้ยวใหญ่
- 2) กริยาวลี เช่น เปรี้ยวไม่มาก
- 3) บุพบทวลี เช่น เผ็ดแบบพริกไทย
- 4) ประโยค เช่น เผ็ดลิ้นแสบ

ทั้งนี้ หน่วยขยายไม่จำเป็นต้องปรากฏพร้อมกันครั้งเดียวทั้ง 3 ตำแหน่ง ดังตัวอย่าง

<u>ขยาย 1</u>	<u>ขยาย 2</u>	<u>หลัก</u>	<u>ขยาย 3</u>
ไม่	เปรี้ยว	มาก	
ไม่	ค่อย	เผ็ด	
ออก		เผ็ด	จัด
		ขม	ติดปาก
		เผ็ด	แบบดีปลิ
		เผ็ด	ไม่แรง

เห็นได้ว่า หน่วยขยายในบางตำแหน่งอาจมีโครงสร้างมากกว่าหนึ่งรูปแบบ กล่าวคือ หน่วยขยายในตำแหน่งที่ 3 พบปรากฏทั้งในโครงสร้างของคำเดี่ยว กริยาวลี และบุพบทวลี ในขณะที่หน่วยขยายในตำแหน่งที่ 1 และ 2 พบปรากฏเฉพาะโครงสร้างของคำเดี่ยวเท่านั้น

2. คำเรียกรสชาติประสม อาจพบพร้อมกันได้ตั้งแต่ 2 ถึง 4 รสชาติ หรือพบเป็นชุดของ รสชาติ (คือ มีส่วนขยายด้วย) ได้แก่ คำเรียกรสชาติประสม 2 ชุด เช่น ออกเปรี้ยวฝาด ๆ _____ จัด ออกหวานนิด ๆ เป็นต้น คำเรียกรสชาติประสม 3 ชุด เช่น เผ็ดอมเปรี้ยวอมหวาน เปรี้ยวหอม หวานนิดหน่อย เป็นต้น ส่วนคำเรียกรสชาติประสม 4 ชุด เป็นแบบคำหลักประสมกันล้วน ๆ โดยไม่มีหน่วยขยาย เช่น แสบหอมฉุนร้อน เผ็ดสามรสเค็มหวานเปรี้ยว เป็นต้น

ส่วน กัณฑ์มา รักรวงษ์วาน (2550: 103-108) ได้อธิบายเรื่องกลวิธีการประสมคำเรียกสัมผัสกับคำขยายไว้ว่า หมายถึง การนำคำเรียกสัมผัสมาประสมกับคำขยายในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งแบ่งเป็น 3 กลวิธีย่อย คือ 1) กลวิธีการประสมคำเรียกสัมผัสพื้นฐานกับคำขยายบอกปริมาณ 2) กลวิธีการประสมคำเรียกสัมผัสพื้นฐานกับคำขยายบอกลักษณะและอาการความรู้สึกทางกาย และ 3) กลวิธีการประสมคำเรียกสัมผัสพื้นฐานกับคำแสดงการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสทางตา สรุปรายละเอียดได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 กลวิธีการประสมคำเรียกสัมผัสกับคำขยาย

กลวิธีการผสมคำเรียกสรรกับคำขยาย		
กลวิธี	โครงสร้าง	ตัวอย่าง
1. การประสมคำเรียกสัมผัสพื้นฐานกับคำขยายบอกปริมาณ	คำเรียกสัมผัสพื้นฐาน + คำขยายบอกปริมาณ	1. <u>แข็งโป๊ก</u> 2. <u>เย็นเฉียบ</u> 3. <u>ร้อนจี๋</u>
2. การผสมคำเรียกสัมผัสพื้นฐานกับคำขยายบอกลักษณะและอาการความรู้สึกทางกาย	คำเรียกสัมผัสพื้นฐาน + คำขยายบอกลักษณะและอาการความรู้สึกทางกาย	1. <u>เย็นเยือก</u> 2. <u>ร้อนผ่าว</u> 3. <u>เหนียวเหนอะหนะ</u>
3. การประสมคำเรียกสัมผัสพื้นฐานกับคำแสดงการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสทางตา	คำเรียกสัมผัสพื้นฐาน + คำแสดงการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสทางตา	1. <u>เหลวขุ่น</u> 2. <u>เหนียวใส</u> 3. <u>เกลี้ยงลื่น</u> 4. <u>หนานุ่ม</u>

ส่วน สิริวิมล ศุภกรศร (2554: 295-296) ได้อธิบายเรื่องกลวิธีการผสมคำเรียกเสียงกับส่วนขยายไว้ สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 กลวิธีย่อย คือ 1) กลวิธีการผสมคำเรียกเสียงกับคำขยายบอกปริมาณ 2) กลวิธีการผสมคำเรียกเสียงกับคำแสดงอาการ 3) กลวิธีการผสมคำเรียกเสียงกับคำแสดงความรู้สึกเมื่อเสียงมากระทบหู และ 4) กลวิธีการผสมคำเรียกเสียงกับคำบอกลักษณะ สรุปรายละเอียดได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 กลวิธีการผสมคำเรียกเสียงกับส่วนขยาย

กลวิธีการผสมคำเรียกเสียงกับส่วนขยาย		
กลวิธีย่อย	โครงสร้าง	ตัวอย่าง
1. การประสมคำเรียกเสียงกับคำขยายบอกปริมาณ	คำเรียกเสียง + คำขยายบอกปริมาณ	1. <u>สูง</u> ปรี๊ด 2. <u>แหลม</u> ปรี๊ด
2. การผสมคำเรียกเสียงกับคำแสดงอาการ	คำเรียกเสียง + คำแสดงอาการ	1. <u>เครือ</u> ตะอื้น 2. <u>แผ่ว</u> ถ้ำ 3. <u>เอะอะ</u> ไววาย 4. <u>ดั่ง</u> ไววาย
3. การประสมคำเรียกเสียงกับคำแสดงความรู้สึกเมื่อเสียงมากกระทบหู	คำเรียกเสียง + คำแสดงความรู้สึกเมื่อเสียงมากกระทบหู	1. <u>ดั่ง</u> หนวกหู 2. <u>หุ้ม</u> น่มหู 3. <u>แหลม</u> แสบแก้วหู 4. <u>แหลม</u> บาดหู
4. การประสมคำเรียกเสียงกับคำบอกลักษณะ	คำเรียกเสียง + คำบอกลักษณะ	1. <u>กังวาน</u> ลึกลึ 2. <u>เครือ</u> สั้น 3. <u>หุ้ม</u> น่ม 4. <u>ดั่ง</u> ชัดเจน

จากการศึกษาเรื่องกลวิธีการสร้างคำเรียกสัมผัสกับส่วนขยายข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสมี 3 ลักษณะ ได้แก่ ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่เป็นคำ เช่น คำว่า ร้อนจี้ เหนียวหนอะหนะ เปรี้ยวใหญ่ และ กังวานลึกลึ เป็นต้น ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่เป็นกลุ่มคำ เช่น คำว่า ดั่งหนวกหู หุ้มน่มหู เผ็ดลึนแสบ และ แหลมบาดหู เป็นต้น และส่วนขยายที่มีลักษณะเป็นประโยค เช่น เผ็ดลึนแสบ เป็นต้น

ส่วนด้านโครงสร้างของส่วนขยายคำเรียกสัมผัส มีหน่วยขยายได้มากที่สุดถึง 3 ตำแหน่ง โดยหน่วยขยายในบางตำแหน่งอาจเป็นได้ทั้งคำหรือกลุ่มคำ ด้านตำแหน่งการปรากฏของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่พบนั้น สรุปได้ว่ามี 2 โครงสร้างได้แก่ โครงสร้างที่ปรากฏส่วนขยายในตำแหน่งหน้าคำเรียกสัมผัส เช่น คำว่า กรอบเค็ม ร้อนเผ็ด เกลี้ยงลึน และ หนาน่ม เป็นต้น กับโครงสร้างที่ปรากฏ

ส่วนขยายในตำแหน่งหลังคำเรียกสัมผัส เช่น คำว่า เปรี้ยวนิดน้อย ขมติดปาก เย็นเฉียบ แหลมปรี๊ด และดั่งไวยวาย เป็นต้น

นอกจากนั้นในกลวิธีการสร้างคำเรียกสัมผัสกับส่วนขยาย มีการแบ่งส่วนขยายออกตาม ลักษณะทางความหมาย แสดงดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 ลักษณะทางความหมายของส่วนขยายคำเรียกสัมผัส

ลักษณะทางความหมายของ ส่วนขยายคำเรียกสัมผัส	ประเภทคำเรียกสัมผัส		
	คำเรียกกรส	คำเรียกสัมผัส	คำเรียกเสียง
1. คำบอกระดับหรือปริมาณ	✓	✓	✓
2. คำแสดงอาการ	-	-	✓
3. คำบอกลักษณะ	✓	✓	✓
4. คำแสดงความรู้สึกเมื่อกระทบอวัยวะ	✓	-	✓
5. คำแสดงการรับรู้ด้วยสัมผัสอื่น ๆ	✓	✓	-
6. คำบอกความเจือจาง	✓	-	-
7. คำว่า /tshuks/ ‘ออก’	✓	-	-
8. คำว่า /se:ɯ/ ‘เกิด’	✓	-	-
9. คำบอกส่วนประกอบของสิ่งที่สัมผัส	✓	-	-
10. คำบอกประโยชน์ของสัมผัส	✓	-	-
11. คำปฏิเสธ ‘ไม่’	✓	-	-

หมายเหตุ: ✓ หมายความว่าปรากฏ

- หมายความว่าไม่ปรากฏ

จากตารางที่ 4 พบลักษณะทางความหมายของส่วนขยายที่ใช้มากกว่าใน 1 ประติพจน์ของคำเรียกสัมผัส ดังนี้ คำบอกระดับหรือปริมาณ และคำบอกลักษณะ พบอยู่ในทุกประติพจน์ของคำเรียกสัมผัสอันได้แก่ คำเรียกกรส คำเรียกเสียง และคำเรียกสัมผัส ส่วนคำแสดงความรู้สึกเมื่อกระทบอวัยวะพบอยู่ในประติพจน์ของคำเรียกกรสและคำเรียกเสียง และสุดท้าย คำแสดงการรับรู้ด้วยสัมผัสอื่น ๆ พบอยู่ในประติพจน์ของคำเรียกกรสและคำเรียกสัมผัส ซึ่งผู้วิจัยได้ประมวลแนวคิดเรื่องการแบ่งลักษณะทางความหมายของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสข้างต้น มาเป็นแนวทางในการวิจัยครั้งนี้ด้วยได้แก่

1. ส่วนขยายบอกปริมาณ คือ ส่วนขยายที่ทำหน้าที่ขยายคำเรียกสัมผัสเพื่อบอกความหมายในเชิงปริมาณมากหรือน้อย เช่น คำว่า แข็งโป๊ก เผ็ดฉ็ด เป็นต้น
2. ส่วนขยายบอกสภาพ คือ ส่วนขยายที่ทำหน้าที่ขยายคำเรียกสัมผัสเพื่อบอกความหมายเกี่ยวกับคุณลักษณะของสัมผัส เช่น กังวานลึก ดั่งชัดเจน เป็นต้น
3. ส่วนขยายบอกอาการ คือ ส่วนขยายที่ทำหน้าที่ขยายคำเรียกสัมผัสเพื่อบอกความหมายเกี่ยวกับกิริยาอาการของสัมผัส เช่น คำว่า เครือสะอื้น ดั่งโวยวาย เป็นต้น
4. ส่วนขยายแสดงความรู้สึก คือ ส่วนขยายที่ทำหน้าที่ขยายคำเรียกสัมผัสซึ่งมีอารมณ์ความรู้สึกแฝงอยู่ด้วย เช่น คำว่า เผ็ดสะใจ แหลมเสบแก้วหู เป็นต้น

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคำปรากฏร่วม

ความหมายของคำปรากฏร่วม

นักภาษาศาสตร์ได้ให้คำจำกัดความหรืออธิบายลักษณะของคำปรากฏร่วม (collocation) ไว้ดังนี้

Firth (1957: 181) นิยามความหมายของคำปรากฏร่วมไว้ว่า “คำปรากฏร่วม หมายถึง ข้อความที่มักจะปรากฏร่วมกับคำคำนั้น และเรารู้จักคำคำหนึ่งได้ก็จากคำข้างเคียงที่อยู่ด้วยกัน”

Lewis (1998: 25) นิยามความหมายของคำปรากฏร่วมไว้ว่า “คำปรากฏร่วม คือ คำหรือกลุ่มคำที่มักปรากฏอยู่ร่วมกัน ฟังแล้วเป็นธรรมชาติในภาษานั้น ๆ และมีความถี่ในการปรากฏสูงกว่าความถี่ที่คำหรือกลุ่มคำนั้นอาจปรากฏอยู่ร่วมกันโดยบังเอิญ”

Nation (2001: 324) อธิบายลักษณะของคำที่มีการปรากฏร่วมกันไว้ว่า “คำปรากฏร่วม คือ กลุ่มคำที่มีลักษณะโครงสร้างค่อนข้างตายตัว โดยคำที่ประกอบเป็นกลุ่มคำนั้นมักปรากฏอยู่ร่วมกันบ่อย หรือมีลักษณะเฉพาะในการใช้ร่วมกัน”

Baker (2005: 285) นิยามความหมายของคำปรากฏร่วมไว้ว่า “คำปรากฏร่วม คือ แนวโน้มที่คำบางคำจะปรากฏร่วมกันเป็นประจำในภาษาหนึ่ง ๆ”

สุพรรณิ ปิ่นมณี (2549: 251) อธิบายว่า “คำปรากฏร่วม คือ การที่คำตั้งแต่ 2 คำขึ้นไป ปรากฏอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืนเป็นธรรมชาติ แล้วสร้างหน่วยความหมายใดความหมายหนึ่งขึ้นมา ร่วมกัน โดยปริบทในการอยู่ร่วมกันของคำจะเป็นตัวกำหนดว่าความหมายของวลีนั้น ๆ หรือ คำคำนั้นในประโยคใช้ความหมายใด ความหมายหลัก ความหมายรอง หรือความหมายเชิงเปรียบเทียบ”

จากคำจำกัดความข้างต้น เห็นได้ว่านักภาษาศาสตร์มีความเห็นตรงกันว่า คำปรากฏร่วม (collocation) หมายถึง คำหรือกลุ่มคำที่ปรากฏอยู่ร่วมกันเป็นประจำในปริบท หรือมีลักษณะเฉพาะในการใช้ร่วมกัน โดยเป็นการใช้ตามปกติของเจ้าของภาษา

ลักษณะของคำปรากฏร่วม

การปรากฏร่วมกันของคำมีรูปแบบ (form) และความสัมพันธ์ระหว่างกัน (relationship) ที่หลากหลายเป็นอันมาก จึงจำแนกแยกแยะอย่างเป็นระบบได้ค่อนข้างยาก (Nation, 2001: 317) ผู้วิจัยจะกล่าวถึงลักษณะเฉพาะของคำปรากฏร่วมโดยทั่วไป เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสในครั้งนี้

คำปรากฏร่วมเป็นการปรากฏร่วมกันของคำอย่างเป็นธรรมชาติ โดยไม่มีหลักเกณฑ์หรือเหตุผลในการใช้ที่ชัดเจนเป็นระบบ มักขึ้นอยู่กับความนิยมของเจ้าของภาษา แม้ว่าบางครั้งความหมายของคำอาจช่วยให้มองเห็นแนวโน้มที่สามารถใช้ร่วมกันได้ก็ตาม เพราะมีคำจำนวนไม่น้อยที่น่าจะใช้แทนกันได้ แต่เจ้าของภาษาไม่ยอมรับ เช่น high/ tall แปลว่า “สูง” เราใช้ high/ tall กับวัตถุหรือสถานที่ แต่กับคน ใช้ tall เท่านั้น หรือ look at/ gaze at แปลว่า “มองดู, พิจารณา” เราใช้ look at กับคนหรือปัญหา แต่ใช้ gaze at กับคนเท่านั้น (Baker, 2005: 47) เมื่อพิจารณาในด้านนี้ เห็นได้ว่าความหมายของคำอาจไม่ได้เป็นตัวกำหนดการปรากฏร่วมกันของคำเสมอไป เพราะคำที่มีความหมายเหมือนกันหรือมีความหมายใกล้เคียงกันอาจใช้แทนกันไม่ได้

อย่างไรก็ตามหากมองในด้านที่เกี่ยวกับความหมายกว้างหรือแคบของคำศัพท์ (level of specificity) กลับมีอิทธิพลต่อคำศัพท์ที่มาปรากฏร่วมกัน (Beekman and Callow, 1974 อ้างใน Baker, 2005: 50) กล่าวคือ ยิ่งเป็นคำที่มีความหมายกว้าง จำนวนคำปรากฏร่วมยิ่งมีมาก แต่ถ้าเป็นคำที่ใช้เฉพาะเจาะจง จำนวนคำปรากฏร่วมจะมีจำกัดตามไปด้วย

บางครั้งอาจพบการใช้คำปรากฏร่วมที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่ตามความมุ่งหมายของผู้ใช้ และอาจมีรูปแบบผิดไปจากที่ใช้กันตามปกติ (Baker, 2005: 50-51) เช่น มีการใช้ heavy gambler ดังตัวอย่างต่อไปนี้

...I first met Hugh Fraser in 1977. Charming, rather hesitant, a heavy smoker and heavy gambler, he had made such headway through his fortune that he had decided to sell his last major asset, the controlling shares in the business which his father had built up and named Scottish and Universal Investments.

(Lonrho, n.d. cited in Baker, 2005: 51)

ในที่นี้ผู้เขียนจงใจใช้ heavy gambler เพื่อเปรียบเทียบกับ heavy smoker ซึ่งเป็นคำปรากฏร่วมปกติ ดังนั้นการสร้างคำปรากฏร่วมใหม่ ๆ ที่มักพบในงานเขียนประเภทนวนิยาย บทกวี เรื่องขำขัน และโฆษณา จึงช่วยสร้างจินตภาพใหม่ ๆ และก่อให้เกิดผลตอบสนองผิดไปจากความคาดหมายของผู้อ่านได้

อย่างไรก็ตามงานเขียนเชิงสร้างสรรค์ไม่จำเป็นต้องใช้คำปรากฏร่วมแปลก ๆ เสมอไป บ่อยครั้งที่ผู้ประพันธ์นำคำธรรมดาที่มีอยู่แล้วในภาษาทั่วไปมาใช้ในงานเขียนของตน เพราะว่สื่อความหมายได้ตรงกับสิ่งที่ต้องการเขียนพอดี (Hill, 2001: 56)

สรุปได้ว่า คำปรากฏร่วม (collocation) ที่ใช้ในงานเขียนมีทั้งในลักษณะที่เป็นคำปรากฏร่วมทั่วไป ซึ่งเป็นที่คุ้นเคยหรือยอมรับ และในลักษณะคำปรากฏร่วมพิเศษที่ใช้ในเชิงสร้างสรรค์เพื่อสร้างจินตภาพใหม่ ๆ ให้แก่ผู้อ่าน

เกณฑ์การพิจารณาคำปรากฏร่วม

Manning and Schutze (1999: 171) กล่าวถึงเกณฑ์การพิจารณาคำปรากฏร่วม (collocation) สรุปได้ 3 ข้อ ดังนี้

1. Non-compositionality : ความหมายไม่ได้มาจากการรวมความหมายของส่วนย่อย ๆ โดยตรง เช่น white wine, white woman คำว่า white ในที่นี้ไม่ได้มีความหมายถึงสีขาวเหมือนกับคำว่า white ปกติ
2. Non-substitutability : ไม่สามารถแทนคำปรากฏร่วม (collocation) ด้วยคำที่มีความหมายใกล้เคียง (near-synonym) เช่น yellow wine ใช้แทน white wine ไม่ได้ แม้ว่าสีเหลืองจะมีความใกล้เคียงกับสีที่แท้จริงของไวน์ชนิดนี้ก็ตาม
3. Non-modifiability : ไม่สามารถแก้ไขโดยการเติมหน่วยศัพท์ (lexical item) หรือศัพท์ที่ผ่านกระบวนการทางไวยากรณ์ (grammatical transformation) ได้

จากข้อมูลเกี่ยวกับคำปรากฏร่วม (collocation) ข้างต้น ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเรื่องคำปรากฏร่วมไปเป็นแนวทางในการแบ่งประเภทของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสในนวนิยายไทยรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน โดยมีเกณฑ์การพิจารณาว่าส่วนขยายกับคำเรียกสัมผัสใดปรากฏอยู่ร่วมกันเป็นประจำ และไม่สามารถแทนด้วยคำที่มีความหมายใกล้เคียงได้จัดเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ปรากฏร่วมกันในลักษณะเฉพาะ

ส่วนส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่อยู่นอกเหนือคำจำกัดความของคำปรากฏร่วม ให้จัดเป็นส่วนขยายที่ปรากฏกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสแต่ละประเภท อันได้แก่ อวัยวะรับสัมผัสทางตา หู จมูก ลิ้น และผิวหนัง ซึ่งอาจปรากฏกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสประเภทเดียวหรือมากกว่า 1 ประเภทก็ได้

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับนวนิยาย

ความหมายของนวนิยาย

นวนิยายเป็นวรรณกรรมไทยที่ได้รับรูปแบบมาจากตะวันตกในปลายรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เนื่องจากนักเรียนไทยได้ไปศึกษาต่อต่างประเทศแล้วรับรูปแบบนวนิยายเข้ามาเผยแพร่ ในครั้งแรกรับมาในลักษณะของการแปลโดยตรง ต่อมาจึงมีการดัดแปลงจนเริ่มมีลักษณะเป็นนวนิยายตามแบบฉบับของไทยเอง จึงได้มีการบัญญัติศัพท์ขึ้นมาใหม่ว่า นวนิยาย เป็นศัพท์ในภาษาไทยที่ใช้เรียกวรรณกรรมประเภทเรื่องสมมติบันเทิงคดี (fiction) มีลักษณะเป็นร้อยแก้วแบบพรรณนาโวหาร ซึ่งแต่เดิมเรียกว่าเรื่องประโลมโลก

ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 564) ได้ให้คำจำกัดความของนวนิยายไว้ว่า “นวนิยายเป็นบันเทิงคดีร้อยแก้วขนาดยาวรูปแบบหนึ่ง มีตัวละคร โครงเรื่อง เหตุการณ์ในเรื่อง และสถานที่ที่ทำให้เนื้อเรื่องมีความสมจริง”

กุหลาบ มลลิกะมาส (2519: 180) ได้กล่าวถึงนวนิยายว่า “นวนิยายเป็นบันเทิงคดีที่แต่งขึ้นโดยอาศัยเค้าความจริงของชีวิตมนุษย์ แต่ไม่ใช่เรื่องจริงแท้ทีเดียว”

เปลื้อง ฒ นคร (2535: 191) อธิบายความหมายของนวนิยายไว้ว่า

...นวนิยาย หมายถึง เรื่องราวที่มีเหตุการณ์ต่อเนื่องกัน เรื่องเช่นนี้เป็นเรื่องที่สมมติแต่งขึ้น แต่อาจมีมูลความจริงแฝงอยู่ก็ได้ ไม่กำหนดตัวละคร มีความยาว ตั้งแต่สำหรับเย้ยหยัน เสียดแทง แนะนำ สั่งสอน หรือแสดงความคิดเห็นทางการเมืองหรือหลักธรรมต่าง ๆ...

จากความหมายของนวนิยายดังกล่าวข้างต้น จึงสรุปได้ว่า นวนิยาย หมายถึง งานเขียนประเภทบันเทิงคดี มีลักษณะเป็นงานร้อยแก้วชนิดพรรณนาโวหารขนาดยาว เนื้อเรื่องประกอบด้วยตัวละคร ฉาก และเหตุการณ์ อาจแต่งขึ้นจากจินตนาการของผู้เขียนทั้งหมด หรืออาจแต่งจากเค้าโครงเรื่องจริง มีความมุ่งหมายเพื่อให้ความเพลิดเพลินและมักสอดแทรกข้อคิดให้กับผู้อ่าน

นวนิยายซีไรต์

คำว่า ซีไรต์ ทับศัพท์มาจากคำว่า S.E.A. Write ซึ่งย่อมาจาก Southeast Asian Writers' Award ชื่อเต็มในภาษาไทย คือ “รางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน” แต่คนทั่วไปมักเรียกกันว่า “รางวัลซีไรต์” หมายถึง รางวัลวรรณกรรมที่มอบให้แก่นักเขียน 10 ประเทศในอาเซียน ได้แก่ บรูไน กัมพูชา อินโดนีเซีย ลาว มาเลเซีย พม่า ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ เวียดนาม และไทย (สัจภูมิ ละออ, 2551: 9)

สัจภูมิ ละออ (2551: 9-25) กล่าวถึงที่มาและการดำเนินงานของรางวัลซีไรต์ไว้ในหนังสือ “ซีไรต์ไคอารี” สรุปได้ความได้ดังนี้

...รางวัลซีไรต์ถือกำเนิดเมื่อต้นปี พ.ศ. 2522 เกิดขึ้นจากความคิดริเริ่มของโรงแรมโอเรียนเต็ล มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนนักเขียนรุ่นใหม่ในแถบอาเซียนที่มีผลงานดีเด่น เนื่องจากโรงแรมโอเรียนเต็ลมีประวัติเกี่ยวข้องกับนักเขียนชั้นนำของโลกมานาน เห็นได้จากการที่จัดส่วนหนึ่งเป็น “ตึกนักเขียน” (Authors' Residence) ขึ้น ประกอบด้วยห้องชุดพิเศษ โดยใช้ชื่อนักเขียนคนสำคัญที่เคยมาพัก เช่น ซอมเมอร์เซท มอห์ม, โจเซฟ คอนราด, เจมส์ มิชเนอร์ และ โนเอล เคาเวิร์ด เป็นต้น...

คณะกรรมการดำเนินงานมอบหมายให้สมาคมภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์และสมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย จัดตั้งคณะกรรมการคัดเลือกและตัดสินวรรณกรรมของไทย โดยคณะกรรมการมีหน้าที่พิจารณาวรรณกรรมที่คณะกรรมการคัดเลือกเสนอ และพิจารณาตัดสินให้ได้รับรางวัลเพียง 1 เรื่อง นอกจากนี้ระเบียบยังกำหนดประเภทของวรรณกรรมที่ส่งเข้าประกวดด้วย คือ นวนิยาย เรื่องสั้น กวีนิพนธ์ และบทละคร ซึ่งจะเวียนเปลี่ยนไปในแต่ละปี กำหนดเวลาในการส่งผลงานวรรณกรรมคือภายในวันที่ 30 เดือนเมษายน และประกาศผลภายในเดือนสิงหาคมของทุกปี

เมื่อรางวัลซีไรต์เริ่มก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2522 เพื่อประกาศเชิดชูผลงานด้านนวนิยาย เรื่องสั้น และบทกวีของนักเขียน เห็นได้ว่าผลงานของนักเขียนที่ได้รับรางวัลล้วนแล้วแต่ทรงคุณค่าดีเด่นทั้งในด้านเนื้อหา แนวคิด และรูปแบบ โดยเฉพาะด้านเนื้อหาและแนวคิดได้แสดงถึงโลกทัศน์ และชีวิตทัศน์ของนักเขียนแต่ละคนไว้อย่างแหลมคมและน่าสนใจ ดังที่ ชูศักดิ์ ภัทรกุลวานิชย์ (2545: 30) ได้กล่าวไว้ว่า

...รางวัลซีไรต์นับเป็นรางวัลหนึ่งที่มีส่วนกระตุ้นให้การอ่านการเขียนตึกักขึ้น เป็นการสร้างคุณภาพให้เกิดแก่วรรณกรรม เพราะรางวัลซึ่งเป็นตัวกรองคุณภาพของงานเขียนมิได้มีบทบาทเพียงช่วยเพิ่มยอดขายหรือเป็นบำเหน็จชีวิตให้แก่กเขียนเท่านั้น แต่มีบทบาทสำคัญต่อการสร้างบรรทัดฐานทางวรรณกรรม อันมีผลต่อเนื่องไปถึงการสร้าง เสพ และเป็นตัวกำหนดลักษณะและคุณค่าวรรณกรรม...

นวนิยายไทยที่ได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (รางวัลซีไรต์) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522 - พ.ศ. 2552 รวมทั้งสิ้น 11 เรื่อง ได้แก่

1. ลูกอีสาน โดย คำพูน บุญทวี (พ.ศ. 2522)
2. คำพิพากษา โดย ชชาติ กอบจิตติ (พ.ศ. 2525)
3. ปูนปิดทอง โดย กฤษณา อโศกสิน (พ.ศ. 2528)
4. ตลิ่งสูง ชุงหนัก โดย นิคม รายยวา (พ.ศ. 2531)
5. เจ้าจันทร์ผมหอม นิราศพระธาตุอินทร์แขวน โดย มาลา คำจันทร์ (พ.ศ. 2534)
6. เวลา โดย ชชาติ กอบจิตติ (พ.ศ. 2537)
7. ประชาธิปไตยบนเส้นขนาน โดย วินทร์ เลียววาริณ (พ.ศ. 2540)
8. อมตะ โดย วิมล ไทรนันทวล (พ.ศ. 2543)
9. ช่างสำราญ โดย เดือนวาด พิมวนา (พ.ศ. 2546)
10. ความสุขของกะทิ โดย งามพรรณ เวชชาชีวะ (พ.ศ. 2549)
11. ลับแลแก่งคอย โดย อุทิศ เหมาะสม (พ.ศ. 2552)

นวนิยายทั้ง 11 เรื่องนี้ มีกลวิธีการใช้ภาษาด้วยการสรรคำมาใช้ได้อย่างเหมาะสม และทำหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์ ตามขนบของการใช้ภาษาอย่างมีชั้นเชิงทางศิลปะ คือ การที่ผู้ประพันธ์สรรคำที่มีพลังในการกระตุ้นอายตนะทั้งห้า คือ รูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส ให้ตื่นตัวเหมือนมีสิ่งเร้ามาปรากฏอยู่จริง จนทำให้ผู้อ่านจินตนาการเห็นเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ ดังตัวอย่างในงานวิจัยของ พรพรม บุญถนอม (2550: 189) ที่ได้วิเคราะห์ภาษาในนวนิยายซีไรต์เรื่องลูกอีสานของ คำพูน บุญทวี ในเรื่องการสรรคำมาใช้ตอนหนึ่งว่า

...47 ปี ครั้งกระโน้น...

มีเรือนเสาไม้กลมหลังหนึ่ง ยืนอาบแดดอันระอุอ้าวอยู่ใต้ต้นมะพร้าวอันสูงลิ่ว ยามลมพัดฉิวมาแรง ๆ ผู้เป็นพ่อจะบอกลูกเล็กทั้ง 3 คนให้รีบลงไปอยู่ที่อื่น มะพร้าวต้นนี้อาจจะหักลงมาทับเรือนเอาก็ได้ เด็ก ๆ ที่อยู่บนเรือนอาจจะแขนขาหัก ถ้ามลพัดไม่แรงนัก เด็กทั้งสามก็จะพากันนอนฟังเสียงซู่ซ่าตามข้างฝาและมองหลังคา สายตาเขม่น ฝากันดับหวั่นคามุงหลังคาถูกแดดเผาจนแห้งกรอบ เมื่อโดนลมพัดมัน จึงเสียงซ่า ๆ ถ้ามีเสียงพ่อบอกว่าแผ่นดินไหว ๆ ก็จะได้วิ่งลงไปเร็วที่สุด เรือนหลังนี้อยู่ในหมู่บ้านทางภาคอีสานแห่งหนึ่ง ทุกครัวเรือนมีสภาพเหมือนกัน คือ มีผู้ช้าวอยู่ใกล้ตัวเรือนและคอกวัวอยู่ใต้เรือน รอบ ๆ หมู่บ้านก็เป็นทุ่งนาและหนองน้ำ ซึ่งจะแห้งขอดบ่อย ๆ ...

ผู้ประพันธ์ได้สรรคำสามัญง่าย ๆ มาใช้สื่อภาพและความหมายอย่างตรงไปตรงมา บรรยายสภาพภูมิประเทศชนบทของภาคอีสานของไทยให้เห็นถึงความร้อนแล้ง เช่น คำว่า ระอุอ้าว แห้งกรอบ แห้งขอด ทำให้ผู้อ่านสัมผัสได้ถึงบรรยากาศที่ร้อนระอุ เห็นภาพสิ่งต่าง ๆ ที่โดนแดดเผาจนแห้งกรอบ และแห้งขอดอยู่เสมอ

นอกจากตัวอย่างในงานวิจัยดังกล่าวมาแล้ว คุณค่าทางวรรณศิลป์ของนวนิยายซีไรต์ ยังได้ถูกพิเคราะห์ผ่านบทวิจารณ์ของนักเขียน นักอ่านหลายท่านที่แสดงความชื่นชมต่อผลงานการสร้างสรรค่นวนิยายซีไรต์ ซึ่งได้มีการตีพิมพ์เผยแพร่ผ่านทางสื่อมวลชนต่าง ๆ ดังเช่น บทวิจารณ์นวนิยายเรื่อง ลูกอีสาน ของ คำพูน บุญทวี ซึ่งเป็นนวนิยายไทยเล่มแรกที่ได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน มีใจความตอนหนึ่งว่า

...นอกจากการใช้สำนวนง่าย หรือบางครั้งก็แทรกอารมณ์ขันในคำพูดตามแบบคนอีสานแล้ว เสน่ห์อีกประการหนึ่งก็คือวิธีให้ตัวละครพูดปนไปกับคำบรรยายโดยไม่ต้องใส่เครื่องหมายคำพูด จึงดูเหมือนการเล่าที่เห็นจริงเห็นจัง รวมทั้งวิธีใช้คุณศัพท์อธิบายลักษณะต่าง ๆ ที่ไม่ค่อยจะคุ้นสายตา แต่ก็ไม่แปร่งหู เช่น “วัวล้มลงเอา 4 ดินถึบลมอยู่วิด ๆ” “ซดน้ำแกงผลูด ๆ” “สับมีดลงเสียงปก ๆ” “ผิวปากเสียงอ้อ ๆ” และ “สูบใบยาผลูด ๆ” เป็นต้น

(วิพุธ โสภวงศ์, รื่นฤทัย สัจจพันธุ์, และ ธเนศ เวศร์ภาดา, 2547: 150)

ส่วนนวนิยายซีไรต์เรื่อง ตลิ่งสูง ชุงหนัก มีบทวิจารณ์ตอนหนึ่งกล่าวไว้ว่า

...จุดเด่นอื่น ๆ ของตลิ่งสูง ชุงหนัก คือ ภาษาที่ใช้บรรยายและเทคนิคการนำเสนอ... ในตอนที่บรรยายถึงการเบ่งบานและการร่วงโรยของดอกไม้สีเหลืองกระชับจับไว เป็นการบอกล่วงหน้าถึงวาระที่ค้ำกายจะ “บรรลุ” ว่าเกิดขึ้นอย่างฉับพลัน กะทันหัน แต่ยิ่งใหญ่และแจ่มกระจ่าง พร้อม ๆ กับความตายที่กะทันหันปานกันกับดอกไม้เหลือง ที่ร่วงโรยอย่างรวดเร็ว “...แล้วทันทีทันใด สีเหลืองสด แดกกลิบลับบาน ห่อกิ่งก้าน และ ลำต้นหนาแน่น เหลืองอร่ามสว่างโพลน สะท้อนแสงนวลโยกระจายไปรอบ ๆ ต้น...มันโรย อย่างรวดเร็ว...ครั้นต่อมาอีกหนึ่งวันจะไม่เห็นริ้วรอยของสีเหลืองบนต้นเลย...

(วิพุธ โสภวงศ์, รินฤทัย สัจจพันธุ์, และ ธเนศ เวศร์ภาดา, 2547: 344-345)

จากบทวิจารณ์ ภาษาที่ใช้บรรยายตามที่ผู้วิจารณ์กล่าวไว้ว่าเป็นจุดเด่นนั้น เห็นได้อย่าง ชัดเจนว่า เป็นลักษณะของการใช้ส่วนขยายในการบรรยายได้แก่ สีเหลืองสด เหลืองอร่าม สว่างโพลน สะท้อนแสงนวลโย ซึ่งเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้

นอกจากนี้ รินฤทัย สัจจพันธุ์ (2545: 166) ยังได้วิจารณ์ลีลาการประพันธ์นวนิยายซีไรต์ เรื่อง เจ้าจันทร์ผมหอม นิราศพระธาตุอินทร์แขวน ไว้ว่า

...บางครั้งใช้คำขยายจำนวนมากเพื่อความหมายหลายมิติ เช่น ป่าใหญ่ไม่แน่น คำว่า ใหญ่ และไม่แน่น ช่วยขยายความให้เห็นภาพป่าทั้งในมิติของความกว้างขวางและความหนาที่อุดมสมบูรณ์ด้วยพันธุ์ไม้ คำว่า แนวเขานอนยาวไกลใหญ่หลับไหล ไกลโพน ก็เป็นทำนองเดียวกัน คำว่า นอนยาว ไกลใหญ่ หลับไหล ไกลโพน ล้วนขยาย ภาพของแนวเขาให้ชัดเจนขึ้นว่าทั้งทอดยาวกินบริเวณกว้างใหญ่ อยู่ห่างไกล และนิ่งสงบ อีกด้วย...ลีลาภาษาดังที่กล่าวมาทำให้ผู้อ่านนวนิยายเล่มนี้ต้องละเอียดอ่านซ้ำ ๆ อย่างพิถีพิถันเพราะหากละคำจึงจะอิมเมจกับรสของภาษา...

...นวนิยายเรื่องเจ้าจันทร์ผมหอมควรค่าแก่รางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่ง อาเซียน เพราะ มาลา คำจันทร์ สามารถแตงนวนิยายอันเป็นรูปแบบคำประพันธ์อย่างใหม่ ให้มีรากเหง้าของความเป็นวรรณคดีไทย ผู้แต่งมีความสามารถในการสืบทอดขนบทาง

วรรณศิลป์ของไทยให้คงอยู่ พร้อมทั้งปรับเปลี่ยน สร้างสรรค์ ประสม ประสาน จนเป็น ผลงานวรรณศิลป์ที่ไพเราะงดงาม และมีคุณค่าเช่นเดียวกับเส้นไหมที่เกี่ยวข้อง สอดประสานด้วยเส้นสายลายสีจนเป็นผ้าชิ้นจากผืนงาม...

ส่วน สัจภูมิ ละเอียด (2546: 127-128) ก็ได้กล่าววิจารณ์นวนิยายเรื่อง เจ้าจันทร์ผมหอม นิราศ พระธาตุอินทร์แขวน ในเรื่องชั้นเชิงทางวรรณศิลป์ มีความว่า “เสน่ห์ของ เจ้าจันทร์ผมหอม อยู่ที่ ผู้เขียนใช้ภาษาได้สวยงาม มาลา คำจันทร์ บรรจงร้อยเรื่องราว ด้วยถ้อยคำคล้องจอง ร่ายเรียงออกมา ประคองกวีผู้เป็นนายแห่งถ้อยคำ”

ฉะนั้น ด้วยเหตุผลที่ว่านวนิยายไทยรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน เป็นผลงานวรรณกรรมที่มีคุณค่าต่อวงการวรรณกรรมไทย และมีคุณค่าต่อสังคม เนื่องจากมีเนื้อหา ที่มักสะท้อนให้เห็นเรื่องราวชีวิตของผู้คนในสังคมได้หลากหลายแง่มุม ทั้งยังมีการรจนาภาษาได้ อย่างสวยงามอันเป็นลักษณะที่ถึงพร้อมซึ่งคุณค่าทางวรรณศิลป์ จึงเป็นเรื่องน่าสนใจอย่างยิ่งที่จะ ศึกษาลักษณะการใช้ภาษาในนวนิยายไทยรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุวัฒนา วรรณรังสี (2540) ได้ศึกษาเรื่อง “ภาษาในวรรณกรรมของ สุวรรณี สุคนธา: ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดกับจินตภาพ” ผลการศึกษาพบว่า กลวิธีการใช้ภาษาสร้างจินตภาพ ของ สุวรรณี สุคนธา ประคองเหมือนภาพจิตรกรรมที่ใช้อักษรวาดแทนสี ทั้งด้านการใช้คำที่ทำให้ รายละเอียดแห่งสี แสง เสียง กลิ่น รส และความเคลื่อนไหว โดยเฉพาะการใช้คำบอกสี ซึ่งพบว่า เป็นคำที่สุวรรณีนำมาใช้สร้างจินตภาพมากที่สุด เช่น การใช้คำขยายในคำบอกสี ตัวอย่างคำว่า “สด” นำมาใช้ขยายสีที่มีความสดใส ซึ่งใช้ได้กับบางสีเท่านั้น เราจะไม่พูดว่า คำสด เทาสด หรือขาวสด เช่น “วันนี้หล่อนสวมผ้าสีชมพูสด (สุวรรณี สุคนเทียง, ม.ป.ป.: 423 อ้างใน สุวัฒนา วรรณรังสี, 2540: 24) คำว่า “ข่อม” นำมาใช้ขยายสีเพื่อให้ความรู้สึกสุขสดชื่น ชุ่มน้ำไปด้วยน้ำ เช่น “รถไฟจนถึง เชียงใหม่เข้าทุกทีแล้ว ทอรุ่งสังเกตจากทุ่งนาที่เขียวข่อมด้วยผักพืชผลนานาชนิด” (สุวรรณี สุคนเทียง, 2514: 509 อ้างใน สุวัฒนา วรรณรังสี, 2540: 28) คำว่า “พราว” นำมาใช้ขยายเพื่อบอกความรู้สึก ของแสงที่แวววาว เคลื่อนไหวไปมา เช่น “น้ำค้างเกาะพราวอยู่บนพื้นดินและที่สนามหน้าบ้าน (สุวรรณี สุคนเทียง, ม.ป.ป.: 73 อ้างใน สุวัฒนา วรรณรังสี, 2540: 44)

ด้านการใช้คำบอกเสียง เช่น การใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติมาขยายเพื่อสร้างความสมจริง ดังตัวอย่าง “กำไลหยกกระทบพื้นดั่งแก้ว ทองดีใจหายวาบ” (สุวรรณี สุนคเทียง, 2514: 528 อ้างใน สุวีพัฒนา วรรณรังสี, 2540: 51)

ด้านการใช้คำบอกกลิ่น เช่น การนำคำว่า กรุ่น อวล ฟุ้ง ตลบ นุช มาใช้แสดงลักษณะกลิ่น ที่มีการฟุ้งกระจายออกไปไกล ดังตัวอย่าง “กลิ่นกุหลาบหอมอวลแม้ว่าจะไม่ใช่เวลาเช้า” (สุวรรณี สุนคเทียง, ม.ป.ป.: 409 อ้างใน สุวีพัฒนา วรรณรังสี, 2540: 55) หรือ “แม่ผัดข้าวกลิ่นหอมนุช” (สุวรรณี สุนคเทียง, 2514: 41 อ้างใน สุวีพัฒนา วรรณรังสี, 2540: 55)

ด้านการใช้คำบอกรส เช่น การแจกแจงรายละเอียดของรสชาติเพื่อปลุกเร้าจินตนาการให้ผู้อ่านรู้สึกว่าได้สัมผัสรสชาตินั้นด้วยผัสสะของตน เช่น “จิบกาแฟครึ่งอีก รสของมันหอมละมุน และกลมกล่อม” (สุวรรณี สุนคเทียง, 2540: 327 อ้างใน สุวีพัฒนา วรรณรังสี, 2540: 58) หรือ “รองจิบเหล้าที่กรวิกาสั่ง มันมีรสหวานจนเอียน” (สุวรรณี สุนคเทียง, 2514: 166 อ้างใน สุวีพัฒนา วรรณรังสี, 2540: 58)

ด้านการใช้คำบอกการเคลื่อนไหว เช่น “ดวงโสนเขียวข่ม โอนตัวไหวระริกกับลม” (สุวรรณี สุนคเทียง, 2514: 316 อ้างใน สุวีพัฒนา วรรณรังสี, 2540: 61) หรือ “นัยน์ตาแลดูกิ่งก้าน ดอกไม้ที่โยกไสวอยู่กับลมควมันร่าเริงราวกับเต้นระบำอยู่กลางแดด” (สุวรรณี สุนคเทียง, 2516: 218 อ้างใน สุวีพัฒนา วรรณรังสี, 2540: 60)

ด้วยความเป็นจิตรกรของสุวรรณี จึงทำให้สามารถสัมผัสสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างละเอียด ส่งผลให้สร้างคำบรรยายสี แสง เสียง กลิ่น รส และความเคลื่อนไหวได้อย่างชัดเจน อีกทั้งการนำสิ่งที่รู้จักมักคุ้นมาช่วยขยายลักษณะต่าง ๆ ของสัมผัส ยังเป็นการช่วยสร้างจินตภาพที่ประณีตงดงามให้เกิดขึ้นในความรู้สึกนึกคิดของผู้อ่านอีกด้วย

สมเกียรติ วัฒนาพงษากุล (2545) ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาคำขยายคำวิเศษณ์ในวรรณกรรมเรื่องศุภาสุร โผน” ผลการศึกษาพบว่า คำขยายคำวิเศษณ์ในวรรณกรรมเรื่อง ศุภาสุร โผน มีทั้งหมด 71 คำ นำมาจัดเป็นกลุ่มได้ 6 กลุ่ม โดยจัดกลุ่มตามความหมายของคำวิเศษณ์หลักได้แก่ 1) คำขยายคำวิเศษณ์บอกสีและแสง 2) คำขยายคำวิเศษณ์บอกคุณลักษณะ 3) คำขยายคำวิเศษณ์บอกสภาพ 4) คำขยายคำวิเศษณ์บอกเสียง 5) คำขยายคำวิเศษณ์บอกความรู้สึก และ 6) คำขยายคำวิเศษณ์อื่น ๆ

คำขยายคำวิเศษณ์จำแนกได้เป็น 2 ประเภท เมื่อพิจารณาตามการปรากฏร่วมของคำขยายคำวิเศษณ์กับคำหลักได้แก่ 1) คำขยายคำวิเศษณ์ที่ปรากฏร่วมกับคำวิเศษณ์หลักได้หลายคำ และ 2) คำขยายคำวิเศษณ์ที่มีข้อจำกัดในการปรากฏร่วมกับคำวิเศษณ์หลัก นอกจากนี้ผลการศึกษายังสะท้อนว่าตำแหน่งคำขยายคำวิเศษณ์ในภาษาเขมรไม่จำเป็นต้องอยู่หลังคำหลักที่มันไปขยายเสมอไป แต่จะปรากฏอยู่หน้าหรือหลังคำหลักที่มันไปขยายก็ได้

วรรณพร พงษ์เพ็ง (2547) ได้ศึกษาเรื่อง “ภาษาจินตภาพในเรื่องไกลบ้าน พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว” พบว่า ในระดับคำ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงใช้คำเพื่อสร้างจินตภาพหลากหลายกลวิธี และหนึ่งในนั้นคือการสรรคำโดยใช้คำแสดงสี แสง เสียง กลิ่น รส สัมผัส รูปร่างลักษณะและอาการ ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปส่วนที่เกี่ยวข้องกับส่วนขยายคำเรียกสัมผัสเพื่อนำมาเป็นองค์ความรู้ที่ใช้ในงานวิจัย ดังนี้

การสรรคำแสดงสี แสง เสียง กลิ่น รส และสัมผัส ไม่เพียงแต่แยกลักษณะเฉพาะของสิ่งต่าง ๆ ให้ชัดเจน แต่บางคำยังชวนให้เกิดอารมณ์หลากหลายต่างกันไป เช่น การใช้คำขยายลักษณะของสี ที่ช่วยให้ผู้อ่านเห็นรายละเอียดสีได้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสรรคำขยายสีข้าวหลายแบบ ดังตัวอย่าง

“ขาวแห้ง ๆ” เป็นสีข้าวของกวางเรนเดียร์ แสดงลักษณะสีขาวไม่สดใสเป็นขาวแบบหม่น ๆ (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2545: 199 อ้างใน วรรณพร พงษ์เพ็ง, 2547: 36) “ขาวโพลนใส” เป็นสีข้าวของก้อนหิมะ แสดงลักษณะของแสงที่ผสมอยู่ในสีแจ่มจ้าสะอาดตา (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2545: 258, 276 อ้างใน วรรณพร พงษ์เพ็ง, 2547: 36) “ขาวจืด ๆ” เป็นสีข้าวของฝิวคนขาว แสดงลักษณะของสีขาวจัดที่ต่างไปจากสีฝิวของคนไทย (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2545: 276 อ้างใน วรรณพร พงษ์เพ็ง, 2547: 36)

ด้านการสรรคำแสดงกลิ่น เช่น “หอมกรุ่น ๆ” (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2545: 306 อ้างใน วรรณพร พงษ์เพ็ง, 2547: 39) เป็นการขยายกลิ่นหอมของดอกไม้ที่มีมากมายเกินคณานับ ทำให้อบอวลไปทั่วพื้นที่ ทั้งยังส่งกลิ่นหอมเป็นระยะ ๆ เสมือนไม่มีวันหมด หากเป็นคำขยายกลิ่นเหม็น เช่น กลิ่นเหม็นของปลา ทรงใช้ว่า “เหม็นกวาวู้” (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2545: 201 อ้างใน วรรณพร พงษ์เพ็ง, 2547: 40) แสดงกลิ่นคาวที่คลุ้งไปทั่ว ชวนให้รู้สึกสะอิดสะเอียน

ด้านคำแสดงรสนชาติ เช่น “หวานปะแล่ม” (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2545: 265 อ้างใน วรรณพร พงษ์เพ็ง, 2547: 41) เป็นการขยายรสหวานของผลไม้ที่ยังไม่สุกงอม จึงมีรสหวานอ่อน ๆ ในทางกลับกัน หากเป็นผลไม้ที่มีรสชาติดหวานจัด ทรงใช้คำขยายว่า “หวานแหลม” (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2545: 219 อ้างใน วรรณพร พงษ์เพ็ง, 2547: 42)

ด้านลักษณะของแสงก็มีความหลากหลาย ทั้งแสงที่เป็นส่วนหนึ่งของปรากฏการณ์ธรรมชาติและแสงจากสิ่งประดิษฐ์สมัยใหม่ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเลือกคำขยายเพื่อฉายภาพของแสงอาทิตย์ที่ส่องสว่าง บ้างก็กระทบน้ำ บ้างก็เจิดจ้าเป็นประกาย ชวนให้เกิดความสดชื่นรื่นรมย์ สังกัดว่าลักษณะของแสงที่แหลมหรือใสจัดนั้น แยกออกเป็นหลายระดับ ทั้ง “ใสแหลม” (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2545: 193 อ้างใน วรรณพร พงษ์เพ็ง, 2547: 44) และ “เข้มแหลม” (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2545: 278 อ้างใน วรรณพร พงษ์เพ็ง, 2547: 44) หากแค่นั้นใ้ใสจัดกำลังพอดี ทรงใช้ “ใสแจ่ม” (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2545: 200 อ้างใน วรรณพร พงษ์เพ็ง, 2547: 44) อีกทั้งหากความสดใสของแสงนั้นไม่ได้หยุดนิ่งอยู่กับที่ก็ทรงเลือกใช้คำที่ต่างไปอย่าง “พราว ๆ” “พราย” และ “แวบวาว” เป็นต้น

ด้านลักษณะของเสียง ส่วนหนึ่งเป็นคำเลียนเสียงธรรมชาติ อีกส่วนเป็นคำแสดงลักษณะโดยรวมของเสียงเพื่อขยายให้เสียงนั้นชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น เสียงน้ำไหลแรง “ไหลโครมครามตึงตัง” (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2545: 175 อ้างใน วรรณพร พงษ์เพ็ง, 2547: 45) แต่ถ้าเป็นเสียงน้ำที่ไหลค่อย ๆ ทรงใช้ว่า “ไหลจ้อก ๆ” (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2545: 240 อ้างใน วรรณพร พงษ์เพ็ง, 2547: 46)

ด้านคำแสดงลักษณะทางกายสัมผัส เช่น คำขยายลักษณะอุณหภูมิ “หนาวสะท้าน” (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2545: 141 อ้างใน วรรณพร พงษ์เพ็ง, 2547: 47) เป็นอาการหนาวสั่นเพราะพิษไข้ อีกทั้งยังขยายลักษณะอากาศที่หนาวจัดด้วย ลักษณะความหนาวอีกแบบหนึ่ง เรียกว่า “หนาวเยือกเย็น” (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2545: 155 อ้างใน วรรณพร พงษ์เพ็ง, 2547: 47) บรรยายอากาศที่รู้สึกหนาวสะท้านถึงชั่วหัวใจ จนต้องนอนห่มผ้าอีกชั้นหนึ่ง นอกจากนี้ยังมี “หนาวซืด” (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2545: 163 อ้างใน วรรณพร พงษ์เพ็ง, 2547: 48) เป็นคำขยายที่บ่งลักษณะอากาศหนาวที่มีความชื้นของฝนอยู่ด้วย

ต่อมาคือ คำขยายที่แสดงรูปร่างของมนุษย์ มีทั้งรูปร่างอ้วนและรูปร่างผอมในแบบต่าง ๆ เช่น รูปร่างอ้วน มี 4 ลักษณะได้แก่

“อ้วนท้องพลุ้ย” เน้นความอ้วนที่อวัยวะเพียงส่วนเดียวคือท้อง (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวไกลบ้าน, 2545: 48 อ้างใน วรรณพร พงษ์เพ็ง, 2547: 52) “อ้วนใหญ่” แสดงลักษณะรูปร่างโดยรวมของมนุษย์ (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2545: 151 อ้างใน วรรณพร พงษ์เพ็ง, 2547: 52) “อ้วนขึงขัง” (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2545: 35 อ้างใน วรรณพร พงษ์เพ็ง, 2547: 52) แสดงรูปร่างอ้วนและสะท้อนบุคลิกของคนผู้นั้นด้วย

ในทางกลับกัน รูปร่างผอม มี 2 ลักษณะได้แก่ “ผอมโกรก” (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2545: 250 อ้างใน วรรณพร พงษ์เพ็ง, 2547: 53) และ “ผอมเหี่ยว” (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2545: 110 อ้างใน วรรณพร พงษ์เพ็ง, 2547: 53) ที่นอกจากจะทำให้ผู้อ่านนึกเห็นลักษณะใบหน้าที่ผอมเห็นกระดูกและรูปร่างเหี่ยวแห้งแล้วยังชวนให้รู้สึกห่อเหี่ยวอีกด้วย

สุดท้าย คือ การสรรคำแสดงอาการ เช่น คำเพื่อแสดงอาการกิริยา “อิมย่องผ่องใส” (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2545: 127 อ้างใน วรรณพร พงษ์เพ็ง, 2547: 57) คือ มีสีหน้าอิมแย้ม แสดงอาการโบกไม้โบกมือ ส่งเสียงหัวเราะ หากจะแปลล้อเล่นก็ไม่ว่าอะไร หรือ การสรรคำแสดงอาการเดินด้วยลักษณะที่ต่างกัน เช่น “เดินพลาญ” (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2545: 181 อ้างใน วรรณพร พงษ์เพ็ง, 2547: 58) เป็นลักษณะการเดินของคนหลายคน มีการกระจายหรือแสดงถึงความหนาแน่น ส่วน “เดินพุง” (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2545: 187 อ้างใน วรรณพร พงษ์เพ็ง, 2547: 58) เป็นลักษณะการเดินของคนเพียงคนเดียวหรือสองคนที่เดินเข้าหาอย่างรวดเร็ว ส่วน “เดินก้าว” (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2545: 209 อ้างใน วรรณพร พงษ์เพ็ง, 2547: 59) ก็เป็นลักษณะการเดินของคนเพียงคนเดียวหรือสองคนเช่นกัน หากแต่เป็นการเดินไปเรื่อยไม่รีบร้อน

สรุปจากข้อมูลข้างต้น มีคำขยายที่เกี่ยวข้องกับส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 คือ การสรรคำโดยใช้คำแสดงสี แสง เสียง กลิ่น รส สัมผัส กลุ่มที่ 2 คือ การสรรคำแสดงรูปร่างพื้นฐาน และกลุ่มที่ 3 คือ การสรรคำแสดงอาการ นอกจากนี้เนื้อหาความรู้ที่ผู้วิจัยได้สรุปมาดังกล่าวนี้แล้ว ผู้วิจัยยังได้สังเกตกลวิธีในการวิเคราะห์และการเขียนพรรณนาข้อมูลของ วรรณพร พงษ์เพ็ง เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ด้วย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาส่วนขยายคำเรียกสัมผัสในนวนิยายไทยรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน” มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ประเภทและลักษณะทางความหมายของส่วนขยายคำเรียกสัมผัส วิเคราะห์กลวิธีการสร้างส่วนขยายคำเรียกสัมผัสในนวนิยายไทยรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน มีขั้นตอนในการศึกษาวิจัยดังนี้

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยมีวิธีในการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยสำรวจและตรวจเอกสารจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เรื่อง ส่วนขยาย คำเรียกสัมผัส และนวนิยาย เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยครั้งนี้
2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลภาษาโดยเลือกประชากรจากนวนิยายไทยที่ได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (S.E.A. Write Award) ทุกเล่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522 ซึ่งเป็นปีแรกที่มีการประกาศเชิดชูผลงานจนถึงปี พ.ศ. 2552 รวมทั้งสิ้น 11 เรื่อง โดยมีเกณฑ์การพิจารณาเลือกส่วนขยายคำเรียกสัมผัสดังนี้

เนื่องจากกลุ่มคำบางกลุ่มคำ ในนวนิยายไทยรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยม แม้ปรากฏอยู่หลังคำเรียกสัมผัส ก็อาจจะไม่ใช่ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสเสมอไป เพราะการบรรยายหรือพรรณนาในงานวรรณกรรมนั้น ผู้ประพันธ์มักมีลีลาเฉพาะตัวในการสรรคำมาเรียงร้อยต่อกันเป็นข้อความโดยอาจมีการละคำบางคำในประโยคไปเพื่อความงามทางด้านวรรณศิลป์ ดังนั้นในการคัดเลือกส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากนวนิยายไทยรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน ผู้วิจัยจึงกำหนดเกณฑ์ไว้พิสูจน์ ซึ่งกลุ่มคำใด ๆ ก็ตามที่เป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัส ต้องมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ต่อไปนี้

ส่วนขยายคำเรียกสัมผัส ต้องไม่สามารถเติมคำว่า “และ” ไปปรากฏแทรกระหว่างกลางได้ หากปรากฏแทรกได้ ในที่นี้ถือว่าไม่ใช่ส่วนขยายคำเรียกสัมผัส

ตัวอย่าง

เขาเป็น ไข่ป่า พอมตาโหล

เรื่อง ตลิ่งสูง ชุงหนัก (นิคม ราชวา, 2531: 38)

คำว่า พอมตาโหล เมื่อนำเข้าประโยคทดสอบได้เป็น “พอมและตาโหล” แสดงให้เห็นว่า พอมตาโหล สามารถแยกคำทั้งสองออกจากกันได้ด้วยคำว่า “และ” เนื่องจาก “พอม” เป็นคำเรียกสัมผัสสอกรุปราง ส่วน “ตาโหล” เป็นคำบอกเฉพาะลักษณะของใบหน้า ดังนั้นพอมตาโหลจึงไม่จัดเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัสในงานวิจัยครั้งนี้

จากการเก็บรวบรวมส่วนขยายคำเรียกสัมผัส ผู้วิจัยพบส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจาก อวัยวะรับสัมผัสทางลิ้นน้อยที่สุด คือ พบเพียงคำบอกรสชาติหวานที่มีส่วนขยายปรากฏร่วม ในที่นี้ ผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกตไว้ว่านวนิยายรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมส่วนใหญ่มีเนื้อหาสะท้อนถึงสภาพสังคม แต่มีเพียงบางเรื่องเท่านั้นที่เน้นบรรยายให้เห็นภาพวิถีชีวิต ซึ่งมีการบรรยายถึงฉากต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันของตัวละคร เรื่องการบรรยายภาพเกี่ยวกับการกินหรือดื่มนั้นเป็นเรื่องที่พบน้อยที่สุด จึงทำให้มีคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางลิ้นน้อย และในจำนวนที่มีอยู่น้อยนี้ ก็มีเพียงไม่กี่คำที่มีคำอื่นมาปรากฏร่วมด้วยเพื่อทำหน้าที่เป็นส่วนขยาย

3. ผู้วิจัยคัดลอกข้อมูลภาษาทั้งในระดับประโยคและในระดับปริจเฉททุกที่ที่ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสปรากฏลงในอุปกรณ์สำหรับบันทึกข้อมูลได้แก่ โปรแกรม Microsoft Office Word 2007

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาส่วนขยายคำเรียกสัมผัสในนวนิยายไทยรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน” คือ นวนิยายไทยรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (S.E.A. Write Award) ทุกเล่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522 - พ.ศ. 2552 จำนวน 11 เรื่อง ดังนี้

ตารางที่ 5 นวนิยายไทยรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน ปี พ.ศ. 2522 - พ.ศ. 2552

ลำดับที่	ปี (พ.ศ.)	นวนิยาย	ผู้แต่ง
1	2522	ลูกอีสาน	คำพูน บุญทวี
2	2525	คำพิพากษา	ชาติ กอบจิตติ
3	2528	ปูนปิดทอง	กฤษณา อโศกสิน
4	2531	ตลิ่งสูง ชุงหนัก	นิคม รายยาว
5	2534	เจ้าจันทน์ผสมหอม: นิราศพระธาตุอินทร์แขวน	มาลา คำจันทร์
6	2537	เวลา	ชาติ กอบจิตติ
7	2540	ประชาธิปไตยบนเส้นขนาน	วินทร์ เลียววาริณ
8	2543	อมตะ	วิมล ไทรนันทน์
9	2546	ช่างสำราญ	เดือนวาด พิมวนา
10	2549	ความสุขของกะทิ	งามพรรณ เวชชาชีวะ
11	2552	ลับแลแก่งคอย	อุทิศ เหมาะมูล

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจและเก็บรวบรวมมาศึกษาวิเคราะห์ ดังนี้

1. ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากนวนิยายไทยรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน แล้วนำมาเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ได้กำหนดไว้ในบทที่ 1 ได้แก่ การวิเคราะห์ประเภทและลักษณะทางความหมายของส่วนขยายคำเรียกสัมผัส และวิเคราะห์กลวิธีการสร้างส่วนขยายคำเรียกสัมผัส

2. วิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ประเภทและลักษณะทางความหมายของ ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสในนวนิยายไทยรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน เรื่อง ประเภท ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์การปรากฏร่วม (collocation) เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ โดยส่วนขยายกับคำเรียกสัมผัสใดปรากฏอยู่ร่วมกันเป็นประจำ และไม่สามารถแทนด้วยคำที่มีความหมายใกล้เคียงได้ ตามคำจำกัดความของคำปรากฏร่วม ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสนั้น จัดเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ปรากฏร่วมกันในลักษณะเฉพาะ ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่อยู่นอกเหนือคำจำกัดความของคำปรากฏร่วม ให้จัดเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ปรากฏตามบริบทของอวัยวะรับสัมผัสแต่ละประเภท อัน ได้แก่ อวัยวะรับสัมผัสทางตา หู จมูก ลิ้น และผิวหนัง

ส่วนเรื่องลักษณะทางความหมาย ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความหมายของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 และหนังสืออักขราภิธานศรับท์ของหมอบรัดเลย์ ประกอบกับการพิจารณาความหมายตามบริบทที่พบในข้อมูลวิจัย แล้วนำมาแบ่งออกเป็นหมวดหมู่ตามลักษณะทางความหมายที่สอดคล้องกัน โดยประมวลแนวคิดเรื่องการแบ่งลักษณะทางความหมายของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่พบในงานวิจัยของ พรลัดดา เมฆบัณฑุรย์ (2547); กัญทิมา รักรวงษ์วาน (2550: 103-108); สุพัตรา จิรนนทนารถณ์ (2553) และ สิริวิมล สุกรสร (2554) มาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ด้วยได้แก่ เรื่องส่วนขยายบอกปริมาณ ส่วนขยายบอกสภาพ ส่วนขยายบอกอาการ และส่วนขยายแสดงความรู้สึก ส่วนลักษณะทางความหมายอื่น ๆ ที่อยู่นอกเหนือจากที่กล่าวมาเป็นเรื่องที่ผู้วิจัยพบจากข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

สรุปและนำเสนอผลการวิเคราะห์แบบพรรณนาประกอบตารางแสดงความถี่คิดคำร้อยละ

3. วิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 กลวิธีการสร้างส่วนขยายคำเรียกสัมผัสในนวนิยายไทยรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน ซึ่งผู้วิจัยได้ประมวลแนวคิดมาจากเรื่องการผสมคำเรียกสรรกับคำขยายของ พรลัดดา เมฆบัณฑุรย์ (2547) เรื่องโครงสร้างคำเรียกรสชาติของ สุพัตรา จิรนนทนารถณ์ (2553) เรื่องกลวิธีการผสมคำเรียกสัมผัสกับคำขยายของ กัญทิมา รักรวงษ์วาน (2550) และเรื่องกลวิธีการผสมคำเรียกเสียงกับคำขยายของ สิริวิมล สุกรสร (2554) นำมาประกอบกับข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัย ได้เกณฑ์วิเคราะห์กลวิธีการสร้างส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ผู้ประพันธ์นำไปใช้ในงานวรรณกรรม

สรุปและนำเสนอผลการวิเคราะห์แบบพรรณนา

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาส่วนขยายคำเรียกสัมผัสในนวนิยายไทยรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน” ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ส่วนตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้แก่

1. ประเภทและลักษณะทางความหมายของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสในนวนิยายไทยรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน
2. กลวิธีการขยายคำเรียกสัมผัสในนวนิยายไทยรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน

ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง คำ กลุ่มคำ หรือประโยคที่ขยายความให้แก่คำเรียกสัมผัส เพื่อให้มีเนื้อความต่างกันไปหรือขยายความหมายให้ชัดเจนสมบูรณ์ขึ้น การพิจารณาว่าคำใดเป็นคำเรียกสัมผัส ผู้วิจัยใช้แนวคิดเรื่องประสาทสัมผัสประเภทต่าง ๆ ของ Gunstream (2006) และ กนกธร ปิยธำรงค์ (2537) ที่แบ่งอวัยวะรับสัมผัสออกเป็น 5 ประเภท คือ ตา หู จมูก ลิ้น และผิวหนัง กับการจัดกลุ่มคำที่มีความหมายอ้างอิงถึงการรับรู้ทางประสาทสัมผัสของ นววรรณ พันธุเมธา (2544) และ วิชาติ บุรณะประเสริฐสุข (2550) เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทั้ง 5

การวิจัยครั้งนี้พบส่วนขยายคำเรียกสัมผัสในนวนิยายไทยรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์แห่งอาเซียนที่นำมาศึกษา จำนวน 11 เล่ม ทั้งหมด 247 คำ ซึ่งผู้วิจัยได้นำส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมดมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผลการวิเคราะห์มีดังนี้

ประเภทและลักษณะทางความหมายของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสในนวนิยายไทย รางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน

การวิเคราะห์ประเภทและลักษณะทางความหมายของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสในนวนิยายไทย รางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์การปรากฏร่วม (collocation) ในการพิจารณาว่าคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทั้ง 5 ที่พบในการวิจัยครั้งนี้มีส่วนขยายใดมาปรากฏร่วมบ้าง และวิเคราะห์ความหมายจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 และหนังสืออักขราภิธานศรับท์ของหมอบรัดเลย์ ประกอบกับการพิจารณาความหมายตามบริบทที่พบในข้อมูลวิจัย ผลการวิเคราะห์พบส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด 3 ประเภทได้แก่

1. ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ปรากฏร่วมกันในลักษณะเฉพาะ
2. ส่วนขยายที่ปรากฏกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสแต่ละประเภท
3. ส่วนขยายที่ปรากฏกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสมากกว่า 1 ประเภท

ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ปรากฏร่วมกันในลักษณะเฉพาะ

ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ปรากฏร่วมกันในลักษณะเฉพาะ คือ ส่วนขยายที่ปรากฏร่วมกับคำเรียกสัมผัสคำนั้นเป็นประจำในบริบท เพื่อทำหน้าที่ขยายความในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง และไม่เคยพบการปรากฏร่วมกับคำเรียกสัมผัสประเภทอื่น พบทั้งหมด 19 คำ คิดเป็นร้อยละ 7.69 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมดได้แก่ คำว่า กระจริด ก่า เกร์ เกรียน ขจี ชนิด ขอด ชุ่ม ชะลูด ชะลูดชะลิว ปะแล่ม ผาก โฟ้น เพื่อย มน ระอุ วอก สล้าง และอวล แบ่งออกตามลักษณะทางความหมายได้เป็น 6 ประเภทย่อย ดังนี้

1. ส่วนขยายบอกปริมาณ คือ ส่วนขยายที่ทำหน้าที่ขยายคำเรียกสัมผัสเพื่อบอกความหมายในเชิงปริมาณมากหรือน้อย พบทั้งหมด 7 คำ คิดเป็นร้อยละ 2.84 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด แสดงรายละเอียดดังนี้

- 1.1 ส่วนขยายบอกปริมาณมาก คือ ส่วนขยายที่ทำหน้าที่ขยายคำเรียกสัมผัสเพื่อบอกความหมายที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่มีมากขึ้นได้แก่ คำว่า ก่า ชะลูด ชะลูดชะลิว และเพื่อย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

ไฟกรับลงมา ก่อนจะออกเดินจากร้านหันบอกกับป้าเชื่อด้วยท่าทางตึง ๆ ไบหน้า
แดงก่ำ “ป้านะใจค่านะ อยู่แค่นี้เอง จะไปเผาพ้อข้าหน่อยก็ไม่ได้”

เรื่อง คำพิพากษา (ชาติ กอบจิตติ, 2553: 156)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า แดงก่ำ เกิดจากคำว่า ก่ำ ซึ่งเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัส มีความหมายว่า “สุกใส, เข้ม, จืด” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 120) ปรากฏร่วมเฉพาะกับคำว่า แดง ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัส เพื่อทำหน้าที่ขยายความหมายว่าไบหน้ามีสีแดงจัดเพราะกำลังอยู่ในภาวะ อารมณ์โกรธ

ตัวอย่างที่ 2

ร้าวกระถินเคิบ โตงอกงามดี ลำต้นตั้งตรงสูงชะลูด

เรื่อง ลับแลแก่งคอย (อุทิศ เหมาะสม, 2552: 183)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า สูงชะลูด เกิดจากคำว่า ชะลูด ซึ่งเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัส มีความหมายว่า “เรียวยาวสูงขึ้นไป” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 352) ปรากฏร่วมเฉพาะกับ คำว่า สูง ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัส เพื่อทำหน้าที่ขยายความหมายว่าต้นกระถินที่ปลูกไว้เป็นรั้วมีลำต้น ที่ตั้งตรงและสูงขึ้น

1.2 ส่วนขยายบอกปริมาณน้อย คือ ส่วนขยายที่ทำหน้าที่ขยายคำเรียกสัมผัสเพื่อบอก ความหมายที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่มีน้อยลงได้แก่ คำว่า กระจริด เกรียน และขอด ดังตัวอย่าง ต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 3

เป็นภาพที่คนเมืองเช่นเขาไม่เห็นมานานแล้ว ดวงดาวแต่ละดวงเล็กกระจิด
เหลือเกิน

เรื่อง ประชาธิปไตยบนเส้นขนาน (วินทร์ เลียววาริณ, 2546: 221)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า เล็กกระจิด เกิดจากคำว่า กระจิด ซึ่งเป็นส่วนขยายคำเรียก
สัมผัส มีความหมายว่า “เล็กนิด” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 24) ปรากฏร่วมเฉพาะกับคำว่า เล็ก
ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัส เพื่อทำหน้าที่ขยายความหมายว่าดวงดาวมีขนาดเล็กมาก เมื่อมองจากพื้นโลก

ตัวอย่างที่ 4

เอื่อยคำกองบอกว่าน้ำบ่อในวัดแห่งขอดลงแล้ว

เรื่อง ลูกอีสาน (คำพูน บุญทวี, 2550: 42)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า แห่งขอ เกิดจากคำว่า ขอ ซึ่งเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัส
มีความหมายว่า “เหลืออยู่น้อยจนถึงกับต้องขอเอา” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 174) ปรากฏร่วม
เฉพาะกับคำว่า แห่ง ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัส เพื่อทำหน้าที่ขยายความหมายว่าน้ำในบ่อเหลืออยู่ใน
ปริมาณน้อยมาก

2. ส่วนขยายบอกสภาพ คือ ส่วนขยายที่ทำหน้าที่ขยายคำเรียกสัมผัสเพื่อบอกความหมาย
เกี่ยวกับคุณลักษณะของคำเรียกสัมผัสนั้น ๆ พบทั้งหมด 7 คำ คิดเป็นร้อยละ 2.84 ของส่วนขยายคำ
เรียกสัมผัสทั้งหมดได้แก่ คำว่า ขจี ชนิด ซ่อม ผาก มน ระอุ และส้าง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 5

หย่าอ่อนสำหรับวัวกินเขี้ยวจิเต็มไปหมด

เรื่อง ลูกอีสาน (คำพูน บุญทวี, 2550: 185)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า เขี้ยวจิ เกิดจากคำว่า ขจิ ซึ่งเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัส มีความหมายว่า “งามสดใส” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 160) ปรากฏร่วมเฉพาะกับคำว่า เขี้ยว ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัส เพื่อทำหน้าที่ขยายลักษณะหย่าที่มีสีเขี้ยวงามสดใส

ตัวอย่างที่ 6

ดวงตาของน้ำภูาแห่งผาก

เรื่อง ความสุขของกะทิ (งามพรรณ เวชชาชีวะ, 2553: 76)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า แห่งผาก เกิดจากคำว่า ผาก ซึ่งเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัส มีความหมายว่า “แห้งอย่างไม่มีน้ำขึ้นปนอยู่” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 557) ปรากฏร่วมเฉพาะกับคำว่า แห่ง ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัส เพื่อทำหน้าที่ขยายลักษณะดวงตาที่แห้งเหมือนไม่มีน้ำหล่อเลี้ยงให้ความชุ่มชื้นอยู่เลย

ตัวอย่างที่ 7

เนิ่นนานจนผมคิดว่าเดินมาได้หนึ่งกิโลเมตรแล้ว (กะประมาณเอาจากความเจ็บปวด) ก็ยังไม่เห็นวิเววของหมู่บ้าน ที่มองเห็นเป็นเพียงไม้ยืนต้นสูงสลับข้างนาบสองข้างทาง

เรื่อง ลับแลแก่งคอย (อุทิศ เหมาะมุล, 2552: 123)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า สูงส้าง เกิดจากคำว่า ส้าง ซึ่งเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัส มีความหมายว่า “ที่ตั้งอยู่สูงเด่นเป็นหมู่เป็นพวก” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 806) ปรากฏรวมเฉพาะกับคำว่า สูง ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัส เพื่อทำหน้าที่ขยายลักษณะต้นไม้ที่สูงเด่นขึ้นเรียงรายขนานสองข้างทางของถนน

3. ส่วนขยายบอกอาการ คือ ส่วนขยายที่ทำหน้าที่ขยายคำเรียกสัมผัสเพื่อบอกความหมายเกี่ยวกับกิริยาอาการของสัมผัสนั้น ๆ พบทั้งหมด 2 คำ คิดเป็นร้อยละ 0.81 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด ได้แก่ คำว่า เกร์ และอวล ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 8

ขณะ (ร่างกาย) เดินเกร์ ในร้านที่ปรับอากาศเย็นสบาย

เรื่อง ตกลงสูง ชุงหนัก (นิคม ราชวา, 2531: 46)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า เดินเกร์ เกิดจากคำว่า เกร์ ซึ่งเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัส มีความหมายว่า “เดินไปเดินมาอย่างไม่มีจุดหมาย” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 52) ปรากฏรวมเฉพาะกับคำว่า เดิน ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัส เพื่อทำหน้าที่ขยายอาการที่เดินไปมาอย่างไม่มีจุดหมาย

4. ส่วนขยายบอกระยะห่าง คือ ส่วนขยายที่ทำหน้าที่ขยายคำเรียกสัมผัสเพื่อบอกความหมายเกี่ยวกับความไกลหรือใกล้ พบ 1 คำ คิดเป็นร้อยละ 0.40 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด ได้แก่ คำว่า โพน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 9

กำพลเหม่อไป ไกลโพน

เรื่อง ช่างสำราญ (เดือนวาด พิมวนา, 2552: 52)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า ไกลโพน เกิดจากคำว่า โพน ซึ่งเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัส มีความหมายว่า “โน้น” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 609) ปรากฏร่วมเฉพาะกับคำว่า ไกล ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัส เพื่อทำหน้าที่ขยายระยะที่อยู่ไกลออกไป

5. ส่วนขยายแสดงความรู้สึก คือ ส่วนขยายที่ทำหน้าที่ขยายคำเรียกสัมผัสซึ่งมีอารมณ์ความรู้สึกแฝงอยู่ด้วย พบ 1 คำ คิดเป็นร้อยละ 0.40 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด ได้แก่ คำว่า ปะแล่ม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 10

แต่คราวนี้ผมนึกอยากลองขึ้นมาเฉย ๆ หยิบมวนยาเส้นที่เหลืออยู่เพียงปลายนิ้ว ใต้มุมปาก...พอสูบไปสักสองสามครั้งผมเริ่มมีเมฆา ทั้งทรมานและให้ความเพลิดเพลิน ผสมปนเปกัน เป็นรสชาติแปลกประหลาดต่างจากบุหรี่ยี่ มันทหวานปะแล่มอยู่ในปาก

เรื่อง ลับแลแก่งคอย (อุทิศ เหมาะมูล, 2552: 121)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า หวานปะแล่ม เกิดจากคำว่า ปะแล่ม ซึ่งเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัส มีความหมายว่า “อ่อน ๆ, น้อย ๆ” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 684) ปรากฏร่วมเฉพาะกับ คำว่า หวาน ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัส เพื่อทำหน้าที่ขยายลักษณะรสหวานของยาเส้นที่มีรสชาติดหวานอ่อน ๆ แบบให้ความรู้สึกแปลก ๆ

6. ส่วนขยายเชิงอุปลักษณ์ คือ ส่วนขยายที่ทำหน้าที่ขยายคำเรียกสัมผัสโดยการนำความหมายของสิ่งอื่นมาเปรียบ พบ 1 คำ คิดเป็นร้อยละ 0.40 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด ได้แก่ คำว่า วอก ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 11

ประสิทธิ์กับกำพลอาบน้ำด้วยกัน เล่นกันจนหายอยากจึงออกจากห้องน้ำ ประแป้งหน้าขาววอกแล้วเข้าครัวเปิดหม้อข้าว

เรื่อง ช่างสำราญ (เดือนวาด พิมวนา, 2552: 36)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า ขาววอก เกิดจากคำว่า วอก ซึ่งเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัส มีความหมายว่า “ลึง; เรียกหน้าของคนที่ผัดแป้งจนขาวเกินไปว่าหน้าวอก” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1056) ปรากฏร่วมเฉพาะกับคำว่า ขาว ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัส เพื่อทำหน้าที่ขยายในเชิงเปรียบเทียบถึงหน้าที่ขาวเกินกว่าปกติเนื่องจากประแป้งมากเกินไป ทำให้ดูขาวเหมือนวอกซึ่งหมายถึงลึงที่มีผิวหน้าขาวกว่าผิวดำ เนื่องจากส่วนหน้าไม่มีขนปกคลุมมากนัก จึงแลเห็นว่าผิวเนื้อส่วนหน้าขาวกว่าส่วนตัวซึ่งปกคลุมไปด้วยขนดำหรือน้ำตาลหรือสีอื่น ๆ ตามแต่สายพันธุ์

ผลการวิเคราะห์ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ปรากฏร่วมกันในลักษณะเฉพาะ ผู้วิจัยพบว่า ผู้ประพันธ์นวนิยายมักเลือกใช้ส่วนขยายที่มีความหลากหลายมาใช้กับคำเรียกสัมผัสที่เป็นคำคำเดียวกันเพื่อแสดงลักษณะทางความหมายของคำเรียกสัมผัสนั้นให้ต่างกันออกไป ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 6 ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ปรากฏร่วมกันในลักษณะเฉพาะ

คำเรียกสัมผัส	ส่วนขยาย	ตัวอย่างการใช้
1. สูง	1. ชะลูด	สูงชะลูด
	2. ชะลูดชะลิว	สูงชะลูดชะลิว
	3. สล้าง	สูงสล้าง
2. แห้ง	1. ขอด	แห้งขอด
	2. ผาก	แห้งผาก
3. เขียว	1. ขจี	แห้งขจี
	2. ชุ่ม	แห้งชุ่ม

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นว่าผู้ประพันธ์นวนิยายเลือกใช้ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ปรากฏร่วมกันในลักษณะเฉพาะ เพื่อแสดงลักษณะทางความหมายของคำเรียกสัมผัสที่เป็นคำคำเดียวกันให้ต่างกันออกไป เช่น คำเรียกสัมผัส “สูง” มีการใช้ส่วนขยายเพื่อแสดงลักษณะทางความหมายบอกปริมาณมาก ในคำว่า “สูงชะลูด” “สูงชะลูดชะลิว” หมายถึง สูงมาก และแสดงลักษณะทางความหมายบอกสภาพ ในคำว่า “สูงสล้าง” หมายถึง สูงเด่นเป็นหมู่เป็นพวก ทั้งนี้ก็เพื่อบรรยายความสูงของสิ่งที่อยู่ในบทประพันธ์ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง ทำให้ผู้อ่านจินตนาการภาพตามได้อย่างถูกต้องและเสมือนจริง

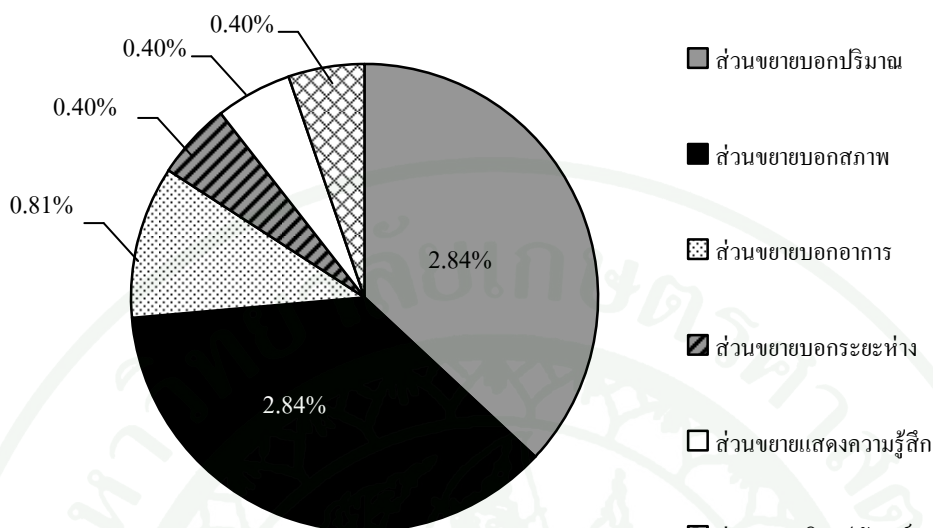
จากข้อมูลข้างต้นพบส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ปรากฏร่วมกันในลักษณะเฉพาะ ทั้งหมด 19 คำ คิดเป็นร้อยละ 7.69 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด แบ่งออกเป็น 6 ประเภทย่อยตาม ลักษณะทางความหมาย เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 7 ลักษณะทางความหมายของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ปรากฏร่วมกันในลักษณะเฉพาะ

ประเภท	จำนวน	ร้อยละ
1. ส่วนขยายบอกปริมาณ	7	2.84
2. ส่วนขยายบอกสภาพ	7	2.84
3. ส่วนขยายบอกอาการ	2	0.81
4. ส่วนขยายบอกระยะห่าง	1	0.40
5. ส่วนขยายแสดงความรู้สึก	1	0.40
6. ส่วนขยายเชิงอุปลักษณ์	1	0.40
รวม	19	7.69

จากตารางที่ 7 สรุปได้ว่าลักษณะทางความหมายของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ปรากฏร่วมกัน ในลักษณะเฉพาะ ประเภทที่พบมากที่สุด คือ ส่วนขยายบอกปริมาณและส่วนขยายบอกสภาพ รองลงมาคือ ส่วนขยายบอกอาการ คิดเป็นร้อยละ 2.84 และ 0.81 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัส ทั้งหมด ตามลำดับ

สรุปข้อมูลเป็นแผนภาพ ได้ดังนี้

ภาพที่ 2 ลักษณะทางความหมายของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ปรากฏร่วมกันในลักษณะเฉพาะ

การใช้ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ปรากฏร่วมกันในลักษณะเฉพาะ แสดงให้เห็นว่า ผู้ประพันธ์นวนิยายไทยรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียนใช้ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ทำให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายที่ผู้ประพันธ์ต้องการสื่อได้อย่างง่ายและชัดเจน ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสเหล่านี้จัดเป็นคำปรากฏร่วม (collocation) คือ เป็นส่วนขยายที่ปรากฏร่วมกับคำเรียกสัมผัสนั้นเป็นประจำ และไม่สามารถไปปรากฏร่วมกับคำเรียกสัมผัสอื่นได้ เช่น การใช้ส่วนขยายบอกปริมาณได้แก่ คำว่า แดงก่า หมายถึง สีที่แดงมาก ๆ แสดงให้เห็นว่าคำ ก่า มีลักษณะทางความหมายเพื่อบอกปริมาณความเข้มของสีที่มากขึ้น แต่ก็ไม่สามารถนำไปปรากฏร่วมกับคำเรียกสัมผัสอื่น ๆ ได้ เนื่องจากเจ้าของภาษาไม่ยอมรับ แม้ว่าจะไม่เป็นการผิดกฎทางไวยากรณ์และอรรถศาสตร์ก็ตาม เราจึงไม่พบการใช้คำว่า *ดำก่า *ขาวก่า *ฟ้าก่า ในประโยคภาษาไทย อีกทั้งคำปรากฏร่วมยังไม่สามารถแทนด้วยคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันได้ แม้คำเหล่านั้นอาจแสดงความหมายได้ชัดเจนกว่า เช่น การใช้ส่วนขยายเชิงอุปสรรคณ์ได้แก่ คำว่า ขาววอก หมายถึง คนที่ประแบ่งจนหน้าขาวกว่าตัว เราไม่สามารถใช้คำอื่น ๆ มาแทน วอก ได้ แม้ว่าอาจสื่อความหมายได้ใกล้เคียงกันหรือชัดเจนกว่า ดังคำว่า *ขาวชะนี *ขาวลิง *ขาวแพนด้า เป็นต้น

ส่วนขยายที่ปรากฏกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสแต่ละประเภท

ส่วนขยายที่ปรากฏกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสแต่ละประเภท คือ ส่วนขยายที่ปรากฏร่วมกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทั้ง 5 อัน ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น และผิวหนังประเภทใดประเภทหนึ่ง เพื่อทำหน้าที่ขยายความให้ต่างกันออกไป พบทั้งหมด 218 คำ คิดเป็นร้อยละ 88.26 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมดได้แก่

1. ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางตา คือ ส่วนขยายที่ปรากฏร่วมกับคำเรียกสัมผัสอันเกิดจากการรับรู้ด้วยอวัยวะสัมผัสทางตา โดยการมอง ดู หรือเห็นเพื่อขยายให้คำเรียกสัมผัสนั้นมีความหมายต่างกันไปหรือชัดเจนสมบูรณ์ขึ้นพบทั้งหมด 140 คำ คิดเป็นร้อยละ 56.68 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด แบ่งออกตามลักษณะทางความหมายได้เป็น 7 ประเภทย่อยดังนี้

1.1 ส่วนขยายบอกปริมาณ คือ ส่วนขยายที่ทำหน้าที่ขยายคำเรียกสัมผัสเพื่อบอกความหมายในเชิงปริมาณมากหรือน้อย พบทั้งหมด 19 คำ คิดเป็นร้อยละ 7.69 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด แสดงรายละเอียดดังนี้

1.1.1 ส่วนขยายบอกปริมาณมาก คือ ส่วนขยายที่ทำหน้าที่ขยายคำเรียกสัมผัสเพื่อบอกความหมายที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่มีมากขึ้นได้แก่ คำว่า แก่ ชั้น เข้ม (เข้ม ๆ) คร่ำ แจ่ว ชะลูดท่วมศีรษะ ถึงต้นคอ ถึงเอว ท่วมหัว ท่วมศีรษะ ปริ่ม ปี แปร๊ด และเอียด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ผู้ประพันธ์นวนิยายไทยรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียนใช้ส่วนขยายเพื่อบอกปริมาณความเข้มของสี เช่น คำว่า คำปี เขียวแปร๊ด แดงแปร๊ด

ตัวอย่างที่ 12

“ไอ้อ้วนตกโคลนหน้าคำปี ขาดิ”

เรื่อง คำพิพากษา (ชาติ กอบจิตติ, 2553: 105)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า คำปี เกิดจากคำว่า ปี ซึ่งเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัส มีความหมายว่า “ยิ่งกว่าปรกติ” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 537) ปรากฏร่วมกับคำว่า คำ ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางตา เพื่อทำหน้าที่ขยายปริมาณความถึงหน้าที่ต่ำกว่าปรกติ เนื่องจากเป็นโคลน

ตัวอย่างที่ 13

ร่างร่างหนึ่งในชุดอาบนํ้าสีเขียวแปริ๊ดนอนคว่ำอยู่บนผ้าเช็ดตัวผืนใหญ่หลากสี
ที่ปูอยู่บนพื้นทราย

เรื่อง ปูนปิดทอง (กฤษณา อโศกสิน, 2552: 193)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า เขียวแปริ๊ด เกิดจากคำว่า แปริ๊ด ซึ่งเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัส มีความหมายว่า “จัด, มาก” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 718) ปรากฏร่วมกับคำว่า เขียว ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางตา เพื่อทำหน้าที่ขยายความให้เห็นว่าภาพชุดอาบนํ้าว่ามีสีเขียวแก่

ตัวอย่างที่ 14

สองเมืองผูกถูกขื่นขื่นราวกับถูกกดปุ่ม หน้าเขาแดงแปริ๊ดขึ้นมาโดยอัตโนมัติ
“ขอให้คุณหยุดกล่าวร้ายบาลีเดี๋ยวนี้!” เขาไม่ได้แผดเสียง แต่น้ำเสียงต่ำกร้าวน่ากลัวนัก

เรื่อง ปูนปิดทอง (กฤษณา อโศกสิน, 2552: 213)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า แดงแปริ๊ด เกิดจากคำว่า แปริ๊ด ซึ่งเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัส มีความหมายว่า “จัด, มาก” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 718) ปรากฏร่วมกับคำว่า แดง ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางตา เพื่อทำหน้าที่ขยายความให้เห็นภาพใบหน้าสีแดงมาก เนื่องจากอยู่ในภาวะอารมณ์โกรธ จึงมีการแสดงออกทางสีหน้า

นอกจากนี้ ยังมีการใช้ส่วนขยายเพื่อบอกปริมาณความยาวหรือความสูงของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น คำว่า ยาวถึงต้นคอ สูงท่วมศีรษะ ซึ่งทำให้เห็นภาพความยาวหรือความสูงได้อย่างชัดเจน เนื่องจากมีสิ่งอื่นเป็นคำเปรียบเทียบกับ

ตัวอย่างที่ 15

ผมเกาะกันเป็นก้อนยาวถึงต้นคอ

เรื่อง ช่างสำราญ (เดือนวาด พิมวนา, 2552: 69)

จากตัวอย่างปรับท คำว่า ยาวถึงต้นคอ เกิดจากคำว่า ถึงต้นคอ ซึ่งเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัส ปรากฏร่วมกับคำว่า ยาว ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางตา เพื่อทำหน้าที่ขยายความให้เห็นภาพผมที่เกาะกันเป็นก้อนอยู่นั้นยาวลงมาถึงที่บริเวณต้นคอ

ตัวอย่างที่ 16

ด้านในเป็นกำแพงปูนสูงท่วมศีรษะ

เรื่อง อมตะ (วิมล ไทรนันทน์, 2551: 102)

จากตัวอย่างปรับท คำว่า สูงท่วมศีรษะ เกิดจากคำว่า ท่วมศีรษะ ซึ่งเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัส ปรากฏร่วมกับคำว่า สูง ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางตา เพื่อทำหน้าที่ขยายความให้เห็นภาพความสูงของกำแพงปูนที่อยู่เลยศีรษะขึ้นไปแล้ว

1.1.2 ส่วนขยายบอกปริมาณน้อย คือ ส่วนขยายที่ทำหน้าที่ขยายคำเรียกสัมผัส เพื่อบอกความหมายของสัมผัสที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่มีน้อยได้แก่ คำว่า นิด ๆ นิดเดียว นิดหนึ่ง ไร่ไร เรือ (เรือ ๆ) และเรือเล็กน้อย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 17

เมื่อมองจากฝั่ง จะเห็นแพนั้นเป็นของเล็กนิดเดียว

เรื่อง ตลิ่งสูง ชุงหนัก (นิคม ราชวา, 2531: 55)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า เล็กนิดเดียว เกิดจากคำว่า นิดเดียว มีความหมายว่า “เล็กเหลือเกิน, น้อยเหลือเกิน” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 585) ซึ่งเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัสปรากฏร่วมกับคำว่า เล็ก ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางตา เพื่อทำหน้าที่ขยายความให้เห็นภาพของที่มีขนาดเล็กเหลือเกิน เพราะมองเห็นจากระยะไกล

1.2 ส่วนขยายบอกสภาพ คือ ส่วนขยายที่ทำหน้าที่ขยายคำเรียกสัมผัสเพื่อบอกความหมายเกี่ยวกับคุณลักษณะของคำเรียกสัมผัสนั้น ๆ พบทั้งหมด 63 คำ คิดเป็นร้อยละ 25.50 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด ได้แก่ คำว่า กรอบ เกร็ง เกรียม เกลี้ยง ขมุกขมัว ขลับ ขุ่น ๆ เขอะ เคค (คลัก) คล้า จ้า เจ็ดจ้า แจ่ม ซีด เซียว โซก เค่น โด่ ตระหง่าน ตอบ ตือ ตุ่น ๆ ตู๊ย ๆ เต่ง เทอะทะ นवल นวลจ้า บาง ปลั่ง แปล่ ฟ่อง แผล็บ พราย พราว โพลน มะเมื่อม มัว (มัว ๆ) มัวชั่ว มือที่อ ยิบ ๆ ระกะระกะระฟ้า ระยับ ระยิบระยับ เรือนวล โร้ ละเลื่อม ล้าเลื่อมพราวพริบพริบ รอมแวม วับ (วับ ๆ) วาบ (วาบ ๆ) วาว (วาว ๆ) วาววับ สด สลวย สลัว สะลุ่มสลัว ไส ๆ หม่น หรา เหือด อร่าม เอี่ยม

ผู้ประพันธ์นวนิยายไทยรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียนใช้ ส่วนขยายเพื่อบอกสภาพคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางตาหลายลักษณะ เช่น การใช้ ส่วนขยายเพื่อบอกความพอม ได้แก่ พอมเกร็ง พอมเซียว พอมตอบ และ พอมบาง ซึ่งการใช้ ส่วนขยายที่มีความหลากหลายย่อมทำให้ลักษณะความพอมนั้นปรากฏแจ่มชัดในความคิดของผู้อ่าน ดังนี้

ตัวอย่างที่ 18

แม่ของสมเดจร่างพอมเกร็ง

เรื่อง ช่างสำราญ (เดือนวาด พิมวนา, 2552: 230)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า ผอมเกร็ง เกิดจากคำว่า เกร็ง ซึ่งเป็นส่วนขยายคำเรียก สัมผัส ปรากฏร่วมกับคำว่า ผอม ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางตา เพื่อทำหน้าที่ ขยายความให้เห็นลักษณะของคนที่มีร่างกายผอมแต่แข็งแรง ดังที่พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546: 729) ได้ให้ความหมายของคำว่า ผอมเกร็ง ไว้ว่า “ผอมแต่แข็งแรง”

ตัวอย่างที่ 19

ผมเห็นเด็กสาวร่างผอมเซียว

เรื่อง เวลา (ชาติ กอบจิตติ, 2553: 171)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า ผอมเซียว เกิดจากคำว่า เซียว ซึ่งเป็นส่วนขยายคำเรียก สัมผัส มีความหมายว่า “ไม่สดใส, ไม่สดชื่น” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 385) ปรากฏร่วมกับคำว่า ผอม ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางตา เพื่อทำหน้าที่ขยายความให้เห็นลักษณะของ คนที่มีร่างกายผอมมากจนทำให้ดูไม่สดใส ไม่มีชีวิตชีวา

ตัวอย่างที่ 20

ใบหน้าผอมตอบพยักหน้าเหมือนรับรู้

เรื่อง เวลา (ชาติ กอบจิตติ, 2553: 209)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า ผอมตอบ เกิดจากคำว่า ตอบ ซึ่งเป็นส่วนขยายคำเรียก สัมผัส มีความหมายว่า “เรียกแก้มนที่มีลักษณะยุบลึกเข้าไป” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 436) ปรากฏร่วมกับคำว่า ผอม ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางตา เพื่อทำหน้าที่ขยาย ความให้เห็นลักษณะของคนที่มีร่างกายผอมมากจนแก้มยุบลึกเข้าไปเห็น โครงสร้างของกระดูก ที่บริเวณใบหน้า

ตัวอย่างที่ 21

ร่างพอมบางของยายบุญเรือนที่กำลังเขื่องย่างไปสู่เตียงยายจันทร์นั้น คูมีสง่ากว่าทุก ๆ วัน

เรื่อง เวลา (ชาติ กอบจิตติ, 2553: 149)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า พอมบาง เกิดจากคำว่า บาง ซึ่งเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัส มีความหมายว่า “ผู้ที่มีรูปร่างอ่อนแอใสโอดสะออง” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 620) ปราบปรามร่วมกับคำว่า พอม ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางตา เพื่อทำหน้าที่ขยายความให้เห็นลักษณะของคนที่มีรูปร่างพอมอ่อนแอ

จากตัวอย่างการใช้ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสข้างต้น คำว่า เกร็ง เซียว ตอบ และบาง จึงจัดอยู่ในประเภทส่วนขยายบอกสภาพ เพราะทำหน้าที่ขยายลักษณะความพอม ซึ่งแต่ละส่วนขยายล้วนมีความหมายเฉพาะตัวทำให้แยกแยะลักษณะความพอมได้หลายแบบ การจะเลือกใช้ส่วนขยายใดเพื่อขยายลักษณะความพอมก็ขึ้นอยู่กับบทบาทของตัวละครที่ผู้ประพันธ์ต้องการสื่อให้ผู้อ่านได้จินตนาการตาม

นอกจากนี้ยังมีการใช้ส่วนขยายเพื่อบอกสภาพของสีขาว เช่น ขาวขมุกขมัว ขาวผ่อง ขาวนวล ขาวโพลน ซึ่งสีขาวแต่ละแบบมีความแตกต่างกันตามลักษณะทางความหมายของส่วนขยาย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 22

อาคารสองหลังนั่งสงบอยู่ใน**บรรยากาศขาวขมุกขมัว** หน้าต่างทุกบานปิดเงียบเชียบ ราวกับว่ามันกำลังหลับสบายกับอากาศเย็นชื้นชวนนอนในตอนเช้านี้ เช้าที่มีฝนโปรยละอองลงไม่ขาดสาย ท้องฟ้าสีขาวมัวชัว

เรื่อง คำพิพากษา (ชาติ กอบจิตติ, 2553: 207)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า ขวมกขมัว เกิดจากคำว่า ขมุกขมัว ซึ่งเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัส มีความหมายว่า “โพล้เพล้, สีมัว ๆ, ไม่ส่องใส” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 165) ปรากฏร่วมกับคำว่า ขาว ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตา เพื่อทำหน้าที่ขยายความให้เห็นลักษณะอากาศในยามเช้าที่ถูกปกคลุมด้วยละอองฝน ทำให้บรรยากาศโดยรวมดูขาว ๆ มัว ๆ ไม่แจ่มใส

ตัวอย่างที่ 23

ลูกสาวทั้งสามคนหน้าตาสะสวยจิมลิ้ม ผิวพรรณขาวผ่อง

เรื่อง ลับแลแก่งคอย (อุทิศ เหมาะมูล, 2552: 178)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า ขาวผ่อง เกิดจากคำว่า ผ่อง ซึ่งเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัส มีความหมายว่า “ปลั่ง, ไม่ขุ่นมัว” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 728) ปรากฏร่วมกับคำว่า ขาว ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตา เพื่อทำหน้าที่ขยายความให้เห็นผิวพรรณของเด็กผู้หญิงที่ขาวใส เปล่งปลั่ง

ตัวอย่างที่ 24

หล่อนรูปร่างสันทัด ผิวขาวนวล ไบหน้ารูปไข่

เรื่อง อมตะ (วิมล ไทรนัมนวล, 2551: 45)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า ขาวนวล เกิดจากคำว่า นวล ซึ่งเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัส มีความหมายว่า “ผ่องเป็นของใย, งามผุดผ่อง” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 565) ปรากฏร่วมกับคำว่า ขาว ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตา เพื่อทำหน้าที่ขยายความให้เห็นผิวพรรณของผู้หญิงที่ขาวผ่องเป็นของใย

ตัวอย่างที่ 25

ร่างชาวโพลนของหล่อนมีเพียงผ้าถุงสีส้มพันกายอยู่ผืนเดียว

เรื่อง คำพิพากษา (ชาติ กอบจิตติ, 2553: 166)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า ชาวโพลน เกิดจากคำว่า โพลน ซึ่งเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัส มีความหมายว่า “ใช้ประกอบกับคำ ชาว เป็นชาวโพลน หมายความว่า ชาวทั่วทั้งหมด” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 806) ดังนั้น ในปริบทเมื่อปรากฏร่วมกับคำว่า ชาว ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางตา จึงหมายถึงคนที่มีผิวขาวไปทั่วทั้งร่างกาย

จากตัวอย่างการใช้ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสข้างต้น คำว่า ขมุกขมัว ผ่อง นวล และโพลน จึงจัดอยู่ในประเภทส่วนขยายบอกสภาพ เพราะทำหน้าที่ขยายลักษณะสีขาวซึ่งมีอยู่หลายแบบ ทั้งสีขาวที่เป็นลักษณะของสีผิว หรือสีขาวที่เป็นลักษณะของบรรยากาศ ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นการใช้ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ทำให้ผู้อ่านจินตนาการถึงสีขาวของสิ่งต่าง ๆ ได้ถูกต้องตรงตามภาพที่ผู้ประพันธ์ต้องการสื่อให้เห็น

นอกจากนี้ยังมีการใช้ส่วนขยายบอกสภาพกับคำเรียกสัมผัสอีกหลายลักษณะ ทั้งการขยายเพื่อบอกสภาพความสว่าง ความหนา ความมัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 26

อากาศบริเวณนอกخانแห้งและเย็น สักเจี๊ยบและมีเพียงแสงไฟสว่างวอมวอม
จากกุกุหลิงอื่น

เรื่อง ลับแลแก่งคอย (อุทิศ เหมาะสม, 2552: 120)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า สว่างวอมแวม เกิดจากคำว่า วอมแวม ซึ่งเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัส มีความหมายว่า “ลักษณะของแสงที่มองเห็นเรื่อง ๆ ไหว ๆ อยู่ในระยาะไกล” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 759) ปรากฏร่วมกับคำว่า สว่าง ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตา เพื่อทำหน้าที่ขยายความให้เห็นลักษณะของแสงไฟที่สว่างเรื่อง ๆ ไหว ๆ มาจากที่อื่น

ตัวอย่างที่ 27

นางเหมือนคนชายในร่างหญิงแท้ ๆ สูงใหญ่ใหญ่ใหญ่หนา เทอะทะ

เรื่อง เจ้าจันทน์ผมหอม: นิราศพระธาตุอินทร์แขวน (มาลา คำจันทร์, 2537: 16)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า หนาเทอะทะ เกิดจากคำว่า เทอะทะ ซึ่งเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัส มีความหมายว่า “ไม่ได้รูปได้ทรง” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 541) ปรากฏร่วมกับคำว่า หนา ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตา เพื่อทำหน้าที่ขยายความให้เห็นลักษณะความหนาของไหล่อย่างที่ได้ไม่ได้รูปทรง

ตัวอย่างที่ 28

ปากนาง มันแผล็บ มองมายังห่อข้าวของพี่

เรื่อง คำพิพากษา (ชาติ กอบจิตติ, 2553: 144)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า มันแผล็บ เกิดจากคำว่า แผล็บ ซึ่งเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัส มีความหมายว่า “เป็นเงา” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 744) ปรากฏร่วมกับคำว่า มัน ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตา เพื่อทำหน้าที่ขยายความให้เห็นลักษณะความมันจนเป็นเงาบริเวณริมฝีปากที่เกิดจากการรับประทานอาหารประเภทของทอดมันหรือมีน้ำมัน

จากตัวอย่างการใช้ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสข้างต้น คำว่า วอมแวม เทอะทะ และ แผล็บ จึงจัดอยู่ในประเภทส่วนขยายบอกสภาพ เพราะทำหน้าที่ขยายลักษณะของสิ่งต่าง ๆ ให้ความหมายต่างกันไป เป็นการให้รายละเอียดของสัมผัสเพื่อให้ผู้อ่านนึกภาพตามไปได้

1.3 ส่วนขยายบอกอาการ คือ ส่วนขยายที่ทำหน้าที่ขยายคำเรียกสัมผัสเพื่อบอกความหมายเกี่ยวกับกิริยาอาการของสัมผัสนั้น ๆ พบทั้งหมด 31 คำ คิดเป็นร้อยละ 12.55 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด ได้แก่ คำว่า กระแด้ว ๆ กรู โขมงฟุ้ง เฌิบ ๆ โชน ชิก ๆ ซึม เชื่องเนือย ๆ ปรอย ๆ ปรี ป่วนเปียน โฝงผาง พราก พรวด ๆ พรู พับ ๆ ย่อง ๆ ย้อย ยึด เยิ้ม ระริก ริก ลีว วูบ วูบวาบ ไสว หลุน ๆ เหยง ๆ เหย่า ๆ เหยาะ ๆ

ท่าทางการเดินมีหลายลักษณะ บางลักษณะใช้สื่อถึงอารมณ์ของผู้เดินได้ ผู้ประพันธ์นวนิยายจึงมักเลือกใช้ส่วนขยายบอกอาการเดินของตัวละคร เพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพอากัปกริยาของตัวละครได้อย่างชัดเจน และเข้าใจเหตุการณ์ในขณะนั้นได้มากยิ่งขึ้น เช่น คำว่า เดินเฌิบ ๆ เดินป่วนเปียน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 29

เมื่อหลวงพ่อกุศุคเท่านั้น จวนน้อยก็เดินนำหน้าเด็กสี่คนลงไป ต่อจากนั้นในชั้นมูลของคุนก็เสียบกริบอีกครั้งหนึ่งเพราะหลวงพ่อเดินเฌิบ ๆ มานั่งลงที่เก้าอี้โต๊ะหน้าชั้น

เรื่อง ลูกอีสาน (คำพูน บุญทวี, 2550: 82)

จากตัวอย่างปรับบท คำว่า เดินเฌิบ ๆ เกิดจากคำว่า เฌิบ ๆ ซึ่งเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัส มีความหมายว่า “ท่าทางเฌิบ ๆ มีจังหวะ” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 246) ปรากร่วมกับ คำว่า เดิน ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตา เพื่อทำหน้าที่ขยายความให้เห็นอาการที่เดินเฌิบ ๆ แบบมีจังหวะเท่า ๆ กัน

ตัวอย่างที่ 30

หมาเดินป่วนเปียนอยู่รอบฐานตักบาตร

เรื่อง คำพิพากษา (ชาติ กอบจิตติ, 2553: 178)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า เดินป่วนเปื้อน เกิดจากคำว่า ป่วนเปื้อน ซึ่งเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัส มีความหมายว่า “วนเวียนกลับไปกลับมา” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 494) ปากฎร่วมกับคำว่า เดิน ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางตา เพื่อทำหน้าที่ขยายความให้เห็นอาการที่เดินวนเวียนกลับไปกลับมาอยู่ในบริเวณนั้นไม่ได้ไปไหนไกล

จากตัวอย่างการใช้ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสข้างต้น คำว่า เฉิบ ๆ และป่วนเปื้อน จึงจัดอยู่ในประเภทส่วนขยายบอกอาการ เพราะทำหน้าที่ขยายให้เห็นท่าทางการเดินที่ต่างกันไป

1.4 ส่วนขยายบอกระยะห่าง คือ ส่วนขยายที่ทำหน้าที่ขยายคำเรียกสัมผัสเพื่อบอกรับรู้เกี่ยวกับช่วงที่เห็นได้ว่าใกล้หรือไกลของสัมผัสนั้น โดยวัดระยะจากตัวผู้พูด พบทั้งหมด 3 คำ คิดเป็นร้อยละ 1.21 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมดได้แก่ คำว่า ลิบ (ลิบ ๆ), ลิบตา และสุดตาดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 31

กะทิมองเห็นภาพทุ่งปริ่มน้ำไกลสุดตากลายเป็นทะเล

เรื่อง ความสุขของกะทิ (งามพรรณ เวชชาชีวะ, 2553: 66)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า ไกลสุดตา เกิดจากคำว่า สุดตา ซึ่งเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัส มีความหมายว่า “ของที่อยู่ไกลที่สุด” (อักษรภิธานศรับท์, 2416: 722) ปากฎร่วมกับคำว่า ไกล ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางตา เพื่อทำหน้าที่ขยายความให้เห็นภาพทุ่งปริ่มน้ำที่มีอาณาเขตกว้างไกลจนสุดระยะที่สายตามองเห็น

ตัวอย่างที่ 32

มีเรือลากอวนเรียงรายอยู่ไกลลิบ

เรื่อง ช่างสำราญ (เดือนวาด พิมวนา, 2552: 233)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า ไกลลิบ เกิดจากคำว่า ลิบ ซึ่งเป็นส่วนขยายคำเรียก สัมผัส มีความหมายว่า “สุดสายตา” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1016) ปรากฏร่วมกับคำว่า ไกล ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตา เพื่อทำหน้าที่ขยายความให้เห็นภาพภาพของ เรือลากอวนที่เรียงรายอยู่ไกลออกไปสุดสายตา

จากตัวอย่างการใช้ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสข้างต้น คำว่า สุดตา และลิบ จึงจัด อยู่ในประเภทส่วนขยายบอกระยะห่าง เพราะทำหน้าที่ขยายภาพให้เห็นระยะที่อยู่ไกลออกไป

1.5 ส่วนขยายบอกความเร็ว คือ ส่วนขยายที่ทำหน้าที่ขยายคำเรียกสัมผัสเพื่อแสดง อัตราการเคลื่อนที่ของสัมผัสว่าเร็วหรือช้า พบทั้งหมด 5 คำ คิดเป็นร้อยละ 2.03 ของส่วนขยายคำ เรียกสัมผัสทั้งหมดได้แก่ คำว่า เร็อง ๆ ปรีอ ปรีด พรวด รี และอ้าว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 33

ยายจันทร์เดินเร็อง ๆ มาจนถึงเตียงใหม่ของแก

เร็อง เวลา (ชาติ กอบจิตติ, 2553: 78)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า เดินเร็อง ๆ เกิดจากคำว่า เร็อง ๆ ซึ่งเป็นส่วนขยายคำ เรียกสัมผัส มีความหมายว่า “เซื่อง, เซื่องช้า” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 266) ปรากฏร่วมกับคำว่า เดิน ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตา เพื่อทำหน้าที่ขยายความให้เห็นอาการที่เดิน ไปเร็อง ๆ แบบเร็องหงอย

ตัวอย่างที่ 34

เขาพยักหน้า ดั่งนั้นบาลีจึงวิ่งปรีด ไปที่ห้องอา เคาะประตูเรียก

เร็อง ปูนปิดทอง (กฤษณา อโศกสิน, 2552: 374)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า วังปรี๊ด เกิดจากคำว่า ปรี๊ด มีความหมายว่า “ฉับไว” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 674) ปรากรูกร่วมกับคำว่า วัง ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตา เพื่อทำหน้าที่ขยายความให้เห็นภาพการวังอย่างรวดเร็ว

จากตัวอย่างการใช้ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสข้างต้น คำว่า เงื่อง ๆ และ ปรี๊ด จึงจัดอยู่ในประเภทส่วนขยายบอกความเร็ว เพราะทำหน้าที่ขยายภาพให้เห็นการเคลื่อนที่ว้าหรือเร็ว

1.6 ส่วนขยายแสดงความรู้สึก คือ ส่วนขยายที่ทำหน้าที่ขยายคำเรียกสัมผัสซึ่งมีอารมณ์ความรู้สึกแฝงอยู่ด้วย พบทั้งหมด 14 คำ คิดเป็นร้อยละ 5.67 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด ได้แก่ คำว่า กริม เกือ เจื่อน ๆ แง่ง เด่นสะคุดตา แต่ ทะมิน มูมปาก ระริน ร่า ละไม เสร้า อ่อนโยน และ เอียงอาย

ส่วนขยายแสดงความรู้สึก ใช้แสดงความหมายของสัมผัสที่ออกมาจากใบหน้าของตัวละคร เช่น เมื่อตัวละครยิ้ม ผู้ประพันธ์มักใช้ส่วนขยายเพื่อแสดงความรู้สึกที่ออกมาจากรอยยิ้มนั้นด้วย ได้แก่ คำว่า ยิ้มกริม ยิ้มร่า ยิ้มละไม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 35

مایشمทรงมาถึงโรงพัก พวกตำรวจบนโรงพักยิ้มกริมให้กันและกัน พักเพียดไปทางนาง คล้ายกับจะบอกว่า ‘นั่นแน่...มาแล้วโว้ย!’

เรื่อง คำพิพากษา (ชาติ กอบจิตติ, 2553: 287)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า ยิ้มกริม เกิดจากคำว่า กริม มีความหมายว่า “กระหิ้ม, ครื้นใจ, อิ่มใจ.” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 54) ปรากรูกร่วมกับคำว่า ยิ้ม ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตา เพื่อทำหน้าที่ขยายความให้เห็นภาพการยิ้มน้อย ๆ ด้วยความกระหิ้มใจ

ตัวอย่างที่ 36

นางตรงเข้าไปหา ยี่มร่า ราวกับคนที่ไม่ได้เจอกันมาเป็นปี

เรื่อง คำพิพากษา (ชาติ กอบจิตติ, 2553: 181)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า ยี่มร่า เกิดจากคำว่า ราว มีความหมายว่า “เบิกบานเต็มที่” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 701) ปรากฏร่วมกับคำว่า ยี่ม ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตา เพื่อทำหน้าที่ขยายความให้เห็นภาพการยี่มด้วยความรู้สึกที่เบิกบาน

ตัวอย่างที่ 37

เขาหันไปมองหน้าท่านผู้อำนวยการ ซึ่งนั่งอย่างสบาย ๆ และยี่มละไมอยู่ตลอดเวลา

เรื่อง อมตะ (วิมล ไทรนันทน์, 2551: 44)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า ยี่มละไม เกิดจากคำว่า ละไม มีความหมายว่า “น่ารักน่าเอ็นดู, งามชวนดู, ชื่นบาน” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 999) ปรากฏร่วมกับคำว่า ยี่ม ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตา เพื่อทำหน้าที่ขยายความให้เห็นภาพการยี่มอย่างชื่นบาน มีความสุข

จากตัวอย่างการใช้ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสข้างต้น คำว่า กริม ราว และ ละไม จึงจัดอยู่ในประเภทส่วนขยายแสดงความรู้สึก เพราะทำหน้าที่ขยายการยี่มในแบบที่แสดงอารมณ์ความรู้สึกต่างกันไป

1.7 ส่วนขยายเชิงอุปลักษณ์ คือ ส่วนขยายที่ทำหน้าที่ขยายคำเรียกสัมผัสโดยการนำความหมายของสิ่งอื่นมาเปรียบ พบทั้งหมด 5 คำ คิดเป็นร้อยละ 2.03 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด ได้แก่ คำว่า จืด ๆ แปร้น โปรง แห้ง ๆ และหวาน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 38

ร่างสูงโปรงลุกขึ้นจากที่นั่ง

เรื่อง ประชาธิปไตยบนเส้นขนาน (วินทร์ เลียววาริณ, 2546: 252)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า สูงโปรง เกิดจากคำว่า โปรง มีความหมายว่า “มีลักษณะว่างหรือเปิดเป็นช่อง, ไม่ทึบ,” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 530) ปรากฏร่วมกับคำว่า สูง ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตา เพื่อทำหน้าที่ขยายความให้เห็นภาพของคนที่มีรูปร่างสูงและไม่อ้วน

ตัวอย่างที่ 39

“แกไปไหนมา” ม่ายสมทรงยิ้มหวานให้

เรื่อง คำพิพากษา (ชาติ กอบจิตติ, 2553: 74)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า ยิ้มหวาน เกิดจากคำว่า หวาน มีความหมายว่า “มีรสอ่อนๆ น้ำตาล ชุ่มชื่น” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 864) ปรากฏร่วมกับคำว่า ยิ้ม ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตา เพื่อทำหน้าที่ขยายความให้เห็นภาพรอยยิ้มที่ชุ่มชื่นชวนมอง เป็นการนำเอาความหมายที่ใช้กับรสชาติมาใช้กับรอยยิ้ม เพราะมีลักษณะที่เชื่อมชานเหมือนกัน

จากตัวอย่างการใช้ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสข้างต้น คำว่า โปรง และหวาน จึงจัดอยู่ในประเภทส่วนขยายเชิงอุปลักษณ์ เพราะเป็นการนำเอาความหมายของสิ่งอื่นมาใช้ขยายความหมาย

การใช้ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตาข้างต้น ผู้วิจัยพบว่า ผู้ประพันธ์นวนิยายมักเลือกส่วนขยายที่มีความหลากหลายมาใช้กับคำเรียกสัมผัสที่เป็นคำเดียวกัน เพื่อแสดงลักษณะทางความหมายของคำเรียกสัมผัสให้ต่างกันออกไป ดังตัวอย่างในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 8 ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางตา

คำเรียกสัมผัส	ส่วนขยาย	ตัวอย่างการใช้
1. พอม	1. เกร็ง 2. เชียว 3. ตอบ 4. บาง	พอมเกร็ง พอมเชียว พอมตอบ พอมบาง
2. มัน	1. ละเลื่อม 2. วาว ๆ 3. ขลับ 4. แผล็บ	มันละเลื่อม มันวาว ๆ มันขลับ มันแผล็บ
3. ยิ้ม	1. เต้ 2. แจ่ม 3. ละไม 4. เป็น	ยิ้มเต้ ยิ้มแจ่ม ยิ้มละไม ยิ้มเป็น
4. สว่าง	1. ไร 2. ำไร 3. วูบ 4. วอมแวม	สว่างไร สว่างำไร สว่างวูบ สว่างวอมแวม
5. เหลือง	1. ซีด 2. นวล 3. หม่น 4. อร่าม	เหลืองซีด เหลืองนวล เหลืองหม่น เหลืองอร่าม

จากตารางที่ 8 แสดงให้เห็นว่าผู้ประพันธ์นวนิยายเลือกใช้ส่วนขยายที่หลากหลายกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางตา เพื่อแสดงลักษณะทางความหมายของคำเรียกสัมผัสที่เป็นคำคำเดียวกันให้ต่างกันออกไป เช่น คำเรียกสัมผัส “มัน” มีการใช้ส่วนขยายเพื่อบอกสภาพความมันในคำว่า “มันละเลื่อม” “มันแผล็บ” หมายถึง มันเป็นเงา “มันวาว ๆ” หมายถึง มันแบบสุกใส “มันขลับ” หมายถึง มันแบบเกลี้ยง ๆ ลื่น

ส่วนคำเรียกสัมผัส “เหลือง” มีการใช้ส่วนขยายเพื่อบอกสภาพของสีให้ต่างกันไปในคำว่า “เหลืองซีด” หมายถึง สีเหลืองแบบไม่สดใส “เหลืองหม่น” หมายถึง สีเหลืองมัว ๆ คล้ำ ๆ “เหลืองอร่าม” หมายถึง สีเหลืองที่สว่างไสว ซึ่งการใช้ส่วนขยายที่มีความหลากหลายดังกล่าวนี้ นอกจากจะทำให้คำเรียกสัมผัสมีความหมายที่เหมาะสมตามเนื้อเรื่องแล้ว ยังแสดงถึงความคิดสร้างสรรค์ในการเลือกใช้ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสของผู้ประพันธ์นวนิยายอีกด้วย

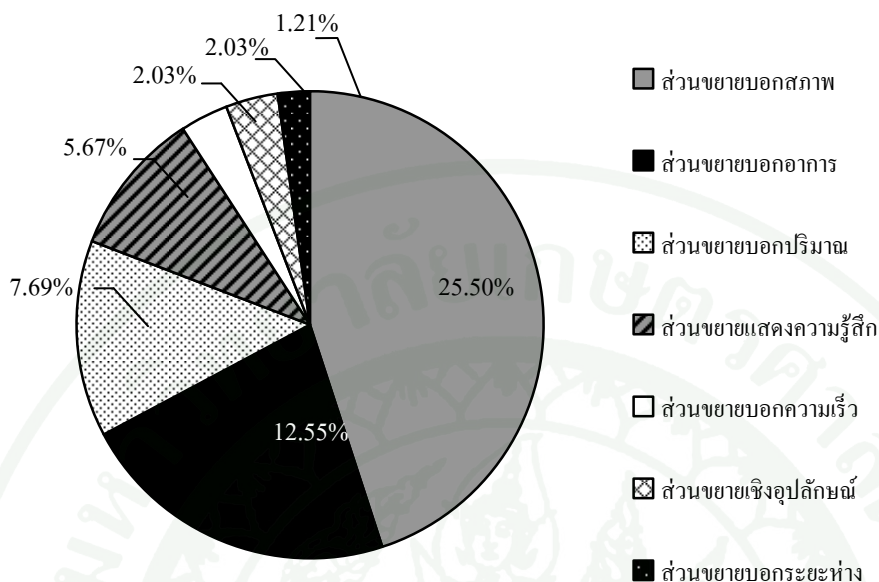
จากข้อมูลข้างต้นพบส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตา ทั้งหมด 140 คำ คิดเป็นร้อยละ 56.68 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด แบ่งออกเป็น 7 ประเภทย่อยตามลักษณะทางความหมาย เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 9 ลักษณะทางความหมายของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตา

ประเภท	จำนวน	ร้อยละ
1. ส่วนขยายบอกสภาพ	63	25.50
2. ส่วนขยายบอกอาการ	31	12.55
3. ส่วนขยายบอกปริมาณ	19	7.69
4. ส่วนขยายแสดงความรู้สึกร	14	5.67
5. ส่วนขยายบอกความเร็ว	5	2.03
6. ส่วนขยายเชิงอุปลักษณ์	5	2.03
7. ส่วนขยายบอกระยะห่าง	3	1.21
รวม	140	56.68

จากตารางที่ 9 สรุปได้ว่าลักษณะทางความหมายของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตา ประเภทที่พบมากที่สุด คือ ส่วนขยายบอกบอกสภาพ รองลงมาคือ ส่วนขยายบอกอาการ และพบน้อยที่สุด คือ ส่วนขยายบอกระยะห่าง คิดเป็นร้อยละ 25.50, 12.55 และ 1.21 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด ตามลำดับ

สรุปข้อมูลเป็นแผนภาพ ได้ดังนี้

ภาพที่ 3 ลักษณะทางความหมายของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตา

2. ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางหู คือ ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ปรากฏร่วมกับคำเรียกสัมผัสอันเกิดจากการรับรู้ด้วยอวัยวะรับสัมผัสทางหู โดยการฟังเสียงที่ตั้ง เบา หรือเจียบ และสภาพของเสียง เป็นต้น เพื่อขยายให้คำเรียกสัมผัสนั้นมีความหมายต่างกันไปหรือชัดเจนสมบูรณ์ขึ้น พบทั้งหมด 44 คำ คิดเป็นร้อยละ 17.82 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด ได้แก่ คำว่า กระหึ่ม กราก ๆ กราว กรึก กริบ ก้อง ก้องก้อย กังวาน กังวานสดใส กังวานเสียดสะท้านเข้าไปในใจ แก้วหูสะท้อน โกร่ง ๆ ขรม โครม จี๊ว นี ฉี่ฉ่า ตูม (ตูม ๆ) แตร๊ก ๆ บาดหู ปัง ป๊วะ ๆ ปู๊ แปลกหู โปงเปง โปกเปก เฟ่ง (เฟ่ง ๆ) ฟรีด ๆ ระงม รำคาญแก้วหู ลั่น แว่ว (แว่ว ๆ) แว่วถึงหู สังกัดสนั่น สั่นสะท้านสะท้อน สะท้านกังวาน สะท้อน แสบแก้วหู หวือ ๆ โหน่ง ๆ โหย อึก (อึก ๆ) เออะอะ และเฮือก แบ่งออกตามลักษณะทางความหมายได้เป็น 4 ประเภทย่อย ดังนี้

2.1 ส่วนขยายบอกปริมาณ คือ ส่วนขยายที่ทำหน้าที่ขยายคำเรียกสัมผัสเพื่อบอกความหมายในเชิงปริมาณมากหรือน้อย พบทั้งหมด 4 คำ คิดเป็นร้อยละ 1.62 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด ได้แก่ คำว่า กริบ ลั่น แว่ว (แว่ว ๆ) และสนั่น

การใช้ส่วนขยายบอกปริมาณคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางหู เป็นเรื่องสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ผู้อ่านเข้าถึงบทประพันธ์ได้อย่างชัดเจน เช่น การใช้ส่วนขยายเพื่อบอกความเจียบ เช่น เจียบกริบ

ตัวอย่างที่ 40

พรหมินทร์กวาดสายตาไปทั่วห้องประชุมขนาดยักษ์เหมือนไม่มีสิ่งใดผิดปกติ
แขกผู้มีเกียรตินับพัน ๆ คนนั่งกันเจียบกริบ ต่างจับจ้องอยู่ที่ใบหน้าของเขา

เรื่อง อมตะ (วิมล ไทรนันทน์, 2551: 242)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า เจียบกริบ เกิดจากคำว่า กริบ ซึ่งเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัส มีความหมายว่า “มาก” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 68) ปรากฏร่วมกับคำว่า เจียบ ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางหู เพื่อทำหน้าที่ขยายบรรยากาศภายในห้องประชุมที่มีคนนับพันคนแต่เจียบมาก ไม่มีคนใดหรือสิ่งใดที่จะทำให้เกิดเสียงแม้แต่น้อย

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังพบคำว่า “กริบ” ที่ใช้ขยายความในปริบทที่แปลออกไป นั่นคือ การขยายระดับความคมของกรรไกร ดังตัวอย่างต่อไปนี้

กรรไกรคมกริบ เสียงกริบ ๆ หั่นผมก็ใจเหี่ยว

เรื่อง เจ้าจันทร์ผมหอม: นิราศพระธาตุอินทร์แขวน (มาลา คำจันทร์, 2537: 111)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า คม ในที่นี้ถือเป็นคำเรียกสัมผัสที่รับรู้ได้จากอวัยวะสัมผัสทางหู เพราะการมองเพียงอย่างเดียวไม่อาจทำให้เรารับรู้ถึงสภาพของความคมได้ หากแต่ต้องอาศัยการฟังในขณะที่กำลังใช้กรรไกรตัดผม เมื่อฟังแล้วได้ยินเสียงกริบ ๆ จึงทำให้ทราบได้ว่ากรรไกรเล่มนั้นมีความคมมาก ดังนั้น คำว่า กริบ ที่ปรากฏร่วมกับคำว่า คม จึงจัดเป็นส่วนขยายบอกปริมาณคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางหูด้วยเช่นกัน

การใช้ส่วนขยายเพื่อบอกความดัง เช่น คำว่า ดังกั้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 41

แม่ค้าตะโกนไล่หลังเสียงดังกั้นไปว่า “เออ ถั่วต้ม ไข่ฝักมันไม่ชอบกินหรอก
ลำพังถั่วปากอ้าของมึงมันก็ยัดเข้าไปไม่หมดอยู่แล้ว”

เรื่อง ลูกอีสาน (คำพูน บุญทวี, 2550: 11)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า ดังกั้น เกิดจากคำว่า กั้น ซึ่งเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัส มีความหมายว่า “มีเสียงดังมาก” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1003) ปรากฏร่วมกับคำว่า ดัง ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางหู เพื่อบรรยายถึงอารมณ์ของผู้พูดที่กำลังอยู่ในภาวะโกรธ จึงใช้ลักษณะการพูดแบบตะโกนซึ่งเป็นการออกเสียงดังกว่าปกติเพื่อให้ผู้ฟังได้ยินอย่างชัดเจนขึ้น ดังนั้นเสียงที่ได้ยินจึงเป็นเสียงที่ดังกั้นหรือดังมากกว่าปรกตินั่นเอง

จากตัวอย่างการใช้ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสข้างต้น คำว่า กริบ และกั้น จึงจัดอยู่ในประเภทส่วนขยายบอกปริมาณ เพราะทำหน้าที่ขยายความดังหรือเบาของเสียง

2.2 ส่วนขยายบอกสภาพ คือ ส่วนขยายที่ทำหน้าที่ขยายคำเรียกสัมผัสเพื่อบอกความหมายเกี่ยวกับคุณลักษณะของคำเรียกสัมผัสนั้น ๆ พบทั้งหมด 9 คำ คิดเป็นร้อยละ 3.65 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด ได้แก่ คำว่า กระหึ่ม ก้อง กังวาน กังวานสดใส ขรม ระงม ลั่น สะท้าน สะเทือน สะท้านกังวาน และสะเทือน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 42

(เสียง) ไวโอลินดังกะหึ่ม ขึ้นบรรเลงเพลงชาติ

เรื่อง คำพิพากษา (ชาติ กอบจิตติ, 2553: 82)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า ดังกระหึ่ม เกิดจากคำว่า กระหึ่ม ซึ่งเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัส มีความหมายว่า “เสียงก้องกังวาน” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 62) ปรากฏร่วมกับคำว่า ดัง ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางหู เพื่อแสดงความหมายบอกสภาพของเสียงเสียงไวโอลินที่ดังก้องกังวาน

ตัวอย่างที่ 43

เสียงเพลงลูกทุ่งดังกังวานขึ้น

เรื่อง คำพิพากษา (ชาติ กอบจิตติ, 2553: 82)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า ดังกังวาน เกิดจากคำว่า กังวาน ซึ่งเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัส มีความหมายว่า “ก้องอยู่ได้นาน, มีกระแสเสียงก้องและแจ่มใส” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 102) ปรากฏร่วมกับคำว่า ดัง ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางหู เพื่อทำหน้าที่ขยายสภาพเสียงดังอย่างที่มีกระแสเสียงก้องและแจ่มใส ในตัวอย่างคือเสียงเพลงลูกทุ่งอันเกิดจากเสียงร้องและเสียงดนตรีหลายชนิดบรรเลงประสานเสียงกันจึงทำให้เกิดลักษณะของเสียงเช่นนี้ขึ้น

ตัวอย่างที่ 44

ท่ามกลางเสียงพระสวด เสียงหมากัดกันก็ดังขรมขึ้นกลบเสียงพระ

เรื่อง คำพิพากษา (ชาติ กอบจิตติ, 2553: 67)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า ดังขรม เกิดจากคำว่า ขรม ซึ่งเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัส มีความหมายว่า “เอ็ดอึง, แซ่” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 167) ปรากฏร่วมกับคำว่า ดัง ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางหู เพื่อทำหน้าที่ขยายลักษณะเสียงสุนัขกัดกันจนดังเอ็ดอึงฟังไม่ได้ศัพท์

จากตัวอย่างการใช้ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสข้างต้น คำว่า กระหิม กังวาน และขรม จึงจัดอยู่ในประเภทส่วนขยายบอกสภาพ เพราะทำหน้าที่ขยายสภาพความดังของเสียงให้ต่างกันไป แสดงว่าผู้ประพันธ์ใส่ใจในรายละเอียดของการพรรณนาเสียง ซึ่งจะช่วยให้ผู้อ่านเกิดความสนุก และมีอารมณ์ร่วมไปกับบทประพันธ์

2.3 ส่วนขยายบอกการเลียนเสียงธรรมชาติ คือ ส่วนขยายที่ทำหน้าที่ขยายคำเรียกสัมผัสเพื่อแสดงความหมายของเสียงอันเกิดจากการกระทำของคน สัตว์ สิ่งของ หรือปรากฏการณ์ทางธรรมชาติต่าง ๆ พบทั้งหมด 21 คำ คิดเป็นร้อยละ 8.50 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด ได้แก่ คำว่า กราก ๆ กราว กรึก ก้องก้อย โกร่ง ๆ โครม จ๊วบ ฉี่ ฉี่ฉ่า ตูม (ตูม ๆ) แตร๊ก ๆ ปัง ป๊วะ ๆ ปู โปงเปงโปกเปก เฟ่ง (เฟ่ง ๆ) พรืด ๆ หวือ ๆ โหน่ง ๆ อึก (อึก ๆ) และเอือก

ผู้ประพันธ์มีการสรุปลักษณะเสียงธรรมชาติมาใช้เป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางหู เพื่อชวนให้ผู้อ่านรู้สึกรื่นรมย์ไปตามบทประพันธ์ เช่น ดังกกราก ๆ ดังกกราว ดังก้องก้อย ดังก๊วบ และ ดังกูม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 45

“ไซ้แล้ว แจ่วบั้งหรือลาบปลาแร่ทุกคนต้องทำเป็น” แม้ว่าแล้วจึงจัดแจงล้างอิโต้ และเขียง มีเสียงน้ำไหลลงใต้ถุนครัวดังกกราก ๆ

เรื่อง ลูกอีสาน (คำพูน บุญทวี, 2550: 28)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า ดังกกราก ๆ เกิดจากคำว่า กราก ๆ ซึ่งเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัส มีความหมายว่า “เสียงดังคล้ายเช่นนั้น” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 65) ปรากฏร่วมกับ คำว่า ดั่ง ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางหู เพื่อบรรยายเสียงน้ำที่ไหลจากที่สูงลงสู่ที่ต่ำ โดยเสียงดังกกราก ๆ นั้นเกิดจากการที่น้ำซึ่งเป็นของเหลวกระทบกับพื้นซึ่งเป็นของแข็ง

ตัวอย่างที่ 46

ชุดแดงวิบวับเคลื่อนผ่านผู้หญิงและเด็ก ๆ เสียงหรือญกระทบกันชั้นดังกราว

เรื่อง ช่างสำราญ (เดือนวาด พิมวนา, 2552: 207)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า ดังกราว เกิดจากคำว่า กราว ซึ่งเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัส มีความหมายว่า “เสียงดังคล้ายเช่นนั้น เช่น เสียงของแข็งจำนวนมาก ๆ ร่วงลงกระทบพื้นหรือหลังคาพร้อม ๆ กัน” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 67) ปรากฏร่วมกับคำว่า ดัง ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางหู เพื่อทำหน้าที่ขยายลักษณะเสียงดังอันเกิดจากหรือญจำนวนมากที่ร่วงลงกระทบกันชั้นพร้อม ๆ กัน เมื่อวัสดุที่เป็นโลหะกับสแตนเลสเกิดการกระทบกันจึงทำให้เกิดเสียงในลักษณะดังกราว

ตัวอย่างที่ 47

นกก้องก้อยร้อง(เสียง)ดังก้องก้อย

เรื่อง เจ้าจันทน์ผมหอม: นิราศพระธาตุอินทร์แขวน (มาลา คำจันทร์, 2537: 1)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า ดังก้องก้อย เกิดจากคำว่า ก้องก้อย ซึ่งเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัส ปรากฏร่วมกับคำว่า ดัง ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางหู เพื่อทำหน้าที่ขยายเสียงดังอันเกิดจากเสียงร้องของนกก้องก้อย

ตัวอย่างที่ 48

ชายวัยกลางคนอ้วนพุงพลุ้ยพูดแล้วดูคาเฟเย็น (เสียง) ดังจ๊วบ

เรื่อง ประชาธิปไตยบนเส้นขนาน (วินทร์ เลียววาริณ, 2546: 103)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า ดังจ๊วบ เกิดจากคำว่า จ๊วบ ซึ่งเป็นส่วนขยายคำเรียก สัมผัส ปรากฏร่วมกับคำว่า ดัง ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางหู เพื่อทำหน้าที่ขยาย ลักษณะเสียงดังอย่างเสียงคุณน้ำ

ตัวอย่างที่ 49

เสียงกระโดดน้ำของสามสาวดังตุม ๆ ในยามบ่ายอันร้อนจัดของช่วงปิดเทอม

เรื่อง ลับแลแก่งคอย (อุทิศ เหมาะมุล, 2552: 184)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า ดังตุม ๆ เกิดจากคำว่า ดัง ซึ่งเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัส มีความหมายว่า “เสียงดังเช่นนั้น เช่น โดนคร้ำดังตุม เสียงปืนใหญ่ดังตุม ๆ” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 473) ปรากฏร่วมกับคำว่า ดัง ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางหู เพื่อทำหน้าที่บรรยายภาพกระโดดน้ำของผู้หญิง 3 คน เมื่อตัวกระทบกับผิวน้ำจึงเกิดเสียงที่ดังตุม ๆ ขึ้น

จากตัวอย่างการใช้ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสข้างต้น คำว่า กราก ๆ กราว ก้องก้อย จ๊วบ และตุม ๆ จัดอยู่ในประเภทส่วนขยายบอกการเลียนเสียงธรรมชาติ เพราะเป็นคำที่ทำหน้าที่ขยายเสียงอันเกิดจากอวัยวะรับสัมผัสทางหูให้มีความต่างกันไป ทั้งเสียงที่เกิดจากการกระทำของคน สัตว์ และสิ่งของ

2.4 ส่วนขยายแสดงความรู้สึก คือ ส่วนขยายที่ทำหน้าที่ขยายคำเรียกสัมผัสซึ่งมี อารมณ์ความรู้สึกแฝงอยู่ด้วย พบ 10 คำ คิดเป็นร้อยละ 4.05 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด ได้แก่ คำว่า กังวานเสียดสะท้านเข้าไปในใจ แก้วหูสะท้อน บาดหู แปลกหู รำคาญแก้วหู แหว่ถึงหู สังกัด แสบแก้วหู โหย และเอะอะ แสดงตัวอย่างดังนี้

ตัวอย่างที่ 50

...เด็กร้องสลับกับเสียงนกป้าจื้อแจ้วแปลกหู บ้างเสียงทุ่ม บ้างเสียงกังวานใส

เรื่อง ลับแลแก่งคอย (อุทิศ เหมาะมุล, 2552: 246)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า เจื้อยแจ้วแปลกหู เกิดจากคำว่า แปลกหู ซึ่งเป็น ส่วนขยายคำเรียกสัมผัส ปรากฏร่วมกับคำว่า เจื้อยแจ้ว ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัส ทางหู เพื่อบรรยายเสียงร้องของนกป่า ซึ่งมีทั้งเสียงทุ้มบ้าง เสียงกังวานใสบ้าง เป็นเสียงที่ร้องเช่นนี้ สลับกันเรื่อยไปไม่ขาดระยะ ฟังดูไพเราะแตกต่างจากที่เคยได้ยิน

ตัวอย่างที่ 51

ตัวบ้านเจียบสังัดหลบตัวอยู่ในสวนหนาที่บ

เรื่อง ถับแลแก่งคอย (อุทิศ เหมาะสม, 2552: 241)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า เจียบสังัด เกิดจากคำว่า สังัด ซึ่งเป็นส่วนขยายคำเรียก สัมผัส มีความหมายว่า “สงบเจียบเพราะปราศจากเสียงรบกวน” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1144) ปรากฏร่วมกับคำว่า เจียบ ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางหู เพื่อทำหน้าที่ขยายความ ให้สัมผัสถึงตัวบ้านที่เจียบวังเวง เพราะไม่มีสิ่งใดเข้าไปรบกวนทำให้เกิดเสียง

ตัวอย่างที่ 52

เสียงของคนพากย์ผู้ชายดัดเป็นเสียงผู้หญิงดั่งแสบแก้วหู

เรื่อง คำพิพากษา (ชาติ กอบจิตติ, 2553: 100)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า ดั่งแสบแก้วหู เกิดจากคำว่า แสบแก้วหู ซึ่งเป็นส่วน ขยายคำเรียกสัมผัส มีความหมายว่า “อาการที่รู้สึกระคายหูเพราะเสียงดังหรือเสียงแหลมเกินขนาด” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1231) ปรากฏร่วมกับคำว่า ดั่ง ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัส ทางหู เพื่อทำหน้าที่บอกความรู้สึกของอาการระคายเคืองหูอันเกิดจากเสียงของผู้ชายที่ดัดเป็นเสียง ผู้หญิงซึ่งดั่งและแหลมมาก ๆ

ตัวอย่างที่ 53

เสียงร่ำไห้ของคนจากข้างหลังดั่งเอะอะ พลายสุดสะคั้ง กระจุกขาไปข้างหน้า
 ทุ่มตัวกระแทกโซ่ มั่นตันอย่างทุนแล้วร้องกังวาน

เรื่อง ตลิ่งสูง ชุงหนัก (นิคม ราชวา, 2531: 185)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า ดั่งเอะอะ เกิดจากคำว่า เอะอะ ซึ่งเป็นส่วนขยายคำเรียก
 สัมผัส มีความหมายว่า “อีกทีก็, ทำเสียงดังไววาย” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1394) ปรากฏ
 ร่วมกับคำว่า ดั่ง ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางหู เพื่อทำหน้าที่ขยายเสียงที่ดั่ง
 อีกทีก็กรีก โครม ตามบทบรรยายว่าเสียงดั่งเอะอะนี้ทำให้พลายสุดเกิดความรู้สึกตื่นตระหนกตกใจ
 เมื่อได้ยิน

จากตัวอย่างการใช้ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสข้างต้น คำว่า แปลกหู สงัด แสบแก้วหู
 และเอะอะ จัดอยู่ในประเภทส่วนขยายแสดงความรู้สึก เพราะเป็นคำที่สื่อความหมายถึงเสียงเมื่อมา
 กระแทกกับอวัยวะ บางคำมีความหมายที่แสดงความรู้สึกอยู่ในตัวเอง

การใช้ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางหูข้างต้น ผู้วิจัยพบว่า
 ผู้ประพันธ์นวนิยายมักเลือกส่วนขยายที่มีความหลากหลายมาใช้กับคำเรียกสัมผัสที่เป็นคำคำเดียวกัน
 เพื่อแสดงลักษณะทางความหมายให้ต่างกันออกไป ดังตัวอย่างในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 10 ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางหู

คำเรียกสัมผัส	ส่วนขยาย	ตัวอย่างการใช้
1. เจียบ	1. กริบ	เจียบกริบ
	2. สัจด์	เจียบสัจด์
2. ดัง	1. กังวาน	ดังกังวาน
	2. ขรม	ดั่งขรม
	3. กรีก	ดั่งกรีก
	4. โครม	ดั่งโครม
	5. แสบแก้วหู	ดั่งแสบแก้วหู
	6. โหย	ดั่งโหย
	7. เอะอะ	ดั่งเอะอะ
	8. บาดหู	ดั่งบาดหู

จากตารางที่ 10 แสดงให้เห็นว่าผู้ประพันธ์นวนิยายเลือกใช้ส่วนขยายที่หลากหลายกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางหู เพื่อแสดงลักษณะทางความหมายของคำเรียกสัมผัสที่เป็นคำ คำเดียวกันให้ต่างกันออกไป เช่น คำเรียกสัมผัส “เจียบ” มีการใช้ส่วนขยายเพื่อบอกระดับความเจียบ ในคำว่า “เจียบกริบ” หมายถึง เจียบมากไม่มีเสียงใด ๆ และการใช้ส่วนขยายแสดงความรู้สึกที่แฝงอยู่ในความเจียบ ดังคำว่า “เจียบสัจด์” หมายถึง เจียบวังเวง

ส่วนคำเรียกสัมผัส “ดัง” มีการใช้ส่วนขยายที่มีลักษณะทางความหมายต่างกัน ไป ดังนี้ การใช้ส่วนขยายเพื่อบอกสภาพของเสียงดัง ในคำว่า “ดังกังวาน” หมายถึง ดังอย่างกระแเสเสียงที่ก้องและแจ่มใส “ดั่งขรม” หมายถึง ดังอื้ออึงฟังไม่ได้ศัพท์ การใช้ส่วนขยายเพื่อบอกการเลียนเสียงธรรมชาติ ในคำว่า “ดั่งกรีก” หมายถึง เสียงโลหะกระทบกัน “ดั่งโครม” หมายถึง เสียงของหนักตกลงพื้น และการใช้ส่วนขยายแสดงความรู้สึกอันเกิดจากเสียงดัง ในคำว่า “ดั่งโหย” หมายถึง เสียงดังอย่างวังเวงใจ

เห็นได้ว่า ส่วนขยายที่ใช้ขยายความหมายของเสียงดังในลักษณะต่าง ๆ ทำให้เรื่องราวในบทประพันธ์ดูเสมือนว่าเกิดขึ้นจริง โดยเฉพาะคำเลียนเสียงอันเกิดจากธรรมชาติ ที่มีการใช้ในงานเขียนเชิงสร้างสรรค์มาตั้งแต่สมัยอดีต トラาจนถึงปัจจุบันก็ยังนิยมใช้อยู่ จนกล่าวได้ว่าคำเลียนเสียงธรรมชาติเป็นลักษณะสำคัญประการหนึ่งในภาษาไทย

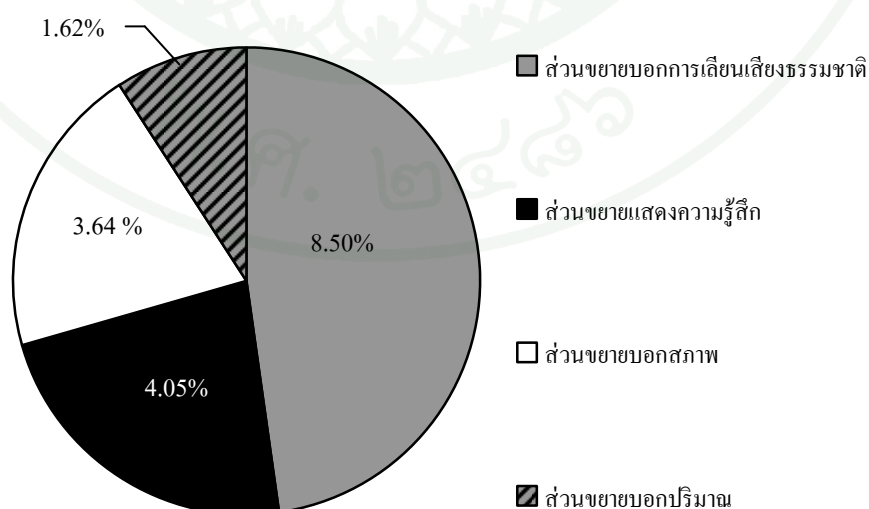
จากข้อมูลข้างต้นพบส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางหู ทั้งหมด 44 คำ คิดเป็นร้อยละ 17.81 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด แบ่งออกเป็น 4 ประเภทย่อยตามลักษณะทางความหมาย เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 11 ลักษณะทางความหมายของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางหู

ประเภท	จำนวน	ร้อยละ
1. ส่วนขยายบอกการเลียนเสียงธรรมชาติ	21	8.50
2. ส่วนขยายแสดงความรู้สึก	10	4.05
3. ส่วนขยายบอกสภาพ	9	3.65
4. ส่วนขยายบอกปริมาณ	4	1.62
รวม	44	17.82

จากตารางที่ 11 สรุปได้ว่าลักษณะทางความหมายของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางหู ประเภทที่พบมากที่สุด คือ ส่วนขยายบอกการเลียนเสียงธรรมชาติ รองลงมาคือ ส่วนขยายแสดงความรู้สึก และพบน้อยที่สุด คือ ส่วนขยายบอกปริมาณ คิดเป็นร้อยละ 8.50, 4.05 และ 1.62 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด ตามลำดับ

สรุปข้อมูลเป็นแผนภาพ ได้ดังนี้

ภาพที่ 4 ลักษณะทางความหมายของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางหู

3. ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางจมูก คือ ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ปรากฏร่วมกับคำเรียกสัมผัสอันเกิดจากการรับรู้ด้วยอวัยวะรับสัมผัสทางจมูก โดยการดมกลิ่น เพื่อขยายให้คำเรียกสัมผัสนั้นมีความหมายต่างกันไปหรือชัดเจนสมบูรณ์ขึ้น พบทั้งหมด 12 คำ คิดเป็นร้อยละ 4.86 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด ได้แก่ คำว่า กลิ้ง จาง ๆ ฉุน ฉุนรุนแรง ฉุย ชวนกิน ต້องใจ เปรี๊ยะ ฟุ้ง มัน อวล และอวลหวานลึกถึงลำคอ แบ่งออกตามลักษณะทางความหมายได้เป็น 4 ประเภทย่อย ดังนี้

3.1 ส่วนขยายบอกปริมาณ คือ ส่วนขยายที่ทำหน้าที่ขยายคำเรียกสัมผัสเพื่อบอกความหมายในเชิงปริมาณมากหรือน้อย พบทั้งหมด 3 คำ คิดเป็นร้อยละ 1.22 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด ได้แก่ คำว่า จาง ๆ ฉุน และฉุนรุนแรง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 54

จมูกผมเริ่มได้กลิ่นความอับชื้นผसानมากับกลิ่นฉุนจาง ๆ ของπίσσωละออยมา
บางเบา

เรื่อง เวลา (ชาติ กอบจิตติ, 2553: 12)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า ฉุนจาง ๆ เกิดจากคำว่า เอะอะ ซึ่งเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัส มีความหมายว่า “น้อยไป, ลดไป, ไม่เข้ม” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 303) ปรากฏร่วมกับคำว่า ฉุน ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางจมูก เพื่อทำหน้าที่บรรยายกลิ่นของπίσσωที่ฉุนไม่มากนัก มีกลิ่นเพียงบางเบา ดังนั้นคำว่า จาง ๆ จึงจัดอยู่ในประเภทส่วนขยายบอกปริมาณ

3.2 ส่วนขยายบอกอาการ คือ ส่วนขยายที่ทำหน้าที่ขยายคำเรียกสัมผัสเพื่อบอกความหมายเกี่ยวกับกิริยาอาการของสัมผัสนั้น ๆ พบทั้งหมด 4 คำ คิดเป็นร้อยละ 1.62 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด ได้แก่ คำว่า กึก กลิ้ง ฉุย และฟุ้ง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 55

ครูใหญ่รีบคว้าผ้าเช็ดหน้าออกเช็ดก่อนที่น้ำลายจะไหลย่อยมาถึงหัวคิ้ว แก้วสี่ก
มีกลิ่นเหม็นกลิ้งอยู่ที่ใบหน้า

เรื่อง คำพิพากษา (ชาติ กอบจิตติ, 2553: 315)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า เหม็นคลุ้ง เกิดจากคำว่า คลุ้ง ซึ่งเป็นส่วนขยายคำเรียก สัมผัส มีความหมายว่า “มีกลิ่นตลบ” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 229) ปรากฏร่วมกับคำว่า เหม็น ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางจมูก เพื่อทำหน้าที่ขยายกลิ่นเหม็นของน้ำลายที่มี ตลบอบอวลอยู่ทั่ววนใบหน้า

ตัวอย่างที่ 56

เพื่อนบ้านใจดีอีกรายหนึ่งพาเข้าบ้าน ยืนจวน โปะไปเงี้ยวหอมญุให้ตรงหน้า

เรื่อง ช่างสำราญ (เดือนวาด พิมวนา, 2552: 26)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า หอมญุ เกิดจากคำว่า ญุ ซึ่งเป็นส่วนขยายคำเรียก สัมผัส มีความหมายว่า “อาการที่กลิ่น โขยมากระทบจมูก” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 338) ปรากฏ ร่วมกับคำว่า หอม ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางจมูก เพื่อทำหน้าที่ขยายกลิ่นหอม ของไปเงี้ยวที่โขยขึ้นมากระทบจมูก

ตัวอย่างที่ 57

เสื้อผ้าที่รีดแล้วแขวนอยู่เต็มราว กลิ่นหอมฟุ้งไปทั้งห้อง

เรื่อง ช่างสำราญ (เดือนวาด พิมวนา, 2552: 73)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า หอมฟุ้ง เกิดจากคำว่า ฟุ้ง ซึ่งเป็นส่วนขยายคำเรียก สัมผัส มีความหมายว่า “ตลบไป, ปลิวไป, กระจายไป” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 813) ปรากฏ ร่วมกับคำว่า หอม ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางจมูก เพื่อทำหน้าที่ขยายกลิ่นหอม ของเสื้อผ้าที่กระจายไปทั่วบริเวณห้อง

จากตัวอย่างการใช้ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสข้างต้น คำว่า คลุ้ง ญุ และ ฟุ้ง จึงจัดอยู่ในประเภทส่วนขยายบอกอาการ เพราะเป็นคำที่แสดงอาการของกลิ่นหอมหรือเหม็นดังอธิบายไว้แล้วตามปริบทตัวอย่าง

3.3 ส่วนขยายแสดงความรู้สึก คือ ส่วนขยายที่ทำหน้าที่ขยายคำเรียกสัมผัสซึ่งมีอารมณ์ความรู้สึกแฝงอยู่ด้วย พบทั้งหมด 3 คำ คิดเป็นร้อยละ 1.22 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด ได้แก่ คำว่า ชวนกิน ต้องใจ และอวลหวานลึกถึงลำคอ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 58

ที่เรียกว่าขนมคดหมา เพราะต้องเอาใบคดหมาที่มีกลิ่นเหม็นฉุนมาตำคั้นเอาน้ำปนลงในแป้งที่จะทำขนม แต่เมื่อนึ่งขนมจนสุกแล้ว กลิ่นเหม็นฉุนนั้นก็กลายเป็นกลิ่นหอมชวนกิน

เรื่อง ลูกอีสาน (คำพูน บุญทวี, 2550: 120)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า หอมชวนกิน เกิดจากคำว่า ชวนกิน ซึ่งเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัส มีความหมายว่า “ความที่ชวนกันว่า, เข้ามากินของด้วยกันกับเรา” (อักษราภิธานศรับท์, 2416: 184) ปรากฏร่วมกับคำว่า หอม ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางจมูก เพื่อทำหน้าที่ขยายกลิ่นหอมของขนมที่ชวนให้เกิดความรู้สึกอยากลิ้มรส

ตัวอย่างที่ 59

พอเลี้ยงขึ้นไปถึงแล้ว เต็ดดอกเอื้องแซะคาบไว้ในปาก เอื้องแซะดอกน้อยสีขาว เรือเหลือง กลิ่นหอมต้องใจ

เรื่อง เจ้าจันทร์ผมหอม: นิราศพระธาตุอินทร์แขวน (มาลา คำจันทร์, 2537: 63)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า หอมต้องใจ เกิดจากคำว่า ต้องใจ ซึ่งเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัส มีความหมายว่า “ชอบ, ถูกใจ” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 435) ปรากฏร่วมกับคำว่า หอม ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางจมูก เพื่อทำหน้าที่ขยายกลิ่นของดอกไม้ที่หอมถูกใจเมื่อได้สูดดม

จากตัวอย่างการใช้ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสข้างต้น คำว่า ชวนกิน และต้องใจ จึงจัดอยู่ในประเภทส่วนขยายแสดงความรู้สึก เพราะเป็นคำที่มีความหมายบอกความรู้สึกซึ่งแฝงอยู่ในสัมผัส ทำให้คำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางลิ้นมีความหมายต่างกันไป

3.4 ส่วนขยายเชิงอุปลักษณ์ คือ ส่วนขยายที่ทำหน้าที่ขยายคำเรียกสัมผัสโดยการนำความหมายของสิ่งอื่นมาเปรียบ พบทั้งหมด 2 คำ คิดเป็นร้อยละ 0.80 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด ได้แก่ คำว่า เปรี้ยว และมัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 60

สภาพทรุดตัวลงนั่งข้าง ๆ แม้จะเหม็นกลิ่นบูดเปรี้ยวของสิ่งที่เพื่อนกำลังคายออกมา

เรื่อง ปูนปิดทอง (กฤษณา อโศกสิน, 2552: 32)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า บูดเปรี้ยว เกิดจากคำว่า เปรี้ยว ซึ่งเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัส มีความหมายว่า “มีกลิ่นหรือรสชาติอย่างอาหารเสีย” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 710) ปรากฏร่วมกับคำว่า บูด ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางจมูก เพื่อทำหน้าที่ขยายกลิ่นบูดอย่างที่มีรสเปรี้ยวของอาหารซึ่งเสียแล้ว ซึ่งตามปกติคำว่า เปรี้ยว จะใช้กับคำเรียกสัมผัสที่เกิดจากอวัยวะรับสัมผัสทางลิ้น แต่ในที่นี้มีการนำความหมายมาใช้ในปริบทของคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางจมูก เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นภาพได้อย่างชัดเจน

ตัวอย่างที่ 61

กลิ่นข้าวหลามสุกใหม่หอมมัน

เรื่อง เจ้าจันทร์ผมหอม: นิราศพระธาตุอินทร์แขวน (มาลา คำจันทร์, 2537: 13)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า หอมมัน เกิดจากคำว่า มัน ซึ่งเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัส มีความหมายว่า “มีรสชาติรสกะทิหรืออย่างถั่วลิสงคั่ว” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 853) ปรากฏร่วมกับคำว่า หอม ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางจมูก เพื่อทำหน้าที่ขยายลักษณะกลิ่นของข้าวหลามที่หอมมันด้วยรสของกะทิซึ่งเป็นหนึ่งในวัตถุดิบที่ใช้ปรุง ซึ่งตามปกติคำว่า มัน จะใช้กับสัมผัสที่เกิดจากการอวัยวะรับสัมผัสทางลิ้น แต่ในที่นี้มีการนำความหมายมาใช้ในปริบทของคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางจมูก เพื่อสื่อความหมายให้ตรงกับกลิ่นที่ได้รับจริง ๆ

จากตัวอย่างการใช้ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสข้างต้น คำว่า คลุ้ง และเปรี้ยว จึงจัดอยู่ในประเภทส่วนขยายเชิงอุปลักษณะ

การใช้ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางจมูก ไม่ใช่เพียงแต่ทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ความรู้สึกคล้อยไปตามบทบรรยาย แต่ยังเป็นการขยายความหมายของกลิ่นให้ต่างกันไป โดยผู้ประพันธ์นวนิยายมักเลือกส่วนขยายที่มีความหลากหลายมาใช้กับคำเรียกสัมผัสที่เป็นคำคำเดียวกัน ทั้งคำที่บอกกลิ่นหอมและคำที่บอกกลิ่นเหม็น ดังตัวอย่างในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 12 ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางจมูก

คำเรียกสัมผัส	ส่วนขยาย	ตัวอย่างการใช้
1. หอม	1. นุย	หอมนุย
	2. ชวนกิน	หอมชวนกิน
	3. ต้องใจ	หอมต้องใจ
	4. เปรี้ยว	หอมเปรี้ยว
	5. ฟุ้ง	หอมฟุ้ง
	6. มัน	หอมมัน
2. เหม็น	1. ฉุน	เหม็นฉุน
	2. คลุ้ง	เหม็นคลุ้ง

จากตารางที่ 12 แสดงให้เห็นว่าผู้ประพันธ์นวนิยายเลือกใช้ส่วนขยายที่หลากหลายกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางจมูก เพื่อแสดงลักษณะทางความหมายของคำเรียกสัมผัสที่เป็นคำคำเดียวกันให้ต่างกันอย่างชัดเจน เช่น คำเรียกสัมผัส “หอม” มีการใช้ส่วนขยายบอกอาการ ในคำว่า “หอมนุย” หมายถึง กลิ่นหอมของอาหารที่โชยขึ้นมากระทบจมูก การใช้ส่วนขยายแสดงความรู้สึก ในคำว่า “หอมต้องใจ” หมายถึง กลิ่นหอมที่ทำให้ชื่นชอใจ และการใช้ส่วนขยายเชิงอุปลักษณะ ในคำว่า “หอมเปรี้ยว” หมายถึง กลิ่นหอมอย่างรสของมะนาว

ส่วนคำเรียกสัมผัส “เหม็น” มีการใช้ส่วนขยายที่มีลักษณะทางความหมายต่างกันไป ดังนี้ การใช้ส่วนขยายบอกปริมาณ ในคำว่า “เหม็นฉุน” หมายถึง กลิ่นเหม็นอย่างแรงจนฉุนขึ้นจมูก และการใช้ส่วนขยายบอกอาการ ในคำว่า “เหม็นคลุ้ง” หมายถึง กลิ่นเหม็นที่กระจายไปทั่วบริเวณ

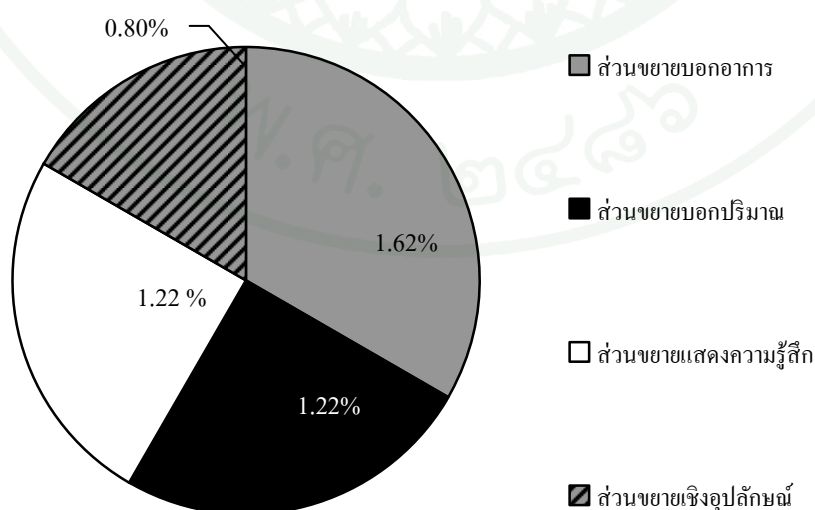
จากข้อมูลข้างต้น พบส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางจมูก ทั้งหมด 12 คำ คิดเป็นร้อยละ 4.86 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด แบ่งออกเป็น 4 ประเภทย่อยตามลักษณะทางความหมาย เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 13 ลักษณะทางความหมายของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางจมูก

ประเภท	จำนวน	ร้อยละ
1. ส่วนขยายบอกอาการ	4	1.62
2. ส่วนขยายบอกปริมาณ	3	1.22
3. ส่วนขยายแสดงความรู้สึก	3	1.22
4. ส่วนขยายเชิงอุปลักษณ์	2	0.80
รวม	12	4.86

จากตารางที่ 13 สรุปได้ว่าลักษณะทางความหมายของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางจมูก ประเภทที่พบมากที่สุด คือ ส่วนขยายบอกอาการ รองลงมาคือ ส่วนขยายบอกปริมาณ และส่วนขยายแสดงความรู้สึก คิดเป็นร้อยละ 1.62 และ 1.22 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด ตามลำดับ

สรุปข้อมูลเป็นแผนภาพ ได้ดังนี้

ภาพที่ 5 ลักษณะทางความหมายของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางจมูก

4. ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางลิ้น คือ ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ปรากฏร่วมกับคำเรียกสัมผัสอันเกิดจากการรับรู้ด้วยอวัยวะรับสัมผัสทางลิ้น โดยการกิน คืม หรือ จิมนรสชาติ เพื่อขยายให้คำเรียกสัมผัสนั้นมีความหมายต่างกันไปหรือชัดเจนสมบูรณ์ขึ้น พบทั้งหมด 2 คำ คิดเป็นร้อยละ 0.80 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมดได้แก่ คำว่า เลี่ยน ๆ และแหลม แบ่งออกตามลักษณะทางความหมายได้เป็น 2 ประเภทย่อย ดังนี้

4.1 ส่วนขยายแสดงความรู้สึก คือ ส่วนขยายที่ทำหน้าที่ขยายคำเรียกสัมผัสซึ่งมีอารมณ์ความรู้สึกแฝงอยู่ด้วย พบ 1 คำ คิดเป็นร้อยละ 0.40 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด ได้แก่ คำว่า เลี่ยน ๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 62

ต้นสะโกหรือต้นจันทน์ พอบอกว่าแก่นมันเบากว่าไม้อื่น ๆ ก็ยะที่ทิดฮาดจีเมาได้ไปเรือนคุณบ๋อย ๆ ก็ทำจากไม้ชนิดนี้ ลูกสุกของมันคุณเคยเห็นปู้หอบไปให้วัวกินมาหนั่ง คุณเคยหักออกชิมเนื้อในมันก็มีรสหวานเลี่ยน ๆ

เรื่อง ลูกอีสาน (คำพูน บุญทวี, 2550: 70)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า หวานเลี่ยน ๆ เกิดจากคำว่า เลี่ยน ๆ ซึ่งเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัส มีความหมายว่า “มีรสมันเกินไป” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1037) ปรากฏร่วมกับคำว่า หวาน ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางลิ้น เพื่อทำหน้าที่ขยายรสชาติของเนื้อในต้นสะโกหรือจันทน์ที่หวานแบบเอียน ๆ เพราะมันเกินไป ไม่อร่อย ดังนั้นคำว่า เลี่ยน ๆ จึงจัดเป็นส่วนขยายแสดงความรู้สึก

4.2 ส่วนขยายเชิงอุปลักษณ์ คือ ส่วนขยายที่ทำหน้าที่ขยายคำเรียกสัมผัสโดยการนำความหมายของสิ่งอื่นมาเปรียบ พบ 1 คำ คิดเป็นร้อยละ 0.40 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด ได้แก่ คำว่า แหลม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 63

เอื้อยคำกองหีบนำตาลส่งให้ขุนกับน้อง ๆ คนละหีบ ขุนก็ส่งเข้าปากเคี้ยวจับ ๆ
รสของมันหวานแหลม

เรื่อง ลูกอีสาน (คำพูน บุญทวี, 2550: 125)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า หวานแหลม เกิดจากคำว่า แหลม ซึ่งเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัส มีความหมายว่า “จัด” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1312) ปรากฏร่วมกับคำว่า หวาน ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางลิ้น เพื่อทำหน้าที่ขยายระดับรสชาติของน้ำตาลก้อนที่มีรสหวานจัด ซึ่งตามปรกติคำว่า แหลม เป็นคำที่ใช้บอกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางตา แต่ในที่นี้ นำความหมายมาใช้ในปริบทของคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางลิ้น ดังนั้น แหลม จึงจัดเป็นส่วนขยายเชิงอุปลักษณ์

การใช้ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางลิ้น แม้มีจำนวนไม่มาก แต่ผู้ประพันธ์นวนิยายมักเลือกสรรส่วนขยายมาใช้เพื่อแสดงลักษณะทางความหมายของคำเรียกสัมผัสให้ต่างกันได้อย่างชัดเจน ดังตัวอย่างในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 14 ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางลิ้น

คำเรียกสัมผัส	ส่วนขยาย	ตัวอย่างการใช้
1. หวาน	1. เลียน ๆ	หวานเลียน ๆ
	2. แหลม	หวานแหลม

จากตารางที่ 14 แสดงให้เห็นว่าผู้ประพันธ์นวนิยายเลือกใช้ส่วนขยายที่มีลักษณะทางความหมายต่างกันมาใช้กับคำเรียกรสชาติ “หวาน” ดังนี้ การใช้ส่วนขยายแสดงความรู้สึกในคำว่า “หวานเลียน ๆ” หมายถึง รสชาติหวานแบบเอียน ๆ เพราะมันเกินไป ไม่อร่อย และการใช้ส่วนขยายเชิงอุปลักษณ์ ในคำว่า “หวานแหลม” หมายถึง รสชาติหวานจัด

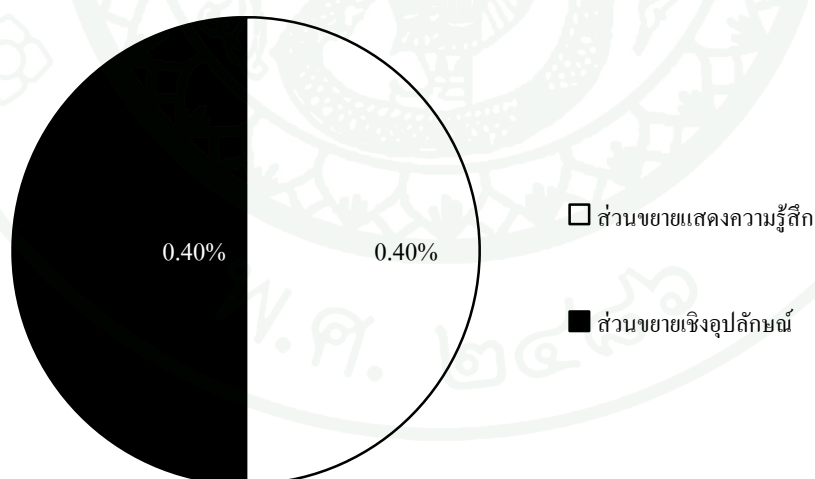
จากข้อมูลข้างต้น พบส่วนขยายคำเรียกสัมพัทธ์จากอวัยวะรับสัมผัสทางลิ้นทั้งหมด 2 คำ คิดเป็นร้อยละ 0.80 ของส่วนขยายคำเรียกสัมพัทธ์ทั้งหมด แบ่งออกเป็น 2 ประเภทย่อยตามลักษณะทางความหมาย ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 15 ลักษณะทางความหมายของส่วนขยายคำเรียกสัมพัทธ์จากอวัยวะรับสัมผัสทางลิ้น

ประเภท	จำนวน	ร้อยละ
1. ส่วนขยายแสดงความรู้สึก	1	0.40
2. ส่วนขยายเชิงอุปลักษณ์	1	0.40
รวม	2	0.80

จากตารางที่ 15 สรุปได้ว่าลักษณะทางความหมายของส่วนขยายคำเรียกสัมพัทธ์จากอวัยวะรับสัมผัสทางลิ้น ประเภทส่วนขยายแสดงความรู้สึก และส่วนขยายเชิงอุปลักษณ์ พบจำนวนเท่ากัน คือ 1 คำ คิดเป็นร้อยละ 0.80 ของส่วนขยายคำเรียกสัมพัทธ์ทั้งหมด

สรุปข้อมูลเป็นแผนภาพ ได้ดังนี้

ภาพที่ 6 ลักษณะทางความหมายของส่วนขยายคำเรียกสัมพัทธ์จากอวัยวะรับสัมผัสทางลิ้น

5. ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางผิวกาย คือ ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ปรากฏร่วมกับคำเรียกสัมผัสอันเกิดจากการรับรู้ด้วยอวัยวะสัมผัสทางผิวกาย โดยการรับรู้ อุนหภูมิ เพื่อขยายให้คำเรียกสัมผัสนั้นมีความหมายต่างกันไปหรือชัดเจนสมบูรณ์ขึ้น พบทั้งหมด 20 คำ คิดเป็นร้อยละ 8.10 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมดได้แก่ คำว่า ฉ่ำ เเฉิบ ซีด ซื่น ซื่น ซุ่ม บาดเนื้อ บาดหน้าบาดเนื้อ เปรี๊ยะ (เปรี๊ยะ ฯ) ผะผ่าว ผ่าว ยะเยียบ ยะเยือก เยียบ เยือก ระอุ สบาย สบายน่านอน อบอุ่น และอ้าว แบ่งออกตามลักษณะทางความหมายได้เป็น 4 ประเภทย่อย ดังนี้

5.1 ส่วนขยายบอกปริมาณ คือ ส่วนขยายที่ทำหน้าที่ขยายคำเรียกสัมผัสเพื่อบอก ความหมายในเชิงปริมาณมากหรือน้อย พบ 1 คำ คิดเป็นร้อยละ 0.40 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัส ทั้งหมดได้แก่ คำว่า เเฉิบ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 64

สายลมก่อนฟ้าสว่าง โขยมาอ่อน ๆ ผะแผ้วเหมือนลูบไล้ด้วยมือคนรัก

อากาศเย็นเฉิบ

เรื่อง ประชาธิปไตยบนเส้นขนาน (วินทร์ เลียววาริณ, 2546: 39)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า เย็นเฉิบ เกิดจากคำว่า เเฉิบ ซึ่งเป็นส่วนขยายคำเรียก สัมผัส มีความหมายว่า “ยิ่งนัก, จัด” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 340) ปรากฏร่วมกับคำว่า เย็น ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางผิวกาย เพื่อทำหน้าที่ขยายระดับความเย็นของอากาศ ที่เย็นมากกว่าปกติ ดังนั้นคำว่า เเฉิบ จึงจัดเป็นส่วนขยายบอกปริมาณมาก

5.2 ส่วนขยายบอกสภาพ คือ ส่วนขยายที่ทำหน้าที่ขยายคำเรียกสัมผัสเพื่อบอก ความหมายเกี่ยวกับคุณลักษณะของคำเรียกสัมผัสนั้น ๆ พบทั้งหมด 6 คำ คิดเป็นร้อยละ 2.43 ของ ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมดได้แก่ คำว่า ฉ่ำ ซื่น ซุ่ม ระอุ อบอุ่น และอ้าว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 65

กะทิชอบปีนลงไปเล่นในโถง เนื้อดินข้างในเย็นฉ่ำ

เรื่อง ความสุขของกะทิ (งามพรรณ เวชชาชีวะ, 2553: 31)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า เย็นน้ำ เกิดจากคำว่า น้ำ ซึ่งเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัส มีความหมายว่า “ชุ่มชื้น, ชุ่มน้ำอยู่ในตัว” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 272) ปราภฏร่วมกับคำว่า เย็น ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางผิวหนัง เพื่อทำหน้าที่สภาพของโองคินที่เย็นชุ่มชื้น

ตัวอย่างที่ 66

ถึงแม้จะพาคุนและยี่สุนเคินลัดเลาะไปริมถนน ก็ยังต้องเคินไปบนถนนที่มีทราย ร้อนระอุอยู่บางแห่ง

เรื่อง ลูกอีสาน (คำพูน บุญทวี, 2550: 31)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า ร้อนระอุ เกิดจากคำว่า ระอุ ซึ่งเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัส มีความหมายว่า “ร้อนมาก, สุกทั่ว” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 937) ปราภฏร่วมกับคำว่า ร้อน ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางผิวหนัง เพื่อทำหน้าที่ขยายความหมายของ ความร้อนที่เกิดอยู่ในพื้นถนนที่เป็นทราย จึงทำให้เกิดลักษณะที่ร้อนระอุทั่วทั้งบริเวณพื้นถนน นั้น

ตัวอย่างที่ 67

ถึงยาม (อากาศ) ร้อนอบอ้าว ไบไม้ไม่ไหวกระดิกก็เปิดพัดลมใส่จะให้มันไหว กระดิกขนาดไหนก็ยังได้

เรื่อง คำพิพากษา (ชาติ กอบจิตติ, 2553: 238)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า ร้อนอบอ้าว เกิดจากคำว่า อบอ้าว ซึ่งเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัส มีความหมายว่า “ร้อนไม่มีลม” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1329) ปราภฏร่วมกับคำว่า ร้อน ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางผิวหนัง เพื่อทำหน้าที่ขยายลักษณะความร้อน อย่างที่ไม่มีลมพัด เป็นความร้อนแบบอบอ้าว

ตัวอย่างที่ 68

หน้าอกและแผ่นหลังที่ชุ่มเหงื่อร้อนอ้าวเมื่อครู่เปลี่ยนเป็นความเย็นขึ้น

เรื่อง ลับแลแก่งคอย (อุทิศ เหมะมูล, 2552: 234)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า ร้อนอ้าว เกิดจากคำว่า อ้าว ซึ่งเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัส มีความหมายว่า “ร้อนระงม” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1369) ปรากฏร่วมกับคำว่า ร้อน ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางผิวหนัง เพื่อทำหน้าที่ขยายลักษณะความร้อนที่อยู่ภายในร่างกายเหมือนกับถูกอบเอาไว้ เนื่องจากไม่มีลมหรือช่องทางใดที่จะระบายออกไปได้ ทำให้เกิดลักษณะที่ร้อนอ้าวขึ้น

จากตัวอย่างข้างต้น คำว่า หนาว ออบอ้าว และอ้าว จึงจัดเป็นส่วนขยายบอกสภาพ เพราะทำหน้าที่ขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางผิวหนัง เพื่อบอกสภาพความเย็นหรือความร้อนดังอธิบายไว้ตามปริบทตัวอย่าง

5.3 ส่วนขยายแสดงความรู้สึก คือ ส่วนขยายที่ทำหน้าที่ขยายคำเรียกสัมผัสซึ่งมีอารมณ์ความรู้สึกแฝงอยู่ด้วย พบทั้งหมด 11 คำ คิดเป็นร้อยละ 4.46 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด ได้แก่ คำว่า ชื่น บาดเนื้อ บาดหน้าบาดเนื้อ สะพ่าว ผ่าว ยะเยียบ ยะเยือก เยียบ เยือก สบาย และ สบายน่านอน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 69

ลมจากแม่น้ำเย็นบาดเนื้อส่งท้ายปี

เรื่อง ความสุขของกะทิ (งามพรรณ เวชชาชีวะ, 2553: 34)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า เย็นบาดเนื้อ เกิดจากคำว่า บาดเนื้อ ซึ่งเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัส ปรากฏร่วมกับคำว่า เย็น ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางผิวหนัง เพื่อทำหน้าที่ขยายระดับความเย็นของลมจากแม่น้ำในช่วงปลายปีที่เย็นมากราวกับว่าความเย็นนั้นบาดลึกลงไปใ้เนื้อได้เลย เป็นการแสดงความรู้สึกในเชิงอุปมา

ตัวอย่างที่ 70

เสียงป็นดังสะท้านกังวานไปทั่วณ อากาศเย็นของเช้าวันนั้น หนาวยะเยิบ

เรื่อง ประชาธิปไตยบนเส้นขนาน (วินทร์ เลียววาริณ, 2546: 50)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า หนาวยะเยิบ เกิดจากคำว่า ยะเยิบ ซึ่งเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัส มีความหมายว่า “อาการที่รู้สึกเย็นจับขั้วหัวใจ” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1369) ปากฎร่วมกับคำว่า หนาว ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางผิวหนัง เพื่อทำหน้าที่ขยายลักษณะของอากาศในยามเช้าที่หนาวจับขั้วหัวใจ

ตัวอย่างที่ 71

ฤดูหนาวปีนี้ (อากาศ) ช่างเย็นสบาย

เรื่อง คำพิพากษา (ชาติ กอบจิตติ, 2553: 308)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า เย็นสบาย เกิดจากคำว่า สบาย ซึ่งเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัส มีความหมายว่า “พอเหมาะพอดี” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1369) ปากฎร่วมกับคำว่า เย็น ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางผิวหนัง เพื่อทำหน้าที่ขยายความเย็นของอากาศที่เย็นพอเหมาะพอดี

จากตัวอย่างข้างต้น คำว่า บาดเนื้อ ยะเยิบ และสบาย จึงจัดเป็นส่วนขยายแสดงความรู้สึก เพราะทำหน้าที่ขยายคำบอกคุณนามหรือเย็นให้มีความหมายต่างกันไป

5.4 ส่วนขยายเชิงอุปลักษณ์ คือ ส่วนขยายที่ทำหน้าที่ขยายคำเรียกสัมผัสโดยการนำความหมายของสิ่งอื่นมาเปรียบ พบทั้งหมด 2 คำ คิดเป็นร้อยละ 0.81 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด ได้แก่ คำว่า ชืด และเปรี้ยว (เปรี้ยว ๆ) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 72

เขายังนึกถึงศพแก่ที่เย็นซืด เป็นซากที่ไม่มีความหมาย

เรื่อง ตลิ่งสูง ชุงหนัก (นิคม ราชวา, 2531: 150)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า เย็นซืด เกิดจากคำว่า ซืด ซึ่งเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัส มีความหมายว่า “จืด, หมครสชาติ” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 278) ปรากฏร่วมกับคำว่า เย็น ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางผิวหนัง เพื่อทำหน้าที่ขยายความเย็นที่ซืดเหมือนกับรสชาติของอาหารที่หมครสชาติไป เป็นการนำเอาความหมายของคำว่า ซืด ที่ปกติใช้กับรสชาติ มาใช้กับความเย็นซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางผิวหนัง

การใช้ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางผิวหนัง เป็นการขยายความหมายของความเย็นหรือร้อนให้มีลักษณะต่างกันไป ผู้ประพันธ์นวนิยายมักใช้ส่วนขยายที่หลากหลาย ดังตัวอย่างในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 16 ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางผิวหนัง

คำเรียกสัมผัส	ส่วนขยาย	ตัวอย่างการใช้
1. เย็น	1. เฉียบ	เย็นเฉียบ
	2. ชื้น	เย็นชื้น
	3. ชื่น	เย็นชื่น
	4. ซืด	เย็นซืด
	5. ฉ่ำ	เย็นฉ่ำ
	6. ชุ่ม	เย็นชุ่ม
	7. บาดเนื้อ	เย็นบาดเนื้อ
	8. เยือก	เย็นเยือก
	9. สบาย	เย็นสบาย

ตารางที่ 16 (ต่อ)

คำเรียกสัมผัส	ส่วนขยาย	ตัวอย่างการใช้
2. ร้อน	1. เปรี้ยว ๆ	ร้อนเปรี้ยว
	2. ผ่า	ร้อนผ่า
	3. ระอุ	ร้อนระอุ
	4. อบอ้าว	ร้อนอบอ้าว
	5. อ้าว	ร้อนอ้าว

จากตารางที่ 16 แสดงให้เห็นว่าผู้ประพันธ์นวนิยายเลือกใช้ส่วนขยายที่มีลักษณะทางความหมายต่างกันมาใช้กับคำเรียกความเย็น เช่น การใช้ส่วนขยายบอกปริมาณ ในคำว่า “เย็นเฉียบ” หมายถึง ระดับความเย็นที่มากกว่าปกติ การใช้ส่วนขยายบอกสภาพ ในคำว่า “เย็นชื้น” หรือ “เย็นชุ่ม” หมายถึง ความเย็นอย่างที่มีไอน้ำซึมซาบอยู่ การใช้ส่วนขยายแสดงความรู้สึก ในคำว่า “เย็นเยือก” หมายถึง ความเย็นที่สะท้อนถึงหัวใจ ส่วนคำเรียกความร้อน มีการใช้ส่วนขยายเพื่อแสดงลักษณะทางความหมาย เช่น การใช้ส่วนขยายบอกสภาพ ในคำว่า “ร้อนอบอ้าว” หมายถึง ความร้อนแบบไม่มีลม การใช้ส่วนขยายแสดงความรู้สึก ในคำว่า “ร้อนผ่า” หมายถึง ความรู้สึกร้อนแรงแบบมีไอร้อนมากกระทบ

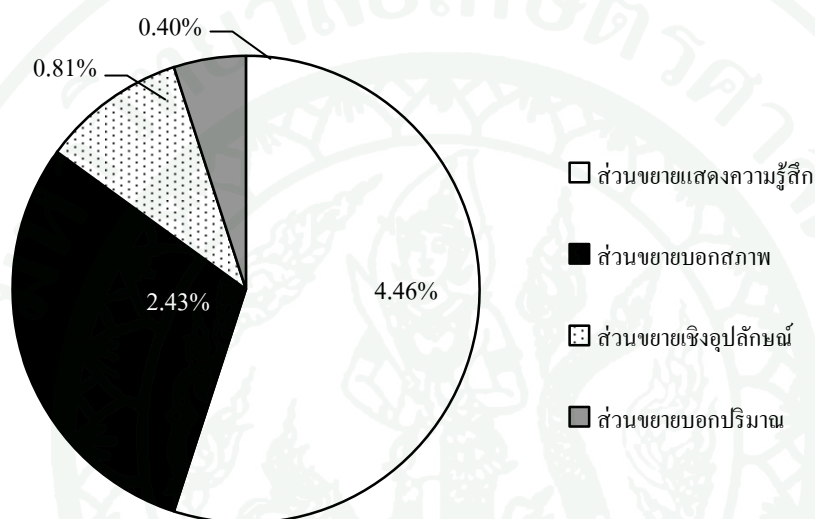
จากข้อมูลข้างต้น พบส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางผิวหนัง ทั้งหมด 20 คำ คิดเป็นร้อยละ 8.10 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด แบ่งออกเป็น 4 ประเภทย่อยตามลักษณะทางความหมาย เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 17 ลักษณะทางความหมายของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางผิวหนัง

ประเภท	จำนวน	ร้อยละ
1. ส่วนขยายแสดงความรู้สึก	11	4.46
2. ส่วนขยายบอกสภาพ	6	2.43
3. ส่วนขยายเชิงอุปลักษณ์	2	0.81
4. ส่วนขยายบอกปริมาณ	1	0.40
รวม	20	8.10

จากตารางที่ 17 สรุปได้ว่าลักษณะทางความหมายของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางผิวหนัง ประเภทที่พบมากที่สุด คือ ส่วนขยายแสดงความรู้สึก รองลงมาคือ ส่วนขยายบอกสภาพ และพบน้อยที่สุด คือ ส่วนขยายบอกปริมาณ คิดเป็นร้อยละ 4.46, 2.43 และ 0.40 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด ตามลำดับ

สรุปข้อมูลเป็นแผนภาพ ได้ดังนี้

ภาพที่ 7 ลักษณะทางความหมายของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางผิวหนัง

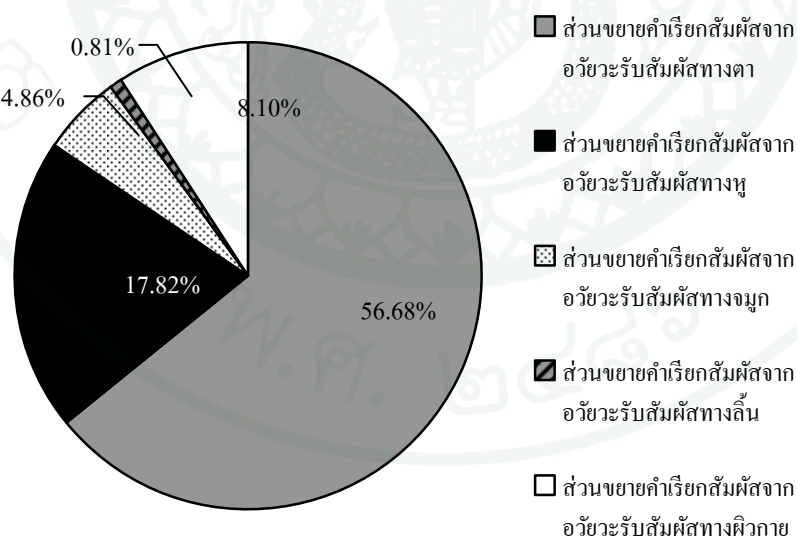
สรุปได้ว่า ลักษณะทางความหมายของส่วนขยายที่ปรากฏกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสแต่ละประเภท พบทั้งหมด 218 คำ คิดเป็นร้อยละ 88.26 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด แบ่งออกเป็น 5 ประเภทย่อย เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 18 ส่วนขยายที่ปรากฏกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสแต่ละประเภท

ประเภท	จำนวน	ร้อยละ
1. ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางตา	140	56.68
2. ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางหู	44	17.82
3. ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางผิวหนัง	20	8.10
4. ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางจมูก	12	4.86
5. ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางลิ้น	2	0.80
รวม	218	88.26

จากตารางที่ 18 ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทั้ง 5 ประเภทที่พบมากที่สุด คือ ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางตา รองลงมาคือ ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางหู และพบน้อยที่สุด คือ ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางลิ้น คิดเป็นร้อยละ 56.68, 17.82 และ 0.81 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด ตามลำดับ

สรุปข้อมูลเป็นแผนภาพ ได้ดังนี้

ภาพที่ 8 ส่วนขยายที่ปรากฏกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสแต่ละประเภท

เมื่อเรียงลำดับตามการปรากฏของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากมากไปน้อยได้แก่ ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตา หู จมูก ผิวกาย และลิ้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการค้นพบดังกล่าวมีผลมาจากประสบการณ์ทางร่างกายในเรื่องการรับรู้ทางอวัยวะรับสัมผัส โดยประสบการณ์จากการมองเห็นด้วยตานั้น มีความหลากหลายและมีความเป็นรูปธรรมมากกว่าประสบการณ์ด้านอื่น กล่าวคือ มนุษย์ใช้อวัยวะรับสัมผัสทางตาเพื่อมอง ดู และเห็นสิ่งต่าง ๆ ว่ามีสี สัน รูปทรง ขนาด ระยะ และอาการว่าเป็นอย่างไร ซึ่งการสัมผัสเหล่านี้ทำให้เกิดการรับรู้ต่อระบบประสาทสัมผัสโดยตรง เกิดการสร้างคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตาเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตาเกิดมีมากตามไปด้วย

ในขณะที่การสัมผัสด้วยผิวกาย และการรับรู้รสด้วยลิ้นนั้น ถึงแม้เป็นการสัมผัสกับสิ่งที่มีความเป็นรูปธรรมก็ตาม แต่ความหลากหลายของสิ่งที่สัมผัสได้มีน้อยกว่าการสัมผัสด้วยตา เนื่องจากการสัมผัสด้วยผิวกายทำได้เฉพาะกับสิ่งที่อยู่ในระยะประชิดตัวหรือเพียงแก้มือหรือเท้าเอื้อมถึง ซึ่งในนวนิยายไทยพบเพียงสัมผัสที่เกี่ยวกับอุณหภูมิร้อนหรือเย็น แต่รับรู้เรื่องสี สัน และอาการไม่ได้ เช่นเดียวกับการสัมผัสด้วยลิ้นที่เกิดจากการนำสิ่งต่าง ๆ เข้าไปในปากโดยตรงแล้วรับรู้รสชาติ ซึ่งในนวนิยายไทยอาจพบเพียงรสชาติหวาน ขม เปรี้ยว เค็ม อันเป็นคำเรียกรสพื้นฐาน ดังนั้นจึงเกิดส่วนที่นำมาขยายคำเรียกสัมผัสเหล่านี้เป็นจำนวนน้อย อย่างไรก็ตามในข้อมูลวิจัยมักพบการใช้ส่วนขยายที่แสดงลักษณะทางความหมายได้อย่างชัดเจน เช่น หวานปะแล่ม หวานเลี่ยน ๆ และหวานแหลม เป็นต้น

ส่วนการได้กลิ่นและการได้ยินนั้นเป็นการสัมผัสสิ่งซึ่งมีความเป็นรูปธรรมน้อยที่สุด เนื่องจากกลิ่นและเสียงเป็นสิ่งที่ไม่มีตัวตน จับต้องไม่ได้ นอกจากการใช้เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์มาวิเคราะห์ ส่งผลให้คำบรรยายลักษณะของกลิ่นและเสียงมีน้อย การเกิดส่วนขยายคำเรียกสัมผัสเหล่านี้จึงมีน้อยตามไปด้วย

ผลการวิเคราะห์ข้อนี้สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง “ภาษาในวรรณกรรมของ สุวรรณี สุคนธา: ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดกับจินตภาพ” ของ สุวีพัฒนา วรรณรังสี (2540) ที่ผลการศึกษาพบว่า สุวรรณีนำเรื่องคำที่ได้จากการสัมผัสด้วยตามาใช้สร้างจินตภาพในงานวรรณกรรมมากที่สุด โดยเฉพาะการใช้คำบอกสี เพราะสีนอกจากจะทำให้เกิดสีสันที่จริงจางชวนประทับใจแล้ว ความหมายของสีแต่ละสียังเปี่ยมไปด้วยพลัง

ดังที่ สุจิตรา จงสถิตย์วัฒนา (2531: 49) กล่าวถึงเรื่องการใช้สีของกวีนิพนธ์ไว้ว่า

...เมื่อสีต่าง ๆ เป็นองค์ประกอบของธรรมชาติ การพรรณนาสีของกวี จึงมักปรากฏในรูปของการให้รายละเอียดหรือพรรณนา เพื่อให้ผู้อ่านได้สัมผัสกับความอ่อนแก่ เรือเรือหรือความเข้มข้น หลากหลายของสี จึงใช้ความเปรียบหรือใช้คำขยายวิเศษณ์ขยายคำบอกสี โดยบางครั้งอาจจะไม่กล่าวถึงชื่อสีอย่างเด่นชัด แต่ผู้อ่านจะสามารถรับรู้สีนั้น ๆ ได้อย่างละเอียด...

ยกตัวอย่างการใช้คำขยายเพื่อบอกสีของ สุวรรณี สุคนธา ดังคำว่า “แก่” เมื่อนำมาขยายคำบอกสี จะได้ภาพของสีที่เข้มมาก เช่น “เข้าน้ำมันบานทุกสีตั้งแต่ม่วงแก่ ชมพูแก่ และขาวดอกเก๋าของมันที่บ้านตั้งแต่วานนี้สดและเงา” (เดือนดับฯ: 149 อ้างใน สุวัฒน์ วรรณรังสี, 2540: 27) หรือการใช้คำว่า “มอ, ขุ่น, คล้ำ, ครีมี, ทะมึน, หม่น” ให้ภาพของสีที่ขมุกขมัว มัวชัว ไม่ชัดเจน เช่น “ทองคิมองไปที่อ่างมีน้ำสีเขียวขุ่นนั้น” (ทองประกายฯ ล.1: 146 อ้างใน สุวัฒน์ วรรณรังสี, 2540: 32) “ต้นนี้มีดอกเป็นกระจุกเล็ก ๆ สีทองคร่ำ” (ดอกไม้ฯ ล.1: 149 อ้างใน สุวัฒน์ วรรณรังสี, 2540: 32) หรือการใช้คำว่า “แจ๊ด, แปร๊ด, แซ๊ด” ซึ่งเป็นคำที่มีความหมายว่ามาก เพื่อขยายภาพที่มีสีสดใสสว่างมากเป็นพิเศษจนแสนนับน้ด่า เช่น “ในวันนี้หล่อนเลือกได้สามชุด คือ ชมพูสด เขียว และแสดแปร๊ด” (ทองประกายฯ ล.1: 25 อ้างใน สุวัฒน์ วรรณรังสี, 2540: 34) เป็นต้น

ส่วนขยายที่ปรากฏกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสมากกว่า 1 ประเภท

ส่วนขยายที่ปรากฏกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสมากกว่า 1 ประเภท คือ ส่วนขยายที่ไม่จำกัดการปรากฏอยู่เฉพาะกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสเพียงประเภทเดียว จากข้อมูลส่วนขยายคำเรียกสัมผัสในนวนิยายไทยรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน พบทั้งหมด 10 คำ คิดเป็นร้อยละ 4.02 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด ได้แก่ คำว่า ฉับ (ฉับ ๆ) สนิท เฮือก กรุ่น (กรุ่น ๆ) มาก (มาก ๆ) สะอาด อ่อน (อ่อน ๆ) จัด สดชื่น และรื่น แสดงผลการวิเคราะห์ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 19 เปรียบเทียบส่วนขยายที่ปรากฏกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสมากกว่า
1 ประเภท

ส่วนขยายคำเรียกสัมผัส	อวัยวะสัมผัสทั้ง 5				
	ตา	หู	จมูก	ลิ้น	ผิวหนัง
1. น้บ (น้บ ๆ)	เดิน <u>น้บ</u> ๆ	ดั่ง <u>น้บ</u>	-	-	-
2. สนิท	คำ <u>สนิท</u> มี <u>คสนิท</u>	เงียบ <u>สนิท</u>	-	-	-
3. เอือก	สะ <u>คั้งเอือก</u>	ดั่ง <u>เอือก</u>	-	-	-
4. กรุ่น (กรุ่น ๆ)	ลอย <u>กรุ่น</u>	-	หอม <u>กรุ่น</u>	-	-
	ลอย <u>กรุ่น ๆ</u>		หอม <u>กรุ่น ๆ</u>		
5. มาก (มาก ๆ)	อ่อน <u>มาก</u>	-	หอม <u>มาก</u>	-	-
	สว่าง <u>มาก ๆ</u>				
6. สะอาด	ขาว <u>สะอาด</u>	-	หอม <u>สะอาด</u>	-	-
7. อ่อน (อ่อน ๆ)	เหลือง <u>อ่อน</u>	-	หอม <u>อ่อน</u>	-	-
	เหลือง <u>อ่อน ๆ</u>		หอม <u>อ่อน ๆ</u>		
	น้ำตาล <u>อ่อน</u>				
	เทา <u>อ่อน</u>				
	กาก <u>อ่อน</u>				
	สว่าง <u>อ่อน ๆ</u>				
8. จืด	แดง <u>จืด</u>	-	-	-	เย็น <u>จืด</u>
	ขาว <u>จืด</u>				ร้อน <u>จืด</u>
	ดำ <u>จืด</u>				
9. สดชื่น	เขียว <u>สดชื่น</u>	-	-	-	เย็น <u>สดชื่น</u>
10. รื่น	-	-	หอม <u>รื่น</u>	-	เย็น <u>รื่น</u>

จากตารางที่ 19 แสดงให้เห็นว่าส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ปรากฏกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสมากกว่า 1 ประเภทนั้น แบ่งออกเป็น 4 ประเภทย่อย ดังนี้

1. ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ใช้ได้ทั้งในบริบทของคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตาและทางหู พบทั้งหมด 3 คำ คิดเป็นร้อยละ 1.20 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด ได้แก่ คำว่า ถีบ (ถีบ ๆ) สนธิ และเอือก แบ่งออกตามลักษณะทางความหมายได้เป็น 3 ประเภทย่อยดังนี้

1.1 ส่วนขยายบอกปริมาณ คือ ส่วนขยายที่ทำหน้าที่ขยายคำเรียกสัมผัสเพื่อบอกความหมายในเชิงปริมาณมากหรือน้อย พบ 1 คำ คิดเป็นร้อยละ 0.40 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด ได้แก่ คำว่า สนธิ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คำว่า สนธิ มีความหมายว่า “กลมกล่อม, กลมกลืน, ในลักษณะที่เข้ากันได้ดีไม่มีอะไรบกพร่อง ซึ่งดูประหนึ่งว่าเป็นเนื้อเดียวหรือเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน; อย่างแท้จริง หรือทั้งหมดโดยไม่มีอะไรแทรกหรือเจือปน” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1120) เป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ปรากฏร่วมกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตา ดังแสดงในตัวอย่าง (1) และปรากฏร่วมกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางหูดังแสดงในตัวอย่าง (2) ซึ่งคำว่า สนธิ ที่ใช้กับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทั้ง 2 ประเภทนี้ มีการขยายความหมายในลักษณะที่สอดคล้องกัน ดังจะอธิบายต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 73

(1) คุณสายทองในวัยเกือบ ๆ หกสิบยังสาวพริ้ง ผมคำสนธิเพราะข้อมหรือโกรก
อย่างใดอย่างหนึ่ง

เรื่อง ปูนปิดทอง (กฤษณา อโศกสิน, 2552: 106)

(2) ถนนทั้งสายเสียบสนธิ นาน ๆ ที่จึงจะมีรถแล่นมาสักคันหนึ่ง

เรื่อง ประชาธิปไตยบนเส้นขนาน (วินทร์ เลียววาริณ, 2546: 149)

จากตัวอย่างบริบท (1) คำว่า สนธิ จัดเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ปรากฏร่วมกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตา ทำหน้าที่ขยายคำว่า คำ ตามบริบทหมายถึงผมที่มีสีดำทั่วกันทุกเส้นและทั้งหัว

ส่วนปริบท (2) คำว่า สนิท จัดเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ปรากฏร่วมกับคำว่า เจียบ ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางหู เพื่อทำหน้าที่ขยายความให้สัมผัสถึงระดับ ความเจียบของถนนในขณะนั้น ว่าเจียบมาก ปราศจากเสียงใด ๆ

เห็นได้ว่า คำว่า สนิท เป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ใช้กับคำเรียกสัมผัสจาก อวัยวะสัมผัสได้มากกว่า 1 ประเภท คือ ทำหน้าที่ขยายได้ทั้งคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัส ทางตา และคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางหู จากการวิเคราะห์ความหมายทั้ง 2 ปริบท พบว่า ส่วนขยายคำเรียกสัมผัส “สนิท” ทำหน้าที่ขยายความหมายบอกปริมาณของสัมผัส

1.2 ส่วนขยายบอกอาการ คือ ส่วนขยายที่ทำหน้าที่ขยายคำเรียกสัมผัสเพื่อบอก ความหมายเกี่ยวกับกิริยาอาการของสัมผัสนั้น ๆ พบ 1 คำ คิดเป็นร้อยละ 0.40 ของส่วนขยายคำ เรียกสัมผัสทั้งหมด ได้แก่ คำว่า เฮือก ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คำว่า เฮือก มีความหมายว่า “อาการที่ถอนใจใหญ่ เนื่องจากเหนื่อยหน่ายหรือ โลงใจเป็นต้น ในคำว่า ถอนใจเฮือก, คำประกอบอาการไหวหรือสะดุ้งทันที ในคำว่า สะดุ้งเฮือก” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1120) เป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ปรากฏร่วมกับคำเรียกสัมผัสจาก อวัยวะสัมผัสทางตาดังแสดงในตัวอย่าง (3) และปรากฏร่วมกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับ สัมผัสทางหูดังแสดงในตัวอย่าง (4) ซึ่งคำว่า เฮือก ที่ใช้กับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัส ทั้ง 2 ประเภทนี้ มีการขยายความหมายในลักษณะที่สอดคล้องกัน ดังจะอธิบายต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 74

(3) “กูถูก โกง! ไอ้ครูเหี้ยมัน โกงเงินกู!” ฟักตะ โกงนล้นร้าน เด็ก ๆ ที่คูโทรทัศน์อยู่ สะดุ้งเฮือก

เรื่อง คำพิพากษา (ชาติ กอบจิตติ, 2553: 257)

(4) เขาหายใจ (เสียง) ดังเฮือกกับกระบอกโทรศัพท์ หัวเสียบ หงุดหงิด ขุ่นมัว และ อิศารพัดที่จะเกิดอาเพศกับบุคคลในความหลังเหล่านั้น

เรื่อง ปูนปิดทอง (กฤษณา อโศกสิน, 2552: 104)

จากตัวอย่างปริบท (3) คำว่า **เหือก** จัดเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ปรากฏร่วมกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตา ทำหน้าที่ขยายคำว่า **สะดุ้ง** เพื่อทำหน้าที่ขยายอาการที่สะดุ้งในทันที

ส่วนปริบท (4) คำว่า **เหือก** จัดเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ปรากฏร่วมกับคำว่า **ดัง** ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางหู เพื่อทำหน้าที่ขยายให้เห็นอาการที่ถอนใจใหญ่ เนื่องจากความเหนื่อยหน่าย

เห็นได้ว่า คำว่า **เหือก** เป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ใช้กับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสได้มากกว่า 1 ประเภท คือ ทำหน้าที่ขยายได้ทั้งคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตา และคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางหู จากการวิเคราะห์ความหมายทั้ง 2 ปริบทพบว่า ส่วนขยายคำเรียกสัมผัส “**สนิท**” ทำหน้าที่ขยายความหมายบอกอาการของสัมผัส

1.3 ส่วนขยายบอกความเร็ว คือ ส่วนขยายที่ทำหน้าที่ขยายคำเรียกสัมผัสเพื่อแสดงอัตราการเคลื่อนที่ของสัมผัสว่าเร็วหรือช้า พบ 1 คำ คิดเป็นร้อยละ 0.40 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด ได้แก่ คำว่า **ฉับ (ฉับ ๆ)** ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คำว่า **ฉับ** มีความหมายว่า “อาการที่พุดหรือฟันเป็นต้นอย่างรวดเร็ว เช่น ฟันฉับ พุดฉับ ๆ; เสียงดังเช่นนั้น” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 335) เป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ปรากฏร่วมกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตา ดังแสดงในตัวอย่าง (5) และปรากฏร่วมกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางหูดังแสดงในตัวอย่าง (6) ซึ่งคำว่า **ฉับ** ที่ใช้กับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทั้ง 2 ประเภทนี้ มีการขยายความหมายในลักษณะที่สอดคล้องกัน ดังจะอธิบายต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 75

(5) เมื่อเริ่ม โกรธ เพชรเรียงก็เริ่มออกฤทธิ์ **หล่อนคินฉับ ๆ** ไปยังรถหล่อนที่จอดอยู่ริมบาทวิถีถัดไปนั้น ก้าวขึ้นนั่ง ขับไปทันที

เรื่อง ปูนปิดทอง (กฤษณา อโศกสิน, 2552: 429)

(6) ศัตรูจุ่มเข้ามาอีก ฝ่ามือสัมผัสต้นคอเขา (เสียง) ดั่งนั้บ

เรื่อง ประชาธิปไตยบนเส้นขนาน (วินทร์ เลียววาริณ, 2546: 157)

จากตัวอย่างปริบท (5) คำว่า นั้บ จัดเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ปรากฏร่วมกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตา ทำหน้าที่ขยายคำว่า เดิน เพื่อทำหน้าที่ขยายอาการที่เดินอย่างรวดเร็วด้วยความโกรธ

ส่วนปริบท (6) คำว่า นั้บ จัดเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ปรากฏร่วมกับคำว่า ดั่ง ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางหู เพื่อทำหน้าที่ขยายเสียงดั่งอันเกิดจากอาการที่ถูกฟันด้วยมืออย่างรวดเร็ว

เห็นได้ว่า คำว่า นั้บ เป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ใช้กับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสได้มากกว่า 1 ประเภท คือ ทำหน้าที่ขยายได้ทั้งคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตา และคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางหู จากการวิเคราะห์ความหมายทั้ง 2 ปริบท พบว่า ส่วนขยายคำเรียกสัมผัส “นั้บ” ทำหน้าที่ขยายความหมายบอกความเร็ว

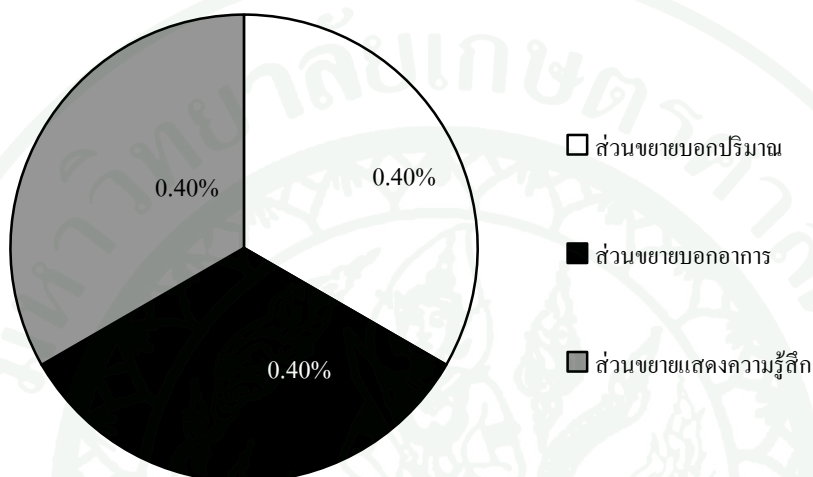
จากข้อมูลข้างต้น ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ใช้ได้ทั้งในปริบทของคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตาและทางหู พบทั้งหมด 3 คำ คิดเป็นร้อยละ 1.20 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด แบ่งออกเป็น 3 ประเภทย่อยตามลักษณะทางความหมาย ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 20 ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ใช้ได้ทั้งในปริบทของคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตาและทางหู

ประเภท	จำนวน	ร้อยละ
1. ส่วนขยายบอกปริมาณ	1	0.40
2. ส่วนขยายบอกอาการ	1	0.40
3. ส่วนขยายบอกความเร็ว	1	0.40
รวม	3	1.20

จากตารางที่ 20 สรุปได้ว่าส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ใช้ได้ทั้งในบริบทของคำเรียกสัมผัส จากอวัยวะรับสัมผัสทางตาและทางหู พบทุกประเภทเท่ากัน คือ ส่วนขยายบอกปริมาณ ส่วนขยายบอกอาการ และส่วนขยายบอกความเร็ว คิดเป็นร้อยละ 0.40 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด

สรุปข้อมูลเป็นแผนภาพ ได้ดังนี้

ภาพที่ 9 ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ใช้ได้ทั้งในบริบทของคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตาและทางหู

2. ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ใช้ได้ทั้งในบริบทของคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตาและทางหู พบทั้งหมด 4 คำ คิดเป็นร้อยละ 1.62 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด ได้แก่ คำว่า กรุ่น (กรุ่น ๆ) มาก (มาก ๆ) สะอาด และอ่อน (อ่อน ๆ) แบ่งออกตามลักษณะทางความหมายได้เป็น 3 ประเภทย่อย ดังนี้

2.1 ส่วนขยายบอกปริมาณ คือ ส่วนขยายที่ทำหน้าที่ขยายคำเรียกสัมผัสเพื่อบอกความหมายในเชิงปริมาณมากหรือน้อย พบทั้งหมด 3 คำ คิดเป็นร้อยละ 1.22 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด ได้แก่ คำว่า กรุ่น (กรุ่น ๆ) มาก (มาก ๆ) และอ่อน (อ่อน ๆ) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คำว่า มาก มีความหมายว่า “หลาย, ตรงกันข้ามกับ น้อย,” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 755) เป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ปรากฏร่วมกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตา ดังแสดงในตัวอย่าง (7) และปรากฏร่วมกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางหู ดังแสดงใน

ตัวอย่าง (8) ซึ่งคำว่า มาก ที่ใช้กับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทั้ง 2 ประเภทนี้ มีการขยายความหมายในลักษณะที่สอดคล้องกัน ดังจะอธิบายต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 76

(7) “ไปตัดเครือไม้มาสานหญ้าคา แดดอ่อนมากแล้ว ไม่ร้อนดินน้กดอก พาเอื้อย
ค้ำองไปเสี่ย” แม่ว่า

เรื่อง ลูกอีสาน (คำพูน บุญทวี, 2550: 48)

(8) คุณเห็นแกคูดยามวนสีขาว ๆ มีกลิ่นหอมมาก

เรื่อง ลูกอีสาน (คำพูน บุญทวี, 2550: 300)

จากตัวอย่างปริบท (7) คำว่า มาก จัดเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ปรากฏร่วมกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางตา ทำหน้าที่ขยายคำว่า อ่อน เพื่อทำหน้าที่ขยายปริมาณของ แดงแดดที่เหลืออยู่น้อยมาก ๆ แล้ว

ส่วนปริบท (8) คำว่า มาก จัดเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ปรากฏร่วมกับคำว่า หอม ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางจมูก เพื่อทำหน้าที่ขยายกลิ่นของยามวนที่หอมมาก

เห็นได้ว่า คำว่า มาก เป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ใช้กับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสได้มากกว่า 1 ประเภท คือ ทำหน้าที่ขยายได้ทั้งคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางตา และคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางจมูก จากการวิเคราะห์ความหมายทั้ง 2 ปริบท พบว่าส่วนขยายคำเรียกสัมผัส “มาก” ทำหน้าที่ขยายความหมายบอกปริมาณ

2.2 ส่วนขยายแสดงความรู้สึก คือ ส่วนขยายที่ทำหน้าที่ขยายคำเรียกสัมผัสซึ่งมีอารมณ์ความรู้สึกแฝงอยู่ด้วย พบ 1 คำ คิดเป็นร้อยละ 0.40 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด ได้แก่ คำว่า สะอาด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คำว่า สะอาด มีความหมายว่า “ไม่สกปรก, หอมจืด, ฟ่องใส” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1155) เป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ปรากฏร่วมกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตาดังแสดงในตัวอย่าง (9) และปรากฏร่วมกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางจมูกดังแสดงในตัวอย่าง (10) ซึ่งคำว่า สะอาด ที่ใช้กับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทั้ง 2 ประเภทนี้มีการขยายความหมายในลักษณะที่สอดคล้องกัน ดังจะอธิบายต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 77

(9) หาดทรายขาวสะอาด อากาศเย็นและโล่งกว้าง เขาสูดหายใจแรง

เรื่อง ดลิ่งสูง ชุงหนัก (นิคม ราชวา, 2531: 96)

(10) หอมสะอาดกลิ่นเกลี้ยงเพียงท่านหวานพรมน้ำอบน้ำหอม

เรื่อง เจ้าจันทร์ผมหอม: นิราศพระธาตุอินทร์แขวน (มาลา คำจันทร์, 2537: 26)

จากตัวอย่างปริบท (9) คำว่า สะอาด จัดเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ปรากฏร่วมกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตา ทำหน้าที่ขยายคำว่า ขาว ตามปริบทหมายถึงลักษณะหาดทรายสีขาวที่โล่งเตียน ไร้สิ่งสกปรกใด ๆ มาอยู่ในระยะที่สายตามองเห็นได้ในบริเวณหาดทรายนั้น เมื่อไม่มีสิ่งใดขวางตาหรือรบกวน จึงเป็นหาดทรายที่ดูขาวสะอาด

ส่วนปริบท (10) คำว่า สะอาด จัดเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ปรากฏร่วมกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางจมูก ทำหน้าที่ขยายคำว่า หอม ตามปริบทหมายถึงลักษณะกลิ่นหอมของน้ำอบซึ่งเป็นสารละลายชนิดหนึ่งที่ผ่านกรรมวิธีการอบและปรุงด้วยเครื่องหอมจนได้กลิ่นอ่อน ๆ ไม่แรงจนเกินไป สูดดมเข้าไปได้อย่างเต็มที่ จึงเป็นกลิ่นหอมที่สะอาดและบริสุทธิ์

เห็นได้ว่า คำว่า สะอาด เป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ใช้กับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสได้มากกว่า 1 ประเภท คือ ทำหน้าที่ขยายได้ทั้งคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตา และคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางจมูก จากการวิเคราะห์ความหมายทั้ง 2 ปริบทพบว่า ส่วนขยายคำเรียกสัมผัส “สะอาด” ทำหน้าที่ขยายความหมายของสัมผัสที่ให้ความรู้สึกในเชิงบวก

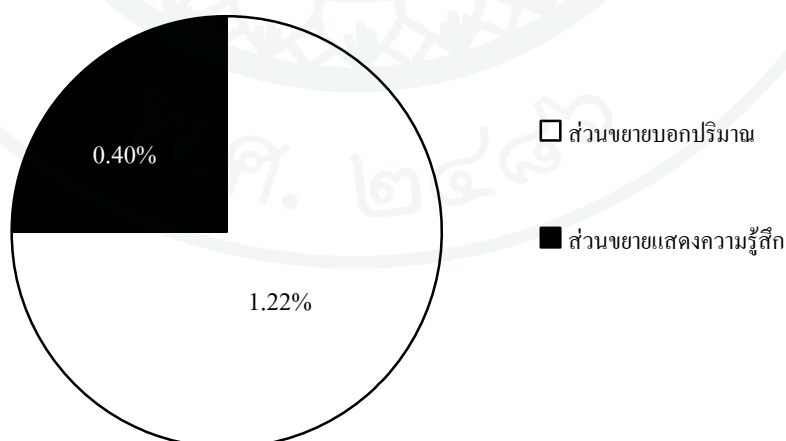
จากข้อมูลข้างต้น ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ใช้ได้ทั้งในบริบทของคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตาและทางจมูก พบทั้งหมด 4 คำ คิดเป็นร้อยละ 1.62 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด แบ่งออกเป็น 2 ประเภทย่อยตามลักษณะทางความหมาย เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 21 ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ใช้ได้ทั้งในบริบทของคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตาและทางจมูก

ประเภท	จำนวน	ร้อยละ
1. ส่วนขยายบอกปริมาณ	3	1.22
2. ส่วนขยายแสดงความรู้สึก	1	0.40
รวม	3	1.62

จากตารางที่ 21 สรุปได้ว่าส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ใช้ได้ทั้งในบริบทของคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตาและทางจมูก ประเภทที่พบมากที่สุด คือ ส่วนขยายบอกปริมาณ และพบน้อยที่สุด คือ ส่วนขยายแสดงความรู้สึก คิดเป็นร้อยละ 1.22 และ 0.40 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด ตามลำดับ

สรุปข้อมูลเป็นแผนภาพ ได้ดังนี้

ภาพที่ 10 ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ใช้ได้ทั้งในบริบทของคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตาและทางจมูก

3. ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ใช้ได้ทั้งในบริบทของคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตาและทางผิวหนัง พบทั้งหมด 2 คำ คิดเป็นร้อยละ 0.80 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด ได้แก่ คำว่า จัด และสดชื่น แบ่งออกตามลักษณะทางความหมายได้เป็น 2 ประเภทย่อย ดังนี้

3.1 ส่วนขยายบอกปริมาณ คือ ส่วนขยายที่ทำหน้าที่ขยายคำเรียกสัมผัสเพื่อบอกความหมายในเชิงปริมาณมากหรือน้อย พบ 1 คำ คิดเป็นร้อยละ 0.40 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด ได้แก่ คำว่า จัด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คำว่า จัด มีความหมายว่า “ยิ่ง, เต็มที่, เกินปรกติมาก, มากหรือหนักไปในทางใดทางหนึ่ง” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 298) เป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ปรากฏร่วมกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตา ดังแสดงในตัวอย่าง (11) และปรากฏร่วมกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางผิวหนังดังแสดงในตัวอย่าง (12) ซึ่งคำว่า จัด ที่ใช้กับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทั้ง 2 ประเภทนี้มีการขยายความหมายในลักษณะที่สอดคล้องกัน ดังจะอธิบายต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 78

(11) ในรูปเป็นภาพผู้หญิงปล่อยผมยาวสลวยสีดำจัด

เรื่อง ลับแลแก่งคอย (อุทิศ เหมาะสมุล, 2552: 29)

(12) อากาศยามฟ้าสว่างเย็นเยียบ น้ำในโรงอาบน้ำเย็นจัดเพราะผ่านการอาบบ่มโคลมไฉ่ของลมหายใจแห่งราตรีกาล

เรื่อง ลับแลแก่งคอย (อุทิศ เหมาะสมุล, 2552: 122)

จากตัวอย่างบริบท (11) คำว่า จัด เป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ปรากฏร่วมกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตา ทำหน้าที่ขยายคำว่า ดำ ตามบริบทหมายถึงสีผมที่ดำมาก

ส่วนบริบท (12) คำว่า จัด เป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ปรากฏร่วมกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางผิวหนัง ทำหน้าที่ขยายคำว่า เย็น ตามบริบทหมายถึงลักษณะความเย็นของน้ำในช่วงเวลาฟ้าสว่าง ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่พระอาทิตย์กำลังขึ้นจึงได้รับความร้อนจากแสงอาทิตย์ในปริมาณที่น้อยมาก น้ำจึงเย็นเกินปรกติ

เห็นได้ว่า คำว่า เย็น เป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ใช้กับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสได้มากกว่า 1 ประเภท คือ ทำหน้าที่ขยายได้ทั้งคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตา และคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางผิวหนัง จากการวิเคราะห์ความหมายทั้ง 2 ประการ พบว่า ส่วนขยายคำเรียกสัมผัส “เย็น” ทำหน้าที่ขยายความเพื่อบอกปริมาณของสัมผัส

3.2 ส่วนขยายแสดงความรู้สึก คือ ส่วนขยายที่ทำหน้าที่ขยายคำเรียกสัมผัสเพื่อบอกความหมายในเชิงปริมาณมากหรือน้อย พบ 1 คำ คิดเป็นร้อยละ 0.40 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมดได้แก่ คำว่า สดชื่น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คำว่า สดชื่น มีความหมายว่า “ใหม่และบริสุทธิ์ทำให้เบิกบานใจและกระปรี้กระเปร่าขึ้น” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1114) เป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ปรากฏร่วมกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตา ดังแสดงในตัวอย่าง (13) และปรากฏร่วมกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางผิวหนัง ดังแสดงในตัวอย่าง (14) ซึ่งคำว่า สดชื่น ที่ใช้กับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทั้ง 2 ประเภทนี้มีการขยายความหมายในลักษณะที่สอดคล้องกัน ดังจะอธิบายต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 79

(13) อาซึกลิ้นชักออกมาวางบน โต๊ะ มีผักห่อพลาสติกไว้เป็นห่อ ๆ ยังดูเขียว

สดชื่น

เรื่อง ปูนปิดทอง (กฤษณา อโศกสิน, 2552: 164)

(14) ฟ้าจวนสาบแล้ว เบื้องบนยังมีจันทร์สลัว ๆ ลมยามเข้าเย็นสดชื่น

เรื่อง ประชาธิปไตยบนเส้นขนาน (วินทร์ เลียววาริณ, 2546: 157)

จากตัวอย่างปริบท (13) คำว่า สดชื่น จัดเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ปรากฏร่วมกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตา ทำหน้าที่ขยายคำว่า เขียว ตามปริบทหมายถึงลักษณะสีเขียวของผักที่สดใหม่เพราะยังคงมีความชุ่มชื้นของน้ำที่หล่อเลี้ยงเป็นอาหารอยู่ ผักนั้นจึงมีสีเขียวสดชื่น

ส่วนปริบท (14) คำว่า สดชื่น จัดเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ปรากฏร่วมกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางผิวหนัง ทำหน้าที่ขยายคำว่า เย็น ตามปริบทหมายถึงลักษณะความเย็นจากลมในช่วงเวลาเช้าที่ฟ้าจวนสว่าง ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่พระอาทิตย์กำลังขึ้นจึงได้รับความร้อนจากแสงอาทิตย์ในปริมาณที่น้อยมาก อากาศจึงเย็นสดชื่นทำให้เบิกบานใจ

เห็นได้ว่า คำว่า สดชื่น เป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ใช้กับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสได้มากกว่า 1 ประเภท คือ ทำหน้าที่ขยายได้ทั้งคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตา และคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางผิวหนัง จากการวิเคราะห์ความหมายทั้ง 2 ปริบทพบว่าส่วนขยายคำเรียกสัมผัส “สดชื่น” ทำหน้าที่ขยายความหมายแสดงความรู้สึก

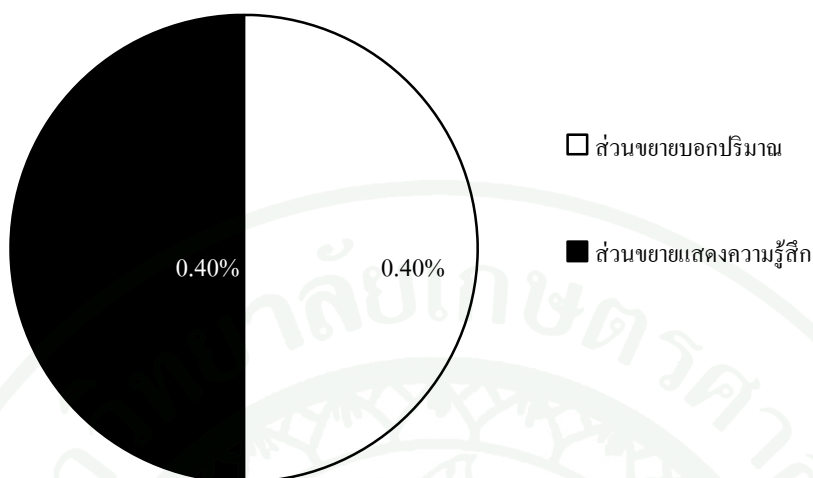
จากข้อมูลข้างต้น ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ใช้ได้ทั้งในปริบทของคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตาและทางผิวหนัง พบทั้งหมด 2 คำ คิดเป็นร้อยละ 0.80 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด แบ่งออกเป็น 2 ประเภทย่อยตามลักษณะทางความหมาย ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 22 ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ใช้ได้ทั้งในปริบทของคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตาและทางผิวหนัง

ประเภท	จำนวน	ร้อยละ
1. ส่วนขยายบอกปริมาณ	1	0.40
2. ส่วนขยายแสดงความรู้สึก	1	0.40
รวม	2	0.80

จากตารางที่ 22 สรุปได้ว่าส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ใช้ได้ทั้งในปริบทของคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตาและทางผิวหนัง พบทุกประเภทเท่ากัน คือ ส่วนขยายบอกปริมาณและส่วนขยายแสดงความรู้สึก คิดเป็นร้อยละ 0.40 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด

สรุปข้อมูลเป็นแผนภาพ ได้ดังนี้

ภาพที่ 11 ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ใช้ได้ทั้งในบริบทของคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตาและทางผิวหนัง

4. ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ใช้ได้ทั้งในบริบทของคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางจมูกและทางผิวหนัง พบเพียง 1 คำ คิดเป็นร้อยละ 0.40 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด มีลักษณะทางความหมายดังนี้

4.1 ส่วนขยายแสดงความรู้สึก คือ ส่วนขยายที่ทำหน้าที่ขยายคำเรียกสัมผัสซึ่งมีอารมณ์ความรู้สึกแฝงอยู่ด้วย พบ 1 คำ คิดเป็นร้อยละ 0.40 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด ได้แก่ คำว่า รื่น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คำว่า รื่น มีความหมายว่า “ชื่น, สบาย” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 959) เป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ปรากฏร่วมกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางจมูก ดังแสดงในตัวอย่าง (15) และปรากฏร่วมกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางผิวหนัง ดังแสดงในตัวอย่าง (16) ซึ่งคำว่า รื่น ที่ใช้กับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสในทั้ง 2 ประเภทนี้มีการขยายความหมายในลักษณะที่สอดคล้องกัน ดังจะอธิบายต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 80

(15) ทะนุถนอมลูบเลียจนมบนหัวหอมร้อนไปทุกเส้น

เรื่อง เจ้าจันทน์ผมหอม: นิราศพระธาตุอินทร์แขวน (มาลา คำจันทร์, 2537: 71)

(16) ดวงอาทิตย์สีส้มเพ็งโผล่พ้นขอบฟ้า อากาศจึงยังเย็นร้อน

เรื่อง ความสุขของกะทิ (งามพรรณ เวชชาชีวะ, 2553: 58)

จากตัวอย่างปริบท (15) คำว่า ร้อน จัดเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ปรากฏร่วมกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางจมูก ทำหน้าที่ขยายคำว่า หอม ตามปริบทหมายถึงกลิ่นของนมที่มีหอมขึ้นเพราะได้รับการดูแลอย่างดี

ส่วนปริบท (16) คำว่า ร้อน จัดเป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ปรากฏร่วมกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางผิวหนัง ทำหน้าที่ขยายคำว่า เย็น ตามปริบทหมายถึงลักษณะความเย็นจากอากาศในยามเช้าที่เย็นสบาย คือ อากาศที่เย็นกำลังดี ไม่มากเกินไปหรือน้อยเกินไป

เห็นได้ว่า คำว่า ร้อน เป็นส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ใช้กับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสได้มากกว่า 1 ประเภท คือ ทำหน้าที่ขยายได้ทั้งคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางจมูกและคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางผิวหนัง จากการวิเคราะห์ความหมายทั้ง 2 ปริบท พบว่า ส่วนขยายคำเรียกสัมผัส “ร้อน” ทำหน้าที่ขยายความหมายแสดงความรู้สึก

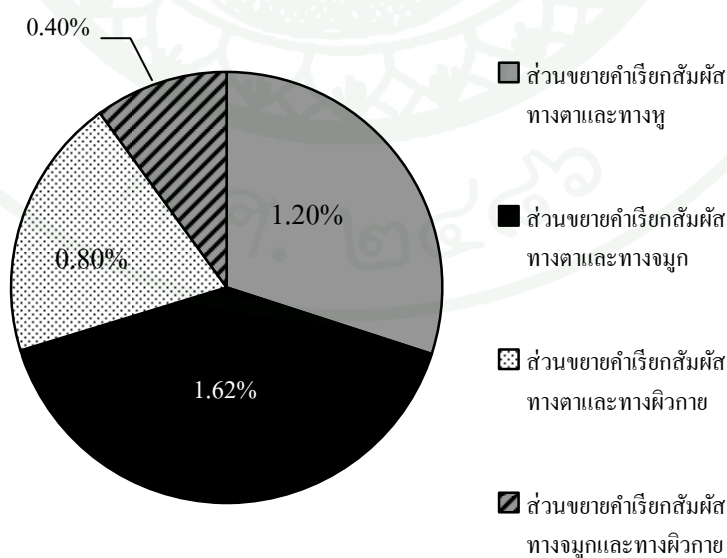
จากข้อมูลข้างต้น พบส่วนขยายที่ปรากฏกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสมากกว่า 1 ประเภท ทั้งหมด 10 คำ แบ่งออกเป็น 4 ประเภทย่อย แสดงดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 23 ส่วนขยายที่ปรากฏกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสมากกว่า 1 ประเภท

อวัยวะสัมผัสทั้ง 5	ส่วนขยายคำเรียกสัมผัส	
	จำนวน	ร้อยละ
1. ตากับจมูก	4	1.62
2. ตากับหู	3	1.20
3. ตากับผิวหนัง	2	0.80
4. จมูกกับผิวหนัง	1	0.40
รวม	10	4.02

จากตารางที่ 23 สรุปได้ว่า ส่วนขยายที่ปรากฏกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสมากกว่า 1 ประเภท ที่พบมากที่สุด คือ ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ใช้ได้ทั้งในบริบทของคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางตาและทางจมูก รองลงมาคือ ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ใช้ได้ทั้งในบริบทของคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางตาและทางหู และพบน้อยที่สุด คือ ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ใช้ได้ทั้งในบริบทของคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางตาและทางผิวหนัง คิดเป็นร้อยละ 1.62, 1.20 และ 0.40 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด ตามลำดับ

สรุปข้อมูลเป็นแผนภาพ ได้ดังนี้

ภาพที่ 12 ส่วนขยายที่ปรากฏกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสมากกว่า 1 ประเภท

เห็นได้ว่า ส่วนขยายที่ปรากฏกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสมากกว่า 1 ประเภท พบส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตามีการปรากฏใช้กับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสอื่น ๆ มากที่สุดได้แก่ ปรากฏใช้กับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางจมูก หู และ ผิวกาย ตามลำดับ ส่วนที่พบแตกต่างออกมานั้นคือ ส่วนขยายที่พบการปรากฏใช้ทั้งกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางจมูกและคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางผิวกาย

จากผลการวิเคราะห์ห้กล่าวได้ว่า อาจเป็นเพราะคำเรียกสัมผัสที่เกิดจากการรับรู้ด้วยอวัยวะรับสัมผัสทางตามีจำนวนมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับคำเรียกสัมผัสที่เกิดจากอวัยวะรับสัมผัสอื่น ๆ ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ จึงเป็นไปได้ว่าส่วนขยายที่ปรากฏร่วมกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตามัน มีโอกาสเป็นคำเดียวกับส่วนขยายที่ปรากฏร่วมกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสอื่น ๆ ได้มากที่สุดเช่นเดียวกัน อีกประการ คือ ส่วนขยายที่ทำหน้าที่ขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตาเป็นส่วนขยายที่อธิบายความหมายในเชิงรูปธรรม ดังนั้นเมื่อนำส่วนขยายที่ทำหน้าที่ขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตาไปทำหน้าที่ขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสอื่น ๆ ซึ่งมีความหมายในเชิงนามธรรม อาจทำให้สื่อความหมายได้เข้าใจมากยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ การที่ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ปรากฏมากกว่า 1 ประเภทของอวัยวะรับสัมผัสทั้ง 5 พบเป็นส่วนน้อยในข้อมูลงานวิจัยฉบับนี้ เมื่อเทียบกับส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ปรากฏตามประเภทของอวัยวะรับสัมผัสทั้ง 5 ทำให้อนุมานได้ว่าส่วนขยายคำเรียกสัมผัสส่วนใหญ่มีคุณลักษณะเฉพาะ จึงทำหน้าที่ขยายความหมายให้กับคำเรียกสัมผัสได้เพียงอวัยวะรับสัมผัสเดียว เช่น คำว่า แปร๊ด ซึ่งจัดอยู่ในประเภทของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตาที่ปรากฏร่วมเฉพาะกับคำเรียกสีเท่านั้นได้แก่ คำว่า เขียวแปร๊ด และแดงแปร๊ด เนื่องจากมีคุณสมบัติเฉพาะในการขยายระดับความเข้มของสี ทั้งสีเขียวจัด และสีแดงจัด ดังนั้นเราจึงไม่อาจพบคำว่า แปร๊ด ปรากฏร่วมกับคำเรียกสัมผัสในบริบทของอวัยวะรับสัมผัสอื่นที่แปลกออกไป เช่น *เจียบแปร๊ด *หอมแปร๊ด *ขมแปร๊ด หรือ *ร้อนแปร๊ด เป็นต้น

อย่างไรก็ตามส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทุกประเภทที่ปรากฏในนวนิยายไทยรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียนนี้นับเป็นกลวิธีการประพันธ์อันมีชั้นเชิงทางวรรณศิลป์ มิใช่การใช้คำเพื่อแสดงรูป รส กลิ่น เสียง และสัมผัสอย่างตรงไปตรงมา เนื่องจากการนำส่วนขยายมาใช้ร่วมกับคำเรียกสัมผัสแต่ละคำนั้น เป็นการแสดงรายละเอียดของสัมผัส ทำให้ผู้อ่านแยกแยะลักษณะที่แตกต่างกันของสัมผัสที่คล้ายคลึงกันได้ ดังเช่น การใช้ส่วนขยายสีแดง มีทั้งแดงขุ่น แดงเข้ม

แดงจ้า แดงสด แดงเปรี้ยว แดงกำ แดงคล้ำ แดงปลั่ง แดงเรื่อ แดงซีด แดงวาบ เป็นต้น ซึ่งลักษณะการใช้ส่วนขยายเช่นนี้เป็นการสะท้อนถึงความละเอียดประณีตทางการใช้ภาษาของผู้ประพันธ์ที่ต้องการสื่อภาพอันเกิดจากการรับรู้ผ่านทางอวัยวะสัมผัสให้ปรากฏขึ้นอย่างแจ่มชัดอยู่ในความนึกคิดของผู้อ่าน หรือเรียกอีกอย่างว่าเป็นการสร้างจินตภาพ อันทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกและประทับใจในเรื่องราวที่ถูกถ่ายทอดผ่านทางปลายปากกาของผู้เขียน ซึ่งข้อสังเกตนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ ชเนศ เวศร์ภาดา (2535: 85) ที่กล่าวไว้ว่า

...วรรณกรรม คือ ผลรวมของการใช้ภาษาและการจัดสร้างเนื้อหาอย่างมีชั้นเชิงทางศิลปะ ในด้านการใช้ภาษา นักเขียนสามารถสรรหาคำที่มีพลังในการกระตุ้นอายตนะทั้งห้า คือ รูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส ให้ตื่นตัวเหมือนมีสิ่งเร้ามาปรากฏอยู่จริง และความสามารถในการใช้ภาษาทำให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการเห็นเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น...

ฉะนั้น จึงกล่าวได้ว่าการที่ผู้ประพันธ์เลือกสรรใช้ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสนับเป็นการเชิดชูความงามและความวิจิตรของภาษา ส่งผลให้นวนิยายนั้นถึงพร้อมด้วยคุณค่าทางวรรณศิลป์อันเป็นเกียรติคุณของนวนิยายไทยรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน

กลวิธีการสร้างส่วนขยายคำเรียกสัมผัสในนวนิยายไทยรางวัลวรรณกรรม สร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน

กลวิธีการสร้างส่วนขยายคำเรียกสัมผัสในนวนิยายไทยรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน คือ การนำส่วนขยายมาปรากฏร่วมกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทั้ง 5 เพื่อทำหน้าที่ขยายคำเรียกสัมผัสให้มีเนื้อความต่างกันไปหรือมีความหมายชัดเจนสมบูรณ์ขึ้น ผลการวิเคราะห์พบ 2 กลวิธี ได้แก่ กลวิธีที่ 1 ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสแบบเรียงชนิดติดกัน ปรากฏอยู่ใน 2 ตำแหน่ง คือ ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ปรากฏหน้าคำเรียกสัมผัส กับส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ปรากฏหลังคำเรียกสัมผัส และกลวิธีที่ 2 ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสแบบมีคำคั่น ปรากฏเพียงตำแหน่งเดียว คือ ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ปรากฏหลังคำเรียกสัมผัส โดยส่วนขยายคำเรียกสัมผัสในแต่ละโครงสร้างอาจมีลักษณะเป็นคำเดี่ยว กลุ่มคำ หรือประโยค แสดงรายละเอียดดังนี้

ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสแบบเรียงชนิดติดกัน

ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสแบบเรียงชนิดติดกัน เป็นกลวิธีการนำส่วนขยายมาปรากฏร่วมกับคำเรียกสัมผัสแบบไม่มีคำอื่นใดปรากฏอยู่ระหว่างคำ คำนั้นที่เรียงต่อกัน เพื่อทำหน้าที่ขยายคำเรียกสัมผัสจากวิยะรับสัมผัสทั้ง 5 ให้มีเนื้อความต่างกันไปหรือมีความหมายชัดเจนสมบูรณ์ขึ้น พบการปรากฏ 2 ตำแหน่ง ได้แก่ ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสแบบเรียงชนิดติดกันที่ปรากฏหน้าคำเรียกสัมผัส และส่วนขยายคำเรียกสัมผัสแบบเรียงชนิดติดกันที่ปรากฏหลังคำเรียกสัมผัส

1. ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสแบบเรียงชนิดติดกันที่ปรากฏหน้าคำเรียกสัมผัส

ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสแบบเรียงชนิดติดกันที่ปรากฏหน้าคำเรียกสัมผัส พบโครงสร้างการใช้ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่มีส่วนขยายเพียง 1 หน่วย โดยส่วนขยายนั้นมีลักษณะเป็นคำเดียว แสดงรายละเอียดดังนี้

1.1 โครงสร้างที่ 1 คำเดียว + คำเรียกสัมผัส

โครงสร้างที่ 1 เป็นกลวิธีการสร้างส่วนขยายคำเรียกสัมผัสแบบเรียงชนิดติดกันที่ปรากฏส่วนขยาย 1 หน่วยอยู่ในตำแหน่งหน้าคำเรียกสัมผัส โดยส่วนขยายนั้นมีลักษณะเป็นคำเดียว ได้แก่ คำว่า เกรียม ชุ่ม เรือ และสังัด แสดงตัวอย่างดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 24 ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสแบบเรียงชนิดติดกันที่ปรากฏส่วนขยาย 1 หน่วยอยู่หน้าคำเรียกสัมผัสในโครงสร้างที่ 1

คำ	โครงสร้างที่ 1		ตัวอย่างปริบท	หนังสือ/ หน้า
	คำเดียว	คำเรียกสัมผัส		
1. เกรียมแดง	เกรียม	แดง	แต่ที่พวกเขาแปลกใจมากไปกว่านั้น ก็คือ สาวสวยที่เขาพามาด้วย ซึ่งผิว เธอก็ <u>เกรียมแดง</u> เพราะ โคนแดงเผา มาเช่นเดียวกัน	8/83
2. ชุ่มเย็น	ชุ่ม	เย็น	คำกลอนนี้ <u>อากาศชุ่มเย็น</u> กว่าทุกคืน ที่ขบวนเกวียนรอนแรมมา	1/177

ตารางที่ 24 (ต่อ)

คำ	โครงสร้างที่ 1		ตัวอย่างปริบท	หนังสือ/ หน้า
	คำเดี่ยว	คำเรียกสัมผัส		
3. เรือแดง	เรือ	แดง	ตาชาก็ขาวซัดหาเส้นเลือด <u>เรือแดง</u> บ่พบ	5/28
4. สงัดเงียบ	สงัด	เงียบ	อากาศบริเวณนอกชานแห้งและเย็น <u>สงัดเงียบ</u> และมีเพียงแสงไฟสว่าง วอมแวมจากกุกุหลั้งอื่น	11/120

จากตารางที่ 24 แสดงตัวอย่างกลวิธีการสร้างส่วนขยายคำเรียกสัมผัสแบบเรียงชนิดติดกันที่ปรากฏส่วนขยาย 1 หน่วยอยู่หน้าคำเรียกสัมผัส ในโครงสร้างที่ 1 คำเดี่ยว + คำเรียกสัมผัส เช่น คำว่า เกรียมแดง และ ซุ่มเย็น

ตัวอย่างที่ 1

แต่ที่พวกเขาแปลกใจมากไปกว่านั้นก็คือสาวสวยที่เขาพามาด้วย ซึ่งผิวเธอก็เกรียมแดง เพราะโดนแดดเผามาเช่นเดียวกัน

เรื่อง อมตะ (วิมล ไทรนัมนวล, 2551: 83)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า เกรียม มีลักษณะเป็นคำเดี่ยว หมายความว่า “เกือบไหม้, ลักษณะอาการของสิ่งบางอย่างที่ถูกความร้อนมีไฟเป็นต้นเผาจนเปลี่ยนสีเป็นสีน้ำตาลเป็นต้น” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 141) ปรากฏในตำแหน่งหน้าคำว่า แดง ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตาในลักษณะเรียงชนิดติดกัน ได้เป็นคำว่า เกรียมแดง หมายถึง สภาพของสีผิวที่แดงไหม้ เพราะถูกแดดเผา

ตัวอย่างที่ 2

คำคืบนี้ อากาศชุ่มเย็นกว่าทุกคืบที่ขบวนเกวียนรอนแรมมา

เรื่อง ลูกอีสาน (คำพูน บุญทวี, 2550: 177)

จากตัวอย่างปรับบท คำว่า ชุ่ม มีลักษณะเป็นคำเดี่ยว หมายความว่า “มีน้ำหรือของเหลวซึมซาบเอิบอาบอยู่” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 368) ปรากฏในตำแหน่งหน้าคำว่า เย็น ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางผิวหนังในลักษณะเรียงชิดติดกัน ได้เป็นคำว่า ชุ่มเย็น หมายถึงสภาพอากาศที่ทำให้รู้สึกถึงความเย็นอย่างที่มีไอน้ำแทรกซึมลงไปผิวกาย

กลวิธีการสร้างส่วนขยายคำเรียกสัมผัสแบบปรากฏส่วนขยายอยู่หน้าคำเรียกสัมผัสนี้ พบเฉพาะส่วนขยายที่มีลักษณะเป็นคำเดี่ยว และยังพบว่าหากสลับตำแหน่งคำขยายนั้นมาไว้หลังคำเรียกสัมผัส ความหมายของการขยายก็ยังคงเดิม เช่น คำว่า ชุ่มเย็น หากสลับตำแหน่งเป็น เย็นชุ่ม ก็ยังคงหมายถึงสภาพของความเย็นอย่างที่ทำให้รู้สึกว่ามีไอน้ำแทรกซึมอยู่ อีกทั้งในนวนิยายไทยพบว่า มีการใช้ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสดังกล่าวทั้ง 2 ตำแหน่ง ดังนี้

(1) คำคืบนี้ อากาศชุ่มเย็นกว่าทุกคืบที่ขบวนเกวียนรอนแรมมา

เรื่อง ลูกอีสาน (คำพูน บุญทวี, 2550: 177)

(2) “แต่ (อากาศ) ทางนี้เย็นชุ่มกว่าที่บ้านเฮา” ลุงเข้มพูดขึ้น

เรื่อง ลูกอีสาน (คำพูน บุญทวี, 2550: 169)

แสดงให้เห็นว่าส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ปรากฏอยู่ในตำแหน่งหน้าคำเรียกสัมผัสนั้น อาจสลับตำแหน่งไปปรากฏอยู่หลังคำเรียกสัมผัสได้ ไม่เป็นการผิดกฎโครงสร้างส่วนขยายคำเรียกสัมผัสในภาษาไทย เพราะความหมายของคำเรียกสัมผัสที่ได้จากการขยายความนั้นยังเหมือนเดิม

2. ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสแบบเรียงชนิดติดกันที่ปรากฏหลังคำเรียกสัมผัส

ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสแบบเรียงชนิดติดกันที่ปรากฏหลังคำเรียกสัมผัส พบ โครงสร้าง การใช้ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่มีส่วนขยายแบ่งออกเป็นหลายหน่วยได้แก่ ส่วนขยายคำเรียกสัมผัส ที่มี 1 หน่วย 2 หน่วย และ 3 หน่วย โดยส่วนขยายแต่ละหน่วยนั้นอาจมีลักษณะเป็นคำเดี่ยว หรือ กลุ่มคำ แสดงรายละเอียดดังนี้

2.1 ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่มีส่วนขยาย 1 หน่วย พบ 2 โครงสร้างได้แก่ โครงสร้างที่มีส่วนขยายเป็นคำเดี่ยว และ โครงสร้างที่มีส่วนขยายเป็นกลุ่มคำ ดังนี้

2.1.1 โครงสร้างที่ 1 คำเรียกสัมผัส + คำเดี่ยว

โครงสร้างที่ 1 เป็นกลวิธีการสร้างส่วนขยายคำเรียกสัมผัสแบบเรียงชนิดติดกันที่ปรากฏส่วนขยาย 1 หน่วยอยู่ในตำแหน่งหลังคำเรียกสัมผัส โดยส่วนขยายนั้นมีลักษณะเป็นคำเดี่ยวได้แก่ คำว่า กรอบ กระแด้ว ๆ กระหิม์ กราก ๆ กราว กรึก กริบ กริม กรุ่น (กรุ่น ๆ) กรูก้อง ก้องก้อย กะจิริด กังวาน ก่า เกร่ เกร็ง เกรียน เกรียม เกลี้ยง เกื้อ แก่ โกร่ง ๆ ขจี ชั้น ชนิด ขมุกขมัว ขรม ขลับ ขอด ชุ่น ๆ เข้ม (เข้ม ๆ) เ خرอะ คร่ำ คลัก (คลัก) คล้า คลั่ง โครม เมื่อง ๆ จ๊วบ จัด จ้า จาง ๆ จืด ๆ เจ็ดจ้า เจื่อน ๆ แจ่ม แจ้ว ๊ับ (๊ับ ๆ) ฉาน ๊ำ ๊ี่ ๊ี่ฉ่า ฉุน ฉุย ฉิบ ๆ ฉียบ ฉ่าง ช่อม ชะลูด ชะลูดชะลิว ชิด ชื่น ชื้น ชุ่ม โชน ชิก ๆ ชิด ชิมเชียว เชื่อง โชก เต่น โต่ ตระหง่าน ตอบ ตื้อ ตุ่น ๆ ต้อย ๆ ตุม (ตุม ๆ) เต่ง เต้ เตร์ก ๆ ทะมีน เทอะทะ นवल นิดเดียว นิดหนึ่ง นิด ๆ เนือย ๆ บาง ปรี้อ ปรอย ปริม ปรี่ ปรี๊ด ปลั่ง ป่วนเปี่ยน ปะแล่ม ปั้ง ป๊วะ ๆ ปี่ ปู่ เปรียง (เปรียง ๆ) เปรียว แป้น แปร็ด แปล้ ไปงเปงโปกเปกโปรง ผ่อง ผะผ่าว ผาก ผ่าว ผ่ง (ผ่ง ๆ) แผล็บ โฝงฝาง พรวด พราก พรวด ๆ พราย พร่าวพรีด ๆ พรู พับ ๆ โพน โพลน ฟุ้ง เพื้อย มน มะเมื่อม มั่น มัว (มัว ๆ) มัวชั่ว มาก (มาก ๆ) มือถือ มุม ปาก ย่อง ๆ ย้อย ยะเยียบ ยะเขือก ยิบ ๆ ยืด เข้ม เยียบ เขือก ระงม ระยับ ระยิบระยับ ระริก ระริน ระอุ รั่า รั่าไร ริก รี่ รื่น เรือ ไร่ ละไม ละเลื่อม ลั่น ลิบ (ลิบ ๆ) ลิวเลี่ยน ๆ วอก วอม แวม วับ (วับ ๆ) วาบ (wab ๆ) วาว (วาว ๆ) วูบ วูบวาบ แ่วว (แ่วว ๆ) เสร้าสงัด สด สดชื่น สนั่น สนิท สบาย สลวย สลัว สล้าง สะท้าน สะเทือน สะลุ่มสลัว สะอาด สั่น ไส ๆ ไสว หรา หลุน ๆ หวาน หวือ ๆ เหยง ๆ เหย่า ๆ เหยาะ ๆ เหยียด เหือด แห้ง ๆ แหลม โหน่ง โหย อบ อ้าว อราม อวล อ่อน (อ่อน ๆ) อ่อนโยน อ้าว อึก (อึก ๆ) เอะอะ เอียงอาย เอียด เอี่ยม และ เอือก แสดงตัวอย่างดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 25 ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสแบบเรียงชนิดติดกันที่ปรากฏในส่วนขยาย 1 หน่วยอยู่หลังคำเรียกสัมผัสในโครงสร้างที่ 1

คำ	โครงสร้างที่ 1		ตัวอย่างปริบท	หนังสือ/ หน้า
	คำเรียกสัมผัส	คำเดียว		
1. แดงเรือ	แดง	เรือ	มะจันท้าล้งหาบถึงเปล่าเดิน อยู่ข้างหน้า ลมหนาวพัดแรง ผมชอบปลิวสยาย <u>แก้มแดงเรือ</u>	4/8
2. เหลืองอร่าม	เหลือง	อร่าม	กลางลำเรือมีดอกโสนกองพูนส่ง สี <u>เหลืองอร่าม</u> แข่งกับแสงตะวัน	6/235
3. แห้งขอด	แห้ง	ขอด	เอื้อยคำกองบอกว่าน้ำบ่อในวัด <u>แห้งขอด</u> ลงแล้ว	1/42
4. ลีกลีบ	ลิก	ลิป	ก้าวพลาดเหยียบบ่ถูก มีหวังตกไป <u>ตายตีนเขาลีกลีบ</u>	5/108
5. สูงโค	สูง	โค	สำหรับช้าง ขาลงคลั่งยากกว่าขาขึ้น มันจะคู่ขาหลังลากดิน เพื่อลด <u>ท้าย</u> <u>ที่สูงโค</u>	4/21
6. สว่างวูบ	สว่าง	วูบ	เสียงซัดเตอร์ทำงาน <u>ไฟแฟลช</u> <u>สว่างวูบ</u> กลุ่มคนนั้นสว่างวาบขึ้น	6/137
7. ใสแจ้ว	ใส	แจ้ว	ดวงหน้าอันประกอบด้วยดวงตา <u>ใสแจ้ว</u> ปากนิด ๆ สีชมพูเรือปล่อง คำว่า 'แม่'	3/438
8. ดังระงม	ดัง	ระงม	เสียงโหยเสียงให้อิ่งมีเหมือนผีห่า โดนทรายเสกซัดก็ <u>ดังระงม</u> ขึ้น	5/92
9. ดังแว่ว	ดัง	แว่ว	<u>เสียงไวอินลินดังแว่ว</u> มา ไม่ได้เป็น ทำนองเพลงไพเราะเพราะพริ้ง อันใด	2/22
10. หอมฟุ้ง	หอม	ฟุ้ง	บาลีก้าวออกมาจากประตู หล่อน อยู่ในเสื้อหลวมยาว <u>เนื้อตัวหอมฟุ้ง</u>	4/296

ตารางที่ 25 (ต่อ)

คำ	โครงสร้างที่ 1		ตัวอย่างปริบท	หนังสือ/ หน้า
	คำเรียกสัมผัส	คำเดี่ยว		
11. เหม็นคุ้ง	เหม็น	คุ้ง	ครูใหญ่รีบคว้าผ้าเช็ดหน้าออก เช็ดก่อนที่น้ำลายจะไหลย่อยมาถึง หัวคิ้ว แก้วสีก็มกลื่นเหม็นคุ้ง อยู่ที่ใบหน้า	2/315
12. หวานปะแล่ม	หวาน	ปะแล่ม	แต่คราวนี้ผมนี่ก็อยากลองขึ้นมา เฉย ๆ หยิบมวนยาเส้นที่เหลืออยู่ เพียงปลายนิ้วใส่มุมปาก...พอสูบ ไปสักสองสามครั้งผมเริ่มมีนา ทั้งทรมานและให้ความเพลิดเพลิน ผสมปนเปกัน เป็นรสชาติแปลก ประหลาดต่างจากบุหรี่ <u>มันหวาน</u> <u>ปะแล่ม</u> อยู่ในปาก	11/121
13. หวานแหลม	หวาน	แหลม	เอื่อยคำกองหยิบน้ำตาลส่งให้คูณ กับน้อง ๆ คนละหยิบ คูณก็ส่งเข้า ปากเดี่ยวจับ ๆ <u>รสของมันหวาน</u> <u>แหลม</u>	1/125
14. เย็นเฉียบ	เย็น	เฉียบ	<u>คาร์ไบน์</u> ที่สะพายไหล่ <u>เย็นเฉียบ</u> เย็นพร้อมกับความรู้สึกในใจของเขา	7/62
15. ร้อนเปรี้ยว	ร้อน	เปรี้ยว	مایشมทรงเดินมากกลางแดด <u>ร้อนเปรี้ยว</u> ตรงมายังศาลาโรงทิม	2/71

จากตารางที่ 25 แสดงตัวอย่างกลวิธีการสร้างส่วนขยายคำเรียกสัมผัสแบบเรียงชนิดติดกัน
ที่ปรากฏส่วนขยาย 1 หน่วยอยู่หลังคำเรียกสัมผัส ในโครงสร้างที่ 1 คำเรียกสัมผัส + คำเดี่ยว เช่น
คำว่า ลีกลีบ สูงโค่ และหอมฟุ้ง ดังนี้

ตัวอย่างที่ 3

ก้าวพลาดเหยียบปลุก มีหวังตกไปตายดินเขาลึกลึบ

เรื่อง เจ้าจันทน์ผมหอม: นิราศพระธาตุอินทร์แขวน (มาลา คำจันทร์, 2537: 108)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า ลึบ มีลักษณะเป็นคำเดี่ยว หมายความว่า “สุดสายตา (ใช้เฉพาะ ไกลกับสูง) เช่น ไกลลึบ สูงลึบ ห่างกันลึบ” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1016) แต่ในข้อมูลวิจัยพบปรากฏในตำแหน่งหลังคำว่า ลึก ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตาในลักษณะเรียงชิดติดกัน ได้เป็นคำว่า ลึกลึบ หมายถึง ลักษณะของดินเขาที่อยู่ลึกลงไปสุดสายตา แสดงให้เห็นว่าผู้ประพันธ์นวนิยายมักสรรหาคำขยายที่คุ้นชินมาใช้ในปริบทใหม่ เพื่อสร้างความแตกต่างไปจากภาษาที่ใช้กันตามปกติ แต่ผู้อ่านยังคงเข้าใจความหมายของสารที่ผู้ประพันธ์ต้องการสื่อได้ง่าย โดยอาศัยการตีความจากความหมายประจำรูปคำของคำขยายนั่นแล้วนำมาเชื่อมโยงกับคำเรียกสัมผัสที่ใช้ในปริบทใหม่นี้

ตัวอย่างที่ 4

สำหรับข้าง ขาลงตกลงยากกว่าขาขึ้น มันจะคู่ขาหลังลากดิน เพื่อลดท้ายที่สูงโค

เรื่อง ตกลงสูง ชุงหนัก (นิคม ราชวา, 2531: 21)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า โค มีลักษณะเป็นคำเดี่ยว หมายความว่า “เด่นท่าต่าอยู่” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 417) ปรากฏในตำแหน่งหลังคำว่า สูง ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตาในลักษณะเรียงชิดติดกัน ได้เป็นคำว่า สูงโค หมายถึง บริเวณส่วนบนท้ายของข้างที่สูงเด่นกว่าส่วนอื่นเนื่องจากอยู่ในท่าที่กำลังก้าวลงตั้งซึ่งมีความลาดชัน

ตัวอย่างที่ 5

บาลีก้าวออกมาจากประตู หล่อนอยู่ในเสื้อหลวมยาว เนื้อตัวหอมฟุ้ง

เรื่อง ลูกอีสาน (คำพูน บุญทวี, 2550: 296)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า ฟุ้ง มีลักษณะเป็นคำเดี่ยว หมายความว่า “ตลบไป, ปลิวไป, กระจายไป” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 813) ปรากฏในตำแหน่งหลังคำว่า หอม ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางจมูกในลักษณะเรียงชนิดติดกัน ได้เป็นคำว่า หอมฟุ้ง หมายถึง กลิ่นหอมของเสื้อผ้าที่กระจายไปทั่วบริเวณห้อง

2.1.2 โครงสร้างที่ 2 คำเรียกสัมผัส + กลุ่มคำ

โครงสร้างที่ 2 เป็นกลวิธีการสร้างส่วนขยายคำเรียกสัมผัสแบบเรียงชนิดติดกันที่ปรากฏส่วนขยาย 1 หน่วยอยู่ในตำแหน่งหลังคำเรียกสัมผัส โดยส่วนขยายนั้นมีลักษณะเป็นกลุ่มคำได้แก่ คำว่า ชวนกิน ต้องใจ ถึงต้นคอ ถึงเอว ท่วมศีรษะ ท่วมหัว เทียมฟ้า บาดเนื้อ บาดหน้า บาดเนื้อ บาดหู แปลกหู รำคาญแก้วหู ลิบตา สุดตา และเสบแก้วหู แสดงตัวอย่างดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 26 ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสแบบเรียงชนิดติดกันที่ปรากฏส่วนขยาย 1 หน่วยอยู่หลังคำเรียกสัมผัสในโครงสร้างที่ 2

คำ	โครงสร้างที่ 2		ตัวอย่างปริบท	หนังสือ/ หน้า
	คำเรียกสัมผัส	กลุ่มคำ		
1. กว้างลิบตา	กว้าง	ลิบตา	ผิวน้ำขุนคัลกั แผลกว้างลิบตา แพซุง เกือบร้อยท่อนลอยลิ่วลงใต้	4/54
2. ไกลสุดตา	ไกล	สุดตา	กะทิมองเห็นภาพทุ่งปริ่มน้ำไกลสุดตา กลายเป็นทะเล	10/66
3. หอมชวนกิน	หอม	ชวนกิน	ที่เรียกว่าขนมตดหมา เพราะต้องเอา ใบตดหมาที่มีกลิ่นเหม็นจุนมาตำคั้น เอาน้ำปนลงในแป้งที่จะทำขนม แต่เมื่อนึ่งขนมจนสุกแล้ว กลิ่นเหม็น จุนนั้นก็กลายเป็นกลิ่นหอมชวนกิน	1/120
4. หอมต้องใจ	หอม	ต้องใจ	พ้อเลี้ยงขึ้นไปถึงแล้ว เต็ดดอกเอื้อง แซะคาบไว้ในปาก เอื้องแซะดอกน้อย สีขาวเรือเหลือง กลิ่นหอมต้องใจ	5/63

ตารางที่ 26 (ต่อ)

คำ	โครงสร้างที่ 2		ตัวอย่างปริบท	หนังสือ/ หน้า
	คำเรียก สัมผัส	กลุ่มคำ		
5. ค้างบาดหู	ค้าง	บาดหู	เมื่อถึงหลักเลขที่ 11 เป็นเวลาประมาณ ตีสาม เสียงกังวานชนิดหนึ่งค้างบาดหู มาจากเบื้องหน้า	7/150
6. กีกก้องแสบ แก้วหู	กีกก้อง	แสบแก้ว หู	เสียงดนตรีกีกก้องแสบแก้วหู ทำให้ คุณสายทองนั่งไม่นานจึงขยับลุกมา จากห้องนั้น	3/321
7. เย็นบาดเนื้อ	เย็น	บาดเนื้อ	ลมจากแม่น้ำเย็นบาดเนื้อส่งท้ายปี	10/34
8. หนาวบาด หน้าบาดเนื้อ	หนาว	บาดหน้า- บาดเนื้อ	ลมหัวรุ่งยังหนาวบาดหน้าบาดเนื้ออยู่	5/20

จากตารางที่ 26 แสดงตัวอย่างกลวิธีการสร้างส่วนขยายคำเรียกสัมผัสแบบเรียงชนิดติดกัน
ที่ปรากฏส่วนขยาย 1 หน่วยอยู่หลังคำเรียกสัมผัส ในโครงสร้างที่ 2 คำเรียกสัมผัส + กลุ่มคำ เช่น
คำว่า กว้างลิปตา และหนาวบาดหน้าบาดเนื้อ ดังนี้

ตัวอย่างที่ 6

ผิวน้ำปูนคลักแผ่กว้างลิปตาแพซุงเกือบร้อยท่อนลอยลิ่วลงใต้

เรื่อง ดลิ่งสูง ชุงหนัก (นิคม ราชวา, 2531: 54)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า ลิปตา มีลักษณะเป็นกลุ่มคำ ปรากฏในตำแหน่งหลังคำว่า กว้าง
ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตาในลักษณะเรียงชนิดติดกัน ได้เป็นคำว่า กว้างลิปตา
หมายถึง ผิวน้ำที่แผ่กว้างออกไปไกลสุดลูกหูลูกตา

ตัวอย่างที่ 7

ลมหัวรุ่งยังหนาวบาดหน้าบาดเนื้ออยู่

เรื่อง เจ้าจันทน์ผมหอม: นิราศพระธาตุอินทร์แขวน (มาลา คำจันทร์, 2537: 20)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า บาดหน้าบาดเนื้อ มีลักษณะเป็นกลุ่มคำ ปรากฏในตำแหน่งหลังคำว่า หนาว ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางผิวหนังในลักษณะเรียงชิดติดกัน ได้เป็นคำว่า หนาวบาดหน้าบาดเนื้อ หมายถึง ความหนาวจากลมที่หนาวมาก ๆ ราวกับว่าบาดลึกลงไปเนื้อได้เลย

ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่า ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสในนวนิยายไทยรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียนมีลักษณะที่น่าสนใจ เพราะนอกจากพบในลักษณะที่เป็นคำเดี่ยวซึ่งใช้กันเป็นปรกติแล้ว ยังพบในลักษณะที่เป็นกลุ่มคำด้วย ซึ่งกลุ่มส่วนขยายคำเรียกสัมผัสมักมีคำเรียกอวัยวะประกอบอยู่ เช่น คำว่า ต้องใจ แสบแก้วหู บาดเนื้อ เป็นต้น ผู้วิจัยพบว่ากลุ่มคำเหล่านี้สร้างขึ้นเพื่อบอกความรู้สึกเมื่อมีสัมผัสมากระทบกับอวัยวะ อาจเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นจริงหรือเป็นเชิงเปรียบก็ได้ เช่น ความรู้สึกหนาวมาก ผู้ประพันธ์อาจใช้คำว่า หนาวบาดเนื้อ เพื่อแสดงความรู้สึกเมื่อมีสัมผัสมากระทบกับอวัยวะในเชิงเปรียบ หรือความรู้สึกอันเกิดจากเสียงที่ดังมาก ๆ ผู้ประพันธ์อาจใช้คำว่า กึกก้องแสบแก้วหู เพื่อแสดงความรู้สึกที่เกิดขึ้นจริงเมื่อมีสัมผัสมากระทบกับอวัยวะ เป็นต้น การใช้ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสในลักษณะที่เป็นกลุ่มคำดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นว่าผู้ประพันธ์นวนิยายไทยมีความละเอียดในการสรรส่วนขยายมาใช้ในบทประพันธ์ โดยเลือกใช้คำเรียกอวัยวะมาเป็นองค์ประกอบในกลุ่มคำขยาย เพราะสามารถแสดงความรู้สึกของสัมผัสได้อย่างลึกซึ้ง

2.2 ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่มีส่วนขยาย 2 หน่วย พบ 2 โครงสร้างได้แก่ โครงสร้างที่มีส่วนขยายเป็นคำเดียวกับคำเดี่ยว และ โครงสร้างที่มีส่วนขยายเป็นคำเดียวกับกลุ่มคำ

2.2.1 โครงสร้างที่ 1 คำเรียกสัมผัส + คำเดี่ยว + คำเดี่ยว

โครงสร้างที่ 1 เป็นกลวิธีการสร้างส่วนขยายคำเรียกสัมผัสแบบเรียงชนิดติดกันที่ปรากฏส่วนขยาย 2 หน่วยอยู่ในตำแหน่งหลังคำเรียกสัมผัส โดยส่วนขยายแต่ละหน่วยนั้นมีลักษณะเป็นคำเดี่ยวได้แก่ คำว่า กังวานสดใส โขมงฟุ้ง จุนรุนแรง นวลจ้า ระเกะระกะระฟ้า เรือนวล เรือเล็กน้อย ล้าเลื่อมพราวพริบพริบ และสะท้อนกังวาน แสดงตัวอย่างดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 27 ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสแบบเรียงชนิดติดกันที่ปรากฏส่วนขยาย 2 หน่วยอยู่หลังคำเรียกสัมผัสในโครงสร้างที่ 1

คำ	โครงสร้างที่ 1			ตัวอย่างปริบท	หนังสือ/ หน้า
	คำเรียกสัมผัส	คำเดี่ยว	คำเดี่ยว		
1. ดังกังวาน สดใส	ดัง	กังวาน	สดใส	เสียงไก่อันดังกังวานสดใส	7/39
2. งามล้ำเลื่อม พริบ	งาม	ล้ำเลื่อม	พราวพริบ พริบ	รังสีแสงแรงกล้าส่องฝ่าฝอย น้ำ เกิดเป็นรุ้งงามล้ำเลื่อม พราวพริบพริบลอยพราว สว่างในหุบ	5/47
3. สว่าง เรือนวล	สว่าง	เรือ	นวล	แสงเทียนตรงหิ้งพระส่อง สว่างเรือนวล	11/118
4. เหม็นจุน รุนแรง	เหม็น	จุน	รุนแรง	จากนั้นเกือบทุกคนก็เริ่มจะ ทำตามด้วยรู้สึกคล้ายกันว่า ได้กลิ่นเหม็นจุนรุนแรง	11/351

จากตารางที่ 27 แสดงตัวอย่างกลวิธีการสร้างส่วนขยายคำเรียกสัมผัสแบบเรียงชนิดติดกันที่ปรากฏส่วนขยาย 2 หน่วยอยู่หลังคำเรียกสัมผัสในโครงสร้างที่ 1 คำเรียกสัมผัส + คำเดี่ยว + คำเดี่ยว เช่น คำว่า ดังกังวานสดใส และเหม็นจุนรุนแรง ดังนี้

ตัวอย่างที่ 8

เสียงไก่ขันดั่งกังวานสดใส

เรื่อง ประชาธิปไตยบนเส้นขนาน (วินทร์ เลียววาริณ, 2546: 39)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า กังวาน มีลักษณะเป็นคำเดี่ยวจัดเป็นส่วนขยายที่ 1 หมายความว่า “มีกระแสเสียงก้องและแจ่มใส” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 102) และคำว่า สดใส มีลักษณะเป็นคำเดี่ยวจัดเป็นส่วนขยายที่ 2 หมายความว่า “ส่องใส, ไม่ขุ่นมัว” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1114) ปรากฏในตำแหน่งหลังคำว่า ดั่ง ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางหูในลักษณะเรียงชิดติดกันรวมแล้ว ได้เป็นคำว่า ดั่งกังวานสดใส หมายถึง เสียงขันของไก่ที่กระแสเสียงสดใสและดั่งก้อง

ตัวอย่างที่ 9

จากนั้นเกือบทุกคนก็เริ่มจะทำตามด้วยรู้สึกคล้ายกันว่าได้กลิ่นเหม็นฉุนรุนแรง

เรื่อง ดับแลแก่งคอย (อุทิศ เหมาะสม, 2552: 351)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า ฉุน มีลักษณะเป็นคำเดี่ยวจัดเป็นส่วนขยายที่ 1 หมายความว่า “แรง, กล้า” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 338) และคำว่า รุนแรง มีลักษณะเป็นคำเดี่ยวจัดเป็นส่วนขยายที่ 2 หมายความว่า “หนักมาก, แรงมาก, เกินปกติ” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 961) ปรากฏในตำแหน่งหลังคำว่า เหม็น ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางจมูกในลักษณะเรียงชิดติดกันรวมแล้วได้เป็นคำว่า เหม็นฉุนรุนแรง หมายถึง ลักษณะของกลิ่นที่เหม็นกว่าปกติมาก ๆ

ผลการวิเคราะห์เห็นได้ว่า ในตัวอย่างที่ 8 ส่วนขยายที่ 1 คำว่า “กังวาน” และส่วนขยายที่ 2 คำว่า “สดใส” ต่างมุ่งเข้าสู่คำว่า “ดั่ง” ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสเพื่อทำหน้าที่ขยายความให้แก่เสียงดั่งที่มีสภาพเสียงกังวานและสดใส แต่ในตัวอย่างที่ 9 มีเพียงส่วนขยายที่ 1 คำว่า “ฉุน” ที่มุ่งเข้าสู่คำเรียกสัมผัส “เหม็น” เพื่อทำหน้าที่ขยายลักษณะกลิ่นที่เหม็นฉุน ในขณะที่ส่วนขยายที่ 2 คำว่า “รุนแรง” ทำหน้าที่ขยายความให้แก่ส่วนขยายที่ 1 เพื่อบอกระดับของความฉุนที่มากเกินปกติ ดังนั้นจึงสรุปลักษณะการขยายความของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ปรากฏส่วนขยาย 2 หน่วยในโครงสร้าง “คำเรียกสัมผัส + คำเดี่ยว + คำเดี่ยว” ได้เป็น 2 ลักษณะดังนี้

ลักษณะที่ 1 คำเรียกสัมผัส + คำเดี่ยว₁ + คำเดี่ยว₂ เช่น ดัง + กังวาน + สดใส

จากลักษณะที่ 1 แสดงให้เห็นว่าส่วนขยายที่ 1 และส่วนขยายที่ 2 ซึ่งมีลักษณะเป็นคำเดี่ยวต่างมุ่งเข้าสู่คำเรียกสัมผัสเพื่อทำหน้าที่ขยายความ

ลักษณะที่ 2 คำเรียกสัมผัส + คำเดี่ยว₁ + คำเดี่ยว₂ เช่น เหม็นฉุนรุนแรง

จากลักษณะที่ 2 แสดงให้เห็นว่าส่วนขยายที่ 1 ซึ่งมีลักษณะเป็นคำเดี่ยวทำหน้าที่ขยายคำเรียกสัมผัส ในขณะที่ส่วนขยายที่ 2 ซึ่งมีลักษณะเป็นคำเดี่ยวทำหน้าที่ขยายส่วนขยายที่ 1

2.2.2 โครงสร้างที่ 2 คำเรียกสัมผัส + คำเดี่ยว + กลุ่มคำ

โครงสร้างที่ 2 เป็นกลวิธีการสร้างส่วนขยายคำเรียกสัมผัสแบบเรียงชนิดติดกันที่ปรากฏส่วนขยาย 2 หน่วยอยู่ในตำแหน่งหลังคำเรียกสัมผัส โดยส่วนขยายหน่วยที่ 1 มีลักษณะเป็นคำเดี่ยว และส่วนขยายหน่วยที่ 2 มีลักษณะเป็นกลุ่มคำ ได้แก่ คำว่า เค้นสะดุดตา สบายน่านอน ชะลูดท่อมศิรชะ และแหว่ถึงหู แสดงตัวอย่างดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 28 ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสแบบเรียงชนิดติดกันที่ปรากฏส่วนขยาย 2 หน่วยอยู่หลังคำเรียกสัมผัสในโครงสร้างที่ 2

คำ	โครงสร้างที่ 2			ตัวอย่างบริบท	หนังสือ/ หน้า
	คำเรียกสัมผัส	คำเดี่ยว	กลุ่มคำ		
1. ขาวเด่น สะดุดตา	ขาว	เด่น	สะดุดตา	พลายสุดโตเร็ว ตัวสูงใหญ่ งาทั้งสองข้างขาว <u>เด่นสะดุดตา</u>	4/31
2. เย็นสบาย น่านอน	เย็น	สบาย	น่านอน	ฟักยังไม่ตื่น เขายังนอนหลับ สบายกับผ้าห่มอุ่น ๆ ในตอน อากาศ <u>เย็นสบายน่านอน</u> เช่นนี้	2/210

ตารางที่ 28 (ต่อ)

คำ	โครงสร้างที่ 2			ตัวอย่างปริบท	หนังสือ/ หน้า
	คำเรียก สัมผัส	คำเดี่ยว	กลุ่มคำ		
3. สูงชะลูด ท่วมศีรษะ	สูง	ชะลูด	ท่วม ศีรษะ	เจ้าของบ้านเดินนำไปยังต้นไม้ ต้นหนึ่ง <u>สูงชะลูดท่วมศีรษะ</u>	3/367
4. ดั่งแวงถึงหู	ดั่ง	แวง	ถึงหู	เสียงคิดซึ่งขับรำพร้อมถ้อย ตัดพ้อดั่ง <u>แวงถึงหู</u>	5/79

จากตารางที่ 28 แสดงตัวอย่างกลวิธีการสร้างส่วนขยายคำเรียกสัมผัสแบบเรียงชนิดติดกันที่ปรากฏส่วนขยาย 2 หน่วยอยู่หลังคำเรียกสัมผัสในโครงสร้างที่ 2 คำเรียกสัมผัส + คำเดี่ยว + กลุ่มคำ เช่น คำว่า สูงชะลูดท่วมศีรษะ ขาวเด่นสะดูดตา ดังนี้

ตัวอย่างที่ 10

เจ้าของบ้านเดินนำไปยังต้นไม้ต้นหนึ่ง สูงชะลูดท่วมศีรษะ

เรื่อง ปูนปิดทอง (กฤษณา อโศกสิน, 2552: 367)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า ชะลูด มีลักษณะเป็นคำเดี่ยวจัดเป็นส่วนขยายที่ 1 หมายความว่า “เรียวยาวสูงขึ้นไป” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 352) ส่วนคำว่า ท่วมศีรษะ มีลักษณะเป็นกลุ่มคำจัดเป็นส่วนขยายที่ 2 ปรากฏในตำแหน่งหลังคำว่า สูง ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางตาในลักษณะเรียงชนิดติดกันรวมแล้วได้เป็นคำว่า สูงชะลูดท่วมศีรษะ หมายถึง ขนาดของต้นไม้ที่สูงตรงขึ้นไป ในลักษณะที่อยู่เหนือศีรษะเราไปมาก ๆ อาจต้องถึงกับต้องแหงนดู

ตัวอย่างที่ 11

พลายสุด โตเร็ว ตัวสูงใหญ่ งามทั้งสองข้างขาวเด่นสะดูดตา

เรื่อง ตลิ่งสูง ชุงหนัก (นิคม ราชวา, 2531: 31)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า เเด่น มีลักษณะเป็นคำเดี่ยวจัดเป็นส่วนขยายที่ 1 หมายความว่า “ปรากฏเห็นได้ชัดจะแจ้ง” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 414) ส่วนคำว่า สะดุดตา มีลักษณะเป็นกลุ่มคำจัดเป็นส่วนขยายที่ 2 หมายความว่า “กระทบตาชวนให้มอง” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1151) ปรากฏในตำแหน่งหลังคำว่า ขาว ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตา ในลักษณะเรียงชิดติดกัน รวมแล้วได้เป็นคำว่า ขาวเด่นสะดุดตา หมายถึง สีขาวของงาช้างซึ่งเป็นอวัยวะที่มีความโดดเด่นทำให้มองเห็นได้ชัดเจนกว่าส่วนอื่น ๆ

ผลการวิเคราะห์เห็นได้ว่า ในตัวอย่างที่ 10 ส่วนขยายที่ 1 คำว่า “ชะลูด” ซึ่งเป็นคำเดี่ยว และส่วนขยายที่ 2 คำว่า “ท่อมศิริยะ” ซึ่งเป็นกลุ่มคำ ต่างมุ่งเข้าสู่คำว่า “สูง” ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัส เพื่อทำหน้าที่ขยายความให้เห็นถึงขนาดที่เรียวยาวสูงขึ้นไปและสูงอยู่ในระดับเหนือศีรษะของเรา แต่ในตัวอย่างที่ 11 มีเพียงส่วนขยายที่ 1 คำว่า “เด่น” ซึ่งเป็นคำเดี่ยวที่มุ่งเข้าสู่คำเรียกสัมผัส “ขาว” เพื่อทำหน้าที่ขยายสีขาวที่ปรากฏเห็นได้ชัดเจน ในขณะที่ส่วนขยายที่ 2 คำว่า “สะดุดตา” ซึ่งเป็นกลุ่มคำทำหน้าที่ขยายความให้แก่ส่วนขยายที่ 1 เพื่อบอกว่าลักษณะโดดเด่นนั้นสร้างความรู้สึกชวนมอง ดังนั้นจึงสรุปลักษณะการขยายความของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ปรากฏ ส่วนขยาย 2 หน่วยในโครงสร้าง “คำเรียกสัมผัส + คำเดี่ยว + กลุ่มคำ” ได้เป็น 2 ลักษณะดังนี้

ลักษณะที่ 1 คำเรียกสัมผัส + คำเดี่ยว + กลุ่มคำ เช่น สูงชะลูดท่อมศิริยะ

จากลักษณะที่ 1 แสดงให้เห็นว่าส่วนขยายที่ 1 ซึ่งมีลักษณะเป็นคำเดี่ยว และส่วนขยายที่ 2 ซึ่งมีลักษณะเป็นกลุ่มคำ ต่างมุ่งเข้าสู่คำเรียกสัมผัสเพื่อทำหน้าที่ขยายความ

ลักษณะที่ 2 คำเรียกสัมผัส + คำเดี่ยว + กลุ่มคำ เช่น ขาวเด่นสะดุดตา

จากลักษณะที่ 2 แสดงให้เห็นว่าส่วนขยายที่ 1 ซึ่งมีลักษณะเป็นคำเดี่ยวทำหน้าที่ขยายคำเรียกสัมผัส ในขณะที่ส่วนขยายที่ 2 ซึ่งมีลักษณะเป็นกลุ่มคำทำหน้าที่ขยายส่วนขยายที่ 1

2.3 ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่มีส่วนขยาย 3 หน่วย พบ 1 โครงสร้าง ดังนี้

โครงสร้างที่ 1 คำเรียกสัมผัส + คำเดี่ยว + คำเดี่ยว + กลุ่มคำ

โครงสร้างที่ 1 เป็นกลวิธีการสร้างส่วนขยายคำเรียกสัมผัสแบบเรียงชนิดติดกันที่ปรากฏส่วนขยาย 3 หน่วยอยู่ในตำแหน่งหลังคำเรียกสัมผัส โดยส่วนขยายหน่วยที่ 1 และ 2 มีลักษณะเป็นคำเดี่ยว ส่วนส่วนขยายหน่วยที่ 3 มีลักษณะเป็นกลุ่มคำ พบทั้งหมด 2 คำได้แก่ คำว่า อวลหวานลึกถึงลำคอ กังวานเสียดสะท้อนเข้าไปในใจ แสดงดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 29 ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสแบบเรียงชนิดติดกันที่ปรากฏส่วนขยาย 3 หน่วยอยู่หลังคำเรียกสัมผัสในโครงสร้างที่ 1

คำ	โครงสร้างที่ 1				ตัวอย่างปริบท	หนังสือ/ หน้า
	คำเรียกสัมผัส	คำเดี่ยว	คำเดี่ยว	กลุ่มคำ		
1. หอมอวล หวานลึกถึง ลำคอ	หอม	อวล	หวาน	ลึกถึง ลำคอ	ระหว่างพายเรือเข้า ไปในหนองน้ำกลาง ฝืนป่านั้นแม่ได้กลิ่น ดอกไม้ไซ้มาเป็น กลิ่นหอมอวลหวาน ลึกถึงลำคอ	11/345
2. ดังกังวาน เสียดสะท้อน เข้าไปในใจ	ดัง	กังวาน	เสียด สะท้อน	เข้าไป ในใจ	เสียงล้อเหล็กบดราง ดังกังวานเสียด สะท้อนเข้าไปในใจ	(7/63)

จากตารางที่ 29 แสดงตัวอย่างกลวิธีการสร้างส่วนขยายคำเรียกสัมผัสแบบเรียงชนิดติดกันที่ปรากฏส่วนขยาย 3 หน่วยอยู่หลังคำเรียกสัมผัสในโครงสร้างที่ 1 เรียกสัมผัส + คำเดี่ยว + คำเดี่ยว + กลุ่มคำ เช่น คำว่า หอมอวลหวานลึกถึงลำคอ ดังนี้

ตัวอย่างที่ 12

ระหว่างพายุเรือเข้าไปในหนองน้ำกลางผืนป่านั้นแม่ได้กลิ่นดอกไม้โชนมาเป็นกลิ่นหอม
อวลหวานลึกถึงลำคอ กลิ่นดอกไม้เย็นเยียบที่กำจายออกมามยามราตรีนี้ชัดแจ้งว่าเป็นดอกช่อนกลิ่น

เรื่อง ลับแลแก่งคอย (อุทิศ เหมาะสมุล, 2552: 345)

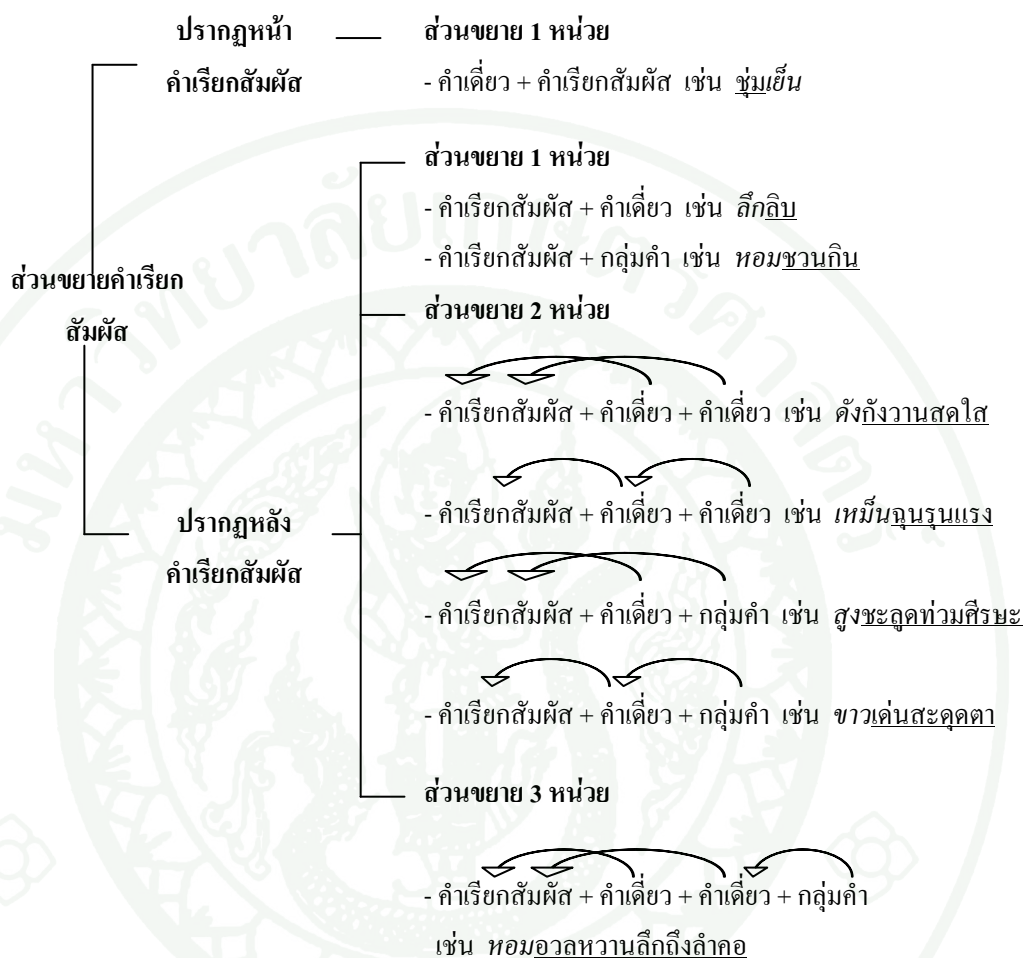
จากตัวอย่างปรับท คำว่า อวล มีลักษณะเป็นคำเดี่ยวจัดเป็นส่วนขยายที่ 1 หมายความว่า “ฟุ้งด้วยกลิ่นหอม” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1339) ส่วนคำว่า หวาน มีลักษณะเป็นคำเดี่ยวจัดเป็นส่วนขยายที่ 2 หมายความว่า “มีรสอย่างรสน้ำตาล, ชุ่มชื่น, ที่รัก” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1276) และคำว่า ลึกถึงลำคอ มีลักษณะเป็นกลุ่มคำจัดเป็นส่วนขยายที่ 3 ปรากฏในตำแหน่งหลังคำวาทอม ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางจมูกในลักษณะเรียงชิดติดกันรวมแล้วได้เป็น คำว่า หอมอวลหวานลึกถึงลำคอ หมายถึง กลิ่นของดอกช่อนกลิ่นที่โชนมาตามกระแสลม สัมผัสได้ถึงความหอมหวานเมื่อได้สูดดมเข้าไปลึกจนถึงลำคอ

ผลการวิเคราะห์เห็นได้ว่า ในตัวอย่างที่ 12 ส่วนขยายที่ 1 คำว่า “อวล” และส่วนขยายที่ 2 คำว่า “หวาน” ซึ่งมีลักษณะเป็นคำเดี่ยวต่างมุ่งเข้าสู่คำว่า “หอม” ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัส เพื่อทำหน้าที่ขยายความให้เห็นถึงลักษณะและความรู้สึกที่ได้จากการดมกลิ่นหอมนั้น ในขณะที่ส่วนขยายที่ 3 คำว่า “ลึกถึงลำคอ” ซึ่งเป็นกลุ่มคำ ได้ทำหน้าที่ขยายส่วนขยายที่ 2 เพื่อบอกอาการของสัมผัสที่มากระทบอวัยวะ ส่วนขยายทั้ง 3 ส่วนนี้ทำหน้าที่ขยายความหมายโดยแสดงให้เห็นถึงลักษณะกลิ่นหอมที่ฟุ้งไปทั่วจนเมื่อเราได้สูดดมเข้าไปลึกถึงลำคอแล้วจึงสัมผัสได้ว่ากลิ่นหอมนั้นมีรสชาติหวานชื่นอย่างกับเป็นกลิ่นที่สัมผัสได้จากการลิ้มรส ดังนั้นจึงสรุปลักษณะการขยายความของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ปรากฏส่วนขยาย 3 หน่วยในโครงสร้าง “คำเรียกสัมผัส + คำเดี่ยว + คำเดี่ยว + กลุ่มคำ” ได้ดังนี้

 คำเรียกสัมผัส + คำเดี่ยว + คำเดี่ยว + กลุ่มคำ เช่น หอมอวลหวานลึกถึงลำคอ

จากลักษณะการขยายข้างต้น แสดงให้เห็นว่าส่วนขยายที่ 1 และส่วนขยายที่ 2 ซึ่งมีลักษณะเป็นคำเดี่ยว ต่างมุ่งเข้าสู่คำเรียกสัมผัสเพื่อทำหน้าที่ขยายความ ในขณะที่ส่วนขยายที่ 3 ซึ่งมีลักษณะเป็นกลุ่มคำทำหน้าที่ขยายส่วนขยายที่ 2 เพื่อบอกความรู้สึกเมื่อมีสัมผัสมากระทบอวัยวะ

จากผลการวิเคราะห์กลวิธีการสร้างส่วนขยายคำเรียกสัมผัสแบบเรียงชนิดติดกันข้างต้น
สรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 13 กลวิธีการสร้างส่วนขยายคำเรียกสัมผัสแบบเรียงชนิดติดกัน

จากภาพที่ 13 แสดงให้เห็นว่า กลวิธีการสร้างส่วนขยายคำเรียกสัมผัสแบบเรียงชนิดติดกันพบการปรากฏของคำขยายทั้งในตำแหน่งหน้าและหลังคำเรียกสัมผัส โดยในตำแหน่งหน้าคำเรียกสัมผัสพบเพียงโครงสร้างที่มีส่วนขยาย 1 หน่วย ซึ่งส่วนขยายนั้นมีลักษณะเป็นคำเดี่ยว

ส่วนในตำแหน่งหลังคำเรียกสัมผัส พบโครงสร้างที่มีส่วนขยายตั้งแต่ 1 ถึง 3 หน่วย โดยส่วนขยายแต่ละหน่วยอาจมีลักษณะเป็นคำเดี่ยวหรือกลุ่มคำ ซึ่งส่วนขยายที่มีลักษณะเป็นกลุ่มคำมักพบการปรากฏอยู่ในตำแหน่งสุดท้ายของโครงสร้างเสมอ

อนึ่ง ในโครงสร้างที่มีส่วนขยายมากกว่า 1 หน่วยนั้น ผู้วิจัยพบว่าส่วนขยายแต่ละหน่วย มีลักษณะการทำหน้าที่ขยายคำเรียกสัมผัสแตกต่างกันไป แบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ กล่าวคือ ลักษณะที่ 1 ส่วนขยายทุกหน่วยทั้งที่เป็นคำเดี่ยวและกลุ่มคำต่างมุ่งเข้าสู่คำเรียกสัมผัสเพื่อทำหน้าที่ขยายโดยตรง ซึ่งการขยายลักษณะนี้พบเฉพาะในโครงสร้างที่มีส่วนขยาย 2 หน่วย โดยส่วนขยายหน่วยที่ 1 มักเป็นคำบอกสภาพหรือลักษณะของสัมผัส ในขณะที่ส่วนขยายที่ 2 ถ้าเป็นคำเดี่ยว จะทำหน้าที่ขยายเพื่อบอกสภาพหรือลักษณะของสัมผัส แต่ถ้าเป็นกลุ่มคำจะทำหน้าที่ขยายเพื่อบอกความรู้สึกที่ได้จากสัมผัส

ส่วนลักษณะที่ 2 พบในโครงสร้างที่มีส่วนขยาย 2 หน่วย และ 3 หน่วย โดยส่วนขยายทุกหน่วยที่เป็นคำเดี่ยวต่างมุ่งเข้าสู่คำเรียกสัมผัสเพื่อทำหน้าที่ขยายโดยตรง เพื่อบอกสภาพ ลักษณะ หรืออาการของสัมผัส ยกเว้นส่วนขยายในตำแหน่งสุดท้ายที่อาจเป็นคำเดี่ยวหรือกลุ่มคำ ซึ่งจะทำหน้าที่ขยายให้กับส่วนขยายที่อยู่ในตำแหน่งก่อนหน้าตัวมันเอง โดยส่วนขยายที่เป็นคำเดี่ยวอาจเป็นคำบอกปริมาณ ในขณะที่ส่วนขยายซึ่งเป็นกลุ่มคำมักเป็นคำบอกความรู้สึกที่ได้จากการสัมผัส

ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสแบบมีคำคั่น

ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสแบบมีคำคั่น เป็นกลวิธีการนำส่วนขยายมาปรากฏร่วมกับคำเรียกสัมผัสแบบมีคำอื่นมาปรากฏอยู่ระหว่างคำที่เรียงต่อกัน ซึ่งคำคั่นในที่นี้อาจเป็นคำช่วยที่อยู่หลังกริยาในกรณีส่วนขยายเป็นคำเดี่ยว และอาจเป็นคำเชื่อมอนุพากย์ในกรณีที่ส่วนขยายเป็นประโยค เพื่อทำหน้าที่ขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทั้ง 5 ให้มีเนื้อความต่างกันไปหรือมีความหมายชัดเจนสมบูรณ์ขึ้น พบการปรากฏเพียงตำแหน่งเดียว คือ ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสแบบมีคำคั่นที่ปรากฏหลังคำเรียกสัมผัส

1. ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสแบบมีคำคั่นที่ปรากฏหลังคำเรียกสัมผัส

ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสแบบมีคำคั่นที่ปรากฏหลังคำเรียกสัมผัส พบเพียงโครงสร้างการใช้ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่มีส่วนขยาย 1 หน่วย โดยส่วนขยายนั้นอาจมีลักษณะเป็นคำเดี่ยวหรือประโยค แสดงรายละเอียดดังนี้

1.1 โครงสร้างที่ 1 คำเรียกสัมผัส + คำคั่น + คำเดี่ยว

โครงสร้างที่ 1 เป็นกลวิธีการสร้างส่วนขยายคำเรียกสัมผัสแบบมีคำคั่นที่ปรากฏ ส่วนขยาย 1 หน่วยอยู่ในตำแหน่งหลังคำเรียกสัมผัส โดยส่วนขยายนั้นมีลักษณะเป็นคำเดี่ยวได้แก่ คำว่า วับ ๆ, วาบ ๆ และแ่ว ๆ แสดงตัวอย่างดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 30 ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสแบบมีคำคั่นที่ปรากฏส่วนขยาย 1 หน่วยอยู่หลังคำเรียกสัมผัส ในโครงสร้างที่ 1

คำ	โครงสร้างที่ 1			ตัวอย่างปริบท	หนังสือ/ หน้า
	คำเรียก สัมผัส	คำคั่น	คำเดี่ยว		
1. มันอยู่วับ ๆ	มัน	อยู่	วับ ๆ	ที่ปลายด้ามสูบเป็นรอยมือจับลื่น เป็นมันอยู่วับ ๆ	1/146
2. แดงอยู่วาบ ๆ	แดง	อยู่	วาบ ๆ	คุณวิ่งไปดูก็เห็นทุกคนเป่านุ่น ในกระบอกเป็นไฟแดงอยู่วาบ ๆ	1/269
3. ดั่งอยู่แ่ว ๆ	ดั่ง	อยู่	แ่ว ๆ	เสียงขับจ้อยดังอยู่แ่ว ๆ ผู้ใดหนอ มาขับจ้อยกลางคึก	5/2

จากตารางที่ 30 แสดงตัวอย่างกลวิธีการสร้างส่วนขยายคำเรียกสัมผัสแบบมีคำคั่นที่ปรากฏ ส่วนขยาย 1 หน่วยอยู่หลังคำเรียกสัมผัสในโครงสร้างที่ 1 คำเรียกสัมผัส + คำคั่น + คำเดี่ยว เช่น คำว่า แดงอยู่วาบ ๆ และดั่งอยู่แ่ว ๆ ดังนี้

ตัวอย่างที่ 13

คุณวิ่งไปดูก็เห็นทุกคนเป่านุ่นในกระบอกเป็นไฟแดงอยู่วาบ ๆ

เรื่อง ลูกอีสาน (คำพูน บุญทวี, 2550: 269)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า วาบ ๆ มีลักษณะเป็นคำเดี่ยว หมายความว่า “ขึ้นทันทีแล้วหายไป
ดับไป” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1067) ปรากฏในตำแหน่งหลังคำว่า แดง ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัส
จากอวัยวะสัมผัสทางตาในลักษณะที่มีคำคั่น นั่นคือ คำว่า อยู่ รวมแล้วได้เป็นคำว่า แดงอยู่วาบ ๆ
หมายถึง ไฟสีแดงที่เกิดขึ้นจากการเป่ากระบอกนุ่นในลักษณะที่แดงขึ้นทันทีแล้วหายดับไปเป็น
เช่นนี้ซ้ำแล้วซ้ำเล่า

ตัวอย่างที่ 14

เสียงขับจ้อยดังอยู่แ่ว ๆ ผู้ใดหนอมาขับจ้อยกลางดึก

เรื่อง เจ้าจันทน์ผมหอม: นิราศพระธาตุอินทร์แขวน (มาลา คำจันทร์, 2537: 29)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า แ่ว ๆ มีลักษณะเป็นคำเดี่ยว หมายความว่า “ได้ยินแต่ไม่ชัดแจ้ง”
(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1089) ปรากฏในตำแหน่งหลังคำว่า ดัง ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะ
สัมผัสทางตาในลักษณะที่มีคำคั่น นั่นคือ คำว่า อยู่ รวมแล้วได้เป็นคำว่า ดังอยู่แ่ว ๆ หมายถึง
เสียงบรรเลงดนตรีที่ดังมาจากที่ไกล ๆ ทำให้ได้ยินไม่ชัด

ผลการวิเคราะห์ข้างต้น ผู้วิจัยพบว่ากลวิธีการสร้างส่วนขยายคำเรียกสัมผัสแบบมีคำคั่น
ซึ่งปรากฏส่วนขยายที่มีลักษณะเป็นคำเดี่ยวนี้ หากลองตัดคำคั่นออกไป ความหมายของการขยาย
ก็ยังคงเหมือนเดิม เช่น คำว่า ดังอยู่แ่ว ๆ เมื่อตัดคำคั่นออกได้เป็น ดังแ่ว ๆ ก็ยังคงหมายถึงระดับ
ของเสียงที่ทำให้ได้ยินไม่ชัดเพราะดังมาจากที่ไกล ๆ จากข้อมูลวิจัยพบว่าในนวนิยายไทยมีการใช้
ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสดังกล่าวทั้ง 2 แบบ ดังนี้

(1) เสียงขับจ้อยดังอยู่แ่ว ๆ ผู้ใดหนอมาขับจ้อยกลางดึก

เรื่อง เจ้าจันทน์ผมหอม: นิราศพระธาตุอินทร์แขวน (มาลา คำจันทร์, 2537: 2)

(2) ยามนั้น เสียงขับลือลึงกาก็ดังแ่ว ๆ กล่าวถึงนางสีดาอยู่ในหอหอมไม้แก่นจันทร์

เรื่อง เจ้าจันทน์ผมหอม: นิราศพระธาตุอินทร์แขวน (มาลา คำจันทร์, 2537: 10)

แสดงให้เห็นว่า คำคั่นที่ปรากฏอยู่ในโครงสร้างของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสนั้น ไม่มีผลทำให้ความหมายในบริบทของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสเปลี่ยนแปลงแต่อย่างใด อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบว่าส่วนขยายในโครงสร้างของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสแบบมีคำคั่นนั้นแตกต่างจากแบบเรียงชิดติดกัน กล่าวคือ เมื่อใดก็ตามที่ในโครงสร้างมีคำคั่นปรากฏอยู่ ส่วนขยายที่ตามมา มักเป็นคำซ้ำเสมอ ในขณะที่โครงสร้างแบบเรียงชิดติดกัน ส่วนขยายอาจเป็นคำซ้ำหรือไม่เป็นก็ได้

1.2 โครงสร้างที่ 2 คำเรียกสัมผัส + คำคั่น + ประโยค

โครงสร้างที่ 2 เป็นกลวิธีการสร้างส่วนขยายคำเรียกสัมผัสแบบมีคำคั่นที่ปรากฏ ส่วนขยาย 1 หน่วยอยู่ในตำแหน่งหลังคำเรียกสัมผัส โดยส่วนขยายนั้นมีลักษณะเป็นประโยค ได้แก่ คำว่า แก้วหูสะท้อน แสดงดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 31 ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสแบบมีคำคั่นที่ปรากฏส่วนขยาย 1 หน่วยอยู่หลังคำเรียกสัมผัส ในโครงสร้างที่ 2

คำ	โครงสร้างที่ 2			ตัวอย่างบริบท	หนังสือ/ หน้า
	คำเรียก สัมผัส	คำคั่น	ประโยค		
1. ดั่งจนแก้ว หูสะท้อน	ดั่ง	จน	แก้วหู- สะท้อน	เสียงจิวจากลำโพงดั่งจน <u>แก้วหู</u> <u>สะท้อน</u>	9/29

จากตารางที่ 31 แสดงตัวอย่างกลวิธีการสร้างส่วนขยายคำเรียกสัมผัสแบบมีคำคั่นที่ปรากฏ ส่วนขยาย 1 หน่วยอยู่หลังคำเรียกสัมผัสในโครงสร้างที่ 2 คำเรียกสัมผัส + คำคั่น + ประโยค ได้แก่ คำว่า ดั่งจนแก้วหูสะท้อน ดังนี้

ตัวอย่างที่ 15

เสียงจิวจากลำโพงดั่งจนแก้วหูสะท้อน

เรื่อง ช่างสำราญ (เดือนวาด พิมวนา, 2552: 63)

จากตัวอย่างปริบท คำว่า แก้วหูสะท้อน มีลักษณะเป็นประ โยคสามัญ ปรากฏในตำแหน่ง หลังคำว่า ดั่ง ซึ่งเป็นคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางหูในลักษณะที่มีคำคั่น นั่นคือ คำว่า จนรวมแล้วได้เป็นคำว่า ดั่งจนแก้วหูสะท้อน หมายถึง เสียงที่ดังเกินขนาดมากจนทำให้รู้สึกเหมือนกับว่าแก้วหูได้รับการกระทบกระเทือน

จากผลการวิเคราะห์กลวิธีการสร้างส่วนขยายคำเรียกสัมผัสแบบเรียงชนิดติดกัน สรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

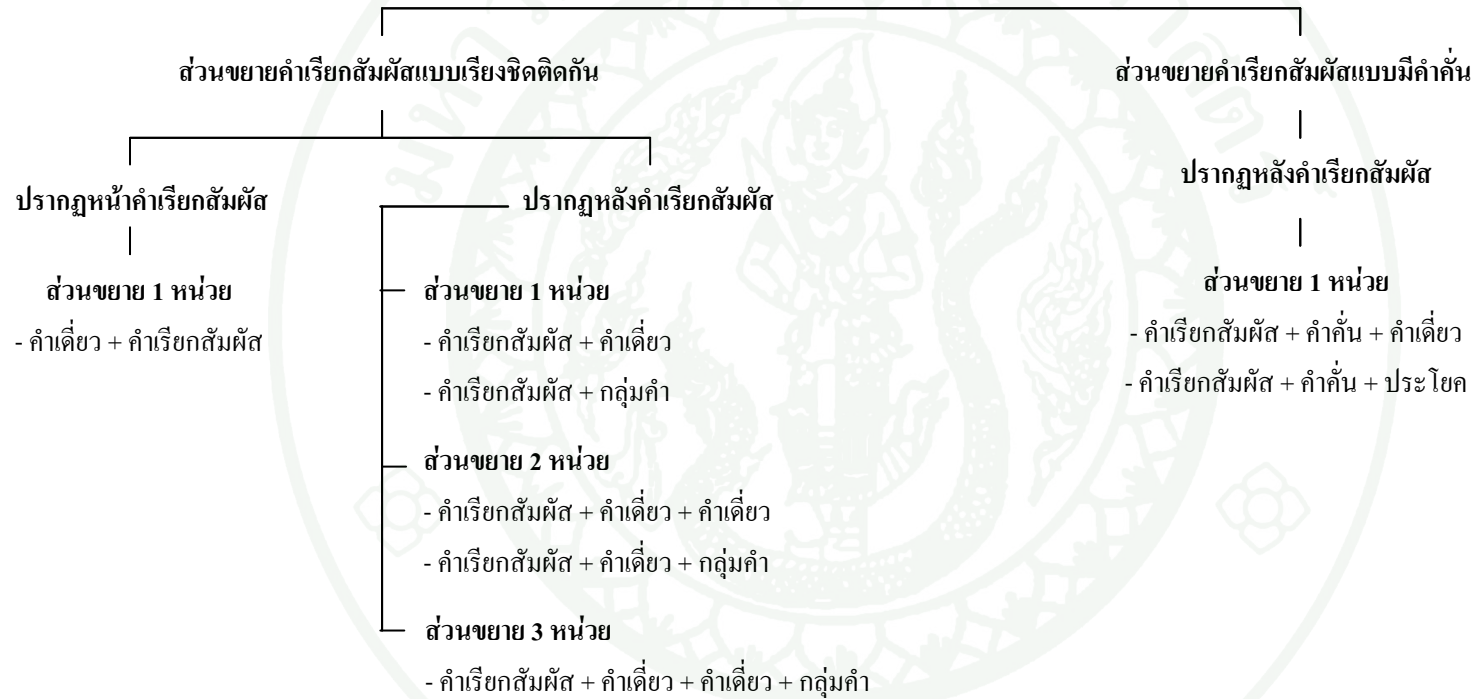

ภาพที่ 14 กลวิธีการสร้างส่วนขยายคำเรียกสัมผัสแบบมีคำคั่น

จากภาพที่ 14 แสดงให้เห็นว่า กลวิธีการสร้างส่วนขยายคำเรียกสัมผัสแบบมีคำคั่นพบการปรากฏของส่วนขยายเฉพาะในตำแหน่งหลังคำเรียกสัมผัส เป็นโครงสร้างที่มีส่วนขยาย 1 หน่วย ซึ่งส่วนขยายนี้อาจมีลักษณะเป็นคำเดี่ยว หรือประโยคที่มุ่งเข้าสู่คำเรียกสัมผัสเพื่อทำหน้าที่ขยายโดยตรง

จากผลการวิเคราะห์กลวิธีการสร้างส่วนขยายคำเรียกสัมผัสในนวนิยายไทยรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียนดังที่กล่าวมาข้างต้น สรุปเป็นภาพได้ดังนี้

กลวิธีการสร้างส่วนขยายคำเรียกสัมผัสในนวนิยายไทยรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน

ภาพที่ 15 กลวิธีการสร้างส่วนขยายคำเรียกสัมผัสในนวนิยายไทยรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาส่วนขยายคำเรียกสัมผัสในนวนิยายไทยรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน” มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ประเภทและลักษณะทางความหมายของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสในนวนิยายไทยรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน และวิเคราะห์กลวิธีการสร้างส่วนขยายคำเรียกสัมผัสในนวนิยายไทยรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน

1. การวิเคราะห์ประเภทและลักษณะทางความหมายของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสในนวนิยายไทยรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน พบส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด 247 คำ แบ่งออกเป็น 3 ประเภทตามเกณฑ์การปรากฏร่วม (collocation) ได้แก่ ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ปรากฏร่วมกันในลักษณะเฉพาะ ส่วนขยายที่ปรากฏกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสแต่ละประเภท และส่วนขยายที่ปรากฏกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสมากกว่า 1 ประเภท แสดงรายละเอียดดังนี้

1.1 ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ปรากฏร่วมกันในลักษณะเฉพาะ พบทั้งหมด 19 คำ คิดเป็นร้อยละ 7.69 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด แบ่งออกตามลักษณะทางความหมายได้เป็น 6 ประเภทย่อย ดังนี้

1.1.1 ส่วนขยายบอกปริมาณ พบทั้งหมด 7 คำ คิดเป็นร้อยละ 2.84 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด ได้แก่ คำว่า กระจิริด กำ เกรียน ขอด ชะลูด ชะลูดชะลิว และเพ็ช

1.1.2 ส่วนขยายบอกสภาพ พบทั้งหมด 7 คำ คิดเป็นร้อยละ 2.84 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด ได้แก่ คำว่า ขจี หนัด ซุ่ม ผาก มน ระอุ และสล้าง

1.1.3 ส่วนขยายบอกอาการ พบทั้งหมด 2 คำ คิดเป็นร้อยละ 0.81 ของ ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมดได้แก่ คำว่า เกร็ และอวล

1.1.4 ส่วนขยายบอกระยะห่าง พบ 1 คำ คิดเป็นร้อยละ 0.40 ของส่วนขยายคำ เรียกสัมผัสทั้งหมดได้แก่ คำว่า โพนั

1.1.5 ส่วนขยายแสดงความรู้สึก พบ 1 คำ คิดเป็นร้อยละ 0.40 ของส่วนขยายคำ เรียกสัมผัสทั้งหมดได้แก่ คำว่า ปะแล่ม

1.1.6 ส่วนขยายเชิงอุปลักษณ์ พบ 1 คำ คิดเป็นร้อยละ 0.40 ของส่วนขยายคำ เรียกสัมผัสทั้งหมดได้แก่ คำว่า วอก

1.2 ส่วนขยายที่ปรากฏกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสแต่ละประเภท พบทั้งหมด 218 คำ คิดเป็นร้อยละ 88.26 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมดได้แก่

1.2.1 ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางตา พบทั้งหมด 140 คำ คิดเป็นร้อยละ 56.68 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด แบ่งออกตามลักษณะทางความหมาย ได้เป็น 7 ประเภทย่อย ดังนี้

1.2.1.1 ส่วนขยายบอกปริมาณ พบทั้งหมด 19 คำ คิดเป็นร้อยละ 7.69 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมดได้แก่ คำว่า แก่ ขัน เข้ม (เข้มน ๆ) คร่ำ แก้ว ชะลูดท่วมศีรษะ ถึงต้นคอ ถึงเอว ท่วมหัว ท่วมศีรษะ นิด ๆ นิดเดียว นิดหนึ่ง ปริ้ม ปี่ แปริ๊ด ไร่ไร เรือ (เรือ ๆ) เรือเล็กน้อย และเอี้ยด

1.2.1.2 ส่วนขยายบอกสภาพ พบทั้งหมด 63 คำ คิดเป็นร้อยละ 25.50 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมดได้แก่ คำว่า กรอบ เกร็ง เกรียม เกลี้ยง ขมุกขมัว ขลับ ขุ่น ๆ เขระระ คล็ก (คลัก) คล้า จ้า เจ็ดจ้า แจ่ม ซีด เซียว โซก เค้น โต้ ตระหง่าน ตอบ ตื้อ ตุ่น ๆ ต้อย ๆ เต่ง เทอะทะ นวล นวลจ้า บาง ปลั่ง แปล้ ผ่อง แผล็บ พราย พราว โพลน มะเมื่อม มัว (มัว ๆ) มัวซัว มือทื้อ ยิบ ๆ ระเคระระระฟ้า ระยับ ระยิบระยับ เรือนวล ไร้ ละเลื่อม ล้าเลื่อมพราวพริบพริบ วอมแวม วับ (วับ ๆ) วาบ (วาบ ๆ) วาว (วาว ๆ) วาววับ สด สลวย สลัว สะลุ่มสลัว ใส ๆ หม่น หรา เหือด อร่าม เอี่ยม

1.2.1.3 ส่วนขยายบอกอาการ พบทั้งหมด 31 คำ คิดเป็นร้อยละ 12.55 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมดได้แก่ คำว่า กระแด้ว ๆ กรู โขมงฟุ้ง เถิบ ๆ โชน ชิก ๆ ซึม เชื่อง เนื้อ ๆ ปรอย ๆ ปรี ป่วนเปื้อน โฝงผาง พราก พรวด ๆ พรุ พับ ๆ ย่อง ๆ ย้อย ยึด เยิ้ม ระริก रिค ลิว วูบ วูบวาบ ไสว หลุน ๆ เหยง ๆ เหย่า ๆ เหยาะ ๆ

1.2.1.4 ส่วนขยายบอกระยะห่าง พบทั้งหมด 3 คำ คิดเป็นร้อยละ 1.21 ได้แก่ คำว่า ลิบ (ลิบ ๆ), ลิบตา และสุดตา

1.2.1.5 ส่วนขยายบอกความเร็ว พบทั้งหมด 5 คำ คิดเป็นร้อยละ 2.03 ได้แก่ คำว่า เงื่อง ๆ ปรือ ปรู๊ด พรวด รี และอ้าว

1.2.1.6 ส่วนขยายแสดงความรู้สึก พบทั้งหมด 14 คำ คิดเป็นร้อยละ 5.67 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมดได้แก่ คำว่า กริม กือ เงื่อน ๆ แฉ่ง เด่นสะคุดตา แต่ ทะมีน มุมปาก ะริน ร่า ละไม เสร้าอ่อนโยน และเอียงอาย

1.2.1.7 ส่วนขยายเชิงอุปถัมภ์ พบทั้งหมด 5 คำ คิดเป็นร้อยละ 2.03 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมดได้แก่ คำว่า จืด ๆ เป้น โปรง แห้ง ๆ และหวาน

1.2.2 ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางหู พบทั้งหมด 44 คำ คิดเป็นร้อยละ 17.82 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด แบ่งออกตามลักษณะทางความหมาย ได้เป็น 4 ประเภทย่อย ดังนี้

1.2.2.1 ส่วนขยายบอกปริมาณ พบทั้งหมด 4 คำ คิดเป็นร้อยละ 1.62 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมดได้แก่ คำว่า กริบ ลั่น แ่วว (แ่วว ๆ) และสนั่น

1.2.2.2 ส่วนขยายบอกสภาพ พบทั้งหมด 9 คำ คิดเป็นร้อยละ 3.65 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมดได้แก่ คำว่า กระหึ่ม ก้อง กังวาน กังวานสดไส ขรม ระงม สั่น สะท้านสะเทือน สะท้านกังวาน และสะเทือน

1.2.2.3 ส่วนขยายบอกการเคลื่อนเสียงธรรมชาติ พบทั้งหมด 21 คำ คิดเป็นร้อยละ 8.50 ได้แก่ คำว่า กราก ๆ กราว กรึก ก้องก้อย โกร่ง ๆ โครม จวบ นี นีน่า ตุม

(ตุม ๆ) แตรรก ๆ ปิง ป๊วะ ๆ ฎึ โปงเปงโปกเปก เฟ่ง (เฟ่ง ๆ) พรืด ๆ หวือ ๆ โหน่ง ๆ อี้ก (อี้ก ๆ) และเฮือก

1.2.2.4 ส่วนขยายแสดงความรู้สึก พบ 10 คำ คิดเป็นร้อยละ 4.05 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมดได้แก่ คำว่า กังวานเสียดสะท้านเข้าไปในใจ แก้วหูสะท้อน บาดหู แปลกหู รำคาญแก้วหู แว่วถึงหู สงัด แสบแก้วหู โหย และเอะอะ

1.2.3 ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางจมูก พบทั้งหมด 12 คำ คิดเป็นร้อยละ 4.86 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด แบ่งออกตามลักษณะทางความหมายได้เป็น 4 ประเภทย่อย ดังนี้

1.2.3.1 ส่วนขยายบอกปริมาณ พบทั้งหมด 3 คำ คิดเป็นร้อยละ 1.22 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมดได้แก่ คำว่า จาง ๆ ฉุน และ ฉุนรุนแรง

1.2.3.2 ส่วนขยายบอกอาการ พบทั้งหมด 4 คำ คิดเป็นร้อยละ 1.62 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมดได้แก่ คำว่า กึก กลิ้ง นุย และฟุ้ง

1.2.3.3 ส่วนขยายแสดงความรู้สึก พบทั้งหมด 3 คำ คิดเป็นร้อยละ 1.22 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมดได้แก่ คำว่า ขวนกิน ต้องใจ และอวลหวานลึกถึงลำคอ

1.2.3.4 ส่วนขยายเชิงอุปลักษณ์ พบทั้งหมด 2 คำ คิดเป็นร้อยละ 0.80 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมดได้แก่ คำว่า เปรี๊ยว และมัน

1.2.4 ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางลิ้น พบทั้งหมด 2 คำ คิดเป็นร้อยละ 0.80 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด แบ่งออกตามลักษณะทางความหมายได้เป็น 2 ประเภทย่อย ดังนี้

1.2.4.1 ส่วนขยายแสดงความรู้สึก พบ 1 คำ คิดเป็นร้อยละ 0.40 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมดได้แก่ คำว่า เลี่ยน ๆ

1.2.4.2 ส่วนขยายเชิงอุปลักษณะ พบ 1 คำ คิดเป็นร้อยละ 0.40 ของ ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมดได้แก่ คำว่า แหลม

1.2.5 ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางผิวกาย พบทั้งหมด 20 คำ คิดเป็นร้อยละ 8.10 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด แบ่งออกตามลักษณะทางความหมาย ได้เป็น 4 ประเภทย่อย ดังนี้

1.2.5.1 ส่วนขยายบอกปริมาณ พบ 1 คำ คิดเป็นร้อยละ 0.40 ของ ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมดได้แก่ คำว่า เจียบ

1.2.5.2 ส่วนขยายบอกสภาพ พบทั้งหมด 6 คำ คิดเป็นร้อยละ 2.43 ของ ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมดได้แก่ คำว่า ฉ่ำ ชื้น ชุ่ม ระอุ อบอ้าว และอ้าว

1.2.5.3 ส่วนขยายแสดงความรู้สึก พบทั้งหมด 11 คำ คิดเป็นร้อยละ 4.46 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมดได้แก่ คำว่า ชื่น บาดเนื้อ บาดหน้าบาดเนื้อ ผะฝ่าว ฝ่าว ะเยียบ ะเยือก เยียบ เยือก สบาย และสบายน่านอน

1.2.5.4 ส่วนขยายเชิงอุปลักษณะ พบทั้งหมด 2 คำ คิดเป็นร้อยละ 0.81 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมดได้แก่ คำว่า ซีด และเปรี้ยว (เปรี้ยว ๆ)

1.3 ส่วนขยายที่ปรากฏกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสมากกว่า 1 ประเภท พบทั้งหมด 10 คำ คิดเป็นร้อยละ 4.02 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมดได้แก่

1.3.1 ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ใช้ได้ทั้งในบริบทของคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตาและทางหู พบทั้งหมด 3 คำ คิดเป็นร้อยละ 1.20 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด แบ่งออกตามลักษณะทางความหมายได้เป็น 3 ประเภทย่อย ดังนี้

1.3.1.1 ส่วนขยายบอกปริมาณ พบ 1 คำ คิดเป็นร้อยละ 0.40 ของ ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมดได้แก่ คำว่า สนิท

1.3.1.2 ส่วนขยายบอกอาการ พบ 1 คำ คิดเป็นร้อยละ 0.40 ของ ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมดได้แก่ คำว่า เอือก

1.3.1.3 ส่วนขยายบอกความเร็ว พบ 1 คำ คิดเป็นร้อยละ 0.40 ได้แก่ คำว่า หนัก (หนัก ๆ)

1.3.2 ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ใช้ได้ทั้งในบริบทของคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตาและทางจมูก พบทั้งหมด 4 คำ คิดเป็นร้อยละ 1.62 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด แบ่งออกตามลักษณะทางความหมายได้เป็น 2 ประเภทย่อยดังนี้

1.3.2.1 ส่วนขยายบอกปริมาณ พบทั้งหมด 3 คำ คิดเป็นร้อยละ 1.22 ของ ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมดได้แก่ คำว่า กรุ่น (กรุ่น ๆ) มาก (มาก ๆ) และ อ่อน (อ่อน ๆ)

1.3.2.2 ส่วนขยายบอกความรู้สึก พบ 1 คำ คิดเป็นร้อยละ 0.40 ของ ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมดได้แก่ คำว่า สะอาด

1.3.3 ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ใช้ได้ทั้งในบริบทของคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตาและทางผิวหนัง พบทั้งหมด 2 คำ คิดเป็นร้อยละ 0.80 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด แบ่งออกตามลักษณะทางความหมายได้เป็น 2 ประเภทย่อย ดังนี้

1.3.3.1 ส่วนขยายบอกปริมาณ พบ 1 คำ คิดเป็นร้อยละ 0.40 ของ ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมดได้แก่ คำว่า จืด

1.3.3.2 ส่วนขยายแสดงความรู้สึก พบ 1 คำ คิดเป็นร้อยละ 0.40 ของ ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมดได้แก่ คำว่า สดชื่น

1.3.4 ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ใช้ได้ทั้งในบริบทของคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางจมูกและทางผิวหนัง พบเพียง 1 คำ คิดเป็นร้อยละ 0.40 ของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมด มีลักษณะทางความหมายดังนี้

1.3.4.1 ส่วนขยายแสดงความรู้สึกรูป 1 คำ คิดเป็นร้อยละ 0.40 ของ ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสทั้งหมดได้แก่ คำว่า รื่น

2. การวิเคราะห์กลวิธีการสร้างส่วนขยายคำเรียกสัมผัสในนวนิยายไทยรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน พบทั้งหมด 2 กลวิธีได้แก่ ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสแบบเรียงชนิดติดกัน และส่วนขยายคำเรียกสัมผัสแบบมีคำคั่น แสดงรายละเอียดดังนี้

2.1 ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสแบบเรียงชนิดติดกัน พบการปรากฏ 2 ตำแหน่งได้แก่ ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสแบบเรียงชนิดติดกันที่ปรากฏหน้าคำเรียกสัมผัส และส่วนขยายคำเรียกสัมผัสแบบเรียงชนิดติดกันที่ปรากฏหลังคำเรียกสัมผัส

2.1.1 ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสแบบเรียงชนิดติดกันที่ปรากฏหน้าคำเรียกสัมผัส พบโครงสร้างการใช้ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่มีส่วนขยายเพียง 1 หน่วย ดังนี้

โครงสร้างที่ 1 คำเดี่ยว + คำเรียกสัมผัสได้แก่ คำว่า เกรียม ชุ่ม, เรือ และ สัก

2.1.2 ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสแบบเรียงชนิดติดกันที่ปรากฏหลังคำเรียกสัมผัส พบโครงสร้างการใช้คำขยายคำเรียกสัมผัสที่มีส่วนขยายมากกว่า 1 หน่วย ดังนี้

2.1.2.1 ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่มีส่วนขยาย 1 หน่วย พบ 2 โครงสร้างได้แก่ โครงสร้างที่มีส่วนขยายเป็นคำเดี่ยว และโครงสร้างที่มีส่วนขยายเป็นกลุ่มคำ ดังนี้

โครงสร้างที่ 1 คำเรียกสัมผัส + คำเดี่ยว ได้แก่ คำว่า กรอบ กระแด้ว ๆ กระหึ่ม กราก ๆ กราว กรึก กริบ กริม กรุ่น (กรุ่น ๆ) ทรู ก้อง ก้องก้อย กะจิริด กังวาน ก่า เกร่ เกร็ง เกรียน เกรียม เกลี้ยง เก้อ แก่ โกร่ง ๆ ขจี ขึ้น ชนิด ขมุกขมัว ขรม ขลับ ขอด ขุ่น ๆ เข้ม (เข้ม ๆ) เหวอะ คร่ำ คลัก (คลัก) คล้า คลุ้ง โครม เจื่อง ๆ จี๊วบ จัด จ้า จาง ๆ จืด ๆ เจ็ดจ้า เจื่อน ๆ แจ่ม แจ้ว นับ (นับ ๆ) ฉาน ฉ่า ฉี่ ฉี่น่า ฉุน ฉุย เฉิบ ๆ เฉียบ แฉ่ง ช่อม ชะลูด ชะลูดชะลิว ชืด ชื่น ชื่น ชุ่ม โชน ชิก ๆ ชิด ชิมเชียว เชื่อง โชก เต็น โด่ ตระหง่าน ตอบ ตื้อ ตุ่น ๆ ต้อย ๆ ตูม (ตูม ๆ) เต่ง เต้ เตร์ก ๆ ทะมื่น เทอะทะ นวล นิดเดียว นิดหนึ่ง นิด ๆ เนื้อ ๆ บาง ปรีอ ปรอย ปริม ปรี ปรีด ปลั่ง ป่วนเปียน ปะแล่ม ปัง ปัวะ ๆ ปี

ปู้ เปรี้ยง (เปรียงๆ) เปรี้ยว เป้น แปรีด แปลี โปงเปงโปกเปกโปรง ผ่อง ผะผ่าว ผาก ผ่าว ผ่ง (เผ่งๆ) แผล็บ โฝงฝาง พรวด พราก พราดๆ พราย พราวพรีดๆ พรู พับๆ โพน โพลน ฟุ้ง เพื่อย มน มะเมื่อม มั่น มัว (มัวๆ) มัวชั่ว มาก (มากๆ) มื่อทื่อ มุมปาก ย้องๆ ย้อย ยะเยียบ ยะเยือก ยิบๆ ยืด เย้ม เยียบ เยือก ระงม ระยับ ระยิบระยับ ระริก ระริน ระอุ ร่า ร่าไร ริก รี่ รื่น เรือ ไร่ ละไม ละเลื่อม ลั่น ลิบ (ลิบๆ) ลั่วเลียนๆ วอก วอมแวม วับ (วับๆ) วาบ (วาบๆ) วาว (วาวๆ) วูบ วูบวาบ แว่ว (แว่วๆ) เสร้าสังัด สด สดชื่น สนั่น สนิท สบาย สลวย สลัว สล้าง สะท้าน สะเทือน สะลุ่มสลัว สะอาด สั่น ไสๆ ไสว หรา หลุนๆ หวาน หวือๆ เหงงๆ เหง่าๆ เหยาะๆ เหยียด เหือด เห้งๆ แหลม โหน่ง โหย อบอุ่น อร่าม อวล อ่อน (อ่อนๆ) อ่อนโยน อ้าว อึก (อึกๆ) เอะอะ เอียงอาย เอี้ยด เอี่ยม และเอือก

โครงสร้างที่ 2 คำเรียกสัมผัส + กลุ่มคำ ได้แก่ คำว่า ชวนกิน
ต้องใจ ถึงต้นคอ ถึงเอว ท่วมศีรษะ ท่วมหัว เทียมฟ้า บาดเนื้อ บาดหน้าบาดเนื้อ บาดหู แปลกหู
รำคาญแก้วหู ลิบตา สูดตา และแสบแก้วหู

2.1.2.2 ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่มีส่วนขยาย 2 หน่วย พบ 2 โครงสร้าง
ได้แก่ โครงสร้างที่มีส่วนขยายเป็นคำเดียวกับคำเดียว และโครงสร้างที่มีส่วนขยายเป็นคำเดียวกับ
กลุ่มคำ ดังนี้

โครงสร้างที่ 1 คำเรียกสัมผัส + คำเดียว + คำเดียว ได้แก่ คำว่า
กังวานสดใส โขมงฟุ้ง หนุนรุนแรง นวลจ้า ระกะระกะระฟ้า เรือนวล เรือเล็กน้อย ล้าเลื่อม
พราวพริบพริบ และสะท้านกังวาน

โครงสร้างที่ 2 คำเรียกสัมผัส + คำเดียว + กลุ่มคำ ได้แก่ คำว่า
เด่นสะดุคตา สบายน่านอน ชะลูดท่วมศีรษะ และแว่วถึงหู

2.1.2.3 ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่มีส่วนขยาย 3 หน่วย พบ 1 โครงสร้าง
ดังนี้

โครงสร้างที่ 1 คำเรียกสัมผัส + คำเดียว + คำเดียว + กลุ่มคำ
ได้แก่ คำว่า อวลหวานลึกถึงลำคอ กังวานเสียดสะท้านเข้าไปในใจ

2.2 ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสแบบมีคำคั่น พบการปรากฏเพียงตำแหน่งเดียว คือ ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสแบบมีคำคั่นที่ปรากฏหลังคำเรียกสัมผัส

2.2.1 ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสแบบมีคำคั่นที่ปรากฏหลังคำเรียกสัมผัส พบโครงสร้างการใช้ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่มีส่วนขยายเพียง 1 หน่วย โดยส่วนขยายนั้นอาจมีลักษณะเป็นคำเดี่ยวหรือประโยค ดังนี้

โครงสร้างที่ 1 คำเรียกสัมผัส + คำคั่น + คำเดี่ยว ได้แก่ คำว่า วับ ๆ, วาบ ๆ และแ่ว ๆ

โครงสร้างที่ 2 คำเรียกสัมผัส + คำคั่น + ประโยค ได้แก่ คำว่า แก้วหู สะเทือน

อภิปรายผล

1. จากการศึกษาประเภทและลักษณะทางความหมายของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสในนวนิยายไทยรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน พบประเภทส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางตามากที่สุด ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการค้นพบดังกล่าวมีผลมาจากประสบการณ์ทางร่างกายในเรื่องการรับรู้ทางอวัยวะสัมผัส โดยประสบการณ์จากการมองเห็นด้วยตา นั้น มีความหลากหลายและมีความเป็นรูปธรรมมากกว่าประสบการณ์ด้านอื่น กล่าวคือ มนุษย์ใช้อวัยวะสัมผัสทางตามอง ดู และเห็นสิ่งต่าง ๆ ว่ามีสี สัน รูปทรง ขนาด ระยะทาง และอาการว่าเป็นอย่างไร ซึ่งการสัมผัสเหล่านี้ทำให้เกิดการรับรู้ต่อระบบประสาทสัมผัสโดยตรง ส่งผลให้เกิดคำบรรยายสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางตาจำนวนมาก การสร้างคำหรือกลุ่มคำที่จะนำไปขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางตาจึงมีมากตามไปด้วย

ในขณะที่การสัมผัสด้วยผิวหนัง และการรับรู้รสด้วยลิ้นนั้น ถึงแม้เป็นการสัมผัสกับสิ่งที่มีความเป็นรูปธรรมก็ตาม แต่ความหลากหลายของสิ่งที่สัมผัสได้มีน้อยกว่าการสัมผัสด้วยตา เนื่องจากการสัมผัสด้วยผิวหนังทำได้เฉพาะกับสิ่งที่อยู่ในระยะประชิดตัว หรือเพียงแค่มือหรือเท้าเอื้อมถึง ซึ่งในนวนิยายไทยพบเพียงสัมผัสที่เกี่ยวกับอุณหภูมิร้อนหรือเย็น แต่รับรู้เรื่องสี สัน และอาการไม่ได้ เช่นเดียวกับการสัมผัสด้วยลิ้นที่เกิดจากการนำสิ่งต่าง ๆ เข้าไปในปากโดยตรงแล้วรับรู้รสชาติ ซึ่งในนวนิยายไทยอาจพบเพียงรสชาติหวาน ขม เปรี้ยว เผ็ด อันเป็นคำเรียกรสพื้นฐาน

ดังนั้น จึงเกิดส่วนที่นำมาขยายคำเรียกสัมผัสเหล่านี้เป็นจำนวนน้อย อย่างไรก็ตามข้อมูลวิจัยมักพบการใช้ส่วนขยายที่แสดงลักษณะทางความหมายได้อย่างชัดเจน เช่น หวานปะแล่ม หวานเลี่ยน ๆ และหวานแหลม เป็นต้น

ส่วนการไต่กลิ่นและการไต่ยิ้มนั้น เป็นการสัมผัสสิ่งซึ่งมีความเป็นรูปธรรมน้อยที่สุด เนื่องจากกลิ่นและเสียงเป็นสิ่งไม่มีตัวตน จับต้องไม่ได้ นอกจากการใช้เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์มาวิเคราะห์ ส่งผลให้คำบรรยายลักษณะของกลิ่นและเสียงมีน้อย การเกิดส่วนขยายคำเรียกสัมผัสเหล่านี้จึงมีน้อยตามไปด้วย

อนึ่ง พบส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ใช้กับคำเรียกสัมผัสได้มากกว่า 1 ประเภท โดยพบส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่ปรากฏร่วมกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตามีการปรากฏใช้กับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสอื่น ๆ มากที่สุดได้แก่ ปรากฏใช้กับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางหู จมูก และผิวหนัง ส่วนที่พบแตกต่างออกมานั้นคือ ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสที่พบการปรากฏใช้ทั้งกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางจมูกและคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางผิวหนัง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคำเรียกสัมผัสที่เกิดจากการรับรู้ด้วยอวัยวะรับสัมผัสทางตามีจำนวนมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับคำเรียกสัมผัสที่เกิดจากอวัยวะรับสัมผัสอื่น ๆ ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ จึงเป็นไปได้ที่ว่าส่วนขยายที่ปรากฏร่วมกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตานั้น มีโอกาสเป็นคำเดียวกับส่วนขยายที่ปรากฏร่วมกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสอื่น ๆ ได้มากที่สุดเช่นเดียวกัน อีกประการ คือ ส่วนขยายที่ทำหน้าที่ขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตาเป็นคำขยายที่อธิบายความหมายในเชิงรูปธรรม ดังนั้น เมื่อนำส่วนขยายที่ทำหน้าที่ขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตาไปทำหน้าที่ขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสอื่น ๆ ซึ่งมีความหมายในเชิงนามธรรม อาจทำให้สื่อความหมายได้เข้าใจมากยิ่งขึ้น

อีกประการ คือ ส่วนขยายที่ปรากฏกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสมากกว่า 1 ประเภทนั้น มีการพบเป็นส่วนน้อยในข้อมูลงานวิจัยฉบับนี้ เมื่อเทียบกับส่วนขยายที่ปรากฏกับคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสเพียงประเภทเดียว ทำให้อนุมานได้ว่าส่วนขยายคำเรียกสัมผัสส่วนใหญ่ไม่มีคุณลักษณะเฉพาะ จึงทำหน้าที่ขยายความหมายให้กับคำเรียกสัมผัสได้เพียงอวัยวะรับสัมผัสเดียว เช่น คำว่า แปรีด ซึ่งจัดอยู่ในประเภทของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะรับสัมผัสทางตา ที่ปรากฏร่วมเฉพาะกับคำเรียกสีเท่านั้นได้แก่ คำว่า เขียวแปรีด และแดงแปรีด เนื่องจากมีคุณสมบัติเฉพาะในการขยายระดับความเข้มของสี ทั้งสีเขียวเข้ม และสีแดงเข้ม ดังนั้น

เราจึงไม่อาจพบคำว่า แปร๊ด ปรากฏร่วมกับคำเรียกสัมผัสในบริบทของอวัยวะสัมผัสอื่นที่แปลกออกไป เช่น *เจียบแปร๊ด *หอมแปร๊ด *ขมแปร๊ด หรือ *ร้อนแปร๊ด เป็นต้น

ด้านลักษณะทางความหมายของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสแต่ละประเภท ผู้วิจัยพบ ส่วนขยายบอกปริมาณในทุกประเภทของคำเรียกสัมผัส แสดงให้เห็นว่าผู้ประพันธ์มักสรรคำขยายบอกปริมาณมาใช้ในงานวรรณกรรมเสมอ ดังที่ วรรณนิสา ปานพรม (2555) ได้ศึกษาเรื่อง “คำขยายบอกปริมาณในนวนิยายไทย” ผลการศึกษาพบคำขยายบอกปริมาณทั้งหมด 508 คำ จากนวนิยายไทย จำนวน 25 เรื่อง ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสอีกลักษณะที่มีความน่าสนใจ คือ ส่วนขยายบอกการเลียนเสียงธรรมชาติ เพราะผลการศึกษาพบเฉพาะในบริบทของคำเรียกสัมผัส จากอวัยวะสัมผัสทางหูเท่านั้น แต่พบจำนวนมากถึง 21 คำ ซึ่งเป็นจำนวนที่มากที่สุดในประเภท ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางหู นั้นเป็นเพราะว่าการที่ผู้ประพันธ์นวนิยาย เลือกรสรคำขยายมาใช้บอกการเลียนเสียงธรรมชาติ นั้น เพื่อต้องการให้เกิดเป็นลีลาแห่งเสียง ที่สร้างจินตภาพให้แก่ผู้อ่านเสมือนได้ฟังเสียงนั้นด้วยตนเอง นับว่าเป็นการใช้ภาษาในนวนิยาย อีกกลวิธีที่ช่วยแต่งแต้มตัวอักษรให้มีสีสันเพื่อกระตุ้นผัสสะของผู้อ่านให้มีความรู้สึกนึกคิด และมีจินตนาการร่วมกับผู้เขียน ทำให้เข้าใจเรื่องราวในบทประพันธ์ได้อย่างประจักษ์แจ้ง และยังแสดงให้เห็นว่าคำเลียนเสียงธรรมชาตินี้มีใช้มาตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน ใช้มาตั้งแต่ในบทกวี มาจนถึงนวนิยาย กล่าวได้ว่าคำเลียนเสียงธรรมชาติเป็นลักษณะอันสำคัญของการใช้ภาษาไทย

อีกประการ คือ ผู้วิจัยพบว่าผู้ประพันธ์นวนิยายมักเลือกรสรส่วนขยายที่มีลักษณะทางความหมายต่าง ๆ มาใช้กับคำเรียกสัมผัสที่เป็นคำคำเดียวกัน เพื่อบรรยายคำเรียกสัมผัสให้เหมาะสมตามเนื้อเรื่องหรือสถานการณ์ ยกตัวอย่างเช่น การใช้ส่วนขยายเพื่อบอกความหอม มีทั้งหอมเกร็ง หอมเซียว หอมตอ และหอมบาง ซึ่งการใช้ส่วนขยายที่มีความหลากหลายย่อมทำให้ ลักษณะความหอมนั้นปรากฏแจ่มชัดในความนึกคิดของผู้อ่าน การใช้ส่วนขยายเพื่อบอกสภาพของสี ก็เช่นเดียวกัน ตัวอย่างเช่น ขาวขมุกขมัว ขาวผ่อง ขาวนวล ขาวโพลน ซึ่งสีขาวแต่ละแบบมีความแตกต่างกันตามลักษณะทางความหมายของส่วนขยาย ทำให้ผู้อ่านจินตนาการถึงสีขาวของสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ ในบทประพันธ์ได้ถูกต้องตรงตามภาพที่ผู้ประพันธ์ต้องการสื่อให้เห็น

การเลือกใช้ส่วนขยายตามลักษณะทางความหมายที่หลากหลาย เพื่อแสดงความต่างของคำเรียกสัมผัสซึ่งเป็นคำคำเดียวกัน ถือเป็นกลวิธีการใช้ภาษาในเชิงสร้างสรรค์ของผู้ประพันธ์ นวนิยายไทยรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน

2. จากการศึกษาทวิวิธีการสร้างส่วนขยายคำเรียกสัมผัสในนวนิยายไทยรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน ด้านโครงสร้าง ผู้วิจัยพบว่า โครงสร้างส่วนขยายคำเรียกสัมผัสแบบมีคำค้น มักพบส่วนขยายปรากฏอยู่ในตำแหน่งหลังคำเรียกสัมผัสเสมอ ต่างกับโครงสร้างส่วนขยายคำเรียกสัมผัสแบบเรียงชิดติดกัน ที่ส่วนขยายอาจปรากฏอยู่ในตำแหน่งหน้าหรือหลังคำเรียกสัมผัสก็ได้ อีกทั้งยังพบว่าส่วนขยายทุกคำที่ปรากฏอยู่ในตำแหน่งหน้าคำเรียกสัมผัส สามารถสลับไปอยู่ในตำแหน่งหลังคำเรียกสัมผัสได้ โดยที่ไม่ทำให้ความหมายของการขยายเปลี่ยนแปลงไป เช่น คำว่า เกรียมแดง ชุ่มเย็น สดเจียบ เมื่อสลับตำแหน่งได้เป็น แดงเกรียม เย็นชุ่ม เจียบสด นอกจากนี้ยังพบโครงสร้างที่มีส่วนขยายได้มากที่สุดถึง 3 หน่วย เช่น ดั่งกังวานเสียดสะท้อนเข้าไปในใจ เป็นการพรรณนาให้เห็นลักษณะของเสียงที่สัมผัสได้อย่างแจ่มแจ้ง ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าผู้ประพันธ์มีความสามารถในการเรียงร้อยถ้อยคำเป็น โครงสร้างของส่วนขยายคำเรียกสัมผัสได้มีชั้นเชิง

ด้านการสรรคำ ผู้ประพันธ์มีกลวิธีในการสรรคสร้างส่วนขยายคำเรียกสัมผัสให้มีความโดดเด่นและชวนสนใจเป็นอย่างยิ่ง นับตั้งแต่การสรรคำมาใช้เป็นส่วนขยาย พบว่านอกจากจะมีส่วนขยายที่มีลักษณะเป็นคำเดี่ยวซึ่งใช้กันตามปกติแล้ว ยังมีการสรรคำที่มีลักษณะเป็นกลุ่มคำมาทำหน้าที่เป็นส่วนขยายด้วย เช่น คำว่า สะอูดตา ต้องใจ บาดหู บาดเนื้อ ปรากฏใน โครงสร้าง ชาวเด่นสะอูดตา หอมต้องใจ แหลมบาดหู เย็นบาดเนื้อ เป็นต้น เหล่านี้ล้วนเป็นส่วนขยายที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะสัมผัสจะเกิดขึ้นได้เมื่อมีการรับรู้สัมผัส ซึ่งการค้นพบส่วนขยายลักษณะนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริวิมล สุกรสร (2554) ที่ได้ศึกษาทวิวิธีการผสมคำเรียกเสียงกับส่วนขยายแล้วพบว่ามีการผสมคำเรียกเสียงกับส่วนขยายที่เป็นกลุ่มคำแสดงความรู้สึกเมื่อเสียงมากระทบหูด้วย เช่น ดั่งหนวกหู ทุ้มนุ่มหู แหลมแสบแก้วหู แหลมบาดหู เป็นต้น ส่วนในงานของ สุพัตรา จิรนนทนาภรณ์ (2553) ที่ได้ศึกษาโครงสร้างของคำเรียกสรรกับส่วนขยาย แล้วพบว่าส่วนขยายในหน่วยสุดท้ายมีคำที่แสดงความหมายเกี่ยวกับอวัยวะที่กระทบด้วย เช่น แสลื่นเหม็น เฝ็ดติดลิ้น หวานติดลิ้น ขมติดคอ ซ้ำขึ้นจมูก เฝ็ดสะใจ เป็นต้น โดยคำเหล่านี้เป็นผลของรสชาติอันเกิดกับอวัยวะที่เกี่ยวข้องในการรับรู้รส ลักษณะการใช้ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสต่าง ๆ ที่ค้นพบในงานวิจัยฉบับนี้ แสดงให้เห็นว่าผู้ประพันธ์นวนิยายไทยรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียนมีกลวิธีการใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสมและทำหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์ ทำให้ผู้อ่านเกิดการสร้างจินตภาพอันงดงามและลึกซึ้งกินใจได้

ข้อเสนอแนะ

1. การวิจัยในครั้งนี้ศึกษาส่วนขยายคำเรียกสัมพัทธ์จากนวนิยายไทยรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน ซึ่งเป็นวรรณกรรมประเภทนวนิยาย จึงควรศึกษาส่วนขยายคำเรียกสัมพัทธ์จากวรรณกรรมประเภทอื่น เช่น วรรณกรรมประเภทที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับศาสนา เพื่อจะได้ทราบประเภทของส่วนขยายคำเรียกสัมพัทธ์ที่แตกต่างออกไป
2. การวิจัยในครั้งนี้กำหนดขอบเขตว่าศึกษาส่วนขยายคำเรียกสัมพัทธ์โดยเก็บข้อมูลจากนวนิยาย จึงควรศึกษาส่วนขยายคำเรียกสัมพัทธ์จากผู้บอกภาษา เพื่อจะได้ทราบว่าการใช้ส่วนขยายคำเรียกสัมพัทธ์ในชีวิตประจำวันมีลักษณะอย่างไร
3. การวิจัยในครั้งนี้กำหนดขอบเขตว่าศึกษาเฉพาะส่วนขยายคำเรียกสัมพัทธ์ในภาษาไทยมาตรฐาน จึงควรศึกษาส่วนขยายคำเรียกสัมพัทธ์ในภาษาไทยถิ่น เพื่อนำมาเปรียบเทียบโครงสร้างของส่วนขยายคำเรียกสัมพัทธ์ว่ามีตำแหน่งการปรากฏและลักษณะของส่วนขยายที่สอดคล้องหรือแตกต่างกันอย่างไร

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กนกธร ปิยธำรงรัตน์. 2537. ระบบอวัยวะของร่างกาย. กรุงเทพมหานคร: โอ. เอส. พรินติ้ง เฮ้าส์.

กฤษณา อโศกสิน. 2552. ปุณปิดทอง. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร: เพื่อนดี.

กัญทิมา รักรวงษ์วาน. 2550. การศึกษาคำเรียกสัมผัสและทัศนคติเกี่ยวกับสัมผัสในภาษาไทยตาม
แนววรรณคดีชาติพันธุ์. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์,
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กุหลาบ มัลลิกะมาส. 2519. วรรณคดีไทย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

คำพูน บุญทวี. 2550. ลูกอีสาน. กรุงเทพมหานคร: ไบย์เซียน.

งามพรรณ เวชชาชีวะ. 2553. ความสุขของกะทิ. พิมพ์ครั้งที่ 17. กรุงเทพมหานคร:
แพรวสำนักพิมพ์.

ชาติ กอบจิตติ. 2553. คำพิพากษา. พิมพ์ครั้งที่ 45. กรุงเทพมหานคร: หอน.

_____. 2553. เวลา. พิมพ์ครั้งที่ 24. กรุงเทพมหานคร: หอน.

ชำนาญ รอดเหตุภัย. 2523. สัมมนาการใช้ภาษาไทยปัจจุบัน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร:
กรุงสยามการพิมพ์.

ชูศักดิ์ ภัทรกุลวาณิชย์. 2545. อ่าน (ไม่) เอาเรื่อง. กรุงเทพมหานคร: โครงการจัดพิมพ์คปไฟ.

เดือนวาด พิมวนา. 2552. ช่างตำราญ. พิมพ์ครั้งที่ 14. กรุงเทพมหานคร: สามัญชน.

ธเนศ เวศร์ภาดา. 2535. ประชุมความคิด เจ้าจันทร์ผมหอม นิราศพระธาตุอันทร์เขวน.
กรุงเทพมหานคร: ธรรมสาร.

นววรรณ พันธุมธา. 2544. **คลังคำ**. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์.

_____. 2553. **ไวยากรณ์ไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นิคม รายวา. 2531. **คลังสูง ชูหนัก**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: รุปรวี.

นิตยา กาญจนวรรณ. 2548. **การวิเคราะห์โครงสร้างภาษาไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

บรรจบ พันธุมธา. 2544. **ลักษณะภาษาไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

บริดเลย์ แดนปีช. 2416. **อักขรภิธานศรับท์**. พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

เปลื้อง ณ นคร. 2535. **ศิลปะแห่งการประพันธ์**. กรุงเทพมหานคร: ข้าวฟ่าง.

พรพรม บุญถนอม. 2550. **ลักษณะเด่นและคุณค่าของนวนิยายไทยรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวรรณคดีไทย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พรลัดดา เมฆบัณฑูรย์. 2547. **การศึกษาคำเรียกรสและทัศนคติเกี่ยวกับรสในภาษาจีนแต่จิวตามแนววรรณศาสตร์ชาติพันธุ์**. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เพชรศิริ วงศ์วิภาณนท์. 2525. **เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย 3 หน่วยที่ 13**. นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

มาลา คำจันทร์. 2537. **เจ้าจันทร์ผมหอม นิราศพระธาตุอินทร์แขวน**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: ดันอ้อ.

ยาใจ ชูวิชา. 2536. **ความเป็นประโยชน์ของหน่วยสร้างกริยาเรียงในภาษาไทย**. วิทยานิพนธ์
อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ราชบัณฑิตยสถาน. 2546. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**. กรุงเทพมหานคร:
นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.

รินฤทัย สัจจพันธุ์. 2545. **อ่านอย่างพินิจสาร วิจารณ์อย่างพิเคราะห์น้อย**. กรุงเทพมหานคร:
เพื่อนดี.

วรรณนิสา ปานพรม. 2555. **การศึกษาคำขยายที่บอกปริมาณในนวนิยายไทย**. วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

วรรณพร พงษ์เพ็ง. 2547. **ภาษาจินตภาพในเรื่องไกลบ้าน พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระ
จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว**. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาไทย,
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิชาติ บุระประเสริฐสุข. 2550. **ระบบความหมายของคำในภาษาไทยของผู้พิการด้าน
การมองเห็นและผู้พิการด้านการได้ยิน**. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิพุธ โสภวงศ์, รินฤทัย สัจจพันธุ์ และ ธนศ เวศน์ภาดา. 2547. **25 ปีซีไรต์ รวมบทวิจารณ์
คัดสรร**. กรุงเทพมหานคร: สมาคมภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทย ในพระบรม
ราชูปถัมภ์.

วิมล ไทรนันทวล. 2551. **อมตะ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สามัญชน.

วินทร์ เลียววาริณ. 2546. **ประชาธิปไตยบนเส้นขนาน**. พิมพ์ครั้งที่ 17. กรุงเทพมหานคร:
บริษัท 113.

สมเกียรติ วัฒนาพงษากุล. 2545. การศึกษาคำขยายคำวิเศษณ์ในวรรณกรรมเรื่องผูกสุรโผน.
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเขมรศึกษา, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สมทรง บุรุษพัฒน์. 2536. วากยสัมพันธ์. กรุงเทพมหานคร: สหธรรมิก.

สัจภูมิ ละออ. 2546. 25 ปีชีไรต์. กรุงเทพมหานคร: สยามอินเตอร์บุ๊คส์.

_____. 2551. ชีไรต์ไดอารี่. กรุงเทพมหานคร: สุขภาพใจ.

สิริวิมล ศุภกรสร. 2554. “องค์ประกอบทางความหมายของคำเรียกเสียงในภาษาไทย”
ว.สงขลานครินทร์ ฉบับสังคมสงเคราะห์และมนุษยศาสตร์. 17 (2): 281-296.

สุจิตรา จงสถิตย์วัฒนา. 2531. “ลีในบทกวี ผัสสะ กับสัญลักษณ์.” วารสารภาษาและวรรณคดีไทย.
5: 45-56.

สุนันท์ อัญชลีนุกูล. 2552. ระบบคำภาษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: โครงการเผยแพร่
ผลงานวิชาการคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุพรรณิ ปิ่นมณี. 2549. การแปลขั้นสูง. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุพัตรา จิรนนทนากรณ์. 2553. “คำเรียกรสของกลุ่มชาติพันธุ์ไทในเขตภาคเหนือตอนล่าง:
กรณีศึกษาในแนววรรณศาสตร์ชาติพันธุ์.” วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
7 (3): 1-29.

สุวัฒนา วรรณรังสี. 2540. ภาษาในวรรณกรรมของ สุวรรณิ สุนคณา: ความสัมพันธ์ระหว่าง
แนวคิดกับจินตภาพ. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย,
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อนงค์ เอียงอุบล. 2525. การศึกษาเชิงวิเคราะห์คำประสมในภาษาไทย. วิทยานิพนธ์
อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2546. **ทฤษฎีไวยากรณ์ไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. 2553. **หน่วยสร้างที่มีข้อขัดแย้งในไวยากรณ์ไทย: หน่วยสร้างคุณานุประโยค หน่วยสร้างประโยคเติมเต็ม หน่วยสร้างกริยาเรียง และหน่วยสร้างกรรมวาก**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อุทิศ เหมาะสม. 2552. **ลับแลแก่งคอย**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: แพรวล้านกพิมพ์.

อุปกิตศิลปสาร, พระยา. 2545. **หลักภาษาไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

Baker, M. 2005. **In Orther Worlds**. London: Routledge.

Bisang, W. 1995. **Verb Serialization and Converbs-Differences and Similarities**. Berlin: Mouton de Gruyter.

Day, S. 1995. **Synaesthetic Metaphors in English**. Unpublished doctoral dissertation, Purdue University, English Department.

Firth, J. R. 1957. **Papers in Linguistics**. London: Oxford University Press.

Gunstream, S. E. 2006. **Anayomy and Physiology with Integrated Study Guide**. 3rd ed. New York: McGraw-Hill.

Lewis, M. 1998. **Implementing the Lexical Approach**. Hove: Commercial Colour Press Plc.

Nation, I. S. P. 2001. **Learning Vocabulary in Another Language**. Cambridge: Cambridge University Press.

ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทั้ง 5

ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางตา

ลำดับที่	ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางตา	ปริบท	หนังสือ/ หน้า
1	กรอบ	ฝากันตบหน้าคามงหลังคาถูกแดดเผาจน <u>แห้งกรอบ</u> เมื่อโดนลมพัด	1/11
		พอบ่นอีกว่าฝาใบตองกั้นเรือนก็ <u>แห้งกรอบ</u> หมดแล้ว	1/112
		แกเล็กแผ่นพลาสติก <u>แห้งกรอบ</u> กันตู้ให้ดูความว่างเปล่า	6/27
		ไม่ว่าจะเป็น <u>แมงเท่าหรือแมงกินูน</u> จะถูกเราเผาเสีย <u>แห้งกรอบ</u>	11/194
2	กระแต้ว ๆ	อึ่งบางตัวที่ถูกไม้หนีบยัง <u>คืบกระแต้ว ๆ</u> อยู่	1/167
		ถึง <u>ก่าตัวนั้นยังคืบกระแต้ว ๆ</u> อยู่ สักครู่มีเลือดสีแดงปน ขาวไหลออกมาข้าง ๆ ลูกพลู สักครู่มันก็หลับตาพริ้ม ไปไม่ไหวดิ้ง	1/172
3	กรั้ม	มายสมทรงมาถึงโรงพัก พวกตำรวจบนโรงพัก <u>ยี้มกรั้ม</u> ให้กันและกัน พยัคเหยียดไปทางนาง คล้ายกับจะบอกว่า 'นั่นแน่...มาแล้วโว้ย!'	2/287
4	กรุ่น (กรุ่น ๆ)	<u>ควันลอยกรุ่น</u> ออกมาจากปลายกระบอกรูป	7/32
		เขาเห็นข้าวเหนียวปิ้งเรียงแถวอยู่บนเตา <u>ควันลอยกรุ่น</u>	9/194
		เมรุเผา <u>ยังส่งควันสีเทา</u> ลอยกรุ่น ๆ	7/152
5	กรู	ผมเห็น <u>ผู้ชาย</u> หลายคนถือปืนกลมือ <u>วิ่งกรูกัน</u> ขึ้นเรือมา	7/105
		<u>นักเรียน</u> แต่ละห้องต่าง <u>วิ่งกรู</u> ออกมารวมกันที่สนาม โรงเรียนเพื่อ <u>จัดแถว</u> อีกครั้งหนึ่ง	2/38

ลำดับที่	ส่วนขยายคำเรียก สัมผัสจากอวัยวะ รับสัมผัสทางตา	ปริบท	หนังสือ/ หน้า
6	ก่า	พิกรับล้งมา ก่อนจะออกเดินจากร้านหันบอกกับป้าเชื้อ ด้วยท่าทางตึง ๆ ใบหน้าแดงก่า “ป้านะใจฉันนะ อยู่แค่นี้เอง จะไปเผาพ่อข้าหน่อยก็ไม่ได้”	2/156
		พิกนั่งอยู่บนแคร่ มองนางด้วยดวงตาแดงก่า ใบหน้าแดง บางขณะทำท่าทางอย่างกับจะอ้วกออกมาอีก	2/194
		ผู้ตกเป็นทาสน้ำเมาเกือบตลอดชีวิตหนุ่มเหลือบตา แดงก่าขึ้นมองสองเมือง	3/32
		บนยอดสูงแม่เห็นฝีกองกอยตนหนึ่งนั่งของ ๆ อยู่บนกิ่ง ไม้ ดวงตาแดงก่าของมันเหมือนมีเลือดคั่งอยู่ทั้งสองตา	11/77
7	เกร่	ขณะ (ค่างาย) เดินเกร่ในร้านที่ปรับอากาศเย็นสบาย	4/46
8	เกร็ง	แม่ของสมเดชร่างผอมเกร็ง	9/230
9	เกรียน	เขาอยู่ในวัยยี่สิบเศษ ยศสิบตรีชื่อ ทักษิณ เขาตัดผม สั้นเกรียน มือยาวสะอาด ตัดเล็บสั้น แต่งตัวหมัดจด รองเท้าขัดเป็นเงาวับ	7/206
		ต้นหญ้าสั้นเกรียนในสนามนั้นกูก็เป็นคนตัด	2/83
10	เกรียม	แต่ที่พวกเขาแปลกใจมากไปกว่านั้นก็คือสาวสวยที่เขา พามาด้วย ซึ่งผิวเธอก็เกรียมแดงเพราะ โคนแดดเผา เช่นเดียวกัน	8/83
		ลมร้อนปลายเดือนเมษายน ปี พ.ศ.2478 พัดใบไม้ สีน้ำตาลเกรียมบนต้นสักที่ยืนแห้งตายร่วงพูลงมาบน ยอดดินแตกกระแหง ณ ที่นั้นชายผู้หนึ่งยืนตระหง่าน อยู่บนทุ่งหญ้าที่แห้งตายจากเปลวแดด	7/17

ลำดับที่	ส่วนขยายคำเรียก สัมผัสจากอวัยวะ รับสัมผัสทางตา	ปริบท	หนังสือ/ หน้า
11	เกรียม (ต่อ)	ทุกครั้งที่สองแขนคำเกรียมเงื้อมจับ ช่วยเน้น ชี้โครงให้หุ่น โผล่ขึ้นเป็นลอน	2/37
		บาลีจูงมือผู้หญิงคนนั้นวิ่งไปอย่างรวดเร็ว แหกกลุ่มคน เข้าไปจนถึงต้นเพลิง มองดูภายนอกก็ยังคงอยู่แต่มีรอย คำเกรียมแลบตามอยู่ตามหน้าตางและป้ายที่ยกไว้สูง	3/62
		ไฟเผาผลาญตีการค้าอควายไปกว่าสิบคูลา แลเห็น แต่โครงข้างนอกกับรอยคำเกรียมเป็นแถบยาว	3/65
		เขากลมพลาถแหงนดูอาคารชั้นสี่ เห็นหน้าตางเปิดโล่ง คำเกรียมก็ได้แต่ใจหาย	3/67
12	เกลี้ยง	นางเอาโห่ข่มครอปรัดมวยสวยเกลี้ยง	5/13
13	เก้อ	“แม่เอิบยังมีกะใจนึกถึงบ้านอีกนะ” “ก็ไม่ได้นึกแล้ว รู้แล้วว่าไม่มีหวัง ก็บ่นไปวัน ๆ เพื่อมันจะเป็นจริงขึ้นมาบ้าง” ยายเอิบยิ้มเก้อที่ผลอพุดถึงบ้านขึ้นมา	6/38
14	แก่	พ่อนุ่งกางเกงขาสั้นฝ้ายสีครามแก่	1/107
		สิ่งเหลว ๆ นั้นเป็นสีครามแก่ ถ้ามแม่ว่าอะไร แม่ก็บอกว่ามันแหละคือครามย้อมผ้าที่เรานุ่งกัน	1/217
15	ขจี	หญ้าอ่อนสำหรับวัวกินเขียวขจีเต็มไปหมด	1/185
		เกาะกลางที่โผล่พื้นน้ำขึ้นมาปึกคลุมด้วยหญ้า นวลน้อยสีเขียวขจี	2/128
		ภาพป่าไม้สีเขียวขจีนับแสนไร่ที่กลายเป็นป่าร้าง	7/249
		จับพลัด จากเรือนไทยอันสวยงามได้หายไป ที่คลี่ลง ปิดทับคือฉากป่าเขาเขียวขจี	9/207

ลำดับที่	ส่วนขยายคำเรียก สัมผัสจากอวัยวะ รับสัมผัสทางตา	ปริบท	หนังสือ/ หน้า
16	ขึ้น	เขาเห็นรอยเลือดสีแดงขึ้นสาครกระจายอยู่บนหน้าอก ของโจรห้อยมใหญ่	7/32
17	ชนิด	เด็กนักเรียนมารออยู่หน้าเมรุ <u>แน่นชนิด</u>	9/84
		คนเดินกัน <u>แน่นชนิด</u>	9/91
		เขาเห็น <u>ผู้คน</u> มุงดูบางสิ่งอยู่ <u>แน่นชนิด</u>	9/93
		เมื่อก่อน <u>แถวนี่</u> เป็นท้องนาท้องนาทั้งนั้น แต่ตอนนี้เธอ จะเห็นว่ามันมีแต่ <u>ตึกแน่นชนิด</u>	8/107
18	ขมุกขมัว	อาคารสองหลังนั่งสงบอยู่ในบรรยากาศขาวขมุกขมัว หน้าต่างทุกบานปิดเงียบเชียบ ราวกับว่ามันกำลังหลับ สบายกับอากาศเย็นชื่นชวนนอนในตอนเช้านี้ เช้าที่มี ฝนโปรยละอองลงไม่ขาดสาย ท้องฟ้าสีขาวมัวชั่ว	2/207
19	ขลับ	ผม <u>คำขลับ</u> ของหล่อนกระจายรุ่มร่าอยู่เต็มหมอน	2/166
		เขาเป็นคนร่างสูงโปร่ง ผิวพรรณเหลืองนวลสะอาด สะอาดอัน โคร่งร่างรูปไข่ดูคมคาย ดวงตา <u>คำขลับ</u>	8/18
		แกลบอกว่าให้ป็นกินแทนแล้วคือเอาตบไตไก่ที่ข้างไฟ ทาตาม <u>ล้ากล้องป็นจนเป็นมันขลับ</u> อยู่นั้น	1/274
		เขาเอนหลังพิงพนักเก้าอี้หนังสีดำเป็น <u>มันขลับ</u>	8/43
20	ขอด	เอื้อยคำกองบอกว่า <u>น้ำบ่อ</u> ในวัด <u>แห่งขอด</u> ลงแล้ว	1/42
		ฟักยังคง <u>หิวน้ำ</u> จากบ่อไป <u>เทรดต้นไม้</u> ภายในบ้าน <u>เทียว</u> แล้ว <u>เทียว</u> เล่า จน <u>น้ำแห่งขอด</u> เห็น <u>พื้นซีเมนต์</u>	2/128
		ใน <u>ฤดูร้อน</u> และ <u>ฤดูหนาว</u> <u>คลองแห่งขอด</u> กรเรือด้วย <u>ไม้เลื้อย</u> หนาแน่น	11/140
		<u>ฝาย</u> ที่เคยมี <u>น้ำหลากไหล</u> บัดนี้ <u>แห่งขอด</u> เห็น <u>ก้นลำคลอง</u>	11/277

ลำดับที่	ส่วนขยายคำเรียก สัมผัสจากอวัยวะ รับสัมผัสทางตา	ปริบท	หนังสือ/ หน้า
21	ขุ่น ๆ	น้ำล้างถ้วยอยู่ในครุสองลูก มันมีสีเหลืองขุ่น ๆ	1/129
22	เข้มน (เข้มน ๆ)	ในพลันนั้น จอนฟอนสีแดงเข้มนตัวหนึ่งก็วิ่งมา ที่ขาคูงเมฆ	1/108
		ตะวันสีแดงเข้มนลับยอดไม้ลงแล้ว	1/299
		ตะวันสีแดงเข้มนเพิ่งจะสาดแสงลงมาเพียงอ่อน ๆ	1/152
		เมื่อนานแล้ว หน้าเรื่องามดั้งอินทร์แถมของผู้ให้ดู แดงเข้มนขึ้นเมื่อบอกว่า พี่เอาให้เจ้าจันท	5/8
		คุณหยิบก้อนหนึ่งขึ้นมาดูก็เห็นตัวแมลงตัวเท่าไร โกมีสีแดงเข้มน ๆ	1/90
		ลำแสงส่องลงตรงปรู คนขายลอตเตอรีสวมแว่นดำ ถือไม้เท้าทางสีขาว บนไหล่สะพายกระเป๋าพลาสติก สีน้ำตาลเข้มน	6/161
		เธอเบิกตาเมื่อแลเห็นนายพิศเปิดท้ายรถ หัวกระเป๋า เดินทางสีเทาเข้มนขนาดใหญ่ของหล่อนพร้อมกระเป๋า จำลองขนาดย่อมเข้าไปวางไว้ที่ห้องกลาง	3/276
		ฟ้าก่อตัวเป็นสีเทาเข้มน หนาหนักด้วยกลุ่มเมฆทะมึน เหมือนรูปทรงของภูเขาสูง ทันใดนั้นฝนก็ตกลงมา	11/410
		แมงเงาชนิดนี้มีสีน้ำตาลเงินเข้มน รูปร่างคล้าย ๆ แมงป่อง	1/171
		อุบลเดินมาตามทางเดิน เธออยู่ในชุดสีน้ำตาลเงินเข้มน	6/19
ถนนมิตรภาพยังคงเป็นถนนลาดยางเพียงสองเลน ร่วมครีมนและเย็นสบายด้วยแมกไม้ใหญ่ขนาดบสอง ข้างทาง เส้นถนนทอดยาวเป็นสีน้ำตาลเงินเข้มน	11/131		
23	เขรอะ	พิศบอกให้นางเอาสมบัติบ้าเหล่านั้นไปทิ้ง แล้วให้เอา มุ้งหมอนออกซักตาก ขัดถูหม้อไหที่ดำเขรอะ	2/189

ลำดับที่	ส่วนขยายคำเรียก สัมผัสจากอวัยวะ รับสัมผัสทางตา	ปริบท	หนังสือ/ หน้า
24	คร่ำ	โกดังหลังนี้เป็นไม้เก่าคร่ำ	2/134
		นาฬิกาเรือนนั้นไม่เพียงเก่าแต่รูปทรงภายนอก แม่เนื้อไม้ก็เก่าคร่ำตามไปด้วย	6/11
25	คลัก (คลัก)	เขาใส่เสื้อคอกลมสีขาวคลัก...นุ่งกางเกงกาก็เก่าคร่ำ	6/96
		ผิวน้ำขุ่นคลัก แผลกว้างลึบตา เพชงเกือบร้อยท่อน ลอยลี้วลงใต้	4/54
		คอเสื้อดำคลักไปด้วยเหงื่อ	2/175
		“อยู่หลังอินทรามิแต่ขะยะ สังกลิ้นคลั่งไปหมด ลานใต้ถุนโรงก็ดำคลัก”	3/430
26	คล้ำ	บนโต๊ะมีกล่องชอล์กสีทึบ และแจกันแก้วสีแดง ซึ่งเสียบไว้ด้วยดอกเยอร์บีราสีแดงคล้ำ	2/22
		หลวงพ่อนั่งอยู่บนพรมพื้นสีเหลืองสีแดงคล้ำ	2/182
		อรชุนก็เห็นว่าหน้าตาเขาซุบซิดเหมือนคนป่วยมาแรมปี ขอบตาดำคล้ำ และดวงตาทูลุบลึกลับ	8/116
27	เงื่อง ๆ	กลางสนามหญ้ามีแต่ฟักคนเดียวเดินเงื่อง ๆ มายัง ตัวอาคารตรงมายังห้องเก็บของ	2/88
		ยายจันทร์เดินเงื่อง ๆ มาจนถึงเตียงใหม่ของแก	6/78
28	จัด	“ต่อไปนี้จะไปไหนก็เห็นจะต้องมีภาระอีกอย่างแล้ว” “อะไรคะ” “ชื่อของฝากเมีย!” แก้มบาติแดงจัดขึ้นเมื่อได้ฟังคำนั้น	3/482
		ผนังฉาบปูนสีขาวจัดแบบนี้เหมือนบ้านแถบริมทะเล ที่กรีซ	10/58
		ในรูปแบบเป็นภาพผู้หญิงปล่อยผมยาวสลวยสีดำจัด	11/80

ลำดับที่	ส่วนขยายคำเรียก สัมผัสจากอวัยวะ รับสัมผัสทางตา	ปริบท	หนังสือ/ หน้า
29	จ้ำ	พูดกันจนตะวันขึ้นแดงจ้ำ คุณเห็นแม่ทิดจุ่นถือพาน เท่าจางใส่ข้าวขึ้นมาวางลงใกล้ ๆ ขยายแก่คนหนึ่ง	1/52
		เขาเงยหน้าขึ้นมองแดดที่สนามหญ้าหน้าโรงเรียน สีเขียวจ้ำของต้นหญ้า สีขาวอมชมพูของพื้นดิน ตรงกลางสนาม ซึ่งเป็นบริเวณที่เด็ก ๆ ใช้เล่นกัน	2/29
		เมื่อไปถึงร้านเจ๊กูซึ่งมีเมียไทยที่มีแสงตะเกียงเจ้าพายุ สว่างจ้ำ	1/86
		ร้านขายของเด็กเล่นสว่างจ้ำด้วยแสงตะเกียงเจ้าพายุ	2/99
		บาลีกดสวิดซ์โดยเร็ว เมื่อไฟสว่างจ้ำขึ้น หนุ่มสาว สามารถแลเห็นประตูห้องเก็บของเก่าเปิดอัดนัดตา ต่างก็วิ่งพรวดเข้าไปข้างใน	3/440
		ไฟบนเพดานสว่างจ้ำลงมาจับที่ห้องลูกกรง	6/35
		ไฟบนเวทีสว่างจ้ำขึ้น	6/139
		ไฟเบื้องบนส่องลงมาที่ห้องลูกกรงสว่างจ้ำจนแสบตา	6/255
30	จืด	คุณสายทองได้แต่เสียวปลายในอก เกิดโกรธและขุ่น เคืองขึ้นมาทันใด เธอจึงยิ้มจืด ๆ	3/113
31	เจิดจ้า	แดดบ่ายส่องผิวน้ำเป็นประกายสว่างเจิดจ้า	11/254
32	เจื่อน	“ไอ้ลมหัวกุดมาหลอกกู กูนี้กว่าลมฝน” เด็กน้อยจันดี รุ่นเดียวกับคุณว่าแล้วหันหน้ามอม ๆ มาทางคุณ “แม่นแหละ กูก็นึกเหมือนมิง” คุณว่าแล้วยิ้มเจื่อน ๆ เพราะไม่แน่ใจว่าที่เขม่นกันกับจันดีวันก่อนมันยัง อาฆาตอยู่หรือไม่	1/40

ลำดับที่	ส่วนขยายคำเรียก สัมผัสจากอวัยวะ รับสัมผัสทางตา	ปริบท	หนังสือ/ หน้า
32	เงื่อน (ต่อ)	ทิดจุ่นลุยน้ำขึ้นมา นั่งดูมือบนฝั่งก่อนแล้วลูบถามว่า “มือเขานี้มีงเหงื่อหยังผิดผิ ปลาจึงแทงเอาแม่บ่” ทิดจุ่นยิ้มเงื่อน ๆ ตะโกนไปว่า “บ่อเหงื่อหยัง ซ้อยนอน เล่นกับคำกองเฉย ๆ”	1/190
		ฟักเสียงเคียดขึ้นมา แต่พอรู้สึกตัวหน้าเขาก็คลายลง ยิ้มเงื่อน ๆ	2/36
33	แจ่ม	(ดอกไม้) อันที่แดงก็แดงแจ่ม อันที่เหลืองก็เหลืองงาม	5/45
34	แจ้ว	“ให้ได้อย่างเฟื่องนะคะ” สะใภ้ร่างเล็กบางผิวสองสี นัยน์ตากลมแจ้วบอก	3/27
		ดวงหน้าอันประกอบด้วยดวงตาใสแจ้ว ปากนิด ๆ สีชมพูเรือเปล่งคำว่า ‘แม่’	3/438
35	ฉับ ๆ	เมื่อเริ่มโกธ เพชรเรียงก็เริ่มออกฤทธิ์ หล่อนเดินฉับ ๆ ไปยังรถหล่อนที่จอดอยู่ริมบาทวิถีถัดไปนั้น ก้าวขึ้นนั่ง จับไปทันที	3/429
36	เฉิบ ๆ	เมื่อหลวงพ่อดูเท่านั้น จ้วน้อยก็เดินนำหน้าเด็กสี่คน ลงไป ต่อจากนั้นในชั้นมูลของคุณก็เสียบกริบอีกครั้งหนึ่ง เพราะหลวงพ่อเดินเฉิบ ๆ มานั่งลงที่เก้าอี้โต๊ะหน้าชั้น	1/82
37	แจ่ง	เขาพยายามทำทุกอย่างให้เชื่องช้าเปลืองเวลามากกว่า ทุกวัน ม่ายสมทรงตรงเข้ามาหมายช่วยกางมุ้ง ฟักไม่ยอมให้นางช่วย ไล่ให้ไปนั่งคอย ม่ายสมทรง กระวนกระวายนั่งไม่อยู่สุข มองฟักจนเสร็จเรียบร้อย เขาเอ่ยปากชวน นางยิ้มแจ่งดีใจ	2/98

ลำดับที่	ส่วนขยายคำเรียก สัมผัสจากอวัยวะ รับสัมผัสทางตา	ปริบท	หนังสือ/ หน้า
38	ช่อม	พ่อของคุณกระโดดลงจากชานเกวียนเอาไม้ค้ำเกวียน ที่สอดอยู่ถึงกลางแอกลงมากำที่คอเกวียน แล้วปลด ไธ้ค้ำกับไธ้ค้ำออกจากแอก คุณกระโดดลงไปจับเชือก จากพ่องุง ไปล่ามที่ที่มีหญ้าเขียวช่อมแห่งหนึ่ง	1/170
		แล้วป่าคำพาก็ช่วยแม่ขนของลงจากเกวียนอย่างแข็งขัน คุณจะช่วยขน แต่พอบอกให้เอาวัวไปล่ามในที่ที่มีหญ้า เขียวช่อมก่อนจึงมาช่วยแม่	1/290
		รถสองแถวสีน้ำเงินเคลื่อนห่างออกจากท่ารถไปบน ถนนลูกรังสีส้ม สองข้างทางเป็นแมกไม้สีเขียวช่อม	2/327
		เขายิ้ม ทอดสายตาคู่ต้นหมากกรากไม้ที่เขียวช่อม	8/114
39	ชะลูด	รั้วกระถินเติบโตงอกงามดี ลำต้นตั้งตรงสูงชะลูด	11/183
40	ชะลูดชะลิว	พนมไพรไม้ป่าได้น้ำอิมหนักที่พากันพุ่งยอดสุดสูง ชะลูดชะลิว	5/549
41	โชน	เมื่อกลับถึงที่พัก กองไฟกองใหญ่กำลังลุกโชนขึ้นแล้ว	1/166
		บาติเดินตามสองเมืองไปถึงหน้าเตาเผาที่ไฟกำลังลุกโชน	3/230
42	ซิก ๆ	พักเหงื่อไหลซิก ๆ ออกมาตามตัวและแขน	2/135
		กลางแดดร้อน พักยังคงเดินต่อไป เหงื่อไหลซิก ๆ โทรมตัว	2/270
43	ซิด	ใบหน้าของพักเหลืองซิด และแสงของดวงไฟได้อาบ สีเหลืองอ่อนระบายซ้า	2/299
		...ภาพเหล่านี้ถูกเหน็บไว้ตามที่ต่าง ๆ ของบ้าน ส่วนใหญ่จะเหน็บไว้ตามโต๊ะเครื่องแป้ง บานกระจก ของตู้เสื้อผ้า หรือตามฝาผนังบ้าน ปล่อยให้ลึมกับ ความชื้นทำให้ภาพเลือนจางจนออกเป็นสีแดงซิด ตามกาลเวลา	11/80
		สายไฟรัดข้อมือผมแน่นขึ้นจนเห็นว่าผิวหนังตรงนั้น เป็นสีขาวยซิด	11/320

ลำดับที่	ส่วนขยายคำเรียก สัมผัสจากอวัยวะ รับสัมผัสทางตา	ปริบท	หนังสือ/ หน้า
44	ชิม	พอดลายจากการคลิ้น ไล่จิ้งลัมตัวนอน <u>น้ำตาไหลชิม</u> อยู่ในเบ้า	2/191
		ร่างนั้นอ้วกออกมาอีก เลือดไหลย่อยจากมุมปาก ผ่านแก้ม ย่อยลงขากรรไกรและคอ ที่รูจมูกทั้งสอง มีเลือด <u>ไหลชิม</u> ออกเช่นกัน	2/306
45	เชียว	ผมเห็นเด็กสาวร่าง <u>ผอมเชียว</u>	6/171
46	เชื่อง	<u>ไอ้ขามเดินเชื่อง</u> กลับไปนอนข้างตุ่ม แล้วไม่ส่งเสียงเห่า ให้หนวุกหูอีกเลย	2/117
		<u>ฟักเดินเชื่อง</u> กลับมาทรุดนั่งลงที่แคร่หน้ากระต๊อบ	2/189
47	เด่น	คำงายคิดถึงภาพของพลายสุดเมื่อครั้งยังมี <u>งาขาวเด่น</u>	4/15
		ร่างสูงทะมึนกำลังลากซุงให้เคลื่อนจากที่ <u>งายาวขาวเด่น</u> กลางแดดบนหัวมันมีรอยเลือดแห้งเกรอะกรัง <u>ควาญบน</u> คอกระชับตาขอในมือ ปากก็สำทับแข็งกร้าว	4/27
48	ไต่	สำหรับข้าง ขาลงคลั่งยากกว่าขาขึ้น มันจะ <u>คู้ขาหลัง</u> ลากดิน เพื่อลด <u>ท้ายที่สูงไต่</u>	4/21
49	ตระหง่าน	<u>บ้าน</u> ของเขาขาว ทรวดทรงงดงาม...มองดูผาด ๆ เหมือนจะเล็ก แต่ความจริงแล้วใหญ่ทีเดียว <u>สูง</u> <u>ตระหง่าน</u> สง่า มีลูกไม้ดิศระบายอยู่รอบชายคา รอบหน้าต่าง และตามโค้งบางโค้ง	3/11
50	ตอบ	เห็นใบหน้าของคนนอนอยู่บนเตียง <u>ใบหน้าผอมตอบ</u>	6/18
		<u>ใบหน้าผอมตอบ</u> พยักหน้าเหมือนรับรู้	6/209
51	ตื้อ	ท้องฟ้า <u>มืดตื้อ</u> ขึ้นกว่าเก่า พร้อมกับสายฝนใหญ่เทลงมา นานและนาน	1/225
52	ตุ่น ๆ	โซฟากลางบ้านนั้นเป็นโซฟาหนังเทียมสี <u>เขียวตุ่น ๆ</u> ที่ขนมาจากบ้านเก่า	11/94
53	ตุ้ย ๆ	นางตักข้าวเข้าปาก <u>เคี้ยวตุ้ย ๆ</u>	2/144

ลำดับที่	ส่วนขยายคำเรียก สัมผัสจากอวัยวะ รับสัมผัสทางตา	ปริบท	หนังสือ/ หน้า
54	เต่ง	“ลองชิมชิมลูก ชิมชิมชะ บา” เธอคะยั้นคะยอพลางปลิดลูก หนึ่งฉีกเปลือกออก แลเห็นเนื้อ <u>ใสเต่ง</u>	3/173
55	แต่้	เมื่อไปถึงข้างบนเรือนเดี่ยวเดี่ยว <u>ทิดจุ่นก็ยิ้มแต่้ขึ้นมา</u>	1/110
		ม่ายสมทรงได้ยินเสียงจึงหันมา เมื่อเห็นเป็นฟัก (ม่ายสมทรง) <u>ก็ยิ้มแต่้</u>	2/35
		<u>กำพลยิ้มแต่้</u> เมื่อเห็นลุงแดงอยู่บ้าน	9/175
56	ถึงต้นคอ	ผมเกาะกันเป็นก้อนยาว <u>ถึงต้นคอ</u>	9/69
57	ถึงเอว	ประตูเครื่องบินกางออกเหมือนนกกระชากด้วยมือยักษ์ ข้างตัวเขากลายเป็นทุ่งหญ้าแห่ง <u>กรังสูงถึงเอว</u>	7/211
58	ท่วมหัว	<u>อิฐบล็อกสี่เทาทะมึนสูงท่วมหัว</u>	2/127
59	ท่วมศีรษะ	ด้านในเป็นกำแพงปูนสูง <u>ท่วมศีรษะ</u>	8/102
60	ทะมึน	... <u>ร่างสูงทะมึน</u> กำลังลากซุงให้เคลื่อนจากที่ งามยาว ขาวเด่นกลางแดดบนหัวมันมีรอยเลือดแห้งเกรอะกรัง ควาญบนคอกระชับตาขอในมือ ปากก็สำทับแข็งกร้าว	4/27
61	เทอะทะ	นางเหมือนคนชายในร่างหญิงแท้ ๆ สูงใหญ่ใหญ่ <u>โหล่นา</u> <u>เทอะทะ</u>	5/16
62	เทียมฟ้า	ยอดแหลมของสนนั้นสูง <u>เทียมฟ้า</u>	9/85
63	นวล	ชายทับทิมนั่งอยู่บนเตียง ร่างสงบนิ่ง เหมือนรูปปั้น แสงสว่างจากภายนอกฉายด้านหน้าตัว จาก <u>โบหน้าลง</u> มาถึงลำแขนที่ทอดหมดอาลัยอยู่ข้างตัวเป็น <u>สีขาวนวล</u> ส่วนด้านข้างเป็นเงาเข้มตลอดแผ่นหลัง	6/90
		<u>แสงไฟเหลืองนวล</u> ส่องให้เห็นร่างสันทัดในชุดนอน	8/14
64	นิด ๆ	<u>ผิวเขากล้านิด ๆ</u> แต่ละเอียด	3/16
		<u>อาของเขายิ้มนิด ๆ</u> คูอารมณดี	3/11
		“คงทราบเมื่อผลตรวจเลือดออกมาแล้วนะค่ะ แต่...” <u>หล่อนยิ้มนิด ๆ</u> “คุณหมอก็สงสัยอยู่เหมือนกัน”	3/83
		“บาก็คิดถึง” <u>บาลียิ้มนิด ๆ</u>	3/124

ลำดับที่	ส่วนขยายคำเรียก สัมผัสจากอวัยวะ รับสัมผัสทางตา	ปริบท	หนังสือ/ หน้า
65	นิตเดียว	เมื่อมองจากฝั่ง จะเห็นแพ้นั้นเป็นของเล็กนิตเดียว	4/55
66	นิตหนึ่ง	บาลีมองดูเวลาดาผู้หญิงร่างเล็กเกร็ง ผิดคล้านิตหนึ่ง มีความไม่ไว้วางใจเพิ่มขึ้นทุกวัน	3/384
67	น้อย ๆ	“เฮ้อ...มันทำเอ็งขนาดนี้เชียวหรือวะนี่” คำแรกที่แกเอ่ย กับฟักในวันรุ่งขึ้นที่มาเยี่ยม ฟักได้แต่ยิ้มน้อยๆ	2/236
68	บาง	หล่อนจับมือผมบางที่เหลือแต่กระดูกของเขาไว้ด้วย ความสงสารเต็มหัวใจ	3/114
		ร่างผมบางของยายบุญเรือนที่กำลังเอียงออกไปสู่เตียง ยายจันทร์นั้น คูมีสง่ากว่าทุก ๆ วัน	6/149
69	ปรือ	จึงหรีดตัวหนึ่งมีปีกสีดำวิ่งปรือออกมา	1/113
		แม่เอาเสียมขุดถึ๊ก ๆ ลงสามสี่ที จึงหรีดตัวใหญ่ที่ชื่อว่า จินายไม้ ตาคมวาว วิ่งปรือออกมา	1/114
70	ปรอย ๆ	ฝนยังคงตกปรอย ๆ ไม่ขาดสาย	2/211
		สายฝนยังคงตกปรอย ๆ ราวว่าสายน้ำจากบนสวรรค์ มีไม่สิ้นสุด อากาศเย็นยะเยือก	7/133
71	ปรึ่ม	ขณะนี้ทัพพีกำลังเข้ามาในภาพ เตะัมกะทิสายบัวลงใน หลุมว่างจนเต็มปรึ่ม	6/218
		กระถางรูปบรรจุทรายเนื้อละเอียดขาวไว้นั้นเต็มปรึ่ม	10/39
72	ปรี่	ไอ้เสือวิ่งอยู่ข้างถนน แวะเวียนตะกายดูตามถังขยะ ที่สันปรี่	9/184
73	ปรู้ด	เขาพยักหน้า ดังนั้นบาลีจึงวิ่งปรู้ดไปที่ห้องอา เคาะประตูเรียก	3/374
		บาลีวิ่งปรู้ดขึ้นข้างบนทันทีพร้อมกับหัวเราะคิก ๆ	3/295

ลำดับที่	ส่วนขยายคำเรียก สัมผัสจากอวัยวะ รับสัมผัสทางตา	ปริบท	หนังสือ/ หน้า
74	ปลั่ง	ลึกครู่พอถือด้ามพราลงมาสองด้าม ด้ามหนึ่งสั้นแค่คอ ด้ามหนึ่งยาวเท่ากับวาของขุน ด้ามสั้นเป็นไม้แดง มีสีแดงปลั่ง ด้ามยาวเป็นไม้ประคู้เหมือนไม้บรรทัดขุน มันมีสีด้าคล้ำปนแดง	1/142
		สายตาของเขาจับอยู่ที่พระพุทธรูปสีทองปลั่งขนาด หน้าตักแปดนิ้วบนแท่นบูชา	7/49
75	ป่วนเปียน	หมาเคินป่วนเปียนอยู่รอบฐานตักบาตร	2/178
76	ปี๋	“ไอ้อ้วนตกโคลนหน้าค้ำปี๋ ขำดี”	2/105
		กำพลเล็บยาวทั้งค้ำปี๋	9/200
77	แป้น	บาลีรู้สึกผิดหวังที่ได้เห็นกำไลวง ดวงหน้ากลมแป้น ขาวฟ่องนัยน์ตาเป็นมันมีแววหลุกหลิก	3/146
		เอี้ยค้ำกองยิมแป้นออกมา แต่พอมาถึงก็จับแขนขุน บีบแรง ๆ	1/45
78	แปร์ด	ร่างร่างหนึ่งในชุดอาบนํ้าสีเขียวแปร์ดนอนคว่าอยู่บน ผ้าเช็ดตัวผืนใหญ่หลากสีที่ปูอยู่บนพื้นทราย	3/193
		สองเมืองผุดลุกขึ้นยืนราวกับถูกกดปุ่ม หน้าเขาแดงแปร์ด ขึ้นมาโดยอัตโนมัติ “ขอให้คุณหยุดกล่าวร้ายบาลีเดี๋ยวนี้!” เขาไม่ได้แผดเสียง แต่น้ำเสียงต่ำกร้าวน่ากลัว	3/213
79	แปล้	ครูใหญ่ ๆ ครูใหญ่จึงเดินออกมา ไล่กางเกงแพรสีแดง สวมเสื้อคอกลมสีขาว ผมบนหัวมีร่องรอยเปียกน้ำหิว ไว้เรียบแปล้	2/249
		บ่อย ๆ เขาจะหยิบหิวที่เหน็บอยู่กระเป๋าหลังกางเกงยีน สีซีดขึ้นมาหิวผมและจัดให้เป็นทรงแสกกลางจน (ผม) เรียบแปล้	11/214
80	โปรง	เขาเป็นคนร่างสูงโปรง ผิวพรรณเหลืองนวลสะอาด สะอาดอัน โคร่งร่างรูปไข่กลมกาย ดวงตาดำขลับ	8/18

ลำดับที่	ส่วนขยายคำเรียก สัมผัสจากอวัยวะ รับสัมผัสทางตา	ปริบท	หนังสือ/ หน้า
80	โปรง (ต่อ)	ร่างสูงโปรงลุกขึ้นจากที่นั่ง	7/252
		ตามประสานร่างเตี้ยที่ต้องมีน้องสาวร่างสูงโปรง	11/34
81	ผ่อง	บาลีรู้สึกผิดหวังที่ได้เห็นกำไลวง ดวงหน้ากลมเป็น ขาวผ่องนัยน์ตาเป็นมันมีเวทลูกหลิก	3/146
		ลูกสาวทั้งสามคนหน้าตาสะสวยจิมลิ้ม ผิวนพรรณ ขาวผ่อง	11/178
		เอื้อยแมวมมีฟ้าขาวม้ารัดดอกก็จริง แต่ตามต้นคอและ ร่องไหหลขาวผ่อง	1/130
		ม่ายสมทรงถกชายเสื้อคอกระเช้าเลยพวงเนื้อขาวผ่อง ขึ้นไป	2/36
		ถ้าใจคนเหมือนทรายในกระถางรูปที่เททิ้งเปลี่ยนใหม่ ให้ขาวผ่องได้ ก็คงจะดีไม่น้อย	10/40
		คุณสายทองนั่งอ่านหนังสืออยู่ตรงนั้นแล้ว เธอเงย หน้า นวลผ่อง ขึ้นยิ้มกับเขา	3/189
		ยามนั้นเจ้าก็เอาผ้าออกจากดวงหน้า เนียนผ่อง	5/106
		หญิงสาวยิ้มผ่อง ในความมืด พร้อมทั้งจะไปกับเขา ได้ทุกแห่ง	3/523
		82	ผาก
ดวงตาของ น้ำจืดแห้งผาก	10/76		
83	แผลลิบ	ปากนางมันแผลลิบ มองมายังห่อข้าวของพี่	2/144
		เรากินอย่างมูมมามเช่นเดียวกับพระวัดเส้าหลินฉิกน่อง ไถ่กินจน ปากมันแผลลิบ ทว่าเนื้อปลาอยู่ง่ายกว่าและ ร้อนจัด	11/248
		แม่กลับมาถึงบ้านประมาณสิบโมงเช้าของอีกวันด้วย เสื้อผ้าชุดเดิม ใบหน้ามันแผลลิบ และคู่อิดโรย	11/339

ลำดับที่	ส่วนขยายคำเรียก สัมผัสจากอวัยวะ รับสัมผัสทางตา	ปริบท	หนังสือ/ หน้า
84	โผงผาง	ฟักย่องสองมือต้อนคักปลาให้ขึ้นที่แห่ง พยายาม ตะครุบจับ บางตัวกางครีบออกป้องกันทำให้ดำมือ (ปลา) บางตัวที่ใหญ่หนอยคืบ โผงผาง	2/129
85	พรวด	ม่ายสมทรงวังพรวดตรงมา คงหมายจะแหวกวงล้อม ออกไป	2/326
86	พราก	บางคนเล่าว่าเคยเห็นตอนมันมาแล้วเดินสวนมนต์ น้ำตาไหลพราก	2/162
		แสงตะเกียงจับอยู่ที่หน้า เห็นน้ำตาไหลพรากลงอาบ แก้มทั้งสอง	2/226
		หล่อนหันไปดูหญิงผู้มาใหม่ พลังก็ใจหาย เมื่อเห็น น้ำตาไหลพรากอาบหน้าหญิงสาววัยสามสิบคนนั้น	3/62
		เด็กคนที่เคราะห์ร้ายร้องไห้โฮ เอามือกุมหน้าผากป้อย น้ำตาไหลพราก	2/210
		ฟักน้ำตาไหลพราก เขาร้องไห้ออกมาอย่างไม่อายใคร	2/277
88	พรวด ๆ	เขาชักจนแคะสะเทือนทั้งแคะ ดิ้นคิ้นพรวด ๆ	2/306
89	พราย	ใบหน้านางยิ้มพรายขึ้น ยินยอมเป็นมิตรด้วย	2/125
90	พราว	สองเมืองยิ้มพราว ประกายตาเรืองแสงแห่งความสุข	3/550
91	พรุ	เขามองเห็นใบไม้ในป่าร่วงพรุด้วยแรงลมหนาว	7/208
		น้ำตาร่วงพรุลงมาอีกอย่างช่วยไม่ได้	3/222
		ซังน้ำวักถึงมะขามเหนือหัว ใบร่วงพรุ	4/7
		เด็กผู้ชายหกเจ็ดคนวิ่งพรุผ่านเข้าไปทางวัด	2/29
		ค้างควาบินพรุกลับเข้าหลังคาโบสถ์	2/178
92	พับ ๆ	กิ่งก่าเหล่านี้คืบพับ ๆ อยู่ในกองไฟ	1/175
93	โพ้น	กำพลหม่อไปไกลโพ้น	9/52
94	โพลน	แต่ท่งนี้ไม่เหมือนท่งที่ผ่านมาหลายท่ง คือมีแต่หญ้า หัวหงอกเป็นดอกขาวโพลนเต็มท่งไปหมด	1/168

ลำดับที่	ส่วนขยายคำเรียก สัมผัสจากอวัยวะ รับสัมผัสทางตา	ปริบท	หนังสือ/ หน้า
94	โพลน (ต่อ)	ร่าง <u>ขาวโพลน</u> ของหล่อนมีเพียงผ้าถุงสีส้มพันกาย อยู่ผืนเดียว	2/166
		แม่บ้านผละไปไขกุญแจตู้หัวเตียงหยิบเสื้อผ้าออกมา กลับมาเช็ดตัวให้จนกระทั่งร่างแห้งแล้ว ชโลมแป้งฝุ่น ลงบนตัว ร่างเปลือยเหี่ยวนั้นจึง <u>ขาวโพลน</u> อยู่กลาง แสงไฟ	6/26
		แสงเรือ ๆ จากความสว่างบางแห่งทอดเข้ามาจับผ้า ปูที่นอนสีเหลืองอมเขียวอันพรายพร้อยด้วยสวนบุปผา ทั้งผืน แลดู <u>เด่นโพลน</u> ในความมืด	3/290
95	เพื่อย	นกเป็ดน้ำร้องอยู่ข้างบน เขาแห่งนคมันแปรฝูงเป็นหัว ลูกศร นกคงจะเห็น <u>สายน้ำยาว</u> เพื่อยอยู่ข้างล่าง	4/55
96	มน	<u>ใบหน้ากลมมน</u> ของครูใหญ่นั้นยิ้มออกทั้งหน้า	2/336
		ในภาพนั้นเป็นรูปหญิงสาว <u>หน้ากลมมน</u>	11/81
		ลำธารเบื้องหน้าไหลเอื่อย ไสสะอาดจนมองเห็น กรวดหิน <u>กลมมน</u> หลากสี	11/230
97	มะเมื่อม	เขา <u>รู้ตัวอีกที</u> เมื่อมี <u>ปิ่นดำมะเมื่อม</u> จ่ออยู่ที่ขมับ	7/92
		<u>หัวรถจักรสีดำมะเมื่อม</u> เคลื่อน ไกลเข้ามาอย่างคูดั้นและ ต่ออาการ โกรธเกรี้ยวด้วยควันดำที่พวยพุ่งออกมาจาก ปล่อง	11/47
98	มัว (มัว ๆ)	กาละบัดนั้น ท่ามกลางหมอกหนาว <u>มัว</u> ห่ออุ้ม พระอุ้มอับคุ่มของป่าใหญ่ไพรหนา	5/54
		หมอยาในชุดโสร่งตัวเก่า ๆ ใส่ <u>เสื้อผ้าสีขาวมัว</u> ๆ	1/116
99	มัวขาว	อาคารสองหลังนั่งสงบอยู่ในบรรยากาศขาวมุกขมัว หน้าต่างทุกบานปิดเงียบเชียบ ราวกับว่ามันกำลังหลับ สบายกับอากาศเย็นชื้นชวนนอนในตอนเช้านี้ เช้าที่มี ฝนโปรยละอองลงไม่ขาดสาย <u>ท้องฟ้าสีขาวมัวขาว</u>	2/207

ลำดับที่	ส่วนขยายคำเรียก สัมผัสจากอวัยวะ รับสัมผัสทางตา	ปริบท	หนังสือ/ หน้า
100	มาก (มาก ๆ)	“ไปตัดเครือไม้มาสานหูก้าคา แดดอ่อนมากแล้ว ไม่ร้อนดินน้กดอก พาเอื่อยค่างองไปเสียบ” แม้ว่า	1/48
		พอมียงวนเข็ญได้ลงจน (แสงไฟ) สว่างมาก ๆ ก็ทำให้ คุณเห็นลูกชายงวนอายุสัก 14-15 นั่งตากไม้อยู่กับ พื้นดินเสียงโปก ๆ	1/87
101	มือที่อ	ชายหนุ่มตัวคำมือที่อค่อนข้างสูงคนหนึ่งยืนพิงต้นไม้ อยู่ข้างหน้า	1/44
102	มุมปาก	สองเมืองยิ้มมุมปาก บาลิรัฐลึกลับว่าเขายิ้มเยาะอย่างไรชอบ กล	3/140
103	ข้อย	บางเวลามีหมาวัดสองสามตัวมาหยุดยืนเอียงคอดู แล้ว วิ่งข้อย ๆ จากไป	2/61
104	ข้อย	ร่างนั้นอ้วกออกมาอีก เลือดไหลข้อยจากมุมปากผ่านแก้ม ข้อยลงขากรรไกรและคอ ที่รูจมูกทั้งสองมีเลือดไหลซึม ออกเช่นกัน	2/306
		น้ำลายเหนียวไหลข้อยอยู่บนหน้าผากที่ค่อนข้างเล็ก ของแก	2/315
105	ยิบ ๆ	เสื้อของจันดีก็เป็นเสื้อเจ็ดขาวสีมัว ๆ ตัวเก่าแก่ แต่กางเกงนี้สีเขียวยังมีมาเป็นมันยิบ ๆ	1/71
106	ยี้ด	น้ำลายไหลยี้ดประอหน้าอกเสื้อ	2/162
107	ยิ้ม	เขาช่วยหล่อนปีงหมูอย่างแก้งก้าง พอน้ำมันจากหมู ไหลยิ้มหยดลงบนเตาและไฟลุกโพล่งขึ้น	3/165
108	ระยับ	ผ้าโสร่งกับเสื้อขาวกลมเป็นผ้าไหมใหม่ ๆ ถูกแดด เป็นมันระยับ	1/55
109	ระยิบระยับ	เปลวแดดเริ่มเป็นมันระยิบระยับไปทั่วทุ่ง	1/43

ลำดับที่	ส่วนขยายคำเรียก สัมผัสจากอวัยวะ รับสัมผัสทางตา	ปริบท	หนังสือ/ หน้า
110	ระริก	ยิ่งเข็นยิ่งยากเหล่า ได้เวลาของเขาแล้ว <u>มือสั้นระริก</u>	2/191
		ฟักแฉะร้านป่าเชื้อ ควักเงินในกระเป่าออกซื้อเหล่าขาว ซึ่งเป็นขวดสุดท้ายของเขา นั่งอยู่ที่โต๊ะในร้าน หายเหนื่อยจึงรินเหล้าลงแก้วด้วย <u>มือสั้นระริก</u>	2/255
		<u>แข่งขาของบุรุษวัยหกสิบห้าสั้นระริก</u> ไปทั่ว รู้สึก เหมือนว่าจะอ่อนพับลงในบัดดล	3/571
		<u>ปลาสร้อย</u> ในปากมัน <u>สั้นระริก</u> นกสลัดขน เมื่อน้ำกระเด็น ขยับปาก คาบปลาให้กระจับ	4/179
		จวบจนเมื่อเข้าอ่อนทรุดลงบนพื้นทราย กะทิจึงรู้สึกว่ เหงื่อไหลโทรมกาย <u>ขาสั้นระริก</u> เหมือน ๆ กันกับไหล ที่สั้นตามแรงสะอื่น	10/51
111	ระริน	นางแต่งชุดคำมีสร้อยไข่มุกห้อยยาวอยู่ที่คอ <u>ไบหน้า</u> <u>ยี่มระริน</u> อยู่ตลอดเวลา	2/107
		ม่ายสมทรงเดินคิดฟักแจ <u>ไบหน้ายี่มระริน</u>	2/148
		“โถ...อาขา” เรื่องรามทอเสียงอ่อนหวานหน้าตา <u>ยี่มระริน</u>	3/384
		แอเอี่ยมเกาะคอช้าง แล้วปีนขึ้นคร่อม <u>ไบหน้าเบิกบาน</u> <u>ยี่มระริน</u> ขณะนั่งบนร่างที่กลมและแข็งทื่อ	4/108
112	รำ	นางตรงเข้าไปหา <u>ยี่มรำ</u> ราวกับคนที่ไม่ได้เจอเจอกัน มาเป็นปี	2/181
113	รำไร	<u>ขอบฟ้าสว่างรำไร</u> ขึ้นเรื่อย ๆ	2/62
114	ริก	<u>ริมฝีปาก</u> ห่อตนเองก็ <u>สั้นริก</u> บาลีกัดปากจนเจ็บ ว่าจะไม่ร้องไห้แต่อะไรหลายอย่างทำให้หล่อนอัดอั้น ถึงที่สุดจนน้ำตาไหลรินลงมา	3/134
115	รี	<u>ครูใหญ่</u> เดิน <u>รี</u> มาที่ประตูบานเล็ก	2/255
116	เรือ (เรือ ๆ)	ท้องฟ้าที่ค่อย ๆ ขมุกขมัวลงไป ยังทิ้ง <u>แสงขาวเรือ</u> ไว้หน่อยหนึ่ง	3/415

ลำดับที่	ส่วนขยายคำเรียก สัมผัสจากอวัยวะ รับสัมผัสทางตา	ปริบท	หนังสือ/ หน้า
116	เรื่อ (เรื่อ ๆ) (ต่อ)	สาว ๆ คอยส่งน้ำยาอุทัยสีชมพูเรื่อเช่น้ำแข็งให้ ยามร้อนยามกระหาย	2/61
		มะจันกำลังหาบถึงเปล่าเดินอยู่ข้างหน้า ลมหนาว พัดแรง ผมเธอปลิวสยาย แก้มแดงเรื่อ	4/8
		กะทิแอบเห็นน้ำฎากริดน้ำตาและปลายจุมูกแดงเรื่อ	10/86
		ในห้วงยามแห่งความวิบัตินั้นมีละอองเล็ก ๆ ของ ความประทับใจซ่อนอยู่ในแก้มแดงเรื่อของแม่	11/353
		...และแจกันแก้วสีแดงซึ่งเสียบไว้ด้วยดอกเยอร์บีรา สีแดงคล้ำ ดอกเหี่ยวห้อยกลับดอกกล้วย้อยลงพาดกัน กลางแจกัน แสงสว่างส่องเข้ามาอีก ทำให้เงาของแจกัน ที่ระนาบลงบนโต๊ะมีสีแดงเรื่อเจืออยู่ด้วย	2/22
		ลมเย็นเริ่มพัดมาเบา ๆ แล้ว ท้องฟ้าฟากป่าละเมาะ ข้างหน้าเริ่มเป็นสีแดงเรื่อ ๆ	1/175
		ตาขาวก็ขาวชัดเจนเส้นเลือดเรื่อแดงบ่พบ	5/28
117	โร้	“มีคำไม่รู้จักเลิกรา” ขยับบ่นมาตามทาง แต่แล้วรู้สึกผิด สังเกตเพราะหนทางสว่างโร้	9/180
118	ละไม	เขาหันไปมองหน้าท่านผู้อำนวยการ ซึ่งนั่งอย่างสบาย ๆ และยิ้มละไมอยู่ตลอดเวลา	8/44
119	ละเลื่อม	ไก่อตัวนี้เล็กเตี้ยกว่าไก่อบ้านที่เคยเห็น สีของมันเป็นสีแดง สลัดดำ ขนปุยที่คอเป็นมันละเลื่อม	1/273
120	ลิป (ลิป ๆ)	เขาควนหาที่ยืนอย่างโดดเดี่ยว มองไปข้างหน้าแล้ว หันกลับข้างหลัง เห็นผีงอยู่ไกลลิปพอ ๆ กัน	4/75
		บางที่สายน้ำพัดแกออกไปไกลลิป	4/112
		ส่วนทะเลก็คือสีฟ้าที่เห็นอยู่ไกลลิป	9/231
		มีเรือลากอวนเรียงรายอยู่ไกลลิป	9/233
		แสงไฟของเรือประมงไกลลิป ๆ	7/62

ลำดับที่	ส่วนขยายคำเรียก สัมผัสจากอวัยวะ รับสัมผัสทางตา	ปริบท	หนังสือ/ หน้า
120	ลิป (ลิป ๆ) (ต่อ)	ก้าวพลาดเหยียบบ่ถูก มีหวังตกไปตายตีนเขาสิกลิป	5/108
		เย็นวันหนึ่งมีคนเห็นบางสิ่งปรากฏขึ้นบนหลังคาสูงลิป	9/21
121	ลิปตา	ผิวน้ำชุ่มคลัก แผ่วว้างลิปตา แพซุงเกือบร้อยท่อน ลอยลิวลงใต้	4/54
122	ลิ้ว	47 ปี ครั้งกระโน้น มีเรือนเสาไม้กลมหลังหนึ่ง ยื่นอาบแดดอันระอุอ้าวอยู่ใต้ต้นมะพร้าวอันสูงลิ้ว ยามลมพัดฉิว ๆ มาแรงผู้เป็นพ่อจะบอกลูกเล็ก ทั้งสามคนให้รีบลงไปอยู่ที่อื่น	1/11
		นกเอี้ยงใหญ่คู่หนึ่งร้องโหม่ง ๆ อยู่บนยอดดงอันสูงลิ้ว	1/277
		หลังบ้านครูใหญ่มีเสาโทรทัศนขึ้นสูงลิ้ว	2/248
		ผิวน้ำชุ่มคลัก แผ่วว้างลิปตา แพซุงเกือบร้อยท่อน ลอยลิวลงใต้	4/54
		เบื้องบนก้อนผาหนักล้านนั้นสูงลิ้วชวนใจหวิว	5/108
		ในหัวของนางนั้นมันเต็มไปด้วยภาพเลือดไหลลิวไป ตามซอกตามซอຍ	6/212
123	วอก	ประสิทธิ์กับกำพลอาบน้ำด้วยกัน เล่นกันจนหายอยาก จึงออกจากห้องน้ำ ประแป้งหน้าขาววอกแล้วเข้าครัว เปิดหม้อข้าว	9/36
124	วอมแวม	อากาศบริเวณนอกชานแห้งและเย็น สดเจียบและ มีเพียงแสงไฟสว่างวอมแวมจากกุฎีหลังอื่น	11/120
125	วับ (วับ ๆ)	กระดิ่งแขวนคอวัวของลุงก็เป็นเงาวับเหมือนกัน	1/152
		ยามฟ้าแลบแปลบปลาดลงมากถูกตัวปลาที่พ่อชูขึ้น ให้เห็นเป็นเงาวับ	1/224
		เขาอยู่ในวัยยี่สิบเศษ ยศสิบตรีชื่อ ทักษิณ เขาตัดผม สั้นเกรียน มียาวสะอาด ตัดเลียบสั้น แต่งตัวหมดจ รองเท้าขัดเป็นเงาวับ	7/226
		ที่ปลายด้ามสูบเป็นรอยมือจับลื่นเป็นมันอยู่วับ ๆ	1/146

ลำดับที่	ส่วนขยายคำเรียก สัมผัสจากอวัยวะ รับสัมผัสทางตา	ปริบท	หนังสือ/ หน้า
126	วาบ (วาบ ๆ)	ฝูงเป็นกองป้องกันระวังเหตุก็เปลือยคมดาบ <u>ชาววาบ</u> อวดแดด	5/29
		คุณวิ้งไปดูก็เห็นทุกคนเป่านุ่นในกระบอกเป็นไฟ <u>แดง</u> อยู่ <u>วาบ ๆ</u>	1/269
		ลุงไปสูบยา (ยาเส้น) <u>แดงวาบ</u>	2/158
		“เออข้ารู้” แก่วาขณะมือกำลังมวนยา แก่รู้ว่าอีกไม่นาน หรือมันจะต้องสวดมนต์ และนั่นหมายถึงมันเมา ได้ที่แล้ว ลุงไขจูดยา (ยาเส้น) ขึ้นสูบ <u>แสงแดงวาบ</u>	2/227
		ลุงกานั่งอยู่ถัดไป ดึงก้นยา (ยาเส้น) ที่คาบอยู่ <u>แดงวาบ ๆ</u> ทิ้ง	1/215
		คุณวิ้งไปดูก็เห็นทุกคนเป่านุ่นในกระบอกเป็นไฟ <u>แดง</u> อยู่ <u>วาบ ๆ</u>	1/269
		เสียงซัดเตอร์ทำงาน ไฟแฟลช <u>สว่างวুব</u> กลุ่มคนนั้น <u>สว่างวาบขึ้น</u>	6/137
127	วาว (วาว ๆ)	ในระดับสายตาของผมข้างหนึ่งมี <u>ป็นจริง ๆ</u> สีเงิน <u>วาว</u> อยู่ในฝักหนังสือดำ	11/274
		สายสร้อยที่แขวนคออยู่ก็เป็น <u>มันวาว ๆ</u> รับกับคัมพู สองข้างงามเหลือเกิน	1/179
128	วาววับ	พวกเขาต่างใช้ <u>มีดแหลมยาวสีขาววาววับ</u> แทงไป ในคอว้าว	8/71
		ปลากดใหญ่ตัวหนึ่งอยู่ในเพาแห่ ท้องของมันเป็น สีเหลืองอ่อน ๆ แต่นัยน์ตามันสองข้าง <u>แดงวาววับ</u>	1/196
129	วুব	เสียงซัดเตอร์ทำงาน ไฟแฟลช <u>สว่างวুব</u> กลุ่มคนนั้น <u>สว่างวาบขึ้น</u>	6/137
		สีหน้า <u>ายจันทรส์ลดวুবลง</u>	6/196
130	วুবวาบ	<u>แสงแฟลช</u> จากกล้องถ่ายรูป <u>สว่างวুবวาบ</u>	8/242

ลำดับที่	ส่วนขยายคำเรียก สัมผัสจากอวัยวะ รับสัมผัสทางตา	ปริบท	หนังสือ/ หน้า
131	เสร์รา	พ่อเอาแต่ยืมเสร์รา เ็นตัวเองอยู่ในสวนหลังบ้านซึ่งบัดนี้ รถกรีมไปด้วยผลหมากรากไม้	11/295
132	สด	สาวชาวกรุงนั่งทาปาก ม่ายสมทรงนั่งดูด้วยความสนใจ สีสันแดงสดของแท่งทาปาก	2/243
		บน โต๊ะเครื่องแป้งมีลูกไม้ถักสีเนื้อ สีเหลี่ยมยาวปูไว้ โดยไม่มีสิ่งอื่นนอกจากแจกันดินเผาเล็ก ๆ เสียบ กุหลาบตูมสองดอก ส้มและแดงเข้มแซมใบเขียวสด	3/279
		ชั่วคราว ถมก็ยกงานย៉าหนังหมูมาวางตรงหน้า มีผักกาดหอมเขียวสดวางรอง	3/547
		ถัดไปด้านหลัง มีเนินเขา หล้าเขียวสด	4/23
		ต้นไม้ที่เขาทั้งสองนั่งอยู่ตรง โคนนั้นมีสีเขียวสด แผ่กิ่งใบเหนือหัว	4/141
		ดอกไม้เล็ก ๆ สีม่วงที่ขึ้นแซมประปรายบนเถายาว ๆ ในมือของลุงตองดูคุ้นตา แล้วกะทิก็นึกได้ว่าผักบุงทะเล นั่นเอง เห็นขึ้นอยู่บนชายหาดข้างรั้วหน้าบ้าน ใบของ มันสีเขียวสด มองดูเหมือนรูปหัวใจที่ตรงปลายเว้า เข้าหากัน	10/54
		นางดูเป็นหญิงมีอายุ นุ่งโจงกระเบนห่มสไบสีแดงสด	11/345
		ท่าทางที่เขาออกดอกมองออกไปยังสระว่ายน้ำฟ้าสด ซึ่งขณะนั้นว่างเปล่ายังดูสง่าและมีเสน่ห์ เส้นผมของเขา พราวไปทิ้งศีรษะ	3/69
		รถจอดหน้าบ้านหลังเล็กสีขาวสะอาดตา ตัดกับกรอบ หน้าต่างสีฟ้าสด	10/47
เรือนสองหลังทาสีขาวเหมือนกัน ทากรอบหน้าต่าง สีฟ้าสด	10/53		

ลำดับที่	ส่วนขยายคำเรียก สัมผัสจากอวัยวะ รับสัมผัสทางตา	ปริบท	หนังสือ/ หน้า
132	สด (ต่อ)	มันโรยอย่างรวดเร็ว กลีบ (ดอกไม้) ร่วงลงกองโคนต้น จนพื้นดินกลายเป็นสีเหลืองสด ครั้นต่อมอีกหนึ่งวัน จะไม่เห็นริ้วรอยของสีเหลืองบนต้นเลย มีแต่กิ่งก้าน ที่เกลี้ยงโกรนท่ามกลางแดดลม	4/142
		อาช้กลิ้งชักออกมาวางบนโต๊ะ มีฝักห่อพลาสติก ไว้เป็นห่อ ๆ ยังดูเขียวสดชื่น	3/164
		ม่ายสมทรงแต่งชุดดำสนิท	2/200
		คุณสายทองในวัยเกือบ ๆ หกสิบยังสาวพริ้ง ผมหดำสนิท เพราะข้อมหรือโกรกอย่างใดอย่างหนึ่ง	3/106
		เสื้อผ้าชุดดำสนิทนั้นสกปรกยับยู่ยี่ เผยให้เห็นแพงอก กว้างใหญ่สักรูปเสือด่าทะมึน	7/20
		ไฟบนเวทีก็ค่อย ๆ หลี่ลง หลี่ลงจน (เวที) มีดสนิท	6/161
135	สลวย	บาลีเอนหลังพิงพนัก ผมยาวสลวยระย้อยระหว่างบ่าหน้า ทั้งสองข้าง	1/43
		ในรูปเป็นภาพผู้หญิงปล่อยผมยาวสลวยสีดำจัด	11/80
136	สลัว	ภายในห้องมืดสลัว	2/22
		ขาแฉะกลับไปที่บ้านหลังนั้น รอบบริเวณมืดสลัว เสียงหรีดหึ่งเรไรดังระงม	7/156
137	สล้าง	เนิ่นนานจนผมคิดว่าเดินมาได้หนึ่งกิโลเมตรแล้ว (กะประมาณเอาจากความเจ็บปวด) ก็ยังไม่เห็นวีแวว ของหมู่บ้าน ที่มองเห็นเป็นเพียงไม้ยืนต้นสูงสล้าง ขนานสองข้างทาง	11/123
		เหลียวหลังแลหน้าก็ล้วนแต่ป่าไม้บังตา สูงสล้างสาขา แข่งกันสูงใหญ่	5/23
138	สะท้อน	กะทิเห็นไหลทั้งคู่ของน้ำก้นตื้นสะท้อนสะท้อน สุดท้ายกะทิ เห็นน้ำก้นตื้นชบหน้าลงข้างตัวของแม่อยู่เนิ่นนาน	10/73

ลำดับที่	ส่วนขยายคำเรียก สัมผัสจากอวัยวะ รับสัมผัสทางตา	ปริบท	หนังสือ/ หน้า
139	ระลุ่มสลัว	(รอบ ๆ บริเวณ) มีดระลุ่มสลัว เขียนหนังสือหัวขบวนตัวลูก เอือก	5/87
140	สะอาด	แต่หน้านี้ น้ำมันแห้งเหือดหมดแคบ ขอดแนบพื้นข้างล่าง มีหาดทรายขาวสะอาด...มีแต่ความขาวโพลนห่อ อยู่รอบตัว ครั้นเวลาอากาศแจ่มใส จะเห็นไอจาง ๆ ลอยเรื่อยเป็นสายอยู่บนผิวน้ำ	4/22
		หาดทรายขาวสะอาด อากาศเย็นและโล่งกว้าง เขาสูดหายใจแรง	4/96
141	สุดตา	กะทิมองเห็นภาพทุ่งปริม่น้ำ ใกลสุดตากลายเป็นทะเล	10/66
142	ใส ๆ	คุณนี่อะไร ไม่ออกจึงหันหน้าออกข้างนอก เห็นแต่ แผ่นฟ้าสีครามใส ๆ กับดวงตะวันสีแดงแถมเหลือง	1/66
143	ไสว	ขณะรถเคลื่อนไปข้างหน้าด้วยความเร็วประมาณหกสิบ กิโลเมตรต่อชั่วโมง เสียงล้อรถบดเศษหินและก้อนกรวด บนถนนลูกรังสีแดงกระเด็นกระดอนกระทบใต้ท้องรถ ส่งเสียงกรูกราวไปตลอดเส้นทางขรุขระ ซึ่งคนขับไม่มี ที่ท่าจะผ่อนฝีเท้าจากคันเร่งลงแต่อย่างใด ทั้งกลุ่มก้อน ละอองฝุ่นไว้เบื้องหลัง เป็นภาระแก่หย่อมหมู่บ้าน ที่กระจายตัวสลัดกับไม้ยืนต้นสูงไสว	11/1
144	หม่น	ฉับพลันสถานการณ์พระธาตุก็ปรากฏต่อหน้า เป็นหินผา ก้อนใหญ่แท้เสียแต่เก่าหม่น	5/104
		ผ้าหมสืเหลืองหม่นแอบหนีกองอยู่ปลายดิน	2/165
		ถอนใจออกมายาวปนไอหนาวขาวหม่น	5/15
		ขยายบุญเรือนค่อย ๆ ดึงเชือกสีขาวหม่นออกจากอกเสื้อ ให้ตุลุกตุลึง	6/83
145	หრა	หน้าหนึ่งเป็นข่าวนักโทษการเมืองห้าคนหนีออกจาก เกาะตะรุเตา พร้อมใบหน้าที่ของคนที่ห้าเด่นหรา	7/79

ลำดับที่	ส่วนขยายคำเรียก สัมผัสจากอวัยวะ รับสัมผัสทางตา	ปริบท	หนังสือ/ หน้า
146	หลุน ๆ	หล่อนมองเห็นหน้าลูกชัดขึ้นในความคำนึง...เห็นเขาวิ่ง หลุน ๆ เข้ามาสู่วงแขน ให้หล่อนได้กอดรัดจุมพิต แก้มของเขาหอมกรุ่น	3/598
147	หวาน	“แกไปไหนมา” <u>มายสมทรงยิ้มหวานให้</u>	2/74
148	เหย่า ๆ	คุณเห็นลูกกายลุยน้ำขึ้นมาก่อนแล้ววิ่ง <u>เหย่า ๆ</u> ไปทางใต้ ต้นไม้	1/225
149	เหยะ ๆ	<u>มันยืนอยู่สักครู่แล้วออกวิ่งเหยะ ๆ</u>	2/84
150	เหยง ๆ	คุณวิ่งลงไปดูข้างล่างอย่างร้อนรน เมื่อเห็นฝุ่นตลบ ที่ลานหน้าบ้านป่าบัวศรี และมีเด็กน้อย <u>เดินเหยง ๆ</u> อยู่หลายคนจึงวิ่งไปจนอกตั้ง	1/39
151	เหือด	<u>น้ำแห้งเหือด</u> ไปจากบ่อ สภาพพื้นดินดูขำแย	11/368
152	แห้ง ๆ	กะทินั่งดูดอกไม้แทนแม่ มีหลายอย่างในชีวิตที่กะทิ ไม่เข้าใจ ความตายเป็นเรื่องหนึ่ง พี่ทองบอกว่าต้องใช้ ธรรมะเข้าช่วย โศกเวลานี้กะทิจะเข้าใจเอง อ้อ...ต้อง โศกว่าพี่ทองด้วยนะ <u>พี่ทอง</u> ตบท้ายพร้อมกับ <u>ยิ้มแห้ง ๆ</u>	10/81
153	อร่าม	ชาวบ้านต่างเข้ามานั่งในศาลา เมื่อเห็นพระชัศแถวเดิน <u>จิวรเหลืองอร่าม</u> มาจากกุฏิ	2/65
		<u>แปลงทานตะวันเหลืองอร่าม</u> ก็ถูกอีกเป็นคนพรวนดิน รดน้ำ แม้ว่าจะไม่มีใครให้ความสำคัญกับสิ่งเหล่านี้ แต่พี่ก็ภูมิใจ ภูมิใจที่เป็นคนทำ	2/83
		<u>จิวรเหลืองอร่าม</u> ของพระสองรูปปลิวพลิวผ่าน สนามหญ้าสีเขียวไปทางวัด	2/277
		กลางลำเรือมีดอกโสนกองพูนส่ง <u>สีเหลืองอร่าม</u> แข่งกับ แสงตะวัน	6/235
		ในฝัน พ่อของกำพลยกงานมาวางตรงหน้า <u>ปลาทอด</u> ตัวใหญ่ <u>เหลืองอร่าม</u> กลิ่นหอม	9/49

ลำดับที่	ส่วนขยายคำเรียก สัมผัสจากอวัยวะ รับสัมผัสทางตา	ปริบท	หนังสือ/ หน้า
153	อร่าม (ต่อ)	พอนอนแน่นิ่งอยู่ในโลงไม้เล็ก ๆ สีนํ้าตาล ซึ่งซ่อนอยู่ ภายในโลงไม้ประดับลายไทยสีทองอร่ามอีกชั้นหนึ่ง	11/364
		เมื่อกลับมาถึงบ้านตน เขาก็เล่าเรื่องราวทั้งหมดให้ญาติ พี่น้องฟังถึงความเปิ่นมาที่ตนหายจากบ้านไปเป็น เวลานาน แล้วก็นึกถึงขมิ้นอันเป็นหลักฐานที่แสดงถึง เรื่องเล่าของตน เขาจึงลี้วงออกมาจากยามให้ญาติ พี่น้องดู ปรากฏว่าขมิ้นแ่งนั้นกลายเป็นทองคำแท่ง สีเหลืองอร่าม	11/44
154	อ่อน (อ่อน ๆ)	ในปล้นป่าบัวศรีอยู่เรือนห่างกันสักสองเส้นก็ถือ ลูกมะตูมสีเหลืองอ่อนขึ้นมาลูกหนึ่ง	1/37
		ภายในห้องสีเหลืองมิดสลับ หน้าต่างบานแรกแจ่ม ออกกว้าง แสงสีเหลืองอ่อนสาดส่องเข้ามา	2/22
		ปลากดใหญ่ตัวหนึ่งอยู่ในเพาแห่ ท้องของมันเปิ่น สีเหลืองอ่อน ๆ แต่นัยน์ตามันสองข้างแดงวาววับ	1/196
		วัวเทียมที่ยึมนํ้าพลอยมาคู่นี้ มันเชื่องเหมือนวัวแก่ ๆ แต่มันดำบึกมีหนอกใหญ่และสีนํ้าตาลอ่อนเหมือนกัน	1/153
		ขวดใสสีนํ้าตาลอ่อน ฉลากลายสีเหลืองแดงของรวงข้าว ยังมีนํ้าเหล้าเหลืองอยู่ก้นขวด	2/168
		ควนสีเทาอ่อนลอยคละคลุ้งอยู่ในกระต๊อบ	2/44
		พ่อเลี้ยงไอน้อยในชุดยามสีทากีอ่อน ผมหวีเรียบออกมา คร่อมจักรยานที่จอดอยู่หน้าบ้าน	9/113
		ฟ้าสว่างแล้ว ความสลัวรางเมื่อครู่เปลี่ยนเป็นเรื่องเรื่อด้วย แสงสว่างอ่อน ๆ ดูหมจด	3/157
155	อ่อนโยน	เขาจึงหันมามองหน้าแม่ นางยิ้มอ่อนโยน	8/116
156	อ้าว	แฝดเก้-เกวี่งอ้าว เพื่อน ๆ ส่งเสียงเชียร์	9/145
		พอหมาเห่า พวกเขาวิ่งอ้าว	9/181
157	เอียงอาย	พี่น้องหันไปสบตากันพลางยิ้มเอียงอายเพราะยังไม่คุ้น	3/118

ลำดับที่	ส่วนขยายคำเรียก สัมผัสจากอวัยวะ รับสัมผัสทางตา	ปริบท	หนังสือ/ หน้า
159	เอี่ยม	รถคู่คันหนึ่ง และรถจี๊ปสี่ล้อล้อมล้อมอีกคันหนึ่ง ใหม่เอี่ยมทั้งสองคัน	3/13
		ชายผู้นั้นชี้มือไปที่รถเบนซ์สีเงินคันใหม่เอี่ยมที่จอดอยู่ ใกล้ ๆ	7/194
		สองเกลอจึงสวมเสื้อแขนยาวและกางเกงขายาว ใหม่เอี่ยม	9/161
		ผู้มาใหม่เป็นชายร่างเล็ก แต่งตัวสะอาดเอี่ยม	9/76
		พื้นปาร์เกต์สะอาดเอี่ยมรับกันดีกับผนังสีครีม โซฟานั่งสบายดอกไม้เล็กจ้อยสีเหลือง	10/86
160	เอือก	“ถูกโกง! ไอ้ครูเหี้ยมัน โกงเงินกู!” พักตะโกนลั่นร้าน เด็ก ๆ ที่คูโทรทัศน์อยู่สะดุ้งเอือก	2/257
161	โหมงฟุ้ง	กระถางรูปมิกวันลอยโหมงฟุ้ง	2/65
162	ชะลูดท่วมศีรษะ	เจ้าของบ้านเดินนำไปยังต้นไม้ต้นหนึ่ง สูงชะลูดท่วม ศีรษะ	3/367
163	เด่นสะคุดตา	พลายสุดโตเร็ว ตัวสูงใหญ่ งามทั้งสองข้างขาวเด่นสะคุด ตา	4/31
164	นวลจ้า	ต่อแต่นี้ไปจะไม่ต้องจุดตะเกียงแดง ๆ ที่ส่องแสงได้ เพียงวงกระจ้อร่อยกันอีกแล้ว จะมีไฟนีออนท่อนยาว เป็นแขนสว่างนวลจ้าขึ้นมาแทน	2/237
165	ระกะระกะระฟ้า	เขาเบือนหน้าออกไปนอกผนังกระจก มองเห็นตึกสูง ระกะระกะระฟ้าอยู่ท่ามกลางแสงแดดแผดจ้า	8/194
166	เรื่อนวล	แสงเทียนตรงหิ้งพระส่องสว่างเรื่อนวล	11/118
167	เรื่อเล็กน้อย	หมอหิวเขาต้องแต่งเอาหัวลง ลำตัวเขาแดงเรื่อเล็กน้อย	3/600
168	ล้าเลื่อมพราว พริบพริบ	รังสีแสงแรงกล้าส่องฝ่าฝอยน้ำ เกิดเป็นรุ้งงามล้าเลื่อม พราวพริบพริบลอยพร่างสว่างในหุบ	5/47

ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางหู

ลำดับที่	ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางหู	ปริบท	หนังสือ/ หน้า
1	กระหึ่ม	(เสียง) ไวโอลินดังกระหึ่ม ขึ้นบรรเลงเพลงชาติ	2/82
2	กราก ๆ	“ใช่แล้ว แจ๋วบ๊องหรือลาบปลาร้าทุกคนต้องทำเป็น” แม้ว่าแล้วจึงจัดแจงล้างอิโต้และเจียง มีเสียงน้ำ ไหลลงใต้ถุนครัวดังกราก ๆ	1/28
3	กราว	พ่อบอกว่าพลากรูดหูงูฝ้อออก แล้วเทเครื่องยา ลงในกองผ้าสีหม่น ๆ ผืนหนึ่ง เสียงดังกราว	1/96
		ชุดแดงวิบวับเคลื่อนผ่านผู้หญิงและเด็ก ๆ เสียงเหรียญกระทบกันดังกราว	9/207
4	กริก	เสียงลั่นกู่แจกรงซังดังกริก...	2/283
5	กริบ	สิ้นเสียงหลวงพ่อ เสียงจ้อแจ็กเสียงกริบ	1/76
		เมื่อหลวงพ่อกุดเท่านั้น จัวน้อยก็เดินนำหน้าเด็กสี่คน ลงไป ต่อจากนั้นในชั้นมูลของกุนทีเสียงกริบอีกครั้ง หนึ่งเพราะหลวงพ่อดินเฉิบ ๆ มานั่งลงที่เก้าอี้โต๊ะ หน้าชั้น	1/82
		พวกครูและนักเรียนต่างเสียงกริบ ขึ้นนั่งเหมือนว่า ตกต้องอยู่ในคำสาปให้กลายเป็นหิน	2/86
		ที่ศาลาโรงทิมเสียงกริบลง เมื่อเห็นฟักและม่ายสมทรง เดินมาแต่ไกล	2/200
		ทุกสิ่งทุกอย่างเสียงกริบ เหมือนมีเขาและหล่อน อยู่ด้วยกันตามลำพัง	3/18
		ทุกคนในศาลเสียงกริบเมื่อได้ยินคำพูดที่คาดไม่ถึง ประโยคนั้น	7/47
		กรรไกรคมกริบ เสียงกริบ ๆ หั่นผมก็ใจเหี่ยว	5/111

ลำดับที่	ส่วนขยายคำเรียก สัมผัสจากอวัยวะ รับสัมผัสทางหู	ปริบท	หนังสือ/ หน้า
5	กริบ (ต่อ)	ทุกคนในห้องประชุม <u>นั้น</u> <u>เสียงกริบ</u> ที่เห็นการต่อปากต่อคำของผู้ใหญ่สองท่าน	7/110
		พรหมินทร์กวาดสายตาไปทั่วห้องประชุมขนาดยักษ์เหมือนไม่มีสิ่งใดผิดปกติ <u>แขกผู้มีเกียรติ</u> นับพัน ๆ คนนั่งกัน <u>เสียงกริบ</u> ต่างจับจ้องอยู่ที่ใบหน้าของเขา	8/242
		<u>ย่าเสียงกริบ</u> ตลอดเช้านั้น จัดการฝากงานสวนต่าง ๆ ให้พ่อทำ	11/26
6	ก้อง	ในระยะไกล เขาเห็นพรรคพวกซึ่งไปเฝ้าดูการนวดแตกกระเจิงออกมา ป้าอ้วนยื่นเท้าสะเอวอยู่หน้าบ้าน “ไม่ต้องหลับต้องนอนกันเลย” <u>เสียงป้าอ้วนดังก้อง</u>	9/46
		เขาเล่าออกมา <u>เสียงดังก้อง</u>	6/207
		มีเสียงตบมือ <u>ดังก้อง</u> ขึ้นนานและนาน	1/221
7	ก้องก้อย	นกก้องก้อยร้อง <u>เสียงดังก้องก้อย</u>	5/1
8	กังวาน	<u>เสียงนกหวีดกรีด</u> <u>กังวาน</u> ปลุกนักโทษทุกคนให้ตื่นขึ้นมากลางดึก	7/69
		<u>เสียงเพลงลูกทุ่ง</u> <u>ดังกังวาน</u> ขึ้น	2/63
9	แก้วหุสะเทือน	<u>เสียงจิ้งจก</u> ลำโพง <u>ดังจน</u> <u>แก้วหุสะเทือน</u>	9/63
10	โกร่ง ๆ	เหลือบใหญ่ตัวหนึ่งบินมาเกาะใบหู ใต้อ่าง มันสะบัดหัวอย่างแรงจน (<u>เสียง</u>) <u>กระดิ่งที่คอมันดัง</u> <u>โกร่ง ๆ</u>	1/275
11	ขรม	ท่ามกลางเสียงพระสวด <u>เสียงหมากัดกัน</u> <u>ก็ดัง</u> <u>ขรม</u> ขึ้น	2/67
		<u>เสียงหัวเราะ</u> <u>ดังขรม</u> ไปทั่วห้องประชุม	8/243
12	โครม	“ข้อยก็ไปหาพิน” <u>เอื้อย</u> <u>คำกอง</u> ว่าพลาถโยนมัดพินลง (<u>เสียง</u>) <u>ดังโครม</u>	1/166

ลำดับที่	ส่วนขยายคำเรียก สัมผัสจากอวัยวะ รับสัมผัสทางหู	ปริบท	หนังสือ/ หน้า
13	จ๊วบ	ชายวัยกลางคนอ้วนพุงพลุ้ยพูดแล้วดูคาแพะเย็น (เสียง) <u>ดั่งจ๊วบ</u>	7/103
14	ฉับ	ศักรูจุ่มเข้ามาอีก ฝ่ามือสัมผัสต้นคอเขา (เสียง) <u>ดั่งฉับ</u>	7/157
15	ฉี่	ไม่นานนัก (เสียง) นำในกระตังก็ <u>ดั่งฉี่</u> แม่เป็งมดแดง ที่ลอยขยับปีกไปมาเริ่มคืบแรงขึ้นไม่ช้ามัน ก็ไม่กระดุกกระดิก เพราะนำในนั้นเริ่มเดือดปุด ๆ ขึ้นมา	1/262
16	ฉี่ฉ่า	ลุงไข่กำลังเอาไม้เขี่ยแยกถ่านและกระดุกออกจากกัน พร้อมพรมน้ำลงไปบนไฟเสียง <u>ดั่งฉี่ฉ่า</u>	2/157
17	ตุ้ม (ตุ้ม ๆ)	ตอนนั้นเองได้ยินเสียงอะไรบางอย่างกระโจนลงน้ำ <u>ดั่งตุ้ม</u> เรียกให้ผมติดตามไปหาดันเสียง	11/230
		<u>เสียงกระโดดน้ำ</u> ของสามสาว <u>ดั่งตุ้ม</u> ๆ ในยามบ่าย อันร้อนจัดของช่วงปิดเทอม	11/184
18	แตร์ก ๆ	<u>เสียงเครื่องปั่นไฟ</u> ที่วัด <u>ดั่งแตร์ก</u> ๆ	2/43
19	บาดหู	เมื่อถึงหลักเลขที่ 11 เป็นเวลาประมาณตีสาม <u>เสียง</u> กังวานชนิดหนึ่ง <u>ดั่งบาดหู</u> มาจากเบื้องหน้า	7/150
20	ปัง	ท่านประธานทุบโต๊ะ (เสียง) <u>ดั่งปัง</u>	7/110
21	ป๊วะ ๆ	เวลาแม่ร้อนข้าวเลือกข้าวเปลือกที่ไม่แหลกออกไว้ แม่จะโยนตัวไปมาเป็นจังหวะ ๆ บางทีก็มีเสียงสอง <u>เต้านมแม่</u> ฟัดถูกกัน <u>ดั่งป๊วะ</u> ๆ	1/60
22	ปู้	และก่อนที่มันจะแห้งเพราะถูกไฟเผา แมลงเหล่านี้ จะระเบิด (เสียง) <u>ดั่งปู้</u> ให้ความครื้นเครงแก่เราอย่างยิ่ง	11/194
23	แปลกหู	...เดี่ยวร้องสลับกับเสียงนกป่า <u>เจ็ยแจ้วแปลกหู</u> บ้างเสียงทும் บ้างเสียงกังวานใส	11/246

ลำดับที่	ส่วนขยายคำเรียก สัมผัสจากอวัยวะ รับสัมผัสทางหู	ปริบท	หนังสือ/ หน้า
24	โปงเปง โปกเปก	(เสียง) กระพรวนคอช้างก็ดังโปงเปง โปกเปก	5/11
25	เผ่ง (เผ่ง ๆ)	เมื่อเสียงระฆังดังเผ่ง ๆ คุณก็ชวนจันดีขึ้นไปบน โรงเรียนด้วยหัวใจเต็มแรง	1/77
		“ไอ้ ฮ่วย เป็นหยิ่ง” ทิดจุ่นวางขวานลง (เสียง) ดังเผ่ง	1/268
26	พรีด ๆ	แก้วมาแล้วก็ถุยน้าลายลงดิน (เสียง) ดังพรีด ๆ	1/293
27	ระงม	เสียงโหยเสียงไห้ิ่งมีเหมือนผีทำโดนทรายเสกซัด ก็ดังระงมขึ้น	5/92
		ขาแวะกลับไปที่บ้านหลังนั้น รอบบริเวณมีดสลัว เสียงหรีดหรีงเรไรดังระงม	7/156
		เขาทำท่าจะนั่งลง แต่ก็พูดต่อโดยไม่สนใจว่าใครจะฟัง หรือไม่ เพราะตอนนี้เสียงซ็อนเสียงจาน และเสียงพูด ดังระงมขึ้นแล้ว	8/52
		เสียงกรีดของจิ้งหรีดดังระงมอยู่ในถ່อง	9/139
28	รำคาญแก้วหู	เราโมโหกันมากจนตัดสินใจว่าคืนนี้จะไปนอนคูหนึ่ง กับสามสาวที่บ้านลุงเสรีฐ แต่พ่อไม่อนุญาตโดยมี เสียงแม่เสียดรำคาญแก้วหูสนับสนุนอยู่เป็นระยะ	11/207
29	ลั่น	แม่ค้าตะโกนไล่หลังเสียงดังลั่น ไปว่า “เออ ถั่วต้ม ไอ้ฟักมันไม่ชอบกินหรอก ลำพังกั่วปากอ้าของมึงมัน ก็ยัดเข้าไปไม่หมดอยู่แล้ว”	1/11
		“พาหุงสะห้ส...” ฟักท่องบทสวดมนต์เสียงดังลั่น	1/161
		แม่ของสมเดชร่างเล็กผอมเกร็ง นุ่งโสร่งสวมเสื้อ คอกระเช้าและเสื้อแขนยาวทับอีกตัวขี้อเตอร์ไรซ์ คั้นเก่าเสียงดังลั่น	9/230
		ด้านลุงเสรีฐก็อ่อนพ้ออย่างไม่สบอารมณ์ แล้วตั้งประตุ รถกระแทกเข้าหาตัวเสียงดังลั่น ตั้งให้พ่อไปประจำ ท้ายรถ	11/47

ลำดับที่	ส่วนขยายคำเรียก สัมผัสจากอวัยวะ รับสัมผัสทางหู	ปริบท	หนังสือ/ หน้า
30	แ่วว (แ่วว ๆ)	เสียงไวโอลินดังแ่ววมา ไม่ได้เป็นทำนองเพลงไพเราะ เพราะพริ้งอันใด	2/22
		เสียงไวโอลินดังแ่ววมาแต่ไกล เสียงสูงแหลมเย็นเยือก เข้าภายใน	2/196
		เมื่อเสียงกลองระฆังดังแ่ววมาจากวัด แกจึงบอกให้ พี่กลับบ้าน	2/227
		เสียงกลองและระฆังดังแ่ววมาจากวัด	2/45
		เสียงขับจ้อยดังอยู่แ่วว ๆ ผู้ใดหนอมมาขับจ้อย กลางดึก	5/2
		ยามนั้น เสียงขับล้อลังกาก็ดังแ่วว ๆ กล่าวถึงนางสีดา อยู่ในหอหอมไม้แก่นจันทร์	5/10
31	สนิท	ถนนจากบ้านเข้าไปสู่กรุงเทพฯ ฯ ดูเปล่าเปลี่ยว และ เงียบสนิทจริงๆ	3/20
		ถนนทั้งสายเงียบสนิท นาน ๆ ที่จึงจะมีรถแล่น มาสักคันหนึ่ง	7/149
		บ้านของยายน้อยและตาใจเงียบสนิท เหลือแต่เด็กแฝด แก้กแก้ หลานตาใจช่วยกันพับผ้า	9/108
32	สังัด	ต้นไม้อันรายล้อมอยู่รอบตัวตึกทำให้เย็นครึ้มแต่ (บรรยากาศ) เงียบสังัด จนบาลีอดถามไม่ได้ว่า “คุณอาอยู่คนเดียวไม่เหงามั่งหรือคะ”	3/358
		บาลีนอนคอยการคลออยู่ในห้องรอกคลอนั่นเอง ทุกสิ่งทุกอย่างเงียบสังัด มีกลิ่นเพียงผู้เดียว ในห้องนั้น	3/598
		แล้วทุกอย่างก็กลับเงียบสังัดลงดังเดิม	6/12

ลำดับที่	ส่วนขยายคำเรียก สัมผัสจากอวัยวะ รับสัมผัสทางหู	ปริบท	หนังสือ/ หน้า
32	สัจด์ (ต่อ)	ป่าทั้งป่าเงียบสัจด์	7/215
		ตัวบ้านเงียบสัจด์หลบตัวอยู่ในสวนหน้าทึบ	11/241
		และในคิณันบ้านก็ทั้งเงียบสัจด์และวังเวง	11/338
		อากาศบริเวณนอกชานแห้งและเย็น สัจด์เงียบและมีเพียงแสงไฟสว่างวอมแวมจากกุฎีหลังอื่น	11/120
33	สนั่น	เด็กบางคนก็เงียบมาแต่ต้นก็ปล่อย (เสียง) โฮดั่งสนั่น	2/82
		เสียงพลุดั่งสนั่น คินได้ฮู้งคินสะเทือน	2/102
		เสียงคนข้างล่างหนุนคั่งสนั่น ให้ซ่างโหมแรงต่อไป	4/181
		มีการยิงกัน (เสียง) ดั่งสนั่นอยู่หลายวัน	7/25
34	สะเทือน	เสียงปืนคั่งสะเทือนไปทั่วหลืบเขา	7/32
35	แสบแก้วหู	เสียงดนตรีก็ก้องแสบแก้วหู ทำให้คุณสายทองนั่งไม่นานจึงขยับลุกมาจากห้องนั้น	3/321
		เสียงของคนพากย์ผู้ชายคัดเป็นเสียงผู้หญิงคั่งแสบแก้วหู	2/100
36	หวือ ๆ	ลมหัวรุ่งเงียบเกาะราวไพร (เสียง) คั่งหวือ ๆ	5/1
37	โหน่ง ๆ	เสียงฝนซัดลงมาอยู่ชู่ซ่า นาน ๆ จะได้ยินเสียงว้าวสะบัดปนกับเสียงกระดิ่งคั่งโหน่ง ๆ	1/163
38	โหย	เสียงไวโอลินคั่งโหยผสานมากับเสียงหรีงเรไรยามค่ำคืน	2/298
39	อึก (อึก ๆ)	เมื่อสุดสายเบ็ด พ่อก็แบกข้องขึ้นมาวาง (เสียง) คั่งอึก	1/213
		ผมได้ยินเสียงเปิดตู้เย็น เสียงเปิดฝากระป๋องน้ำ และเสียงคี่มน้ำคั่งอึก ๆ	11/316

ลำดับที่	ส่วนขยายคำเรียก สัมผัสจากอวัยวะ รับสัมผัสทางหู	ปริบท	หนังสือ/ หน้า
40	อะอะ	เสียงเร่ร่ำของคนจากข้างหลังดังอะอะ พลายสุด สะคุ้ง กระตุกขาไปข้างหน้า ทุ่มตัวกระแทกโซ่ มันคันอย่างทुरนแล้วร้องกังวาน	4/185
41	เอือก	หล่อนถอนใจ (เสียง) ดังเอือก ป่านนี้พิไลลักษณ์เพื่อน หล่อนจะละล้าละลังสักแก่ไหนหนอ	3/61
		เขาหายใจ (เสียง) ดังเอือกกับกระบอกโทรศัพท์ หัวเสีย หงุดหงิด ขุนมัว และอีกสารพัดที่จะเกิดอาเพศกับ บุคคลในความหลังเหล่านั้น	3/104
		มีเสียงพ้อถอนใจดังเอือก	3/134
		พอหล่อนลงจากรถไปแล้ว เขาก็ถอนใจ (เสียง) ดังเอือก	3/259
42	กังวานสดใส	เสียงไก่อันดังกังวานสดใส	7/39
43	กังวานเสียดสะท้อน เข้าไปในใจ	เสียงลือลือเคลิบเคลิ้มดังกังวานเสียดสะท้อนเข้าไปในใจ	7/63
44	แหว่ถึงหู	เสียงติดซึ่งจับร่าพร้อมถ้อยตัดพ้อดังแหว่ถึงหู	5/79
45	สะท้อนกังวาน	เสียงปิ่นดังสะท้อนกังวาน ไปทั่วอณู อากาศเย็นของ เช้าวันนั้นหนาวเย็บเย็บ	7/50
46	สันสะท้อน สะท้อน	ถ้าขายไต่ย็นก็จะปึงปึง และวันนั้นเสียงตะลิวเคาะ กระทะของยายก็จะดังสันสะท้อนสะท้อนและถึ กระทะแตก จนน่าแปลกใจที่กระทะยังอยู่ดีและทำเช่น หน้าที่เช่นเดิมได้ในวันต่อมา	10/14

ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางจมูก

ลำดับที่	ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางจมูก	ปริบท	หนังสือ/ หน้า
1	กรุ่น (กรุ่น ๆ)	คนทั้งสองพาเขามาถึงห้องเล็ก ๆ ห้องหนึ่งแล้วจับให้เขานอนลง โดยเพชรเรียงช่วยถอดรองเท้าออก พลังกฤติกุจอหาผ้าขนหนูหมาด ๆ ที่มีกลิ่นหอมกรุ่น มาเช็ดหน้าแขนและมีให้เขา	3/408
		เสียงกระแทกกับตะหลิวปลุกกะทิให้ตื่นขึ้นเหมือนวันก่อน ๆ ที่จริงแล้วกลิ่นหอมกรุ่น ๆ ของข้าวสุก ก็มีส่วนด้วย รวมทั้งกลิ่นควันจากเตาและกลิ่นไข่ทอด	10/13
2	กึก	พระจันสูบยาเส้นผูกนภิกขุยามพักจากวัตรปฏิบัติต่าง ๆ	11/120
3	คลุ้ง	ครูใหญ่รีบคว้าผ้าเช็ดหน้าออกเช็ดก่อนที่น้ำลายจะไหลย่อยมาถึงหัวคิ้ว แก้วตีกมีกลิ่นเหม็นคลุ้งอยู่ที่ใบหน้า	2/315
4	จาง ๆ	สักครู่ จมูกผมเริ่มได้กลิ่นความอับชื้นผสานมากับกลิ่นจาง ๆ ของปีศาจจะลอยมาบางเบา	6/12
5	ฉุน	ที่เรียกว่าขนมตดหมา เพราะต้องเอาใบตดหมาที่มีกลิ่นเหม็นฉุนมาตำคั้นเอาน้ำปนลงในแป้งที่จะทำขนม แต่เมื่อนึ่งขนมจนสุกแล้ว กลิ่นเหม็นฉุนนั้นก็กลายเป็นกลิ่นหอมชวนกิน	1/120
6	ฉุย	(ไก่อป้า) ตรงไหนถูกไฟร้อนจัดจะมีน้ำมันน้ำเฝิ้มออกมาพร้อมกับส่งกลิ่นหอมฉุย	1/273
		เพื่อนบ้านใจดีอีกรายหนึ่งพาเข้าบ้าน ยืนจาง โปะไข่เจียวหอมฉุยให้ตรงหน้า	9/26

ลำดับที่	ส่วนขยายคำเรียก สัมผัสจากอวัยวะ รับสัมผัสทางจมูก	ปริบท	หนังสือ/ หน้า
7	ชวนกิน	ที่เรียกว่าขนมตดหมา เพราะต้องเอาใบตดหมาที่มี กลิ่นเหม็นฉุนมาตำคั้นเอาน้ำปกลงในแป้งที่จะทำ ขนม แต่เมื่อนึ่งขนมจนสุกแล้ว กลิ่นเหม็นฉุนนั้น ก็กลายเป็นกลิ่นหอมชวนกิน	1/120
8	ต้องใจ	พ่อเลี้ยงขึ้นไปถึงแล้ว เค็ดดอกเอื้องแซะกาบไว้ ในปาก เอื้องแซะดอกน้อยสีขาวเรือเหลือง กลิ่นหอม ต้องใจ	5/63
9	เปรี้ยว	กลิ่นบอนหลามใส่ส้มมะขามหอมเปรี้ยว	5/13
		สภาพทรุดตัวลงนั่งข้าง ๆ แม้จะเหม็นกลิ่นบูดเปรี้ยว ของสิ่งที่เพื่อนกำลังคายออกมา	3/32
10	ฟุ้ง	อึ่งบางตัวที่ถูกหนีบยังดิ้นกระเด่ว ๆ อยู่ แต่เมื่อมันถูก ความร้อนของไฟมันก็เหยียดสองขาออกไม่ไหวดิ้ง เมื่อกลิ้นของมันหอมฟุ้งขึ้นคุณจึงกลืนน้ำลาย	1/167
		บาลีก้าวออกมาจากประตู หล่นอยู่ในเสื้อหลวมยาว เนื้อตัวหอมฟุ้ง	3/296
		เสื้อผ้าที่รีดแล้วแขวนอยู่เต็มราว กลิ่นหอมฟุ้งไปทั้ง ห้อง	9/73
11	มัน	กลิ่นหอมอย่างที่ทำให้ความรู้สึกถึงรสชาติของอาหาร ซึ่งมีรสอย่างกะทิ	5/13
12	มาก	คุณเห็นแกดูดยาฆวนสีขาว ๆ มีกลิ่นหอมมาก	1/300
13	รื่น	ทะนุถนอมลูบเลียจนผมบนหัวหอมรื่นไปทุกเส้น	5/71
14	สะอาด	หอมสะอาดกลิ่นเกลี้ยงเพียงท่านหว่านพรมน้ำอบ น้ำหอม	5/26
15	อวล	ชายหนุ่มความคว้าไปรอบ ๆ ก็พบหอมอบนั้น ใบที่ เขากอดทุก ๆ คืบ เขาก็ได้แต่ช่วยมันเข้ามาอัดไว้กับอก คว้าหน้าลงจนได้กลิ่นหอมอวลระเหยออกมา	3/148

ลำดับที่	ส่วนขยายคำเรียก สัมผัสจากอวัยวะ รับสัมผัสทางจมูก	ปริบท	หนังสือ/ หน้า
16	อ่อน (อ่อน ๆ)	<u>เทียนหอมตั้งหลังหีบหวายส่งกลิ่นหอมอ่อน</u>	5/57
		น้ำตาที่ไหลลงมาตามใบหน้านั้นมีกลิ่นขม <u>หอมอ่อน ๆ</u>	1/61
		<u>ดอกดวงแก้วคลี่ก้านบานก่อน หอมอ่อน ๆ</u> ทั่วตัวดวงไพเราะชวนใจชื่นช้อย	5/26
		<u>เอื้องแซะดอกน้อยติดดอกเพรางาม เหมือนจะได้</u> <u>กลิ่นหอมอ่อน ๆ</u>	5/62
17	ฉุนรุนแรง	จากนั้นเกือบทุกคนก็เริ่มจะทำตามด้วยรู้สึกคล้ายกัน ว่าได้กลิ่น <u>เหม็นฉุนรุนแรง</u>	11/351
18	อวลหวานลึกถึง ลำคอ	ระหว่างพายเรือเข้าไปในหนองน้ำกลางฝืนป่านั้นแม่ ได้กลิ่นดอกไม้ไซ้มาเป็นกลิ่น <u>หอมอวลหวานลึกถึง</u> <u>ลำคอ</u> กลิ่นดอกไม้เย็นเยียบที่กำจายออกมายามราตรีนี้ ชัดแจ้งว่าเป็นดอกช่อนกลิ่น	11/345

ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางลิ้น

ลำดับที่	ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางลิ้น	ปริบท	หนังสือ/ หน้า
1	ปะแล่ม	แต่คราวนี้ผมนึกอยากลองขึ้นมาเฉย ๆ หยิบมวนยาเส้นที่เหลื่ออยู่เพียงปลายนิ้วใส่มุ่มปาก...พอสูบไปสักสองสามครั้งผมเริ่มมีินชา ทั้งทรมานและให้ความเพลิดเพลินผสมปนเปกัน เป็นรสชาติแปลกประหลาดต่างจากบุหรี่ มันหวานปะแล่ม อยู่ในปาก	11/121
2	เลียน ๆ	ต้นสะโกหรือต้นจำจานี้ พอบอกว่าแก่นมันเบาว่าไม้อื่น ๆ เกียะที่ทิดฮาดจีเมาใส่ไปเรือนคุณบ้อย ๆ ก็ทำจากไม้ชนิดนี้ ลูกสุกของมันคุณเคยเห็นปู้หอบไปให้วัวกินมาหนหนึ่ง คุณเคยหักออกชิมเนื้อในมันก็มีรสหวานเลียน ๆ	1/70
3	แหลม	เอื้อยคำกองหยิบนำตาลส่งให้คุณกับน้อง ๆ คนละหยิบ คุณก็ส่งเข้าปากเคี้ยวจับ ๆ รสของมันหวานแหลม	1/125

ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางผิวหนัง

ลำดับที่	ส่วนขยายคำเรียกสัมผัสจากอวัยวะสัมผัสทางผิวหนัง	ปริบท	หนังสือ/ หน้า
1	จัด	ยายบีบหุตะกร้าจนข้อนิ้วเป็นสีขาว <u>ปลายนิ้ว</u> ของ น้ำฉ่ำ <u>เย็นจัด</u> เมื่อสัมผัสอุ้งมืออุ่น ๆ ของกะทิ	10/46
		อากาศยามฟ้าสว่างเย็นเยียบ <u>น้ำ</u> ในโรงอาบ <u>น้ำเย็นจัด</u> เพราะผ่านการอาบบ่มโคลมไฉ่ของลมหายใจแห่ง ราตรีกาล	11/122
		วันไหนแดด <u>ร้อนจัด</u> จะไม่มีเด็ก ๆ วิ่งในถนน เพราะพื้นดินส่วนมากเป็นทราย	1/11
		พักกลางวัน <u>ที่แดดร้อนจัด</u> วันหนึ่งปลายเดือน พฤษภาคม	2/84
		<u>อากาศร้อนจัด</u> ความชุ่มชื้นทุกหยดในอากาศ คล้ายถูกดูดหายไปเปเลวแดด	7/249
		เสียงกระโดดน้ำของสามสาวดังต๋ม ๆ ในยามบ่าย อัน <u>ร้อนจัด</u> ของช่วงปิดเทอม	11/184
2	น้ำ	กะทิชอบปีนลงไปเล่นในโอ่ง <u>เนื้อดินข้างในเย็นน้ำ</u>	10/31
		พออาบ <u>น้ำ</u> จนสะอาดดีกว่าตอนเช้าแล้ว ก็ยกแจกัน เข้าไปให้ยายในห้องพระ <u>บรรยากาศในห้องเย็นน้ำ</u>	10/39
		ในรถ (อากาศ) <u>เย็นน้ำ</u> แสงแดดภายนอกแรงกล้า ขึ้นทุกที	10/45
		ห้างสรรพสินค้า (อากาศ) <u>เย็นน้ำ</u> กว้างขวาง	10/101
		กะทิยังไม่ทันตัดสินใจจะเดินชมสวนริมสระก่อน หรือลงเล่นน้ำให้คลายร้อนดี ประตูดุกระจกทาง ซ้ายมือก็เปิดออก <u>ไอเย็นน้ำ</u> พุ้งออกมาพร้อมกับ กลิ่นหอมคล้ายน้ำมันตะไคร้	10/105

ลำดับที่	ส่วนขยายคำเรียก สัมผัสจากอวัยวะรับ สัมผัสทางผิวหนัง	ปริบท	หนังสือ/ หน้า
3	เฉียบ	สองสามนาที่ต่อมา เธอก็ยกแก้วน้ำชมพู <u>เย็นเฉียบ</u> จากตู้เย็นมาวางตรงหน้า	3/354
		หล่อนปลดปล่อยตัวเองออกจากวงล้อมของเส้น กรอบบางเส้นที่บีบรัดจนเกือบปวดศีรษะได้สำเร็จ <u>เนื้อตัวเย็นเฉียบ</u> หัวใจหายร้อน หายอึดอัดต่างคน ต่างหัวเราะกัน	3/524
		<u>ตัวเขาเย็นเฉียบ</u> รู้สึกจมอยู่ใต้น้ำนานมาก	4/154
		สายลมก่อนฟ้าสว่างโชนมาอ่อน ๆ สะเผ่าเหมือน ลูบไล้ด้วยมือคนรัก <u>อากาศเย็นเฉียบ</u>	7/39
		<u>คาร์ไบน์ที่สะพายไหล่เย็นเฉียบ</u> เย็นพอกับความรู้สึก ในใจของเขา	7/62
4	ซืด	เขายังนึกถึงศพแก่ที่ <u>เย็นซืด</u> เป็นซากที่ไม่มีความหมาย	4/150
		แม่ชบหน้าลงกับแก้มของกะทิ <u>เนื้อตัวของแม่เย็นซืด</u>	10/67
5	ชื้น	หน้าต่างทุกบานปิดเงียบเชียบ ราวกับว่ามันกำลัง หลับสบายกับ <u>อากาศเย็นชื้น</u> ชวนนอนในตอนเช้านี้	2/207
		ตอนมันลุยข้ามน้ำ <u>ฝอย(น้ำ)เย็นชื้น</u> กระเด็นขึ้นใส่เขา	4/116
6	ชื้น	ไม่นานร่มเงาของป่าก็แผ่คลุมลงมาพร้อมกับ <u>อากาศเย็นชื้น</u> อย่างฉับพลัน	11/1
7	ชุ่ม	“แต่ (อากาศ) ทางนี้ <u>เย็นชุ่ม</u> กว่าที่บ้านเฮา” ลุงเข้มพูดขึ้น	1/169
		คำคินนี้ <u>อากาศชุ่มเย็น</u> กว่าทุกคินที่ขบวนเกวียน รอนแรมมา	1/177
8	บาดเนื้อ	<u>ลมจากแม่น้ำเย็น</u> บาดเนื้อส่งท้ายปี	10/34
9	บาดหน้าบาดเนื้อ	<u>ลมหัวรุ่งยังหนาว</u> บาดหน้าบาดเนื้ออยู่	5/20

ลำดับที่	ส่วนขยายคำเรียก สัมผัสจากอวัยวะรับ สัมผัสทางผิวหนัง	ปริบท	หนังสือ/ หน้า
10	เปรี้ยว (เปรี้ยว ๆ)	ครั้นดวงตะวันตรงหัว <u>แสงแดดร้อนเปรี้ยว ๆ</u>	1/31
		เขาจึงเดินเหงื่อหยดออกจากสวน กลาง <u>แดดร้อนเปรี้ยวยามบ่าย</u>	2/57
11	ผะผ่าว	ส่วนผมร่างเบาหวิวที่อยู่เบื้องบน รู้สึกถึงเลือดที่ฉีด พล่านไปทั่วกายเนื้อ โดยเฉพาะ <u>มือสองข้างที่อุ่น</u> <u>ผะผ่าว</u> เหมือนผ่านการกระทำบางอย่างมา	11/278
12	ผ่าว	<u>เนื้อหนังที่อบอุ่นอยู่แล้ว</u> เพราะฤทธิ์ <u>เมรัยกลับร้อน</u> <u>ผ่าวทบทวี</u>	3/205
13	ยะเยียบ	เสียงปิ่นดังสะท้านกังวานไปทั่ว <u>อณู</u> <u>อากาศเย็น</u> ของ เช้าวันนั้นหนาว <u>ยะเยียบ</u>	7/50
14	ยะเยือก	เข้า <u>ตุ๊ก</u> กลาง <u>ฤดูหนาว</u> ในป่าภาคเหนือ (อากาศ) <u>เย็นยะเยือก</u>	7/85
		สายฝนยังคงตกปรอย ๆ ราวว่า <u>สายน้ำ</u> จากบนสวรรค์ มีไม่สิ้นสุด <u>อากาศเย็นยะเยือก</u>	7/133
15	เยียบ	<u>วัตถุเย็นเยิบ</u> ที่เขา <u>รู้ว่า</u> คือ <u>ปลายกระบอ</u> กปืนสัมผัส ต้นคอเขา	7/212
16	เยือก	บนเนิน หมอกลงหนาที่บ เธอกับเขา <u>แทรกตัวเข้าไป</u> ในนั้น <u>ละอองละเอีย</u> ดลอยเรีย <u>ปลายจุม</u> ก <u>เย็นเยือก</u>	4/60
		<u>อากาศ</u> ปลาย <u>ฤดูหนาว</u> ยัง <u>เย็นเยือก</u>	7/144
17	ระอุ	ถึงแม้จะ <u>พาดู</u> นและ <u>ยี่สุน</u> เดิน <u>ลัดเลาะ</u> ไปริมถนน ก็ <u>ยัง</u> ต้อง <u>เดิน</u> ไปบนถนนที่มี <u>ทรายร้อน</u> ระอุอยู่ <u>บาง</u> แห่ง	1/31
		ดวงอาทิตย์ <u>ยาม</u> บ่าย <u>ส่ง</u> แสง <u>ร้อน</u> แรง ราวกับ <u>ว่า</u> ได้ ทุ่ม <u>เทพ</u> พลัง <u>ทั้ง</u> หมด <u>ลง</u> ใส่ <u>ตัว</u> ฟัก <u>เพียง</u> คน <u>เดียว</u> <u>เหงื่อ</u> ไหล โ <u>ซึม</u> ออก <u>มา</u> ไม่ <u>ขาด</u> สาย <u>เวลา</u> ผ่านไป <u>ไม่</u> นาน <u>นัก</u> (<u>ตัว</u> ฟัก) ก็ <u>ร้อน</u> ระอุ <u>เหมือน</u> กับ <u>เนื้อ</u> หนัง <u>กำลัง</u> ถูก <u>ไฟ</u> เผา ผิว <u>แสบ</u> ร้อน	2/270

ลำดับที่	ส่วนขยายคำเรียก สัมผัสจากอวัยวะรับ สัมผัสทางผิวหนัง	ปริบท	หนังสือ/ หน้า
18	ร้อน	ดวงอาทิตย์สีส้มเพ่ง โพล่พื้นขอบฟ้า อากาศ จึงยัง <u>เย็น</u> ร้อน	10/58
19	สดชื่น	ฟ้าจวนสว่างแล้ว เบื้องบนยังมีจันทร์สลัว ๆ ลม ยาม <u>เข้า</u> เย็น <u>สดชื่น</u>	7/157
		ตกกลางคืนหน้าต่างทุกบานจะปิดสนิทลงกลอน อย่างดี อากาศ <u>เย็น</u> <u>สดชื่น</u> พวยเป็นไอออกมาจาก เครื่องปรับอากาศแบบตั้งพื้น	11/179
20	สบาย	ฤดูหนาวปีนี้ (อากาศ) ช่าง <u>เย็นสบาย</u>	2/308
		ขณะ (ค่างาย) เดินเฝ้าในร้านที่ปรับอากาศ <u>เย็นสบาย</u>	4/46
		ในร้าน แม้จะมีส้วมพัดฟุ้งที่นั่นแล้ว เต็มไปด้วย เขียวเล็บ แต่ก็ไม่มีคามหมายอะไร อากาศ ก็ถูกปรับ จน <u>เย็นสบาย</u>	4/139
		ตอนกลางคืน อากาศ <u>เย็นสบาย</u> ด้วยพรรณไม้ร่มครึ้ม รอบตัวบ้าน	11/179
21	อบอ้าว	ถึงยาม (อากาศ) ร้อน <u>อบอ้าว</u> ไปไม่ไหวกระดิก ก็เปิดพัดลมใส่จะให้มีน้ ไหวกระดิกขนาดไหน ก็ยังได้	2/238
22	อ้าว	หน้าอก และ <u>แผ่นหลัง</u> ที่ชุ่มเหงื่อร้อนอ้าวเมื่อครู่ เปลี่ยนเป็นความ <u>เย็นชื่น</u>	11/234
23	สบายน่าอน	ฟักยังไม่ตื่น เขายังนอนหลับสบายกับผ้าห่มอุ่น ๆ ในตอน อากาศ <u>เย็นสบาย</u> น่าอนเช่นนี้	2/210

ประวัติการศึกษาและการทำงาน

ชื่อ-นามสกุล

นางสาวกนกวรรณ ศรีบุญธรรม

วัน เดือน ปีเกิด

วันที่ 2 เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2531

สถานที่เกิด

จังหวัดสุพรรณบุรี

ประวัติการศึกษา

ศิลปศาสตรบัณฑิต (ภาษาไทย)

เกียรตินิยมอันดับ 2

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

